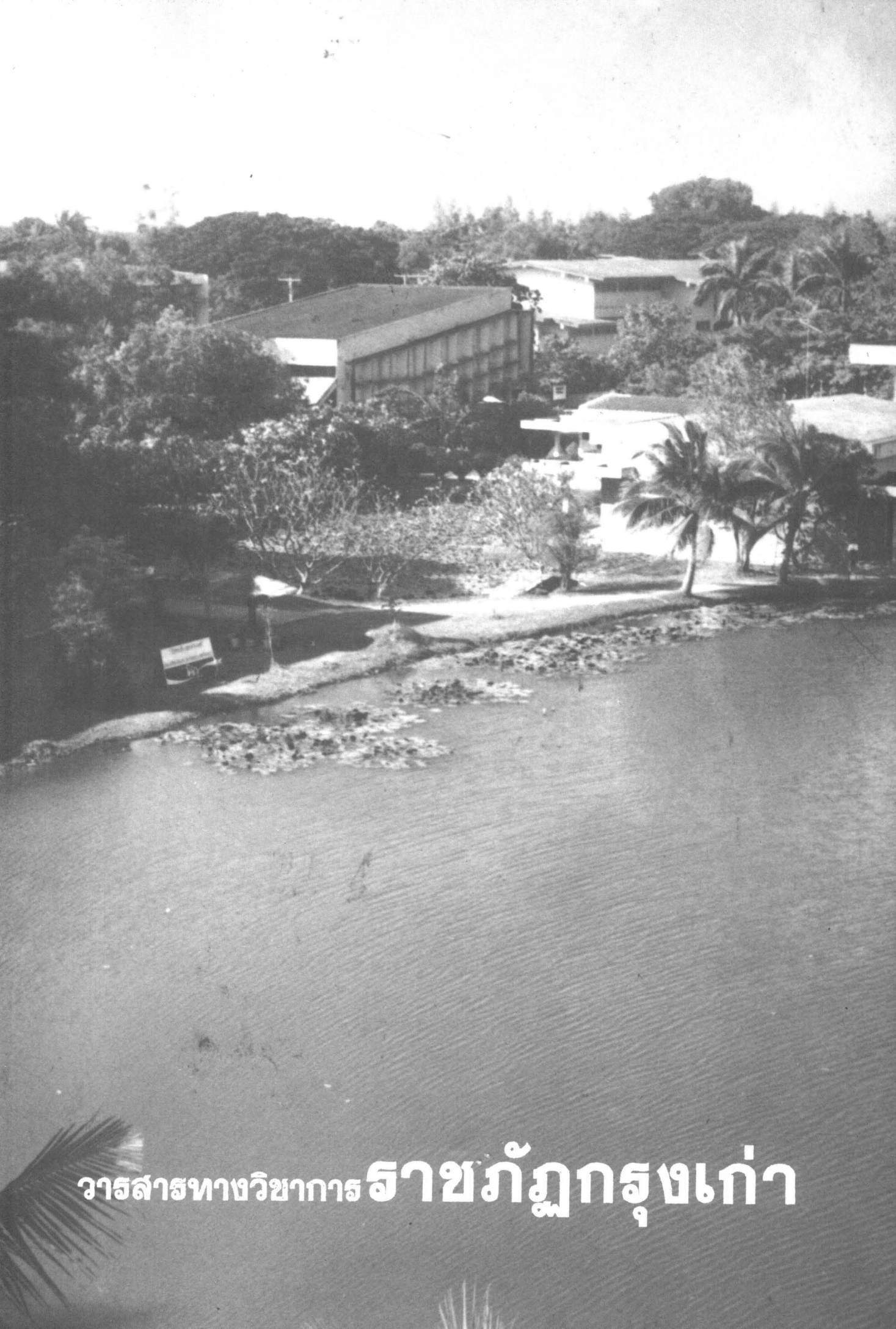

วารสารทางวิชาการ
ราชภัฏกรุงเก่า

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 / 2 5 3 7

เหลียวหลัง แลหน้า
ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์

วารสารทางวิชาการ **วิชาปรัชญารุ่งเกล้า**

คำนำ

เนื่องจากสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เป็นสถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่นที่ได้สร้างชื่อเสียงและผลงานจนเป็นที่ประจักษ์แก่สังคมเป็นอย่างดี ตลอดระยะเวลาถึง 89 ปี โดยเฉพาะงานด้านวิชาการนั้นถือเป็นหัวใจของสถาบัน สถาบันจะได้รับการยอมรับเชื่อถือและมีศักดิ์ศรีมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับปริมาณและคุณภาพของผลงานทางวิชาการที่อาจารย์และนักศึกษาช่วยกันสร้างสรรค์ ทั้งในลักษณะของการค้นคว้าบุกเบิกทฤษฎีหรือความรู้ใหม่ ๆ พร้อมกับการนำทฤษฎีหรือความรู้ที่ค้นพบใหม่ไปทดลองแล้วปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาสถาบันแห่งนี้ (ซึ่งกำลังจะเป็นมหาวิทยาลัยของท้องถิ่น) ได้ทำหน้าที่เป็นสถาบันหลักในการชี้แนะ ส่งเสริม และสนับสนุนการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศชาติได้เป็นอย่างดีมีผลงานควรแก่การเชิดชู

การที่ฝ่ายวิชาการ โดยคณะอาจารย์จำนวนหนึ่ง ช่วยกันจัดทำวารสารวิชาการ สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ในโอกาสครบรอบ 89 ปี เพื่อเป็นการนำเสนอความรู้ความคิดเห็นทางวิชาการ อันเป็นประโยชน์ทั้งการศึกษา และการพัฒนาท้องถิ่นโดยส่วนรวม นับเป็นความสำคัญและความรับผิดชอบของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาโดยแท้ และกว่าวารสารฉบับนี้จะออกสู่สายตาของท่านได้ก็ต้องฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ นานา แต่คณะกรรมการจัดทำวารสารชุดนี้ก็ได้ใช้ความอุตสาหะพยายามอย่างยิ่งจนงานสำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี จึงขอขอบพระคุณทั้งหน่วยงานและอาจารย์ทุกคนที่มีส่วนทำให้ผลงานนี้สำเร็จเรียบร้อย

๐ ๑๒

(รองศาสตราจารย์วิทยา รุ่งอดุลพิศาล)
อธิการวิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา

วารสารทางวิชาการ สาขาภัญญกฐงเกำ

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ภาคเรียนที่ 1/2537

พิมพ์ที่ ฝ่ายเอกสารตำรา สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

เจ้าของ สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ที่ปรึกษา อธิการวิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา

รองอธิการวิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของคณาจารย์และนักศึกษารวมทั้งบุคคลภายนอก
2. เพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยาและของท้องถิ่น
3. เพื่อส่งเสริมภาระหน้าที่หลักทางด้านบริการทางวิชาการแก่ชุมชน

บรรณาธิการบริหาร

รศ.ดร.นุหงา วัฒนะ

ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหาร

อ.อิสระ โกวิทวิบูลย์

บรรณาธิการ

อ.อนันต์ รัตนานุกร

กองบรรณาธิการ

อ.นงลักษณ์ แซ่มโซติ

ผศ.ราตรี ธรรมนิยม

อ.ปัญญา คงทรัพย์

อ.ปราณี ตันประยูร

อ.อำนาจ ชัยวณิชย์

ผศ.อมรา กล้าเจริญ

อ.ไพลิน ศรีสะอาด

อ.อุทัย ภูเจริญ

จัดพิมพ์

ผศ.วิโรจน์ แสงผล

อ.อำนาจ ไตประเสริฐ

ปก-ศิลปกรรม-รูปเล่ม

ผศ.นิพนธ์ ทวีกาญจน์

บทบรรณาธิการ

วารสารทางวิชาการ ราชภัฏกรุงเทพฯ เป็นวารสารที่กำหนดออกปีละ 2 ฉบับ ภาคเรียนละ 1 ฉบับ ฉบับนี้ถือเป็นฉบับแรกหรือฉบับปฐมฤกษ์ราชภัฏกรุงเทพฯ ราชภัฏ เป็นชื่อของสถาบันที่ได้รับพระราชทานนามจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ส่วนกรุงเทพฯ เป็นชื่อของท้องถิ่น หมายถึง จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเมืองหลวงเก่าซึ่งมีอายุยืนยาว ถึง 417 ปี ขณะนี้กรุงเทพฯ ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก กองบรรณาธิการมีความ ภาคภูมิใจกับชื่อที่ได้รับพระราชทานนามราชภัฏกับชื่อของท้องถิ่นซึ่งสถาบันนั้นตั้งอยู่ เนื่องจากเราเป็นสถาบันที่รับใช้ท้องถิ่น

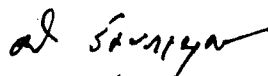
บทความในวารสารวิชาการฉบับนี้มีความหลากหลายในวิชาการ เพื่อเสริมสร้าง ความรู้เพิ่มพูนสติปัญญาตั้งจะเสนอมาพอเป็นตัวอย่างบางบทความ เช่น เรื่อง "สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เทวฤทธิ์ ปาฏิหาริย์" ของท่านพระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต) ท่าน เป็นพระภิกษุที่มีภูมิปัญญาอันสูงส่งยิ่ง มีผู้เคารพเลื่อมใสในภูมิปัญญาอันชาญฉลาด และปราดเปรื่องของท่าน การนำธรรมะหรือคำสอนของท่านออกเผยแพร่งจึงเป็นการ ถ่ายทอดภูมิปัญญาสู่ผู้อ่าน ในขณะที่คนไทยกำลังสับสนในความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เทวฤทธิ์ปาฏิหาริย์ จนบดบังความเชื่อเรื่องกรรมในพระพุทธศาสนา

บทความเรื่อง เหลียวหลัง แลหน้า ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ได้เปิดเผยการ ดำเนินงาน การจัดตั้งและบริหารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ที่มีผู้คนอยากรู้มากมาย กองบรรณาธิการจึงได้สืบค้นศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องเท่าที่ข้อมูล จะปรากฏชัด พอให้คลายความสงสัยได้

เนื่องจากปีนี้เป็นปีวาระรำลึกชาวมุสลิมไทย กองบรรณาธิการมีความเห็นว่า สถาบันน่าจะช่วยกันรณรงค์บ้าง จึงได้สืบค้นหาว่าบุคคลใดได้สร้างผลงานทางวัฒนธรรม ไทยไว้ และควรจะช่วยกันรักษาและส่งเสริม ตกลงกันได้ว่าควรสัมภาษณ์ พระพร ภิรมย์ เจ้าของเพลงลูกทุ่ง บัวตุมบัวบาน ดาวลูกไก่ และผลงานอื่น ๆ อีกมากมาย

บทความเรื่อง คณิตศาสตร์กับสังคมยุคใหม่ เขียนโดย รศ.วิทยา รุ่งอรุณ พิศาล อธิการสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ได้สะท้อนให้เห็นความจริงว่า ในขณะที่ โลกกำลังเจริญด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กลับมีคนไม่สนใจจะเลือกเรียน คณิตศาสตร์ ถ้าปล่อยไว้อย่างนี้อาจสายเกินแก้

นอกจากนี้ยังมีบทความอีกมากมาย ที่บรรจุภายในเล่ม ท่านผู้อ่านเชิญเลือก อ่านได้ตามความพอใจ และท้ายที่สุดนี้ กองบรรณาธิการ ขอขอบพระคุณท่านผู้เขียน ทุกท่านที่ได้ส่งบทความลงในวารสาร และขอเชิญชวนผู้อ่านทุกท่านส่งบทความลงใน วารสาร เพื่อเพิ่มบทบาทของสถาบัน (อันเป็นที่รักยิ่งของเรา) ให้เป็นที่พึ่งทางวิชาการใน ด้านบริการทางวิชาการแก่ชุมชน

นายอนันต์ รัตนานุสร

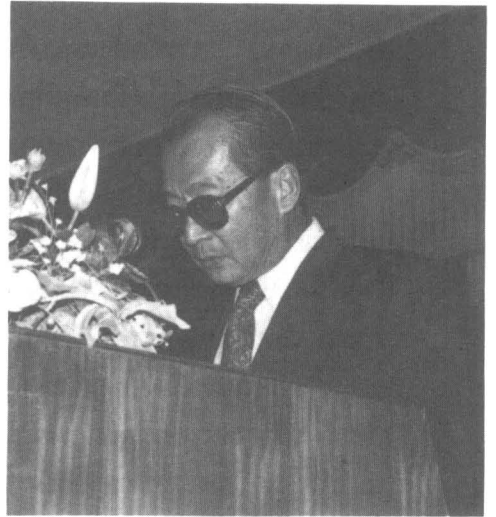
บรรณาธิการ

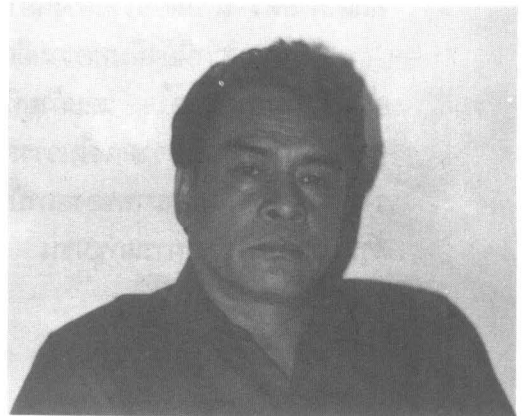
19

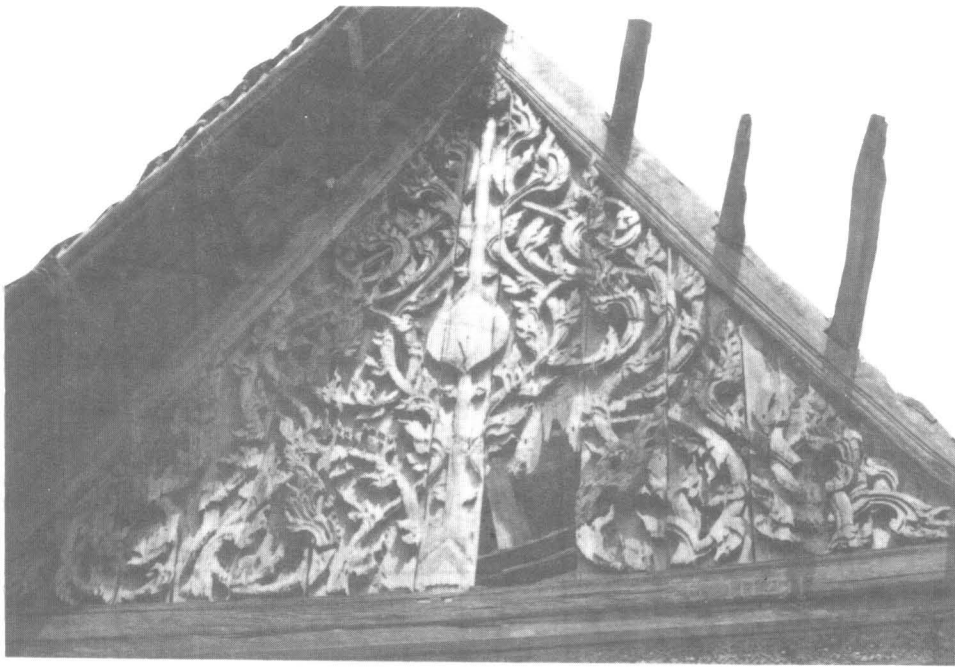

33

88

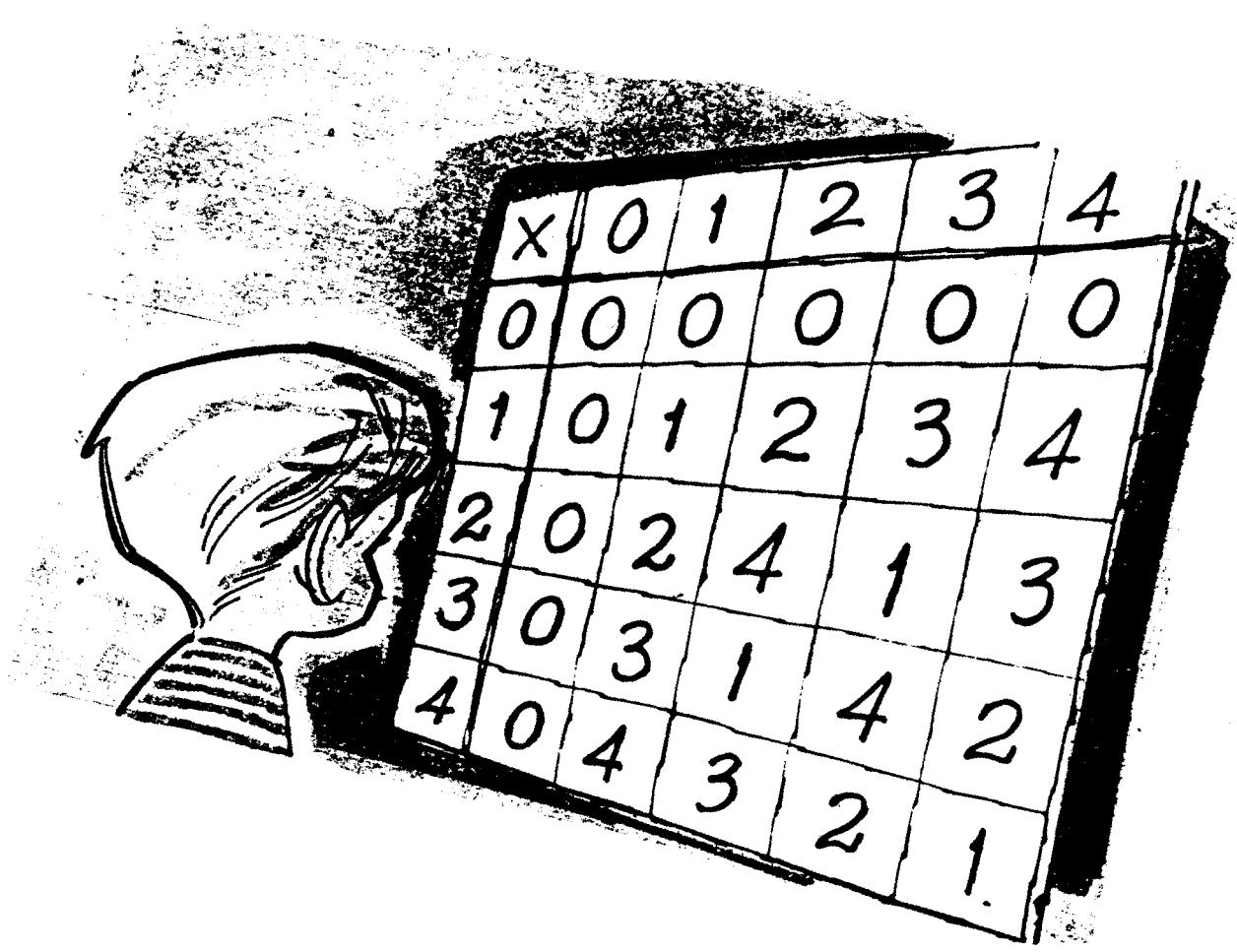

สารบัญ

- 1 คณิตศาสตร์กับสังคมยุคใหม่ _____ รศ.วิทยา รุ่งอดุลพิศาล
- 4 ภูมิปัญญาท้องถิ่น _____ ผศ.วิชา ทรวงแสง
- 8 นักบริหารหน้าใหม่ _____ รศ.ดร.สุรศักดิ์ หลาบมาลา
- 12 สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เทวฤทธิ์ปาฏิหาริย์ _____ พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต)
- 19 สัมภาษณ์ พระพร ภิรมย์ _____ ผศ.วิชา ทรวงแสง และคณะ
- 29 เหลียวหลัง แลหน้า ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ _____ กองบรรณาธิการ
- 33 บทสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา _____ กองบรรณาธิการ
- 48 ศูนย์วิจัยประวัติศาสตร์ : ข้อเสนอทางเลือกใหม่ของศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ _____ กองบรรณาธิการ
- 53 นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ควรค่าแก่มรดกโลกหรือไม่ _____ ผศ.วิสุทธิ์ ภิญโญวาณิชกะ
- 62 นวัตกรรมการสอนภาษาแบบธรรมชาติ _____ ศ.ดร.อารี สัมฤทธิ์
- 69 อยุธยา-सानอย นครแห่งประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม _____ ผศ.สุธรรม ชาทะสิงห์
- 76 ลักษณะกัลยาณมิตรของนักศึกษาคู _____ ดร.กীরติ ศรีวิเชียรและคณะ
- 83 ZOOM IN : RAJABHAT _____ สุรพงษ์ วงษ์ทน
- 90 ขายลูกไม้ได้ ลองขายใบเถาะ _____ ศิริพรรณ ภู่นวล
- 102 กว่าจะมาเป็นน้ำหอมที่คุณ(ชอบ)ใช้ _____ รศ.ดร.บุหงา วัฒนะ

X	0	1	2	3	4
0	0	0	0	0	0
1	0	1	2	3	4
2	0	2	4	1	3
3	0	3	1	4	2
4	0	4	3	2	1

คณิตศาสตร์กับสังคมยุคใหม่

รศ.วิทยา รุ่งอรุณพิศาล*

บทนำ

ผู้เขียนรู้สึกว่าจะห่างเหินจากการสอนวิชาคณิตศาสตร์มาหลายปี เนื่องจากต้องมาทำหน้าที่ด้านการบริหาร แต่ก็พอระลึกหรือฟื้นความทรงจำในอดีตได้บ้างในสมัยที่เรียนระดับประถมศึกษา เมื่อประมาณ 40 ปีที่แล้ว จำได้ว่าเรียนวิชาเลขคณิตเป็นวิชาที่รักและสนใจเรียนเป็นพิเศษ ถึงแม้จะมีการบ้านที่ต้องทำมากทุกวันก็ไม่ย่อท้อ กลับมีความสุขและตื่นตัวกับการได้แก้ปัญหาต่าง ๆ อยู่เสมอ ด้วยความเอาใจใส่ตรวจการบ้านของครูอย่างจริงจัง และยังจำคำพูดของครูได้จนกระทั่งทุกวันนี้ "ศิษย์เก่งเลขครูรักเป็นหนักหนา" ด้วยแรงจูงใจดังกล่าวได้ใช้เวลาและทุ่มเทกับการเรียนคณิตศาสตร์มากขึ้นทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา จนกระทั่งเลือกเป็นวิชาเอกคณิตศาสตร์ในระดับอุดมศึกษา เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วก็ใช้ชีวิตอยู่กับการสอนวิชาคณิตศาสตร์ในวิทยาลัยครูมาไม่น้อยกว่า 20 ปี ยอมรับว่าคณิตศาสตร์ได้ฝังเข้าไปในสายเลือด ไม่ว่าจะคิด จะวางแผน จะวิเคราะห์ปัญหา จะพูด และจะทำงานล้วนแต่ออกมาโดยใช้คณิตศาสตร์เป็นพื้นฐานทั้งสิ้น

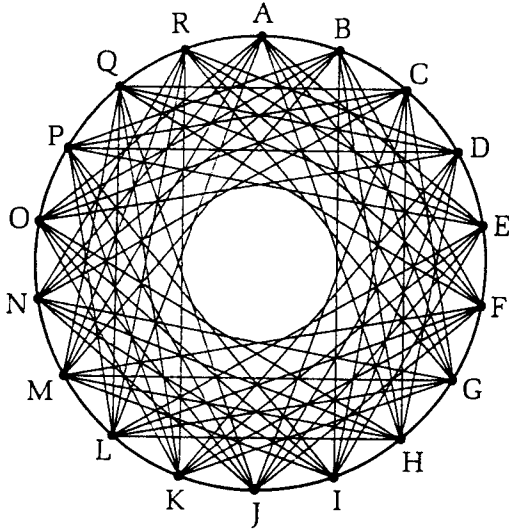
ในอดีตวิชาคณิตศาสตร์ถูกกำหนดให้เป็นวิชาบังคับในทุกระดับการศึกษา ทั้งประถม, มัธยม และอุดมศึกษาโดยมีความเชื่อว่า คณิตศาสตร์ช่วยสร้างคุณลักษณะพิเศษให้กับผู้เรียน นอกเหนือจากเป็นพื้นฐานในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์แล้ว ไม่ว่าจะเรียนในด้านความมีระเบียบวินัย ความมีเหตุผล ความสะอาด

ความรอบคอบ การคิดแก้ปัญหา ตลอดจนช่วยให้มีความคิดสร้างสรรค์ มากกว่าวิชาการสาขาอื่น ๆ เพราะการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ได้นั้น ผู้เรียนจะต้องยอมรับในสิ่งสมมติและกฎกติกา ก่อน หลังจากนั้นจึงนำกฎกติกาดังกล่าวเป็นเครื่องมือในการแก้โจทย์ปัญหาต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้หากให้ฝึกให้เรียนรู้และปฏิบัติกันอย่างต่อเนื่องหลาย ๆ ปี น่าจะกำเนิดคุณสมบัติดังกล่าวได้

ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

ปัจจุบันในขณะที่วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้เพิ่มบทบาทเข้ามาในชีวิตมนุษย์มากขึ้นตามลำดับ กลับปรากฏว่าผู้เรียนให้ความสนใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ซึ่งเป็นวิชาพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีแนวโน้มลดลงอย่างน่าใจหาย ที่เห็นได้ชัดก็คือ ผลสัมฤทธิ์ของการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คะแนนเฉลี่ยไม่เกินร้อยละ 60 เท่านั้น ทั้ง ๆ ที่รัฐบาลได้ทุ่มเทงบประมาณในการอบรมครูประถมศึกษาเป็นประจำทุกปี แต่ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในวิชานี้ก็ไม่ได้เพิ่มขึ้น เกือบจะกล่าวได้ว่าไม่มีอะไรเกิดขึ้นด้วยซ้ำไป หากดูที่ครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ ในโรงเรียนประถมศึกษาแล้วพบว่าร้อยละ 90 ไม่เคยเรียนวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาเอก การให้มารับการอบรมวิชาคณิตศาสตร์ระยะหนึ่งก็ไม่แตกต่างอะไรกับอ็องที่กันวู

*อธิการวิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา

ถึงจะอุดด้วยวัสดุที่ต่ออย่างไรก็เก็บน้ำไว้ได้เพียงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้นในที่สุดก็ต้องรั่วอีก หากดูไปถึงสื่อการเรียนการสอนในห้องเรียนบางโรงเรียนมีมากจนทำให้เกิดความสับสน แต่เป็นสื่อที่ติดปะข้างฝาห้องเสียเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ผู้เรียนรับรู้ทางตาอย่างเดียว ซึ่งก็ไม่ได้เกิดคุณค่าในการเรียนมากนัก ในประเทศจีนและญี่ปุ่นเขาใช้ลูกคิดเพียงอย่างเดียว ก็สามารถใช้เป็นสื่อการเรียนคณิตศาสตร์ได้อย่างดี เพราะเด็กสามารถใช้นิ้วสัมผัสและคิดไปพร้อม ๆ กันได้ตามทฤษฎีของเพียเจต์ ยิ่งร้ายกว่านั้นเด็กรุ่นใหม่บางโรงเรียนหันมาใช้เครื่องคิดเลข ในขณะที่ครูไม่มีเวลาให้ความสนใจในการฝึกทักษะในการคิดคำนวณอย่างพอเพียง

ในระดับมัธยมศึกษาก็เป็นนักเรียนที่เป็นผลผลิตของโรงเรียนประถมศึกษาที่อาจไม่เกิดรอยประทับใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์มาก่อน ประกอบกับระบบการสอบและกวดวิชาเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยอีกอย่างหนึ่ง ทำให้นักเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่เร่งรีบเรียนคณิตศาสตร์เพื่อการสอบ ซึ่งเน้นการบอก การจำเป็นหลักแทนที่จะเรียนด้วยความรักและความเข้าใจ และด้วยภาระทางเศรษฐกิจในปัจจุบันอาจารย์ส่วนหนึ่งต้องหารายได้เพิ่มเติมจนไม่มีเวลาทุ่มเทกับการติดตามผลการเรียนของนักเรียนมากนัก ทำให้นักเรียนที่เรียนวิชาคณิตศาสตร์เกิดความว้าเหว และไม่สนใจเรียนวิชาคณิตศาสตร์ สิ่งที่ยืนยันได้อย่างชัดเจนก็คือ

คณิตศาสตร์ช่วยสร้างคุณลักษณะพิเศษให้กับผู้เรียน นอกเหนือจากเป็นพื้นฐานในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์แล้วไม่ว่าจะเป็นในด้านความมีระเบียบวินัย ความมีเหตุผล ความสะอาด ความรอบคอบ การคิดแก้ปัญหา ตลอดจนจนช่วยให้มีความคิดสร้างสรรค์มากกว่าวิชาการอื่น ๆ

ผลการวิจัยทั้งในยุโรปและอเมริกาพบว่า จากความสำเร็จในการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนการพัฒนาเศรษฐกิจ ทำให้อาจารย์ที่สอนวิชาคณิตศาสตร์ส่วนหนึ่งหันไปประกอบอาชีพอื่นที่มีรายได้ดีกว่าการสอนวิชาคณิตศาสตร์เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในไม่ช้านี้ อาจารย์คณิตศาสตร์ที่เหลืออยู่บ้างจะเป็นผู้สอนคณิตศาสตร์ที่มีคุณสมบัติไม่เพียงพอ ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพของการเรียนวิชาคณิตศาสตร์อย่างไม่ต้องสงสัย

ในระดับอุดมศึกษา ทั่วโลกในขณะนี้ก็มีผู้เลือกเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยตรงลดลงอย่างน่าใจหาย โดยเฉพาะผู้ที่มีสติปัญญาดีจะหันไปเรียนเพื่อออกมาประกอบอาชีพเป็นวิศวกร, แพทย์ โปรแกรมเมอร์ เศรษฐศาสตร์ และอื่น ๆ ซึ่งล้วนแต่เป็นอาชีพที่ทำรายได้ดีกว่า นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในสังคมได้กว้างขวางกว่า และทำหายความสามารถของผู้เรียนอีกต่างหาก ตัวอย่างที่ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนก็คือ แม้แต่นักเรียนที่ได้รับรางวัลโอลิมปิกทางด้านคณิตศาสตร์ก็ยังไม่เลือกเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ถึงแม้จะให้ทุนการศึกษาแต่กลับไปเรียนวิศวกรรมศาสตร์ หรือ แพทย์ศาสตร์ แทนด้วยเหตุผลที่กล่าวแล้ว

จากปัญหาที่กล่าวนี้ ทบวงมหาวิทยาลัยมีความเป็นห่วงว่าประเทศไทย จะเกิดปัญหาความขาดแคลนทรัพยากรทางด้านคณิตศาสตร์อย่างแน่นอนในเวลาไม่ช้านี้ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นส่วนรวม เพราะในขณะนี้ถึงจะเร่งผลิตบุคลากรทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพิ่มก็ได้ปริมาณจำนวนไม่มากพอ หากเยาวชนไทยให้ความสนใจเรียนวิชาคณิตศาสตร์ไม่ถึงร้อยละ 30 แม้แต่การผลิตวิศวกรของไทยก็ยังช้ากว่าประเทศไต้หวันถึง 7 ปี จึงได้เร่งหาทุนให้กับผู้เรียน วิชาคณิตศาสตร์ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาจนถึงมหาวิทยาลัยเป็นกรณีพิเศษ รวมทั้งผู้ที่เรียนเป็นครูคณิตศาสตร์ด้วย และกำลังผลักดันให้มีเงินเพิ่มพิเศษแก่ผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นนักคณิตศาสตร์และครูคณิตศาสตร์อีกด้วย

ผลกระทบเกี่ยวกับหลักสูตรคณิตศาสตร์

จากสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงดังกล่าว มีผลกระทบต่อการจัดหลักสูตรวิชาคณิตศาสตร์ในมหาวิทยาลัยอย่างชัดเจน ก็คือการเพิ่มขึ้นของการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ มาใช้ในการฝึกทักษะทางด้านคณิตศาสตร์ เนื่องจากคอมพิวเตอร์มีอิทธิพลต่อวิชาคณิตศาสตร์ในแง่ที่คอมพิวเตอร์ทำให้วิชาคณิตศาสตร์มีศักยภาพมากกว่าเดิม ปัจจุบันคอมพิวเตอร์ได้ถูกนำมาใช้ในรายงานการวิจัยทางคณิตศาสตร์ ทุกประเภททั้งคณิตศาสตร์บริสุทธิ์และคณิตศาสตร์ประยุกต์ หลักสูตรวิชาคณิตศาสตร์ระดับมหาวิทยาลัย จึงเปลี่ยนแปลงไปตามปฏิรูปของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

องค์ประกอบอย่างที่สองที่จะต้องกล่าวถึงความจำเป็นของการทบทวนนโยบายที่สำคัญ ของการศึกษาวิชาคณิตศาสตร์ในระดับปริญญาตรีนั่นก็คือ การขยายวงกว้างในการนำคณิตศาสตร์ไปใช้ใน วิชาวิทยาศาสตร์ปัจจุบัน คณิตศาสตร์ถูกใช้เป็นเครื่องมือในขบวนการวิจัยของสาขาชีววิทยา วิธีการทางคณิตศาสตร์ถูกนำมาใช้เพิ่มมากขึ้น ในวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม เศรษฐศาสตร์ สังคมวิทยา จิตวิทยา และประสาทวิทยา ในมุมมองใหม่ของการใช้คณิต

ศาสตร์ ผมว่าคณิตศาสตร์นำเสนอเค้าโครงของความเข้าใจ และเป็นระบบ ซึ่งมีผลกระทบต่อตรงต่อกรณีชีวิตที่ดีมีคุณภาพของมนุษย์ นอกจากนั้นยังจะพบความคิดทางด้านคณิตศาสตร์ในสาขาวิชาศิลปศาสตร์ อักษรศาสตร์ ดนตรีศึกษา และอื่น ๆ อีกมากมาย

สรุป

จากข้อมูลที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นว่าคณิตศาสตร์ยังมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตมนุษย์ การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลกระทบต่อพัฒนาประเทศเป็นส่วนรวมอย่างชัดเจน หากจะแก้ปัญหามาของการจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ของประเทศไทย น่าจะเน้นการแก้ปัญหาทั้งระบบ เริ่มที่รากเหง้าของปัญหาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา ไม่ใช่มาคิดแก้ปัญหาที่ปลายยอด ในระดับอุดมศึกษาเท่านั้น เพียงแต่การดำเนินการให้มีนักเรียนไทยได้รับรางวัลโอลิมปิคทางด้านคณิตศาสตร์เพียงไม่กี่คนน่าจะเป็นการแก้ปัญหาที่ไม่ตรงจุดในขณะที่ระบบการเรียนการสอนทุกระดับยังล้าหลัง และไม่ทันการเปลี่ยนแปลงของโลก

เอกสารอ้างอิง

Arthur. Steen, Lynn, **Mathematics Teacher**, "Mathematics for a New Century," vol 26 No.2, Feb. 1989.

ภูมิปัญญาท้องถิ่น : ความหมายขอบเขต และการนำไปใช้

ผศ.วิชา ทรวงแสง*

ในช่วงเวลา 4-5 ปี ที่ผ่านมาคำว่า "ภูมิปัญญาท้องถิ่น" "ภูมิปัญญาชาวบ้าน" หรือ "ภูมิปัญญาไทย" เป็นคำที่มักจะได้ยิน ได้อ่านกันบ่อยขึ้น แต่เป็นที่สังเกตได้ว่าความหมายของคำ โดยเฉพาะคำว่า "ภูมิปัญญา" ก็ยังไม่เป็นที่เข้าใจแจ่มแจ้งนัก ว่าหมายถึงอะไร มีขอบเขตเพียงใด เช่นอะไรบ้าง แม้แต่ในหมู่ผู้ทรงคุณวุฒิเองก็ยังนิยามไว้ต่าง ๆ กัน บทความนี้จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำเสนอ ความหมายต่าง ๆ เหล่านั้น เพื่อพิจารณาและประมวลสรุปเพื่อผลทางการสื่อสารต่อไป

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 619) ให้ความหมายคำว่า "ภูมิปัญญา" ว่า น. พินิจความรู้ความสามารถ

พจนานุกรมเว็บสเตอร์ (2519) ให้ความหมายคำว่า ภูมิปัญญา (Wisdom) ไว้ความหมายหนึ่งว่า ข้อมูลที่สั่งสมต่อ ๆ กันมา (Accumulated Information)

นอกจากนี้ บรรดานักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่า "ภูมิปัญญาท้องถิ่น" ไว้ต่าง ๆ กัน กล่าวคือ

ประเวศ วะสี (2530 : 75) กล่าวว่า "ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกิดจากการสะสมการเรียนรู้มาเป็นระยะเวลา

ยาวนาน มีลักษณะเชื่อมโยงกันไปหมดในทุกสาขาวิชา ไม่แยกเป็นวิชาแบบที่เราเรียน ผสมกลมกลืนเชื่อมโยงกันหมด"

สุรียา รัตนกุล (2537) นิยามว่า ภูมิปัญญาเป็นมรดกที่จับต้องไม่ได้ (Untouchable Cultural heritage) แต่สามารถรับรู้ได้ด้วยอายตนะทั้ง 5 (หู ตา จมูก ลิ้น ใจ) เช่น ฟ้อนรำ(ตา) ดนตรี (ทางหู) เครื่องหอม (จมูก) เป็นต้น

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2537) กล่าวว่า ภูมิปัญญาหมายถึง พินิจความรู้ความสามารถอันแสดงถึงความชาญฉลาด ที่ได้สะสมด้วยประสบการณ์มาเป็นเวลานานปี สืบทอดจากบรรพชนไทย และเป็นประโยชน์แก่ลูกหลานไทยในปัจจุบัน

สามารถ จันทรสุรีย์ (2534 : 88) นิยาม "ภูมิปัญญาท้องถิ่น" ว่าหมายถึง "ทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดได้เองที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหา เป็นสติปัญญา เป็นองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้าน ทั้งกว้างทั้งลึก ที่ชาวบ้านสามารถคิดเองทำเอง โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินวิถีชีวิตได้ในท้องถิ่นอย่างสมสมัย"

พัทยา สายหู (2534 : 109) ให้ความหมายคำว่า ภูมิปัญญาไว้ว่า คือ "ความรู้ความคิดที่ได้สั่งสมไว้" ชาวบ้านคือ "คนธรรมดาหรือสามัญชน" หากรวมความหมายก็อาจนิยามได้ว่า ภูมิปัญญาชาวบ้าน คือ "ความรู้ความคิดของคนธรรมดา หรือสามัญชนที่ได้สั่ง

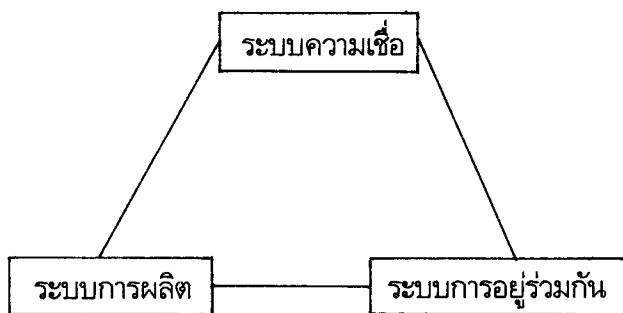
*อาจารย์ภาควิชาภาษาไทย วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา

ทางเศรษฐกิจการเมือง สังคม และความเชื่อที่เป็นโครงสร้างของสังคม

สุจารี จันทรสุข และคนอื่น ๆ (ม.ป.ป. : 3 - 4) สรุปความหมายของคำว่า "ภูมิปัญญาท้องถิ่น" ว่าหมายถึง ความรอบรู้ของชาวบ้านที่เกิดจากการเรียนรู้ และมีประสบการณ์สืบต่อกันมาทั้งทางตรง คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง และทางอ้อมคือ การเรียนรู้จากผู้ใหญ่ หรือ ความรอบรู้ที่สะสม ทำให้เกิดศักยภาพในการประสมความรู้ และประสบการณ์ใหม่ ๆ เข้ากับความรู้ที่มีมาแต่ดั้งเดิม จนสามารถแก้ปัญหาในแต่ละเรื่อง แต่ละสถานการณ์ แต่ละสภาพแวดล้อมที่ดีเงื่อนไขเฉพาะแตกต่างกันไป หรืออาจกล่าวได้ว่าเกิดการตกผลึกของความรู้ที่ทำให้สามารถเกิดทางเลือกใหม่ ๆ ในการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

สุรเชษฐ์ เวชชพิทักษ์ (2533 : 12 - 14) แสดงองค์ประกอบของวัฒนธรรมท้องถิ่นว่ามี 3 ประการ คือ

1. ระบบการผลิต หรือระบบการทำมาหากิน
2. ระบบการอยู่ร่วมสัมพันธ์กัน อันประกอบด้วยครอบครัว เครือญาติ ชุมชน และความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน
3. ระบบทางความเชื่อ ประกอบด้วยศาสนา คุณค่า และพิธีกรรม องค์ประกอบทั้ง 3 ประการ แสดงได้ดังภาพประกอบ

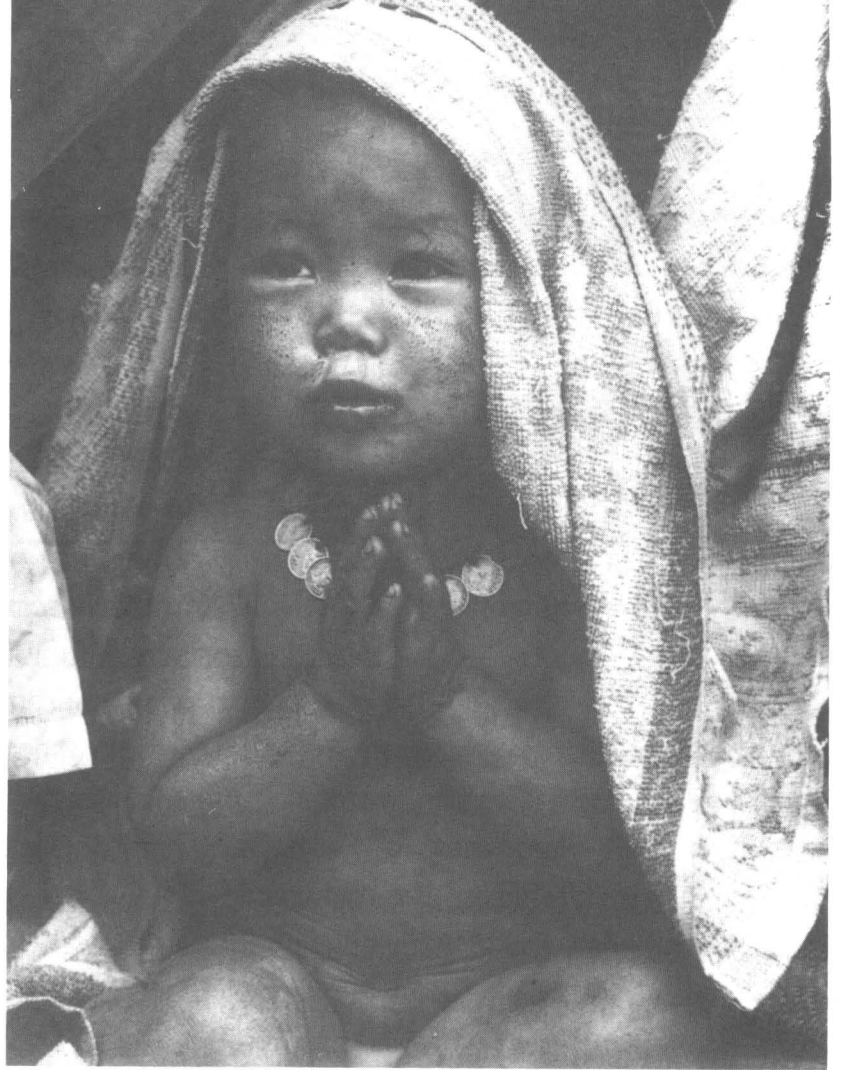
องค์ประกอบวัฒนธรรมท้องถิ่น (สุรเชษฐ์ เวชชพิทักษ์ 2533)

สมไว้" ส่วนอีกคำหนึ่งคือคำว่า "วัฒนธรรม" หมายถึง "เครื่องมือ อุปกรณ์การดำรงชีวิตของหมู่คณะ"

ความหมายที่ พัทยา สายหู ให้ไว้นี้แสดงถึงความแตกต่าง ของคำว่า"ภูมิปัญญา" และ "วัฒนธรรม" ก่อนข้างชัดเจนกล่าวคือ คำว่า "ภูมิปัญญา" เน้นที่ความรู้ ความคิดเป็นสำคัญ ส่วนปรากฏการณ์ที่เนื่องด้วยความคิดความรู้ดังกล่าว ในรูปของเครื่องมือ อุปกรณ์วิธีการต่าง ๆ เพื่อการดำรงชีวิตของหมู่คณะ เรียกว่า "วัฒนธรรม" ในความหมายนี้คำว่า "ภูมิปัญญา" และคำว่า "วัฒนธรรม" จึงต่อเนื่องและใกล้ชิดกันมาก

เสรี พงศ์พิศ (2529 : 145 - 146) ให้ความหมายว่า "ภูมิปัญญาท้องถิ่น" หรือภูมิ ปัญญาชาวบ้าน หมายถึง รากฐานของความรู้ของชาวบ้าน ซึ่งเชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างมีเอกภาพ ภูมิปัญญามีสองลักษณะคือ ส่วนที่เป็นนามธรรม เป็นโลกทัศน์ชีวทัศน์ ปรัชญา การดำเนินชีวิต คุณค่าและความหมายของทุกสิ่งในชีวิตประจำวัน กับส่วนที่เป็นรูปธรรม เช่น การทำมาหากิน หัตถกรรม ศิลปะ ดนตรี ฯลฯ

อภิชาติ ทองอยู่ (2530 : 37) นิยามคำว่า "ภูมิปัญญา" หมายถึง พื้นความรู้ความสามารถ หรือ ขยายความให้ชัดเจนยิ่งขึ้นก็คือ สิ่งที่เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างความคิดกับโลกแวดล้อมของชาวบ้านซึ่งมีอยู่ตลอดเพราะในโลกแวดล้อมหนึ่ง ๆ นั้นมีแบบแผน

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2534 : 3) ให้ความหมายคำว่า "ภูมิปัญญา" ว่าหมายถึง

1. ความรู้ เกี่ยวกับเรื่องใด ๆ หรือหน่วยสังคมใด ๆ มีลักษณะเป็นข้อมูลเนื้อหาสาระเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับครอบครัว ความรู้เกี่ยวกับมนุษย์ เกี่ยวกับผู้หญิงผู้ชาย ฯลฯ

2. ความเชื่อ เกี่ยวกับเรื่องใด ๆ หรือหน่วยสังคมใด ๆ ความเชื่อดังกล่าวอาจยังไม่มีข้อพิสูจน์ยืนยันว่าถูกต้อง หากพิสูจน์แล้วความความเชื่อก็จะกลายเป็นความรู้ ความเชื่อบางอย่างอาจพิสูจน์ ไม่ได้ เช่น เรื่อง นรก สวรรค์ ตายแล้วไปไหน ผีมีจริงหรือไม่

3. ความสามารถ หรือแนวทางในการแก้ปัญหาป้องกันปัญหา เช่น ความสามารถในการสร้างหรือดำรงความสัมพันธ์อันดีในครอบครัว เป็นต้น

และสรุปว่าภูมิปัญญาอาจแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

1. เป็นรูปธรรม ได้แก่ วัตถุ และการกระทำทั้งหลาย

2. เป็นนามธรรม คือ ความรู้ ความสามารถ ความเชื่อ หรือแนวทางในการแก้ไขและป้องกันปัญหา รวมทั้งการสร้างความสุขสงบให้แก่ชีวิต

จากนิยามอันหลากหลายที่ประมวลมา พอจะให้เห็นได้ชัดเจนว่า "ภูมิปัญญา" คือ

"ข้อมูลที่แสดงถึงความชาญฉลาด ทางความคิด ความสัมพันธ์ และการผลิต ของชาวบ้าน (ท้องถิ่น) ผ่านการสร้างสรรค์ สะสม คัดเลือก และถ่ายทอดจากอดีตสู่ปัจจุบัน และอนาคต

แม้ว่า "ภูมิปัญญา" จะหมายถึงองค์รวมของความรู้ ความคิด ความสัมพันธ์ และการปฏิบัติทุก ๆ อย่างของชุมชนแต่ในแนวปฏิบัติ โดยเฉพาะวิทยาลัยครู ซึ่งประกอบด้วยภาควิชาต่าง ๆ มากมาย ก็ยังมี ความจำเป็นที่จะศึกษา วิจัย และพัฒนาศาสตร์และศิลป์ ของแต่ละภาค วิธีหนึ่งคือ การที่น้อมเข้าไปใน

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

เป็นที่เชื่อได้ว่า การศึกษาวิจัย และพัฒนา เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น นอกจากจะเป็นการเชื่อมโยง อดีต กับปัจจุบัน เพื่อไปสู่อนาคตแล้ว ห้องเรียน อาณาเขต กิจกรรม รวมทั้ง แนวร่วมของวิทยาลัยครู ก็จะแผ่ขยายออกไปอีกอย่างมากมาย ชาวบ้านไม่ใช่คน แปลกหน้าของวิทยาลัยครู และเมื่อเน้นการตีความ จำกัดความ ขยายความ คำว่า "ภูมิปัญญาท้องถิ่น" หรือ "ภูมิปัญญาชาวบ้าน" ก็คงไม่มีความจำเป็นอีกต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ฐปะณีัย นาคกรทรรพ. "คำกล่าวรายงานในพิธีเปิดการสัมมนา" ใน เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง ภูมิปัญญา ไทยในภาษา และวรรณคดี. หน้า 1 - 3 กรุงเทพฯ : คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ, 2537. อัดสำเนา.
- ประเวศ วะสี. "การศึกษาของชาติกับภูมิปัญญาท้องถิ่น" ใน การสัมมนาทางวิชาการเรื่องภูมิปัญญาชาวบ้านกับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมการพัฒนาชนบท. หน้า 81 - 86. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2534.
- พัทธยา สายหู. "การพัฒนาวัฒนธรรมบนพื้นฐานภูมิปัญญาชาวบ้านและศักยภาพของชุมชน". ใน เอกสารสัมมนาทางวิชาการภูมิปัญญาชาวบ้าน. หน้า 109 - 118. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2534. อัดสำเนา
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์ "ภูมิปัญญาไทย." ใน เอกสารสัมมนาทางวิชาการเนื่องในวโรกาสสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุครบ 30 พรรษา. หน้า 1 -17. กรุงเทพฯ : สถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

- สามารถ จันทร์สุรย์. "ภูมิปัญญาชาวบ้านคืออะไรอย่างไร." ใน เอกสารสัมมนาทางวิชาการเรื่องภูมิปัญญาชาวบ้าน. หน้า 88 - 94. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2534.
- สุจารี จันทร์สุข และคนอื่น ๆ . รายงานผลการศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : โครงการศึกษาแนวทางสำหรับการพัฒนาการศึกษาในอนาคต สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. ม.ป.ป. อัดสำเนา.
- สุรเชษฐ์ เวชชพิทักษ์. รากฐานแห่งชีวิต วัฒนธรรมชนบทกับการพัฒนา. กรุงเทพฯ : หมู่บ้าน, 2533.
- สุริยา รัตนกุล. "ภูมิปัญญาไทยในภาษาน่าพิเน็จ." ใน เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง ภูมิปัญญาไทยในภาษา -และวรรณคดี. หน้า 1 กรุงเทพฯ : คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ, 2537.
- เสรี พงศ์พิศ. คินสูรากลแห่งใจ. กรุงเทพฯ : เทียนวรรณ. 2529.

นักบริหารหน้าใหม่

รศ.ดร.สุรศักดิ์ หลาบมาลา*

ทุก ๆ ปี จะมีคนที่ไม่เคยผ่านงานบริหาร มาก่อนมีโอกาเข้ามาบริหารงานที่มีทั้งผู้บังคับบัญชาอยู่ ข้างบนและผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่ระดับล่าง มีเพื่อนซึ่ง ยังคงเป็นเพื่อนอยู่ และที่ถอยออกไปอยู่ห่าง ๆ จำนวนหนึ่ง บางคนก็เข้ามาสู่ตำแหน่งบริหารด้วยความ สัมผัสใจ บางคนก็เข้ามาเพราะบุญหล่นทับ แต่บางคน อาจจะเข้ามาเพราะความจำเป็นบางประการ ไม่ว่าท่าน จะเป็นนักบริหารที่เข้ามา สู่ตำแหน่งงานด้วยเหตุผล กลใดก็ตาม สิ่งที่ท่านนำเข้ามาหรือมีอยู่เพื่อเป็นกำลังใน การบริหารก็คือ บุคลิกภาพของตัวท่านเอง บวกกับ ภารกิจในตำแหน่งหน้าที่ ถ้าหากสองประการนี้มัน ประกอบกัน ท่านก็มีงานที่ดีทำ ถ้าหากไม่ประกอบกัน ท่านก็มีปัญหา ถ้าหากจะหันไปหาตำราเกี่ยวกับการ บริหารท่านจะพบเพียงแนวทางหรือความรู้ทั่ว ๆ ไป แต่ตำราเหล่านั้นจะไม่สามารถบอกท่านได้ว่า อะไร จะเกิดขึ้นเมื่อไร

* หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู

ตำราการบริหารใหม่ที่พิมพ์ออกจำหน่ายไม่เกิน 3 ปี จะกล่าวถึงวงกลม 3 วง เกี่ยวพันกัน คือ (1) งานของส่วนรวมหรือภารกิจขององค์กรที่ท่านได้รับมอบหมาย (2) การสร้างทีมงาน (3) ผลประโยชน์ของผู้ได้บังคับบัญชา ตำรากล่าวไว้ว่า ท่านมีหน้าที่นำหมู่คณะให้บรรลุเป้าหมายของงานท่านสร้างทีมงานให้ได้ และดูแลผลประโยชน์ของผู้ได้บังคับบัญชาให้ทำงานของท่านก็จะไปได้ด้วยดี และท่านต้องพยายามทำให้ได้ ทำไปพร้อมกันทั้ง 3 ประการนั้นแหละ

สำหรับบทความเรื่องนี้ ขอแยกภารกิจของหัวหน้างานออกเป็น 4 ประการ (Robinson and Courtis : 1993) ท่านต้องปฏิบัติภารกิจทั้ง 4 ประการนี้ไปพร้อมกัน คือ

1. ภาวะผู้นำ (leadership)
2. การตัดสินใจ (decision making)
3. การสื่อสาร (communication)
4. การแนะนำ (counselling)

1. ภาวะผู้นำ การเป็นผู้นำนั้นเกิดจากการฝึกอบรมและเรียน บางคนอาจจะมีการสรรสร้างของการเป็นผู้นำมากกว่าคนอื่น แต่ทุกคนต้องเรียนจะเรียนโดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม คนส่วนมากมีพรสวรรค์ในตัว พร้อมทั้งจะรับการพัฒนาเป็นผู้นำอยู่แล้ว แต่สภาพจริงก็คือเขาขาดโอกาสที่จะได้รับการพัฒนาและได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่หัวหน้างานเท่านั้น คุณลักษณะของหัวหน้างานที่มีอยู่ และควรได้รับการพัฒนามีดังนี้

1.1 คุณลักษณะประจำตัวของหัวหน้าหรือบุคคลที่จะทำงานเป็นหัวหน้าคือ ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม ใจกว้าง มีความเข้าใจในบุคคลอื่น ทุ่มเทให้กับงาน และได้รับการยอมรับนับถือจากเพื่อนร่วมงาน มีความรู้ความสามารถทางวิชาการและเทคนิคเพียงด้านเดียวยังไม่เพียงพอ ท่านต้องสร้างคุณลักษณะเหล่านี้ให้เกิดมีในตัวท่านก่อนเข้ามารับงานหรือตั้งแต่ท่านยังเป็นนักศึกษาอยู่ก็ควรจะไม่น่าเกินไปนัก

การสร้างความยอมรับนับถือจากเพื่อน

ร่วมงานนั้น ต้องใช้เวลานาน จะว่าตั้งแต่เริ่มทำงานก็ได้ และต้องทำสม่ำเสมอ ท่านต้องทำตนเป็นคนดีที่ใครๆ ยอมรับนับถือ และคบค้าสมาคมด้วยเสมอมา ท่านต้องเข้าใจเพื่อนร่วมงานว่าเขาทำอะไร ทำไม่จึงทำเช่นนั้น และต้องให้ความสนใจในงานและความเป็นอยู่ของเขาเหล่านั้นอย่างสม่ำเสมอ

ท่านต้องไปเยี่ยมที่ทำงานของเขา ติดต่อกับเขาอยู่เสมอ ชมเชยผลงานที่ดี ถ้าหากจะวิเคราะห์วิจารณ์งานที่ไม่ดีต้องระวังผลย้อนกลับด้วย สิ่งใดท่านไม่รู้คำตอบก็บอกว่าไม่รู้ การไม่รู้แต่ทำเป็นรู้จะมีผลเสียมากกว่าผลดี พฤติกรรมการตรงเวลา การมาทำงานเข้ากลับเย็นหลังเลิกงาน การแต่งกายสุภาพเรียบร้อย การพูดจา กริยาท่าทางสุภาพถ่อมตนให้เหมาะสมกับตำแหน่งงานต้องทำเป็นประจำ เป็นนิสัยไม่ใช่ทำเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ตนเองบางครั้งบางคราวเท่านั้น

1.2 หัวหน้าต้องแสดงตนเป็นบุคคลในทีมงาน เป็นบุคคลขององค์กร ไม่พูดสิ่งที่ไม่ดี เกี่ยวกับองค์กรให้คนภายนอกฟัง ไม่ควรวิจารณ์คนของตนให้คนอื่นฟัง และไม่ควรถังคนของตนเองแต่สบายตนเอง ทำนอกรับเขาและทำตนเหมือนกับเขาในห้องอาหาร การเดินทางและการพักผ่อน การทำตนให้อยู่ในสภาพเดียวกับคนของท่านไม่ทำให้ภาวะผู้นำเสียหาย แต่เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจของคนของท่านให้ดีขึ้น

1.3 หัวหน้างานต้องสามารถกระตุ้นให้บุคลากรของตนทำงานให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้งานใดที่มีปัญหาท่านควรจรรีบแก้ไขเสียด้วยตนเอง เมื่อปัญหาเกิดขึ้น ซึ่งปกติก็จะมีอยู่แล้ว ท่านไม่ควรบ่นหรือแสดงอาการเสียอารมณ์ แต่ควรมองหาทางแก้ไขแล้วดำเนินการทันที สิ่งไม่ดีทั้งหลายขององค์กรคนภายนอกจะมองเห็นได้มากกว่าคนภายใน ท่านต้องรับฟังจากคนภายนอกและคนภายในเพื่อเป็นข้อมูลพร้อม ๆ กัน แล้วนำมาไตร่ตรองหาทางแก้ไขงานให้ดีขึ้น

หัวหน้าต้องเข้าใจบทบาทของตน กำหนดเป้าหมายของงานให้ชัดเจน สื่อความกับผู้นับถือให้กระจ่างชัดว่าใครทำอะไรมากน้อยแค่ไหน เมื่อเกิดปัญหาขึ้นจะอย่างไร สิ่งเหล่านี้ถ้าหากเป็นผลจากการ

ประชุมของคนในหน่วยงานก็จะดี สรุปสั้น ๆ ก็คือ

1.3.1 หัวหน้าต้องรู้เป้าหมายของงานของหน่วยดี

1.3.2 ตั้งใจทำงานอย่างเต็มที่ ทำตนเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติงาน มีมนุษยสัมพันธ์ และมีทีมสปริต

1.3.3 แจ้งทีมงานว่าต้องทำอะไร และทำให้ได้ดีแค่ไหน ส่วนจะอย่างไรนั้น ให้ผู้ปฏิบัติเสนอความคิดได้

2. การตัดสินใจ คำนี้ภาษาอังกฤษแบบอเมริกาใช้คำว่า decision making แต่ในภาษาอังกฤษของชาวอังกฤษใช้คำ decision taking ซึ่งหมายถึงการทำการตัดสินใจว่าจะเลือกปฏิบัติอย่างไร และรวมทั้งการปฏิบัติตามทางเลือกนั้นด้วย เมื่อท่านรับตำแหน่งใหม่ ๆ ไม่ควรทำอะไรอย่างดั่งหรือเด่น (decisive action) อาจจะมีบางคนแนะนำว่าต้องเด็ดขาด ท่านควรตระหนักว่าท่านขึ้นมาเป็นใหม่ มองอะไรรอบข้างจากเป็นที่นี้เป็นเวลาน้อยนิด ท่านอาจจะขาดข้อมูลในการตัดสินใจ หากทำอะไรลงไปและผิดพลาดแล้ว ก็เป็นการยากที่จะลรอยเมื่อมันได้ภายในเวลาเร็ววัน หรืออาจจะป็นรอยเบือนติดตัวท่านไปตลอดชีวิตก็ได้ เมื่อไรที่ท่านคุ้นเคยหรือรู้อะไรดี ๆ ทั้งงานทั้งคน แล้วจึงควรกระทำด้วยความมั่นใจ ผมเคยเห็นผู้บริหารบางคนจะศึกษางานอยู่นานถึง 3 - 6 เดือน จึงเริ่มอะไรใหม่ ๆ ของตนเอง หรือตัดสินใจอย่างเด็ดขาดได้ ถ้าปัญหาเกิดมีว่าต้องทำอะไรเด็ดขาดละ ท่านควรปรึกษาผู้ที่อยู่เหนือท่านขึ้นไปและควรติดต่อกับผู้บังคับบัญชาระดับสูงอยู่ตลอดเวลา อย่าพยายามเป็นพระเอกขี่ม้าขาวคนเดียว ท่านอาจจะตกม้าตายเอาได้ง่าย ๆ

ไม่เป็นการเสียหายอะไรที่ท่านจะถามผู้ใต้บังคับบัญชาในเรื่องต่าง ๆ ก่อนที่ท่านจะตัดสินใจกลับจะเป็นผลดีทำให้งานคล่องตัวเสียอีกเพราะคนของท่านทราบล่วงหน้าก่อนที่ท่านจะสั่งงานว่าอะไร เป็นอะไร สิ่งใด ถ้าไม่จำเป็นจริง ๆ อย่าได้ส่งเรื่องให้เมืองบนเป็นภาระ เพราะเมืองบนก็มีงานยุ่งยากอยู่แล้ว ท่านปรึกษา

เมืองบนหาแนวทางแก้ไขแล้วดำเนินการเองให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เมื่อท่านตัดสินใจสั่งการแล้วให้ดำเนินต่อไป ไม่จำเป็นอย่างมีเหตุผลก็ไม่ควรเปลี่ยนการตัดสินใจนั้น ๆ ถ้าหากจำเป็นต้องเปลี่ยนก็ให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องทราบเหตุผล บางครั้งบางครั้งท่านอาจจะต้องนำการตัดสินใจที่ท่านไม่เห็นชอบด้วยมาปฏิบัติ ท่านคิดให้รอบคอบว่าการตัดสินใจสั่งการนั้น ๆ ชอบด้วยกฎหมายและประเพณีอันดีงามของงานหรือไม่ ถ้าใช่ก็ควรทำไป เพราะท่านสรวมบทบาทหัวหน้างานขององค์กรก็เหมือนกับการสรวมหัวโขน ท่านต้องเดินตามบท จะเอาความรู้สึกส่วนตัวมายุ่งกับงานคงไม่ถูกต้องแน่

บางครั้งบางครั้ง คนบางคนในหน่วยงานของท่านอาจจะทำตนเป็นคนใจกว้างกับท่าน หยิบยื่นอะไรให้ง่าย ๆ ท่านต้องพิจารณาและตัดสินใจเอาว่าการกระทำนั้นเป็นมิตรจิตมิตรใจหรือหลุมพรางดักท่านไว้ใช้ประโยชน์ในทางมิชอบมิควร ในวันหน้าใครจะไปรู้หลายคนหลายจิตใจ หลายพฤติกรรม ประวัติของคน ๆ นั้น จะเป็นข้อมูลในการตัดสินใจได้

3. การสื่อสาร หัวหน้างานต้องสามารถสื่อสารกับผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยคำพูดง่าย ๆ แจ่มแจ้ง และมีประสิทธิภาพ การสื่อสารในที่นี้หมายถึง การฟัง การพูดและการเขียน ถ้าเป็นเรื่องใหม่ และซับซ้อนควรพูดจากันดีกว่าการเขียน ดีกว่าการใช้โทรศัพท์ ถ้าหากเป็นการให้คำแนะนำตักเตือนควรใช้วิธีการพูดจากันมากกว่าการเขียนหรือโทรศัพท์ หัวหน้างานควรเป็นนักฟังที่ดีมากกว่าจะเป็นนักพูดที่เก่งและมีความสามารถในการเป็นประธานที่ประชุมด้วย ให้การประชุมใช้เวลาที่น้อยที่สุด ทุกคนแสดงออกมากที่สุด และบรรลุเป้าหมายมากที่สุด

หัวหน้างานควรจัดประชุมทุกคนในหน่วยงาน 3 - 4 เดือนครั้ง ประชุมหัวหน้าระดับรอง ทุก ๆ เดือน เป็นอย่างน้อย และควรจะมีเวลาพอที่จะพบปะพูดจากับคนกลุ่มเล็กของตนได้เสมอ การประชุมใหญ่ควรมีระเบียบวาระการประชุม แต่กลุ่มเล็กไม่จำเป็นต้องมี อย่างไรก็ตามควรให้ผู้เข้าประชุมทราบ

ล่วงหน้าด้วย การประชุมควรมีความหมายว่าการร่วมกันเพื่อแก้ปัญหา มีใช้เวทีแสดงคารมและเกิดความแตกแยกในหมู่คณะ

หัวหน้างานควรจะเก่งสื่อสารนั่นคือ ฟังและพูดได้ดี ใช้คำพูดเหมาะสม ไม่ก่อให้เกิดการเสียดแทงใจหรือการแตกแยก และควรมีอารมณ์ขันด้วย ไม่ใจน้อยหรือถือในคำพูดมากเกินไป ท่านจะสบายใจและถ้าแยกได้ว่าขณะนี้เป็นเรื่องของงานไม่ใช่ส่วนตัวแล้วท่านจะสบายใจมาก

4. การแนะนำหรือแนะแนว หัวหน้างานต้องเอาใจใส่ดูแลความเป็นอยู่และการปฏิบัติงานของตนให้ดี ถ้าหากทำอะไรบกพร่องต้องให้คำแนะนำและช่วยแก้ไข ถ้าไม่จำเป็นก็ไม่ควรตำหนิ ไม่มีใครอยากฟังคำตำหนิ เป้าหมายของท่านก็คือช่วยให้คนของท่านทำงานให้ถูกต้อง ตามระเบียบแบบแผน มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ ท่านควรรหาโอกาสพบคนของท่านเป็นรายบุคคลทุก ๆ 6 เดือน นอกเหนือไปจากการประชุมปกติ คนของท่านบางคนอาจจะป็นนักพูด พูดไม่หยุด ท่านก็ควรที่จะกำหนดเวลาก่อนว่ามีให้ประมาณเท่าใด เพราะคนอื่น ๆ ก็รอพบท่านเหมือนกัน ท่านไม่ควรให้เวลาเช่นนี้เป็นช่วงของการรับฟังเรื่องร้องเรียนเพื่อนร่วมงาน เพราะอาจจะนำไปสู่ความกินแหนงแคลงใจกันได้ ให้ถือว่าทุกคนมีส่วนช่วยกันสร้างทีมงานและสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ

ท่านควรติดตามการปฏิบัติงานคนของท่าน มีวิธีการวัดประสิทธิภาพและคุณภาพของการทำงาน ผู้ปฏิบัติงานบางคนมักจะซุกงาน หรือเสนอให้คนอื่นหรือหน่วยอื่นรับไปดำเนินการ สิ่งเหล่านี้ ท่านต้องรีบแก้ไขสร้างความเข้าใจ และกำหนดกรอบงานให้ชัด ท่านควรมีกรอบงานของแต่ละหน่วยแต่ละคนอยู่ในมือพร้อมจะตรวจสอบและเตือนใจท่านในการมอบหมายงาน

หัวหน้างานต้องเป็นทั้งผู้บังคับบัญชา ทั้งเพื่อน ทั้งพี่ ทั้งที่ปรึกษาได้ด้วย ท่านช่วยเขา เขาช่วยท่าน งานก็จะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ท่านคอยฟังเสียงจากภายนอกด้วยว่างานในหน่วยงานของท่านเป็นอย่างไร ดัชนีอีกตัวหนึ่ง ที่จะชี้ว่าท่านเป็นผู้บริหารที่ดีก็คือ ผู้บังคับบัญชาระดับสูงเชิญท่านปรึกษางานเสมอ มีเพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชามาปรึกษาเรื่องส่วนตัวกับท่านด้วย อย่าลืมต้องมีเพื่อนในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วยทุกหน่วยไป

ขอให้โชคดี!

เอกสารอ้างอิง

David F Robinson and John Courtis
"Managing People and Communications" Federal
Publications, Singapore, 1993.

สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เทวฤทธิ์ปาฏิหาริย์*

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต)

ถาม ครูบาอาจารย์ที่มีชื่อเสียงในอดีตจนปัจจุบัน จะมีลูกศิษย์ลูกหาแบ่งเป็น 2 พวก พวกหนึ่งเห็นว่าควรเน้นการสอนสังฆกรรมล้วน ๆ อีกพวกหนึ่งเห็นว่าอภินิหารเป็นอุบายอย่างหนึ่ง และยังอ้างสมัยพุทธกาลด้วยว่า บางครั้งพระอรหันต์บางองค์ยังต้องใช้อิทธิปาฏิหาริย์เป็นการดึงคนเหมือนกัน อยากทราบเรียนว่าไม่ทราบว่าการหลงพ้อมีความคิดเห็นอย่างไร?

ตอบ ยุคนี้ควรพูดเรื่องนี้ที่สุดคำถามนี้ดีมาก เพราะเวลานี้กำลังเกร่อเหลือเกิน ถ้าปฏิบัติไม่ถูกเสียหลักเมื่อไรก็ไปเลย คือทำให้ตกจากพระศาสนา ตัวเองก็พลัดตกจากพระพุทธศาสนา พร้อมกันนั้นก็พาให้

เกิดผลเสียแก่สังคมส่วนรวม พุทธศาสนาเองก็จะเสื่อมโทรม ดังนั้นจะต้องมีหลัก เราต้องเข้าใจเรื่องนี้ก่อน เพราะมีความสำคัญต่อพุทธศาสนา

สำหรับพระพุทธเจ้าเราพูดกันที่หนึ่งแล้วว่า พระองค์เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมอย่างไร คนสมัยนั้นเขาเชื่อถึงขนาดว่ากันว่า ความเป็นพระอรหันต์อยู่ที่ มีฤทธิ์ปาฏิหาริย์ พระองค์จึงต้องทำลายความเข้าใจผิดของมนุษย์เสียใหม่ ให้เห็นว่ามันไม่ได้อยู่ที่สิ่งนี้ และสิ่งนี้มีปมไม่ดีด้วย พระองค์ทรงใช้ฤทธิ์เพื่อปราบฤทธิ์ แต่พอปราบเสร็จแล้ว พระองค์ก็ไม่ใช้อีก หมายความว่า คนไหนที่หลงเรื่องฤทธิ์

พระองค์ก็ปราบด้วยฤทธิ์ปราบเสร็จสำหรับคนนั้นก็จบกันเรื่องฤทธิ์แล้วเข้าไปสู่นุศานีปาฏิหาริย์ (คำสอนที่เป็นจริงและทำให้เห็นความจริง เมื่อนำไปปฏิบัติก็พบความจริงแห่งความพันทุกข์เป็นที่น่าอัศจรรย์) แสดงความจริงเป็นลัจธรรม ทรงใช้วิธีนี้ นี่คือหลักหนึ่งที่จะต้องเอามาใช้

ขณะนี้คนกำลังมีค่านิยมสูงในเรื่องการนิยมอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ในทุกที่ เราต้องถือหลักของพระพุทธเจ้า คือการเอาฤทธิ์ปราบฤทธิ์ ไม่ใช่ต้องการยกย่องฤทธิ์และไม่ต้องการให้คนหลงระเหิงและมัวเมาในเรื่องนี้มากขึ้น แต่ในขณะที่เขายังหลงอยู่ เราต้องมีเป้าหมายให้เขาหายหลงแล้วก็หาวิธีว่าชักจูงอย่างไรให้เขาก้าวหน้าไป ในกรณีจะมีหลักการที่ว่าหลักพระพุทธศาสนาต้องการพัฒนาคนให้เจริญองามขึ้นในศีล สมาธิ ปัญญา แต่ตอนแรกคนเขายังไม่ได้พัฒนา เขาก็อยู่ของเขาที่จุดยืนของเขา (ลุ่มหลงมัวเมาในฤทธิ์หรือหวังผลจากฤทธิ์) เราทำไปจะพาเขาให้ก้าวจากจุดยืนนี้ไป ตอนนั้นก็จะมีปัญหาที่เป็นความละเอียดอ่อน ซึ่งมันก็จะมีความยืดหยุ่นและความแตกต่างเกิดขึ้นซึ่งขึ้นต่อบัจจัยว่า สำหรับคนที่เขายืนอยู่เขาอยู่ในสภาพไหนที่จุดใด (เราจะต้องปฏิบัติให้เหมาะสมกับเหตุปัจจัยของแต่ละคน)

สำหรับคนหมู่มากที่แตกต่างหลากหลายทั่วทั้งสังคมนี้ เราไม่สามารถกำหนดเลือกให้เป็นไปอย่างไร คนจำนวนมากยังไม่เว้นเสียของธรรมเลย ถ้าคนเหล่านี้จะยอมละเว้นการประพฤติตามอำเภอใจ ไม่เบียดเบียนก่อความเดือดร้อนแก่เพื่อนมนุษย์ และอยู่ให้เป็นปกติสุขได้บ้าง เพราะเชื่อถือและเกรงกลัวต่ออำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์บางอย่าง ก็ยังดีกว่าปล่อยให้เขาล่องลอยคว้างควายอย่างไม่มีหลักอะไรเลย ถ้าเขายังเข้าไม่ถึงสิ่งที่จริงแท้ดีกว่านั้น แม้จะได้แค่นี้ก็ยังดีกว่าไม่มีอะไรเกาะเกี่ยวเหนี่ยวรั้งเสียเลย ข้อสำคัญก็คืออย่าหยุดจมกันอยู่กับความเชื่อแบบปฐมกับบิพินันนี้อย่างไปหรือเอาความศักดิ์สิทธิ์นั้นไปรับใช้สนองกิเลสของเขา หรือใช้ล่อเขาเพื่อหาลาภให้แก่ตัว แทนที่จะใช้เพื่อช่วยเขาให้ขยับขึ้นมา เมื่อถึงจุดนี้ก็ต้องพูดถึงปัจจัยที่สอง

ปัจจัยที่สอง คือ 'ผู้สอน' ผู้สอนต้องรู้ก่อนว่าหลักพระพุทธศาสนาคืออะไร จะต้องสอนให้เขารู้หลักนั้น ถ้าเป็นผู้สามารถพอ สอนแบบเดียว ผู้ฟังก็ก้าวมาถึงจุดที่ต้องการได้เลย ไม่ต้องไปยุ่งเกี่ยวกับฤทธิ์ อย่างพระพุทธเจ้าปกติก็ไม่ทรงใช้ฤทธิ์แต่ใช้วิธีเขี่ยผงในตา สอนทีเดียวเขาก็ข้ามมาอย่างที่เราต้องการเลย แต่ที่นี้ในกรณีผู้สอนไม่มีความสามารถหรือมีความสามารถไม่เพียงพอ ก็อาจจะไปสู่จุดที่พูดเมื่อคำว่า อาจจะมีฤทธิ์เป็นสื่อชักจูง ก็ต้องยอมรับความสามารถของตัวเองว่า ฉันไม่มีความสามารถอย่างพระพุทธเจ้าเป็นต้น ที่จะสอนได้ขนาดนั้น ไม่สามารถใช้นุศานีปาฏิหาริย์ให้คนถึงความจริงได้ ก็เลยยังต้องอาศัยอันนี้เป็นสื่อเป็นอุบายเพื่อจูงคนขึ้นมา แต่ต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจนว่า เพื่อดึงเขาก้าวต่อ ไม่ใช่ดึงตัวเข้าไปหมกอยู่กับเขา หรือไปทำให้เขาหลงยิ่งขึ้น หรือตัวเองหลงลาภสักการะแทนที่จะมุ่งประโยชน์แก่เขา ก็กลายเป็นมุ่งจะไปเอาจากเขา ไปทำกับเขาเพื่อหาผลประโยชน์ให้แก่ตัวแล้วทำให้เขาหลง ก็กลายเป็นการหลอกลวงเขาไป อันนี้เป็นข้อ พิจารณาในแง่แรงจูงใจ

ขณะนี้คนกำลังมีค่านิยมสูงในเรื่องการนิยมอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ในทุกที่ เราต้องถือหลักของพระพุทธเจ้าคือการเอาฤทธิ์ปราบฤทธิ์ ไม่ใช่ต้องการยกย่องฤทธิ์และไม่ต้องการให้คนหลงระเหิงและมัวเมาในเรื่องนี้มากขึ้นแต่ในขณะที่เรายังหลงอยู่เราต้องมีเป้าหมายให้เขาหายหลงแล้วก็หาวิธีว่าชักจูงอย่างไรให้เขาก้าวหน้าไป

เอาละตกลงจะต้องมีความชัดเจนในเรื่องนี้ คือ เรื่องเจตนาที่จะพาเขาเดินก้าวหน้า แต่เพราะความสามารถไม่พอก็เลยไปพบเขาที่จุดที่เขายืนอยู่แล้วจะพาเขาก้าวต่อไปนี่เป็นส่วนที่หนึ่งคือพูดในแง่แรงจูงใจ หรือ "เจตนา"

ในส่วนที่สองจะต้องปฏิบัติให้ถูกหลักการ แง่ที่สองนี้ก็สำคัญมาก ต้องไม่ให้ผิดหลักการ 3 อย่าง จะต้องรู้ว่าหลักการทั้ง 3 อย่างเป็นอย่างไร ขอให้เอาหลักการนี้มาพิจารณากัน

หลักการที่ 1 คือ หลักกรรม ตามปกติความเชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรืออิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์นี้มีลักษณะทั่วไป ก็คือการหวังผลสำเร็จจากการดลบันดาลของสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือเทพเจ้า พุทธสัน ๆ ว่าหวังผลจากการดลบันดาล จุดนี้แหละสำคัญที่สุด ตนเองไม่ต้องทำอะไรก็ได้แต่รอคอยผลสำเร็จที่เทพเจ้าหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์จะดลบันดาลให้ก็นั่งคอยนอนคอยนั่งนอนรอคอยโชค หวังลาภเลื่อนลอย แล้วก็งอมือ งอเท้า ไม่ทำ จุดนี้คือจุดตัดสินใจ จุดตัดสินใจที่หนึ่งคือหลักกรรม การที่จะเชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรืออิทธิฤทธิ์จะต้องไม่ให้เสียหลักกรรม หลักกรรมขั้นต้นเป็นหลักความเชื่อ เชื่อในกรรม คือเชื่อในการกระทำ เชื่อในการกระทำคือเชื่อในหลักเหตุผล ได้แก่ความเป็นไปตามเหตุปัจจัย กรรมก็คือหลักเหตุผลในแง่การกระทำของมนุษย์ว่า ผลที่ต้องการจะสำเร็จด้วยการกระทำ

ความเชื่อกรรมที่ว่า เป็นความเชื่อในความเป็นเหตุเป็นผลแห่งการกระทำของมนุษย์นั้น ก็บ่งบอกว่า เมื่อทำเหตุดี ก็ให้เกิดผลดี เมื่อทำเหตุชั่ว ก็ให้เกิดผลชั่ว เมื่อเราต้องการผลดี ก็ต้องทำเหตุดี และต้องเว้นการกระทำชั่วความเชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์จะต้องให้มาสนับสนุนการกระทำดี ตามหลักกรรมนี้ ไม่ใช่ว่าอยากได้ผลดีก็อ้อนวอนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ดิถิลินบนเทพเจ้า เอา แล้วจะทำดีหรือทำชั่ว หรือประพฤดิเหลวไหลอย่างไรก็ได้ สิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือเทพเจ้าก็จะดลบันดาลผลที่ต้องการให้ทั้งนั้น ถ้าอย่างนั้นก็เสียหลักกรรม ไม่อยู่ในพระพุทธรศาสนา ไป ๆ มา ๆ ทั้งมนุษย์และทั้งเทวดาสังศักดิ์สิทธิ์ก็จะเสื่อมลงไปด้วยกันจนถึงสภาพที่กลายเป็น

ความศักดิ์สิทธิ์ที่ซื้อได้ด้วยเงิน

เมื่อเราหวังผลสำเร็จเราต้องทำ และจะต้องทำเหตุดี เพื่อให้เกิดผลที่ดี อย่าให้หลักการนี้เสียไป เป็นอันขาด อันนี้คือหลักความเชื่อที่สำคัญ ถ้าความเชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์นั้นทำให้คนรอคอยหวังผลสำเร็จจากการดลบันดาลของสิ่งศักดิ์สิทธิ์แล้วผิดหลักกรรมทันที อันนี้ถือว่าผิดจากความเป็นพุทธ ศาสนิกชนเลย

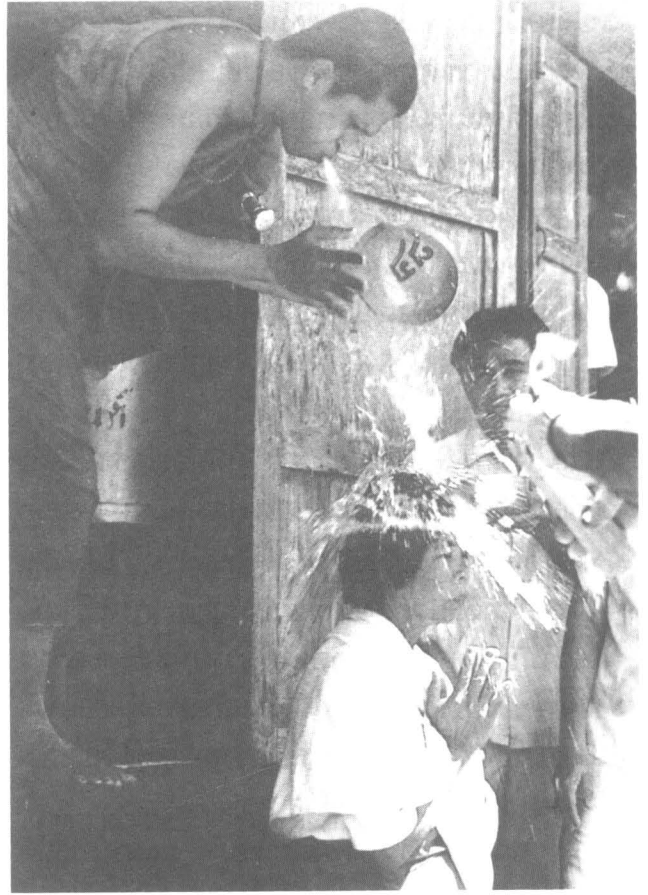
ความเชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ฤทธิ์เดชปาฏิหาริย์ของเทพเจ้าตลอดจนเรื่องไสยศาสตร์ทั้งหลายนั้นก็ เป็นเครื่องบำรุงขวัญปลอบขวัญ เมื่อคนยังมีพลังจิตพลังปัญญา ไม่เข้มแข็งพอก็มักเรียกร่องไฟหาสิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดความอุ่นใจมั่นใจขึ้นมา อย่างน้อยก็ทำให้มีที่เกาะเกี่ยวยึดเหนี่ยว เป็นเครื่องปลอบใจ ชะโลมใจ ทำให้ชุ่มชื่นขึ้น มีความหวังขึ้นแต่ก็ต้องระวังอย่างยิ่ง ถ้าไม่มีหลักกรรมมาคุมไว้ ก็จะมั่วสบบายใจ ชุ่มชื่นใจอุ่นใจว่า เราได้ทำพิธีแล้ว เราได้บวงสรวงท่านแล้ว เดียวท่านก็จะบันดาลให้ พวกเรามีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครอง มีภัยอันตรายมา เดียวท่านก็จะช่วยเหลือ ปลอบใจ ไม่เร่งคิดการและทำอะไร ๆ ที่ควรทำตามเหตุตามผล ทอดทิ้งเรื่องเหตุปัจจัยเสีย เอาความหวังมา กล่อมใจตัว เลยเพเลิดเพเลินจมอยู่ในความประมาท ก็คือหลอกตัวเองนั่นเอง ไม่อยู่กับความเป็นจริง ไม่ได้แก้ไขปรับปรุงอะไร ไม่ได้เตรียมการป้องกันอะไรในที่สุดก็พังพินาศ ชีวิตลุ่มจม สังคมเสื่อมสลาย และแม้แต่พระศาสนาต้องย่อยยับมา เพราะมั่วหลงเพเลินกับยากล่อมอย่างนี้เท่าไรแล้ว ควรจะได้บทเรียนกันเสียที่อย่าดึงกันลงไปเลย จงดึงกันขึ้นมาเถิด

ในแง่นี้ก็เป็นอย่างนั้นว่า ถ้าความเชื่อถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ยังเป็นเพียงสิ่งส่งเสริมให้เกิดกำลังใจที่จะทำความเพียรพยายาม โดยหวังผลสำเร็จจากการลงมือทำและสนับสนุนให้ทำกรรมที่ดี ไม่ทำให้เกิดความประมาท ก็ยังพอใช้ได้ ไม่ผิดหลักกรรม ตัวตัดสินใจที่หนึ่งนี้ อย่าให้ผิดฉะนั้นเราดูเลยว่า การที่พระไปสอนให้คนเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหล่านี้มีผลอย่างไร ท่านมีหลักในการสอนของท่านหรือเปล่า ถ้าสอนโง่ให้เขาออกจาก

หลักกรรมยิ่งขึ้นก็จะเป็นการทำผิดต่อพระพุทธศาสนาอย่างแรงที่สุด ฉะนั้นความเชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์จะต้องเป็นเพียงสิ่งที่เสริมให้เขายิ่งกระทำโดยมีกำลังใจและยังทำการที่ดีเพื่อผลสำเร็จที่ถูกต้องอันนี้จึงจะไม่ผิดหลักความเชื่อเรื่องกรรม

หลักการที่ 2 ในพุทธศาสนาคือหลักสิกขา หลักสิกขาคือหลักการฝึกฝนพัฒนาตน พุทธศาสนาสอนให้คนฝึกพัฒนาตนขึ้นไปเรื่อย ๆ ไม่ว่าใครต้องศึกษาทั้งนั้น ที่เราเข้ามาบวชก็เพื่อต้องการศึกษาเพื่อพัฒนาตนจนกระทั่งเป็นเสขะ (ผู้ยังต้องศึกษาได้แก่อริยบุคคล 3 คือ โสตาบัน สกิทาคามี อนาคามี) และอเสขะ (ผู้ศึกษาจบสิ้นแล้วคือพระอรหันต์) กระบวนการปฏิบัติในพุทธศาสนา คือ สิกขา เพราะฉะนั้นถ้าเข้ามาสู่พุทธศาสนา ก็ต้องทำตามหลักการใหญ่ ที่เป็นหลักปฏิบัติ คือ สิกขา ต้องศึกษาฝึกฝนพัฒนาตน อย่าให้ผิดหลักนี้ เมื่อเขาเชื่อความศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ ต้องให้เขาโน้มจิตมาสู่การฝึกฝนพัฒนาตนและก้าวต่อ ไม่ใช่มัวเพลินหยุดนิ่ง ไม่ใช่หมกมุ่นอยู่กับที่ ถ้าความเชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้เขาหมกมุ่นอยู่กับที่ ก็ผิดหลักปฏิบัติ ผิดหลักสิกขา พระจะต้องจูงให้เขาเดินหน้า

ถ้าปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนา ก็ต้องพัฒนาขึ้นไป ไม่ใช่ถอยหลังลงมา พฤติกรรมที่วุ่นวายเกี่ยวข้องกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ฤทธิ์เดชปาฏิหาริย์ที่เป็นการพึ่งพาอาศัยปัจจัยภายนอกนี้ เมื่อเข้ามาสู่พระพุทธศาสนาแล้ว ก็ควรจะต้องเบาบางลดน้อยลงไปทุกวัน ๆ ไม่ใช่เน้นวันแต่ระบอดาษเต็นแพร่หลายหนักหนามากขึ้น คนเรานั้นทางด้านร่างกายก็ต้องเจริญเติบโตขึ้นฉนั้นใด ทางด้านจิตใจและภูมิปัญญาก็ต้องเติบโตพัฒนาขึ้นฉนั้นนั้น ถ้าต้องมัวลอบชวัญกันอยู่ ก็ไม่รู้จักเติบโตเป็นผู้ใหญ่สักที เพราะว่าพระพุทธเจ้าทรงต้องการให้เราพัฒนาขึ้นมีจิตใจและปัญญาที่เติบโตขึ้น จึงไม่ทรงสนับสนุนอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ ซึ่งทำให้คนไปฝากความหวังไว้กับเครื่องปลอมใบภายนอก ถึงกับทรงให้ปรับอาบัติพระที่แสดงอิทธิปาฏิหาริย์ทรงสรรเสริญแต่อนุศาสน์ปาฏิหาริย์ที่ทำให้คนเข้าถึงความจริงได้ด้วยปัญญาของตนเองทำ

ตามปกติความเชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ อิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์มีลักษณะทั่วไป ก็คือการหวังผลสำเร็จจากการดลบันดาลของสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือเทพเจ้า พุตุลัน ๆ ว่า หวังผลจากการดลบันดาลจุดนี้แหละสำคัญที่สุด ตนเองไม่ต้องทำความเพียร ได้แต่รอคอยผลสำเร็จที่เทพเจ้าหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์จะดลบันดาลให้ ก็นั่งคอยนอนคอย นั่งนอนรอคอยโชคหวังลาภเลื่อนลอย แล้วถึงอมมืองอเท้าไม่ทำ

ให้มนุษย์แก้ปัญหาและพึ่งพาตนเองได้จริง

ในการเดินทางชีวิตของมนุษย์ทั้งหลาย ที่ต้องต่อสู้ดิ้นรนกันไป และเสี่ยงภัยมากมาย ท่ามกลางความไม่เที่ยงแท้แน่นอนและอนาคตที่ไม่อาจรู้ได้แน่ ก็น่าเห็นใจคนทั้งหลายที่กำลังกาย กำลังใจ กำลังปัญญา กำลังความสามารถไม่เหมือนกัน เมื่อดิ้นรนกันไปหลายคนจะเหน็ดเหนื่อย ลำ อ่อนแรง บางที่รู้สึกเหงา โหย และหวนหวาด เมื่อยังไม่พบสิ่งจริงแท้ที่ดีกว่า เมื่อตัวเองยังทำอะไรไม่ได้ดีกว่านั้น ความมั่นใจในอำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์และความหวังในฤทธิ์เดชอภินิหารก็เหมือนที่พักใจให้ได้ความชุ่มชื้นกลางหนทาง แต่ถ้ามัวเพลินติดอยู่ที่นั่นก็จบสิ้นความก้าวหน้า ไม่ได้เดินทางต่อไป กลับยิ่งเสี่ยงภัยหนักขึ้นไปอีก เพราะเป็นภัยในความเพลิดเพลินที่เกิดจากความหลงและความประมาทของตัวเอง เพราะฉะนั้นถ้าจะหาที่พำนักอย่างนี้บ้าง ก็เอาพอช่วยให้สดชื่นมีกำลังวังชาขึ้นแล้วรีบลุกขึ้นเดินทางมุ่งหน้าต่อไป

ถ้าความเชื่อไม่ผิดหลักกรรม และการปฏิบัติไม่ผิดหลักสิกขา นี้ แม้เขายังจะเชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์อยู่ มันก็จะไม่พลาด แล้วเขาจะเดินทางต่อไป จนในที่สุดเขาจะไม่ต้องอาศัยสิ่งเหล่านี้ไปเอง เรายอมรับความจริงของปุถุชนว่าธรรมชาติของเขา ยังไม่มีความเข้มแข็งพอ จิตใจของเขายังไม่เข้มแข็ง แล้วเราช่วยเขาแค่ไหน เราเป็นกัลยาณมิตรที่มีความสามารถขนาดไหน ต้องดูตัวเองด้วย ถ้าตัวเรามีความสามารถมากอย่างพระพุทธเจ้า เอาเลยสอนให้เลิกละไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ข้ามกระโดดไปเลย แต่ที่นี้ตัวเองก็ไม่มีความสามารถขนาดนั้น ก็เอาความศักดิ์สิทธิ์มาเป็นสื่อ แต่อย่าให้ผิดต่อหลักกรรมและต่อหลักสิกขา ถ้าอย่างนี้แล้วเขาจะเดินทางแล้วเขาจะพึ่งตนเอง เมื่อเขามีความเข้มแข็งขึ้นมา เขาพัฒนาตัวไป เขาจะเข้มแข็งขึ้น เขาจะหลุดพ้นไปเอง แต่ข้อสำคัญต้องให้เขาเดินทาง นี้สองละ

หลักการที่ 3 คือ ความหมายของความศักดิ์สิทธิ์อันนี้เราจะเห็นได้ชัด พระพุทธศาสนาเกิดขึ้นในท่ามกลางความเชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์หลากหลาย เชื่อเทพเจ้าที่เต็มไปด้วยฤทธิ์เดชปาฏิหาริย์ ยุ่งอยู่กับเรื่องฤทธิ์

เดชปาฏิหาริย์มงายหวังผลสำเร็จจากการดลบันดาลของเทพเจ้า ไม่ต้องคิดทำอะไร อ่อนนอบบวงสรวงบูชาัญญไป ไม่ต้องฝึกฝนตนเอง นี่ก็ผิดหลักสองข้อข้างต้น

เทพเจ้าที่คนนับถือที่มีฤทธิ์มีเดชนั้นคืออย่างไร ก็คือฤทธิ์ที่เกิดจากกิเลส ฤทธิ์แสดงกิเลส โลภะ โทสะ โมหะ ทั้งนั้นเลย ดังจะเห็นว่าเทพเจ้ามีโทษแรง มีความโลภ มีราคะรุนแรง แย่งชิงคู่ครองกัน เบียดเบียนทำลายกัน โกรธแค้นกัน ยกทัพไปรบกัน เวลาสร้างเทวรูปขึ้นเป็นอย่างไร จะเห็นว่ามักแสดง ความฮึกห้าว โหดเหี้ยมทารุณหรือแสดงความสามารถที่จะไปทำลายผู้อื่น ต้องทำให้มีมือมาก ๆ สองมือไม่พอ เอาสิบมือ เคียวเดียวไม่พอ เอาสิบเคียวตาเดียวไม่พอเอาหลายตา มือเท้ามีเยอะแล้วยังไม่พอ ต้องเอาอาวุธอีก ต้องมีจักร มีสังข์ มีคทา มีอะไรต่าง ๆ อาวุธเยอะแยะ แสดงรูปร่างท่าทางผาดโผนโจนทะยาน กำลังจะจัดการคนอื่น มีแต่เรื่องกิเลสทั้งนั้น แล้วเรื่องที่เล่ามาประวัติเทพเจ้ามีแต่ห่วงวายุทั้งนั้น คือ ฤทธิ์จะควมมากกับกิเลส ความศักดิ์สิทธิ์อยู่กับกิเลส แต่มาในพุทธศาสนา ความหมายของความศักดิ์สิทธิ์ก็คืออ่อนน้อมน้อมน้อมมาสู่ปัญญาและคุณธรรม พอมาถึงพระพุทธศาสนาฤทธิ์ทั้งหมดที่ผสมความโกรธ ความหลง ราคะ โทสะ โมหะ เหล่านั้นจะสู้ฤทธิ์แห่งความ บริสุทธิ์ไม่ได้ ความศักดิ์สิทธิ์ทั้งหมดมาสูงสุดที่ความบริสุทธิ์ปัญญาและคุณธรรม เราสร้างพระพุทธรูปขึ้นมา เป็นมนุษย์ธรรมดา นั่งงามสง่าด้วยธรรมะ ไม่ต้องแผลงฤทธิ์สงบเย็น มีเมตตา ยิ้มแย้มให้คน มีความอ่อนใจสบายใจ มีความสุข มีพระปัญญาคุณ มีพระวิสุทธิคุณ มหากรุณาธิคุณ

ตกลงความศักดิ์สิทธิ์ก็โอนมาอยู่ที่ ความบริสุทธิ์ คุณธรรม และปัญญา และนี่แหละคือความ ศักดิ์สิทธิ์ที่สูงที่สุด เพราะฉะนั้น ความศักดิ์สิทธิ์ที่ให้นับถือนี่จะต้องค่อยดึงจากความมีกิเลส สู่อุณหภูมิของกิเลส จากความเป็นอยู่ภายใต้อำนาจของ โลภะ โทสะ โมหะ สู่อุณหภูมิอยู่ และกระทำการ

ต่าง ๆ ด้วยปัญญาที่รู้เข้าใจเหตุผลตามเหตุปัจจัย เราก็คงว่า การสอนในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์เข้าหลักนี้หรือไม่ ดูว่าจงคนให้เข้ามาสู่ความศักดิ์สิทธิ์แบบมีกิเลสน้อยลง มาสู่ความหมดกิเลส มาสู่ความหมดโลภะ โทสะ โมหะ มาสู่ความบริสุทธิ์ มีปัญญาคุณ วิสุทธิคุณ มหากรุณาคุณหรือไม่ แค่นั้นเอง

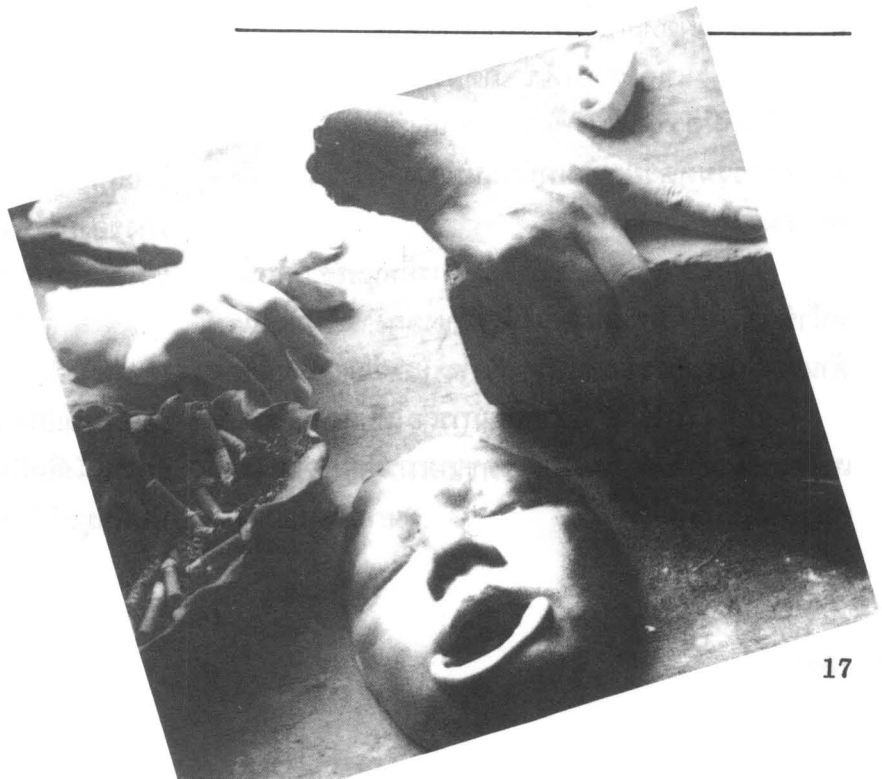
เป็นอันว่าให้เลิกจากความศักดิ์สิทธิ์ของเทพเจ้า พระนารายณ์ พระอิศวร พระอินทร์ พระพรหม ฯลฯ ที่มีฤทธิ์ แสดงตถะ มานะ แสดงโทสะ โมหะ ที่มีกิเลสเรียกร้องการอ่อนนอบนบนาน โปรดใครก็ช่วย ไม่โปรดก็แข่ง นำเขาให้เข้ามาหาพระรัตนตรัย ให้มันในคุณานุภาพของพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ ให้เขาได้เข้าสู่คุณธรรมมากขึ้น ซึ่งก็มาสัมพันธ์กับหลักการแห่งกรรม ให้เขาหวังผลสำเร็จจากการเพียรพยายามกระทำเอา และให้เขาฝึกฝนพัฒนา คือปฏิบัติตามหลักสิกขา เขาจะได้ฝึกฝนตัวเองให้ดีขึ้น และให้เจริญในศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าหากว่าพระอาจารย์ไปสอนแล้วกลับทำให้เขาออกไปหาฤทธิ์ที่วุ่นวายกับกิเลสมากขึ้น ก็ผิดหลักทันที

รวมความว่า ในแง่หลักการสามอย่างนี้ชัดแล้ว ถ้าหากความศักดิ์สิทธิ์ยังอยู่ในหลักความเชื่อกรรม อยู่ในหลักปฏิบัติสิกขา และอยู่ในความหมายของความศักดิ์สิทธิ์แบบไม่มีกิเลส โดยหันมาสู่ความบริสุทธิ์ มีปัญญา กรุณาเป็นหลัก ก็ใช้ได้ ถือว่าพออนุโลมได้

ดังจะเห็นว่า เทพเจ้ามีโทสะแรง มีความโลภ มีราคะรุนแรง แย่งชิงคู่ครองกัน เบียดเบียนทำลายกัน โกรธแค้นกัน ยกทัพไปรบกัน เวลาสร้างเทวรูปขึ้นเป็นอย่างไร จะเห็นว่ามักแสดงความฮึกเหิม โทดเหี้ยม ทารุณ หรือแสดงความสามารถที่จะไปทำลายผู้อื่น ต้องทำให้มีมือมาก สองมือไม่พอเอาสิบมือ เคียงเดียวไม่พอ เอาสิบเคียง ตาเดียวไม่พอเอาหลายตา มือเท้ามีเยอะแล้วยังไม่พอ ต้องเอาอาวุธอีก ต้องมีจักร มีสังข์ มีคทา มีอะไรต่าง ๆ อาวุธเยอะเยอะ

บททวน

ขอสรุปอีกทีว่า การใช้หรือการยุ่งเกี่ยวกับเรื่องเทพเจ้าสิ่งศักดิ์สิทธิ์ฤทธิเดชปาฏิหาริย์ทั้งหลายนั้น จะพอยอมรับได้หรือไม่ ให้ดูที่จุดสำคัญต่อไปนี้

1. ดูที่เจตนาของผู้ปฏิบัติ ถ้ามีเจตนาใช้สิ่งเหล่านี้เป็นอนุบายดึงหรือชักจูงคนที่ยังอยู่ห่างไกล ให้ขึ้นมาเข้าสู่ธรรม และใช้ภายในขอบเขตที่จำกัดไม่ให้ขัดกับหลักการของพระพุทธศาสนา และมีการสอนธรรมไปด้วย ก็พอยอมรับได้

แต่ถ้าใช้สิ่งศักดิ์สิทธิ์อิทธิปาฏิหาริย์ เพื่อจูงคนให้มาหลงติด หรือตัวเองก็หลงหมกมุ่นอย่างนั้น ก็ไม่อาจยอมรับได้ ยิ่งถ้าใช้ล่อคนเพื่อหลาถลาหลักการผลประโยชน์ให้แก่ตน ก็ยิ่งเป็นการทำลายพระศาสนาหนักขึ้นไปอีก

2. ดูว่าผิดหลักการของพระพุทธศาสนาหรือไม่ โดยตรวจดูหลักการสำคัญ 3 อย่าง คือ

2.1 หลักกรรม คือ ความเชื่อในการกระทำทำให้เกิดผลตามเหตุปัจจัยด้วยความเพียรพยายาม

ถ้าใช้ความศักดิ์สิทธิ์แล้วทำให้คนหมกมุ่นหวังผลสำเร็จจากการดลบันดาล งอมืองอเท้า นั่งนอนคอยรอผล ก็ผิดหลักพระศาสนาอย่างเต็มที่

แต่ถ้าช่วยให้เขาเกิดกำลังใจมีกำลังใจมาเสริมส่งเสริมมีความเพียรพยายามทำสิ่งที่ถูกต้องดีงามหรือทำกรรมดีด้วยความหนักแน่นจริงจังยิ่งขึ้น ก็พอยอมรับได้

2.2 หลักชลา คือ การที่มนุษย์ทุกคนมีหน้าที่ต้องฝึกฝนพัฒนาตนให้เจริญงอกงามขึ้นทั้งในด้านพฤติกรรมการดำเนินชีวิต จิตใจ และปัญญา

ถ้าใช้แล้วกลายเป็นการล่อให้หลงหมกมุ่นเพลิดเพลีนอยู่กับความหวัง ขัดขวางการฝึกฝนพัฒนาตนของคนก็ใช้ไม่ได้

แต่ถ้าใช้เพียงเป็นสะพานหรือบันไดให้เขาก้าวหน้าไปในทางที่ถูกต้องต่อไปไม่ขัดขวางการฝึกฝนพัฒนาตนในศีล สมาธิ และปัญญา ก็พอยอมรับได้

2.3 หลักความหมายของความศักดิ์สิทธิ์ คือ การที่ความหมายของความศักดิ์สิทธิ์จะต้องพัฒนาให้ประณีตสมบูรณ์ขึ้น เปลี่ยนจากฤทธิ์เดชที่เปลือกกล้วยเกิดจากกิเลส มาเป็นความศักดิ์สิทธิ์สูงสุดแห่งความบริสุทธิ์ความดีงาม และปัญญาที่ลอยพ้นอยู่นอกกิเลส

ถ้ายังมีวุ่นวายอยู่กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ฤทธิเดชที่เปลือกกล้วยกิเลส เอาความศักดิ์สิทธิ์อิทธิปาฏิหาริย์เสริมสนองโลภะ โทสะ โมหะ ให้เป็นเครื่องมือแย่งชิงหาผลประโยชน์ทำร้ายเอาเปรียบกัน ก็เท่ากับถอยหลังกลับไปวนเวียนอยู่ในโลกยุคดึกดำบรรพ์ แล้วอารยธรรมจะพัฒนาไปได้อย่างไรก็เหมือนกับเอาเทคโนโลยีและวิทยาการที่ก้าวหน้ามาใช้ทำสงครามหรือเบียดเบียนทำร้ายกัน อย่างที่เป็นปัญหากันมาจนบัดนี้ มนุษย์มองเห็นคุณค่าของศาสนาเพียงแค่นี้เท่านั้นเอง หรือ พระพุทธเจ้าไม่ได้ตั้งพระพุทธศาสนาไว้ให้คนเอามาทำกันอย่างนี้

เพราะฉะนั้น จะต้องโอนย้ายจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ภายนอกที่เต็มไปด้วยกิเลส เข้ามาสู่คุณพระรัตนตรัยซึ่งมีความศักดิ์สิทธิ์ที่เกิดจากคุณธรรม ความบริสุทธิ์ และปัญญาที่อยู่เหนือกิเลส เพื่อให้มนุษย์เดินเข้าสู่ทางของการที่จะพัฒนาต่อไป ไม่ใช่ดึงเขาออกไปในทางตรงข้าม

(จากหนังสือ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เทวฤทธิ์ ปาฏิหาริย์ คำให้สัมภาษณ์แก่คุณเนตร จันทร์คมี หัวหน้ากองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ชาวสุญญตา 8 กุมภาพันธ์ 2536 พิมพ์ที่มูลนิธิพุทธธรรม)

สัมภาษณ์

"พรภิรมย์"

บทนำ

"ปองจะเด็ดบัวบาน
ใจหมายจึงโน้มโลมลอง

ครวญคิดนานหัวน้าของ
หากยังไม่มีเจ้าของ จะชมทั้งสองปทุม"

เมื่อประมาณสัก 20 ปีที่ผ่านมา หากใครเอ่ยถึงนักร้องชื่อ "พรภิรมย์" หลาย ๆ คนก็คงนึกถึงเพลง "บัวตุมบัวบาน" หรือ "ดาวลูกไก่" เพลงลูกทุ่งที่ได้ยินกันคุ้นหู

"เพลงลูกทุ่ง" มีกำเนิดขึ้นมาเมื่อประมาณ พ.ศ. 2503 พร้อม ๆ กับรายการ "เพลงลูกทุ่ง" ของสถานีโทรทัศน์ช่อง 4 ซึ่งผู้จัดคือ จำนง รังสิกุล และประกอบ ไชยพิพัฒน์ เพลงในรายการนี้เป็นเพลงที่มีบรรยากาศของชนบท และนักร้องที่ได้รับเชิญมาออกรายการครั้งแรก คือ ผ่องศรี วรนุช และ พรภิรมย์

ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช กล่าวถึงเพลงลูกทุ่งว่า "คือเพลงไทยที่มีชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมปัจจุบัน เป็นประจักษ์พยานในความแข็งของวัฒนธรรมไทย นับแต่ วรรณยุกต์ ทำนอง เครื่องดนตรีไทยบางชิ้นที่นำมาประกอบ และลักษณะสนุกแบบไทย"

เสรี หวังในธรรม กล่าวว่า เพลงลูกทุ่งคือเพลงไทย เป็นไทยทั้งทำนอง เนื้อร้อง สบิริต เพียงแต่นำมาผสมกับเครื่องดนตรีสากลเท่านั้น

เพลงของ พรภิรมย์ เป็นเพลงที่มีกลิ่นอายของเพลงไทย ตามความสามารถของทั้งผู้แต่งและผู้ร้องที่ได้พื้นฐานเพลงไทยจากครูเพลงไทยที่มีชื่ออย่างครูเหนียว ดุริยพันธ์ รูปแบบการแปลที่ผสมกับดนตรีสากล ก็เป็นความโดดเด่นอีกอย่างหนึ่งในเพลงของ พรภิรมย์ ที่นำมาใช้เล่านิทานชาดก หรือยกเรื่องมาสาธกสอนใจคนฟัง โดยเฉพาะยาวชน เช่น เพลง "วังแม่ลูกอ่อน" "ลูกใจร กลับใจ" "ใจพ่อใจแม่" "พระกับพราน" "เศรษฐีอนาถา" หรือเพลงผสมทำนองสากลอย่างเพลง "ลูกทุ่งเลือกตั้ง"

หากจะฟังเพลงแบบเอา "เนื้อ" กันละก็ อาจจะกล่าวได้ว่าเพลงของ พรภิรมย์ มีพร้อมทั้งสองอย่าง คือให้แง่คิดและสะท้อนอารมณ์ อย่างเช่น

รักที่ยิ่งใหญ่ไพศาล
มาย่านลานรักลานเท
ขอลานจงเท
เหลือทนจึงตั้งต้นด้นมา
มาสู่ลานน้อยคอยนาง
รักเจ้าไม่จาง

จึงตามนคราญ
ลานอ้อยลานอ่ยาราวรรนเร
ทุกข์ตรมให้เศร่าเบาบาง
ฝ่าภัยนานา
ใจหวังเซยขึ้นชวนนวลปราง
ไม่ขอยอมห่างลานเท

เพลง "ลานรักลานเท" บรรยายภาพของชายหนุ่มที่รอคอยคนรักกลับมา เพลงที่สะท้อนภาพชีวิตชายหนุ่มที่ยากจน ถูกแม่ขายรังเกียจ พรากเมียรักไปจากอก หรือจำต้องหนีจากเมียไป ตกเป็นพ่อหม้ายเลี้ยงลูกโดยลำพังอย่างเพลงจำใจจาก "กระท่อมทองกวาว" "กระท่อมพ่อหม้าย" ความสะเทือนใจเกิดจากท่วงทำนองเพลงและอรรถรสของภาษาที่คล้องจองกันในรูปแบบของบทกวี

เพลงที่มีเนื้อหาเป็น "คติ" สอนใจ อันสอดคล้องกับสังคมไทยที่นับถือศาสนาพุทธและค่านิยมของไทยในเพลงของ พร ภิรมย์ เช่น เพลง "ไม้หลักปักเลน" กล่าวถึงไตรลักษณ์ และพรหมวิหารสี่

จะขอสาธกยกลิขิต	ถึงชีวิตอันไร้แก่นสาร
เกิดแก่ตายย่อมวายปราณ	มัจจุรเขาไม่ปราณี
เมื่อมีชีวิตอย่าวิธยา	จงอุตส่าห์สร้างความดี
มีเมตตาและปราณี	พรหมวิหารสี่พึงสังวรณั้

เพลง "ดาวลูกไก่" ซึ่งเป็นเพลงที่ได้รับความนิยมสูงสุด แสดงถึงความกตัญญูตเวทีต่อผู้มีพระคุณ

"อนิจจาแม่ไก่อัยยังมีน้ำใจรู้คุณ	ที่ยายตาการุณคิดแทนคุณเมื่อดข้าว
น้ำตาไหลเรียกลูกให้มาซุกซอกอก	น้ำตาแม่ไก่อไหลตกในหัวอกปอดร้าว

.....	.....
นำสงสารแม่ไก่อ้น้ำตาไหลสอนลูก	เข้าก็ถูกตาเชือดต้องหลังเลือดนองเล่า
ฝ่ายลูกไก่อทั้งเจ็ดเหมือนถูกเด็ดดวงใจ	พากันโดดเข้ากองไฟตายตามแม่ไก่อดังกล่าว
ด้วยอาณิสสใจประเสริฐ	ลูกไก่อไปเกิดเป็นดาว"

และอีกหลายเพลง เช่น เพลง "เศรษฐีอนาถา" แสดงถึงความประมาท "ริมไกรลาศ" "ลูกโจรกลับใจ" แสดงถึงความกตัญญูตเวที "พระกับพราน" แสดงถึงกรรม

ที่กล่าวมานั้นเป็นเพียงส่วนน้อยที่เป็นผลงานเพลงของ "พร ภิรมย์" ซึ่งเป็นทั้งนักแต่งเพลง และนักร้อง อันแสดงถึงภูมิรัฐอันกว้างขวางทั้งในด้านดนตรีไทยที่นำมาผสมผสานกับดนตรีสากลได้อย่างเหมาะสมและพร้อมทั้งความเป็นนักอ่าน นักกลอนที่มีทั้งปฏิภาณและความคมคาย ไม่นับรวมถึงความสามารถในด้านการเป็นนักแสดงในฐานะศิลปินที่มีชื่อเสียงในยุคหนึ่ง ซึ่งคนแถวจังหวัดอ่างทอง อยุธยา รู้จักกันดี

แม้ปัจจุบันคนส่วนหนึ่งจะเห็นดีเห็นงามกับเพลงแนวบ๊อป หรือเพลงเพื่อการค้า" ที่ได้รับอิทธิพลจากตะวันตกทั้งในด้านแนวคิดและท่วงทำนอง และแม้ชื่อของ "พร ภิรมย์" จะเลือนหายไปจากวงการเพลงลูกทุ่งด้วยกาลเวลา และตัวของ พร ภิรมย์เองก็ได้ละวิถีทางโลก หากความสงบตามแนวทางพุทธะในเพศบรรพชิตในนาม พระบุญสม (ปุ่นณวิโส) แต่ผลงานของท่านนั้นนับเป็น "ภูมิปัญญา" ของท้องถิ่นที่ชาวอยุธยาภาคภูมิใจ

สัมภาษณ์พระ "พร ภิรมย์"

วันที่ 8 พ.ค. 2537 วัดรัตนชัย (วัดจัน)

บทสัมภาษณ์ - ภาพ
วิชา ทรวงแสง
อนันต์ เพงน้อย
นงลักษณ์ แซ่มโซติ

ถาม : ขอให้ท่านเล่าประวัติพอสังเขป
จนมาอยู่ตรงนี้

ตอบ : ตัวของพระพร ภิรมย์ ชื่อจริง
บุญสม เกิดที่บ้านดูลิต (ปัจจุบันคือบ้านไผ่ลิง หมู่
2) อยู่ในเขตตำบลพลาของเจ้าแม่ดูลิตหน้าโรงเรียน
วัดใหญ่ชัยมงคล เกิดวันพฤหัสบดีที่ 29 แรม 3 ค่ำ
เดือนพฤศจิกายน ปี พ.ศ. 2471 ปีมะโรง พ่อชื่อ
ประเสริฐ เป็นพระเอกลิเก แม่ชื่อนางสัมฤทธิ์ เป็น
แม่ค้าขายขนมครกทอดกล้วยแขกข้าวเม้า ตอนเล็ก ๆ
อายุ 6 ขวบ พ่อกับแม่พาไปฝากเป็นลูกศิษย์วัดกล้วย
อยู่กับหลวงอาหล่อ ซึ่งเป็นพี่น้องกัน เรียนหนังสือที่วัด
ต่อมาไม่พอใจกับหลวงอาเพราะหลวงอาตีเ่ง ก็เลย
ย้ายมาอยู่วัดรัตนชัย (วัดจัน) ย้ายไปอยู่วัดพนัญเชิง
และกัเกเร จนในที่สุดพ่อพาไปฝากกับหลวงพ่ออัน
วัดพระญาติการาม ได้เริ่มฝึกหัดเรียนกระบี่กระบอง
เพราะชอบ พร้อมกับเรียนหนังสือกับพระและเณรที่นั่น
จนอายุ 8 ขวบ ย้ายมาอยู่วัดจันอีกครั้ง โดยเป็นลูก

ศิษย์ครูสะอั้งซึ่งเป็นลูกสาวขุนศารท ปัจจุบันอายุเกือบ
80 ปี พอเรียนจบ ป.4 ที่วัดจัน นางสาวกับนาย
พาไปเข้าเรียนที่โรงเรียนจักรเพชรของครูเหรียญ ซึ่งเท่า
ที่จำได้ศิลปินที่เรียนมาด้วยกัน เช่น อารี มุกสิกพุก
นินารถ ชำของยุทธ ท้วม ทรง นริศ อารี
ซึ่งพอสอบ ม.1 ได้เรียบริ้อย นำพาไปฝากเรียนที่
บพิตรพิมุข ซึ่งในระยะนั้นมีการประกวดเพลงไทย
2 ชั้น มีแม่ครูท้วม ประสิทธิ์กุล เป็นครูสอนคนแรก
อยู่กรมศิลปากร ในระยะนั้นเรียกกรมมหรสพ พอจบ
ม.3 แล้วขึ้นเรียน ม.4 ได้รู้จักกับ อาเพ็ญ ปัญญาพล
ซึ่งตอนนั้นแกเป็นโต้โผดนตรี โตโผละครเร่ ซึ่งระย
หลังเป็นนักพากษ์ ได้ชวนไปร้องเพลง สมัยนั้นเพลงที่
กำลังดังคือ "เพลงหนุ่มชาวเกาะ" ได้ค่าตัวคืนละ 20
บาท ซึ่งนับว่ามาก เพราะสมัยนั้นอำเภอเงินเดือนเดือน
ละ 15 บาทเท่านั้นเอง จึงทำให้ไม่ตั้งใจเรียน กลางคืน
ก็ออกไปร้องเพลงกับอาเพ็ญ จนระยะนั้นอยู่ในช่วง
สงคราม มีการพร่างไฟ ทำให้มหรสพทุกอย่างเล่นไม่ได้

ในกรุงเทพฯ จึงหนีโรงเรียนไปกับคณะลิเกคณะหนึ่ง ชื่อ เสน่ห์นิยมศิลป์ (ปัจจุบันเสน่ห์นิยมศิลป์อยู่ที่อ่างทองหน้าวัดไชโย) ตอนที่ไปอยู่กับพี่เสน่ห์ได้ค่าตัวคินละ 1 บาท ซึ่งผลที่สุดพี่เสน่ห์หนีกลับกรุงเทพฯ จึงไปอยู่กับจิวี่ห้อยบ้านนี้ ซึ่งมาจากอยุธยา อยู่ได้ 1 เดือน ถ้าแก่บ้านนี้เดินทางไปย่องง และเล่าเรีกขุนเชียงมาเช่าคณะจิวี่แทนที่มีนบุรี ซึ่งถ้าแก่บ้านนี้ฝากบุญสม อยุธยา ไว้กับเล่าเรีกขุนเชียง หลังจากนั้นก็เริ่มหัดเล่น ขิม ซออู้ และขลุ่ย พร้อมกับเล่นเงี้ยวเรื่อย ๆ จนการพลางไฟในกรุงเทพฯ เล็กจึงเข้าไปอยู่กรุงเทพฯ กับน้ำสาวเหมือนเดิม หลังจากนั้นก็ไปหัดเล่นลิเกอย่างจริงจังกับลิเกคณะวิจิตรวัฒนา ค่าตัวครั้งแรกเหลือ 20 สตางค์ พอสามารถเล่นได้ทุกตัว ค่าตัวเพิ่มเป็น 1 บาท จนบัดนั้นอายุ 18 ย่าง 19 ปี ไปรับจ้างชุดดินถนนสาย ว่าจะระวังน้อย และไปชอบผู้หญิงอยู่ 2 คน ซึ่งชื่อประยูรและระเบียบ(ซึ่งเป็นภรรยาต่อมา) ทั้งสองคนเป็นเพื่อนกันในระยะนั้นเริ่มรักกันจึงเกิดเพลง "บัวตุมบัวบาน" โดยแต่งขึ้น 6 ท่อน ให้ลูกน้องเล่นราว เวลากลางคืน โดยใช้จังหวะโชน

พอบปี พ.ศ. 2491 อายุ 20 ปี บวชเสร็จเรียบร้อย พ่อแม่ไปขอมเมียให้ เสียค่าสินสอด 10,000 บาท แต่งงานกันในปี 2493 ระยะนั้นภรรยาไม่ค่อยมาให้เล่นลิเก จึงไปซื้อเรือแท็กซี่มารับจ้าง แต่ขาดทุนจึงขายเรือ

หลังจากขายเรือไปแล้ว ก็จากภรรยาเข้าไปกรุงเทพฯ อาศัยอยู่วัดเทพธิดากับหลวงลุงใบฎีกาวลัย ได้ไปเล่นลิเกวิทยุกับอาสุชิน เทวผลิน ซึ่งตอนนั้นครูเฉลียวชวนกลับมาอยู่อยุธยา จึงมาอาศัยอยู่บ้าน ม.ร.ว.จรรยาสวัสดิ์ ศุขสวัสดิ์ มาช่วยสลักลายไทย และต่อเพลงกับป๊อเม จากนั้นก็ไปอยู่ที่วิกหัวรอ จน พ.ศ. 2495 ชื่อเสียงเริ่มดังขึ้นที่ อ.วิเศษฯ ในชื่อพระเอก บุญสม กับลิเกของอาจารย์เฉลียว จนพ่อเด็กเลื้อส่ง่า ได้ไพลีกลางใจเมือง โคราช วิสุทธิจินดาให้ขึ้นไปเป็นพระเอกลิเกที่โคราช คินแรกที่นั่นเล่นเรื่องขุนทัพนวนทอง เล่นลิเกที่โคราชจนปี 2498 ได้ค่าตัวคินละ 70 บาท และได้มีโอกาสรู้จักนักพากษ์

หลายคนในขณะนั้น อาทิ เสน่ห์ โกมารชุน, เสนอ โกมารชุน, จรี โอศิริ , พงษ์จันทร์ พงษ์ทิพย์ เทพา ซึ่งตอนนั้นพี่เทพาหรือพี่เทพ ชวนไปพากษ์หนังที่บางลำภู โดยอยู่บ้านติดกับครูเหนียว ดุริยพันธ์ ได้ฝึกร้องเพลงไทยซึ่งเป็นรุ่นเดียวกับ แจ่ม คล้ายสีทอง เสรี หวังในธรรม, หลังจากนั้นพากษ์หนังเกือบ 2 ปี ถึง พ.ศ. 2500 จอมพล ป. พิบูลสงคราม จัดประกวดลิเกด้านคอมมิวนิสต์ จึงเข้าอยู่กับลิเกคณะเกดคง ดำรงค์ศิลป์ พร้อมกับเขียนบทเองชื่อเรื่อง ปรุพี ขวานทอง โดยเป็นพระเอกออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ในขณะนั้นด้วยซึ่งในการประกวดมี 83 คณะชนะเลิศได้ที่ 1 ได้รับรางวัลถ้วยทองคำ 10 บาท และเงินสด 11,000 บาท จากจอมพล ป. พิบูลสงคราม ระยะนั้นเอง ลุงหอมหวล คู่ประชันพ่อขอร้องให้ไปเป็นพระเอกที่บางลำภู เรื่อง ผู้ชนะสิบทิศ เป็นเจตจำนง พร้อมกับได้รู้จักอาจารย์ มงคล อมาตยกุลด้วย

เมื่อพูดถึงชื่อ "พร ภิรมย์" เกิดจากการเลือกของครูมงคลให้ใช้ชื่อนี้เพื่อออกเทปแผ่นเสียงตรา ค้างคาว เพลงที่ร้องในตอนนั้นคือ กระต่อมทองกวาว, ลานรักลานเท, ดอกฟ้าลับแล, และเพลงบัวตุมบัวบาน จาก 6 ท่อนมาเป็น 4 ท่อน ทำให้พร ภิรมย์ดังขึ้นมา ได้รู้จักกับ "สิงแดง" หรือ "ชาย เมืองสิงห์" ซึ่งพร ภิรมย์ เป็นผู้เอามาฝากไว้กับครูมงคล จนเกิดการร้องเพลงโต้ตอบกันโดยให้ชายเมืองสิงห์เขียนเพลงโต้ตอบกับพรภิรมย์ เช่น เพลงดาวหาง พรภิรมย์โต้ตอบด้วยเพลง ไม้หลักปักเลน

ถาม : การแต่งเพลงโดยมากจะใช้แรงจูงใจหรืออะไรในการแต่ง

ตอบ : โดยมากจะนำมาจากความจริงบ้าง หรือใช้จินตนาการอย่างเช่น "กระต่อมน้อยปลายนาน เห็นลูกพาให้สุขใจ " ส่วนชุดแม่ยาย ที่มีเนื้อร้องว่า "สุดระกำข้าตรมระทมอุรา หนีเมียจากมาด้วยระอาแม่ยาย" เกิดจากการแต่งขึ้นมาด้วยจินตนาการทั้งนั้น (หัวเราะ) เพื่อสร้างความน่าสนใจ

ถาม : อยากทราบว่าทำไมถึงได้คิดเอา

เพลงเหล่านี้เป็นเพลงลูกทุ่ง ในการเล่าเรื่อง

ตอบ : คือเราไม่ได้คิดว่าเป็นเพลงลูกทุ่งลูกกรุงอะไร คือตอนนั้นมันมีหนัง แอ็งค์ วิลเลียม เข้ามาที่สรรพศิริ วิริยะศิริ ตั้งชื่อหนังกับ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ให้ชื่อว่า "เพลงลูกทุ่ง" แอ็งค์ วิลเลียม เป็นพระเอก ตอนนั้นกำลังดังคู่กับ เอลวิส เพรสลีย์ เพลงลูกทุ่งจึงเกิดขึ้นครั้งนั้นและมาเกิดการแบ่งกันเองในปัจจุบันว่าถ้าสุนทรภรณ์เป็นลูกกรุง พวกเราเป็นลูกทุ่งกัน

ถาม : แล้วเรื่องชาดกต่าง ๆ ที่นำมาเป็นเนื้อเพลง

ตอบ : ชาดกต่าง ๆ เราได้แรงใจจากหลวงพ่อดีตเจ้าคณะจังหวัด พระราชสุวรมณโสรณ เป็นอาจารย์สอนบาลีกับนักธรรมเรามา ท่านแปลจากธรรมบทไปให้ และได้จากพระราชรัตนดิลกเจ้าคณะจังหวัดสงขลา

เขียนลงว่า "ผมชอบนักแต่งเพลงพื้นบ้านอยู่คนชื่อ บุญสม อยุธยา เขาแต่งเพลงริมไกรลาศ บรรยายยังกับได้เข้าไปในหิมพานต์จริง ๆ แต่พุโร ! พอกกลางเพลงจับได้เลย เอานิทานเสือโคตันเรื่องหลวิชัย คาวิมาเขียน ใช้ธรรมชาติข้อหนึ่งคือ ชันติ สัจจะ และกตัญญู ซึ่งลูกกตัญญู และแม่มีสัจจะว่าขอไปส่งลูกก่อน แล้วจะกลับมาให้กิน เสือมีชันติ อดทนความอยากไว้ก่อนยังไม่กินแม่โค แต่นาย บุญสม อยุธยา มีมด้อยชี้เหนียวเพลง ไม่ยอมแต่งให้คนอื่นร้องเลย ให้แต่นายพร ภิรมย์ร้องอยู่ได้ "(หัวเราะ) อาจารย์ คึกฤทธิ์แกไม่รู้ว่ บุญสมอยุธยา เป็นคนเดียวกับพร ภิรมย์

ถาม : ในภาพพจน์ของคนข้างนอก มองท่าน เด่นในลักษณะของลิเกหรือเพลงลูกทุ่ง

ถาม : อย่างเพลงที่เสื่อกับลูกว้าวในริมไกรลาศละ

ตอบ : อันนั้นขำมาก (หัวเราะ) เมื่อบวช พ.ศ. 2525 คอลัมน์ ซอยสวนพลู อาจารย์คึกฤทธิ์

ตอบ : รู้สึกว่าตอนเป็นลิเกก็ชนะเลิศเหมือนกันนะ และก็รู้สึกว่ไปไหนก็เป็นลิเกที่ค่อนข้างมีเกียรติพอสมควร สมเจตนาที่เรารอช้ฐานตอนเราสึกจากพระ นี่ก็อย่างเดียว "อยากเป็นลิเก กรุงเทพฯ

ตอนที่กระซอกสังขารออกจากเพศจรรพชิต

ถาม : ในชีวิตของลิเกท่านมาถึงจุดสูงสุดแล้ว แต่ในส่วนของเพลงลูกทุ่งเป็นที่นิยมรับหรือเปล่าว่าสูงสุดที่เพลง "บัวตูมบัวบาน"

ตอบ : จะเป็นเพลง "บัวตูมบัวบาน" แล้วก็ "ดาวลูกไก่" ได้รับพระราชทานแผ่นเสียงทองคำจากพระหัตถ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ถาม : ทั้งเนื้อร้องและทำนองท่านเป็นคนทำเองใช่ไหมครับ

ตอบ : ใช่

ถาม : การที่คนอื่นเอาเพลงเรามาร้องอัดเทปใหม่ หลวงพี่คิดยังไง

ตอบ : พวกใรรึมารยาทมี แต่เราไม่ถือสา

ถาม : ท่านยังจำได้ไหม เพลงที่แต่งเผยแพร่ไปมีแผ่นเสียงประมาณกี่เพลง

ตอบ : แผ่นประมาณ 100 กว่าแผ่น แต่เทปตกประมาณ 600 กว่าตอน ซึ่งแหล่งหนึ่งคือ 1 ตอน เช่น ดาวลูกไก่ มี 2 ตอน

ถาม : เพลงที่เคยโด่งดังในอดีตก็มีอยู่มาก ท่านคิดว่าจะช่วยให้อ่านองเพลงดี ๆ ในแบบแต่ก่อนกลับคืนมาได้ไหม

ตอบ : ไม่รู้จะทำยังไง เพราะวรรณยุกต์ทุพสภาพเกือบจะหมดประเทศ โดยพวกนักแสดงเป็นผู้เผยแพร่วัฒนธรรมดังกล่าว การแต่งเพลงปัจจุบันนี้ค่อนข้างจะเรียนแต่วิธี เอาฝีมือ ซึ่งแตกต่างจากแต่ก่อนคือ สำเนียงบอกภาษาที่ครูบาอาจารย์สอน แต่รุ่นหลังบางคนทำกันไม่ถูกต้องนัก แต่เราก็ไม่กล้าเตือน

ถาม : ในฐานะที่การแสดงมีส่วนในการปลูกฝังและชี้นำพฤติกรรมของคนในสังคม อยากให้ท่านพูดถึงสภาพปัจจุบันสักหน่อย

ตอบ : รู้สึกว่ามันเดินสวนทางกับของเก่า อย่างลิเกไม่ควรจะทำจากเหมือนกับละคร ควรทำจากฝีมือเดียว แต่จงใช้ความสามารถของตัวเองบรรยายไปซิ ปัจจุบันอีกก็ร้องกันแต่ล่านีเกร็ง ประทานโทษเถอะ เราไม่ได้ดูหมิ่น เด็กหลังควายก็ร้องได้ ลิเกจริง ๆ ต้องมีครบ หน้าพาทย์ ร้องเพลง 2 ชั้น ไม่งั้นจะมีเกา

ไว้ทำไม ลิเกเก่าเขาทำกันอย่างนั้น มีตุ่มโป่ง หงษ์ทอง โนน สองไม้ ฯลฯ

ถาม : ปัจจุบันคนแต่งเพลงลูกทุ่งดี ๆ ก็หายไปหมดแล้วจะสามารถส่งเสริมได้รึเปล่า

ตอบ : ถ้ารุ่นพวกเรา ๆ ตายไป เพลงพวกนี้ก็ไม่มีใครฟังกันแล้ว ปัจจุบันวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามา มีการแต่งตัวหรือร้องเพลงที่ไม่เหมาะสม ทำทางเอาเป็นเอาตาย เพราะผู้บริหารประเทศเราไม่ไหว เอาใจวัยรุ่นเกินไปกลัวจะเสียคะแนนเสียง เรื่องของการเมืองเข้ามาแทรก ก.บ.ว. จึงล้ม พอไม่มี ก.บ.ว. เข้ามาบังคับพวกตัว ร ตัว ล จึงไม่ชัดเจนไปด้วย

ถาม : ธุรกิจ ทีวี มักจะจัดเพื่อเอาใจวัยรุ่นเกือบทั้งหมด

ตอบ : นายทุนรวยปัจจุบันนี้

ถาม : ย้อนถามเรื่องของเพลงลูกทุ่งถึงจุดเด่นของเพลงมักจะยกชาดกหรือนิทานมาสอน อยากทราบว่าได้ชาดกหรือนิทานมาใช้ในการเขียนเพลงได้อย่างไร

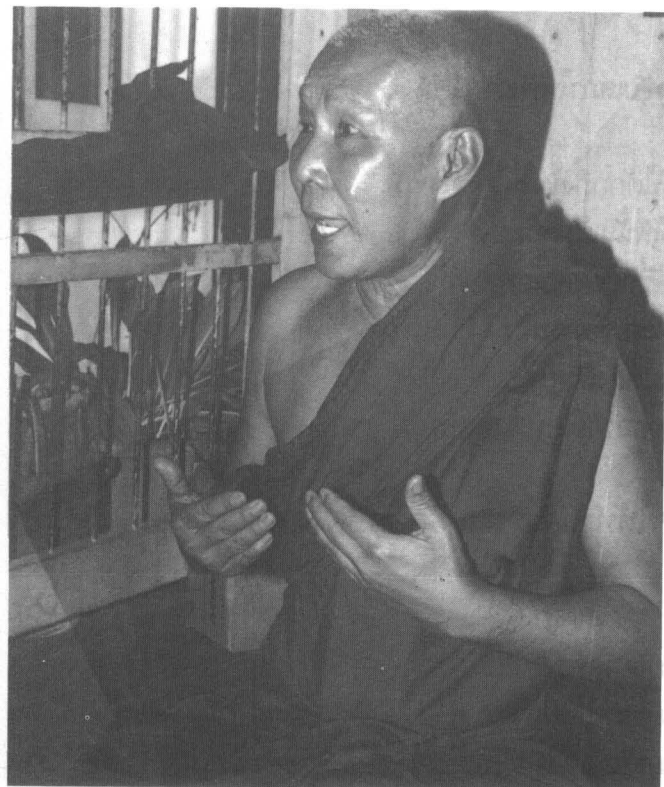
ตอบ : หลวงพ่อแปลจากชาดกให้ ซึ่งมี 5 นิกาย เพลงลูกทุ่งซึ่งรุ่นเราชอบเพราะว่าเป็นการส้าลักอารมณ์ออกมา น้อยใจก็เขียนขึ้นมาด้วยความน้อยใจ ดีใจก็เขียนมาด้วยความดีใจ บันทึใจก็เขียนมาด้วยความบันเทิงใจ ดีกว่าเพลงยุคนี้เพราะมีหลักฉันท์ลักษณะ มีสัมผัสในสัมผัสนอก เพลงปัจจุบันนี้กลายเป็นล่าน่าซึ่งไม่มีสัมผัส เป็นเหมือนกลอนเปล่าเท่านั้น

ถาม : สมมุติว่าจะไปเทศน์ออกวิทยุจะเทศน์เกี่ยวกับหัวข้ออะไร และคนรุ่นใหม่เวลานี้ขาดเรื่องอะไร

ตอบ : ยังไม่เคยคิด แต่ช่อง 9 ก็ไปเทศน์เกือบทุกปี พูดถึงการสอนคนสมัยนี้สอนยาก ซึ่งพระพุทธเจ้าเคยตรัสว่า ถ้าเขาไม่สนใจก็อย่าไปสอนเขาเลย อย่างพระพยอมท่านมีจิตวิทยาทำให้วัยรุ่นฟังเทศน์ได้

ถาม : อยากให้เล่าตรงจุดที่จะเปลี่ยนจากวิถีชีวิตฆราวาสมาสู่เพศเป็นบรรพชิต

ตอบ : ไม่ได้มีอะไรดลใจเลย เพราะตอนนั้น

ปัจจุบันคนส่วนหนึ่งจะเห็นดีเห็นงามกับเพลงแนวป๊อป หรือเพลงเพื่อการค้า ที่ได้รับอิทธิพลจากตะวันตกทั้งในด้านแนวคิดและท่วงทำนอง และแม้แต่ชื่อของ "พร ภิรมย์" จะเลื่อนหายไปจากรังการเพลงลูกทุ่งด้วยกาลเวลา และตัวของ พร ภิรมย์ ก็ได้ละวิถีทางโลกหาความสงบสุขตามแนวทางพุทธะในเพศบรรพชิต ในนาม พระบุญสม (บุญฉวีโส) แต่ผลงานของท่านนั้นนับเป็น "ภูมิปัญญา" ของท้องถิ่นที่ชาวอยุธยาภาคภูมิใจ

ทำวรรณกรรมเรื่อง พระประวัติสมเด็จพระนเรศวรมหาราชสำเร็จ และก็กะว่าจะบวชเพื่อพักผ่อน ให้รางวัลชีวิตตัวเอง เลยอยู่มาจนกระทั่งแม่บ้านตายเมื่อปี พ.ศ. 2533

ถาม : เรื่องการทำงานเลิกไม่มีใครรับช่วงต่อเลยหรือ

ตอบ : เหม... มันให้กันไม่ได้เหมือนกับเราให้เทปนะ

ถาม : ถ้าจะฝึกเด็กรุ่นใหม่ขึ้นมาแทนจะได้ไหม

ตอบ : มันควรจะ... แต่สำคัญมันดันไม่ได้ เราต้องแต่งให้พวกเรามีพื้นมามาก เป็นดนตรีไทยทุกชิ้น เป็นลิเกมา ส่วนเด็กรุ่นใหม่ยังไม่แข็งในเรื่องภาษา จะต้องเก่ง มีความรู้ ตัว ร.ล สัมผัส, สอนธิ, สมาส ต้องได้ เช่น น้ำตาไหลเรียกลูกให้เข้ามาซุกซอกอก"

ถาม : การนำเพลงของท่านไปร้องและทำทำนองใหม่ ท่านคิดยังไง

ตอบ : เขาเอาของเราไปเยอะ แต่ว่าประทานโทษเถอะเขาเป็นคนที่ไม่รู้จ้กว่า "สำเนียงบอกภาษา" ของเราเข้าดนตรีไทยเหมาะสมอยู่แล้วแต่เขาเอาของเราไปเข้ากับสตริง เพลงฝรั่ง ซึ่งมันไม่ได้ลงจังหวะเลยคร่อมหมด

ถาม : การขับร้องเพลงแหล่และเสภาในปัจจุบัน

ตอบ : มีการร้องไปคนละแนวไม่ได้เข้ากับฉันทลักษณ์ ส่วนการขับเสภาขับกันสงเดช การขับเสภามี 3 บท ซึ่งเท่าที่เรียนมากับครูเหนียว

พระพร ภิรมย์ ลองขับเสภาให้ฟังว่า

แม่เป็นไม้ให้พื้เป็นนกก	ให้ได้กกกิงไม้ในไพรสันต์
แม่เป็นนารีผลวิมลจันทร์	ให้พื้เป็นพระยาวิชาธร
แม่เป็นบัวตัวพื้เป็นแมลงภู	ได้พื้ชูช้อยชมสมสมร
เป็นนารีพื้ห้วงเป็นมังกร	ได้ช้อยช้อยชมทะเลทุกเวลา
แม่เป็นถ้ำน้ำใจใคร่เป็นหงส์	จะได้ลงสิงสู่ในคูหา
แม่เนื้อเย็นเป็นเทพธิดา	พื้ขออาศัยเสนาห์เป็นท้าว

ถาม : ในฐานะที่เป็นคนอยุธยา อยากให้ท่านฝากถึง นักศึกษาและคนอยุธยา

ตอบ : ให้กลอนชักชวนดีกว่านะ

อยุธยาธานีศรีไม่สิ้นศรี	อยุธยาคนดีมีไม่สิ้น
อยุธยาศาสนาไร้ราคะ	อยุธยาเป็นถิ่นวีรชน
อยุธยาพบกับใครไม่มีแพ้	อยุธยามีกระแสแพร่กุศล
อยุธยาประทับใจไทยทุกคน	อยุธยาทุกทุกตำบลล้วนคนดี

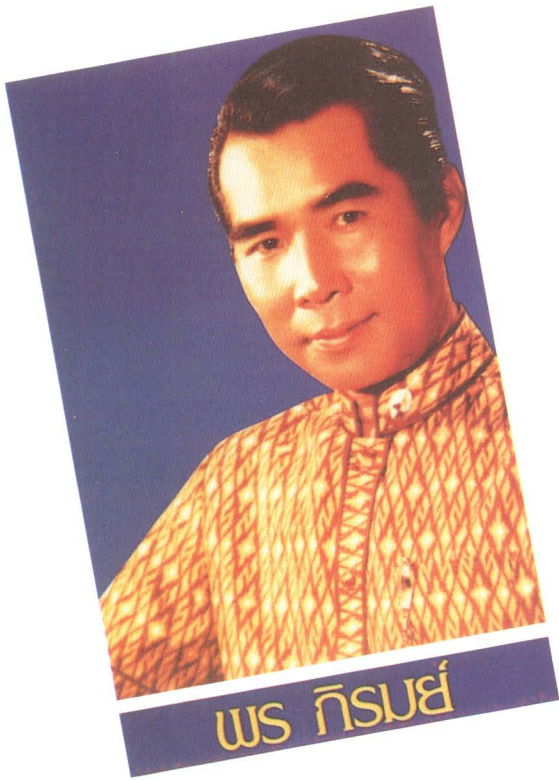
ถาม : ผลงานอะไรที่ภูมิใจมากที่สุด

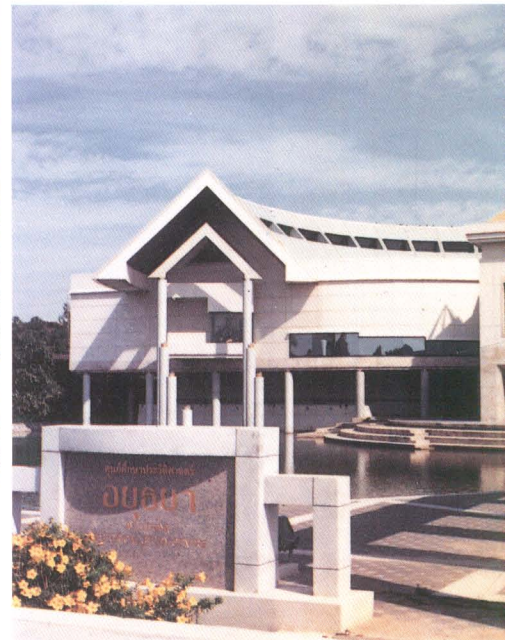
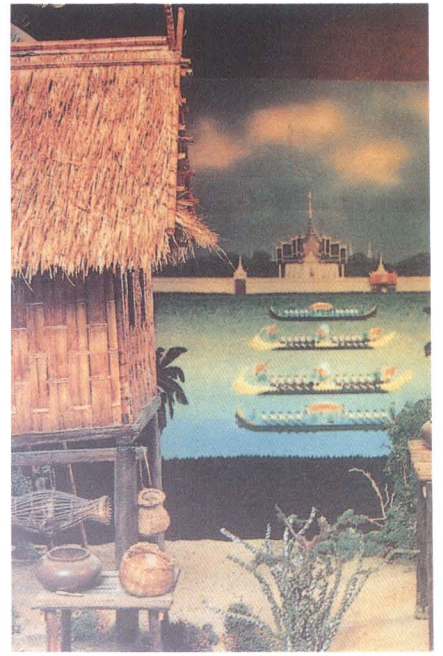
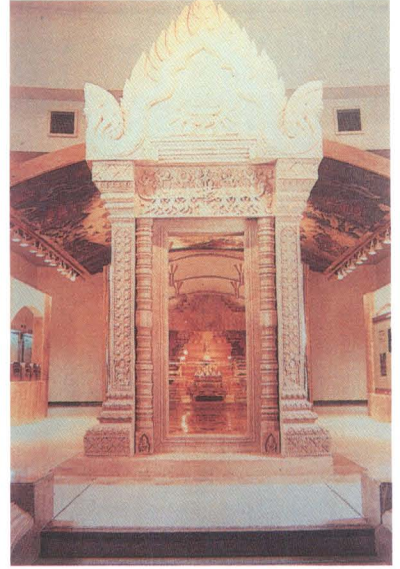
ตอบ : เป็นคนที่เหมือนลิงที่ไม่รู้จักรักษาแก้ว เขียนไว้แล้วแต่ไม่เคยเก็บต้นฉบับไว้ ปล่อยให้
ละลายไปหมด เป็นคนทง มีเชื้อขี้เมา เพราะชอบเขียนเวลาเมา

ถาม : อยากให้ฝาก อะไรถึงคนไทยบ้าง

ตอบ : มีเพลงที่เพิ่งแต่งเสร็จ ให้กับคนไทยทุกคน

ไทย แผ่นไทยชวานทอง ของไทยปรีดา
ทุกคนเบิกบาน ทุกวันเวลา
ร่มเกล้าชาวไทย ให้ทรงเมตตา
กอบกรุณา ประชาผ่องใส
บริหารบ้านเมือง รุ่งเรืองวิไล
ใต้และเหนือ เทนือและใต้
ไทย สุขใจทั่วกรุง

เหลียวหลัง แลหน้า ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ อยุธยา

ความเป็นมา

ปี พ.ศ. 2526 สมาคมไทย-ญี่ปุ่น มีนโยบายที่จะปรับปรุงอนุสรณ์สถานญี่ปุ่นที่ ต.เกาะเรียน อ.พระนครศรีอยุธยา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสัมพันธไมตรีระหว่างประเทศ จึงจัดให้มีการประชุมเมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2526 เวลา 10.00 น. ณ ห้องประชุมเล็ก ศาลากลางจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อเขียนโครงการ

ปี พ.ศ. 2528 มีปัญหาเรื่องกรรมสิทธิ์ที่ดินเกาะเรียน โดยเจ้าของไม่ตกลงราคา โครงการที่จะใช้ที่ดินแปลงนี้เพื่อสร้างอนุสรณ์สถานจำเป็นต้องหยุดชะงัก

ปี พ.ศ. 2527 จังหวัดจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นชุดหนึ่ง เรียกว่าคณะกรรมการหมู่บ้านญี่ปุ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ต่อมาคณะกรรมการชุดนี้ ได้รับแจ้งจากสมาคมไทย-ญี่ปุ่น ว่ารัฐบาลญี่ปุ่นได้รับเสนอโครงการแล้ว ขณะเดียวกัน คณะกรรมการจังหวัดที่ตั้งขึ้นได้จัดทำโครงการ พร้อมเสนอชื่อใหม่ให้กระทรวงมหาดไทย เปลี่ยนชื่อจาก "โครงการพิพิธภัณฑสถานทางประวัติศาสตร์อยุธยา" เป็นโครงการศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา และขอเงินช่วยเหลือจากรัฐบาลญี่ปุ่นมาดำเนินการในวงเงิน 800 ล้านบาท

ปี พ.ศ. 2530 เป็นวันครบรอบ 100 ปี แห่งความสัมพันธ์ไทย - ญี่ปุ่น และเนื่องในพระบรมราชวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระชนมพรรษาครบ 60 พรรษา กระทรวงมหาดไทยได้รับแจ้งจากรัฐบาลญี่ปุ่นว่า มีความประสงค์จะให้การช่วยเหลือการก่อสร้างศูนย์นี้ในลักษณะให้เปล่าระหว่างรัฐบาลญี่ปุ่นกับรัฐบาลไทย โดยมีการลงนามให้ความช่วยเหลือ เมื่อวันที่ 26 กันยายน 2530 เป็นเงิน 999 ล้านบาท หรือ 170 ล้านบาท โดยไม่จำเป็นต้องก่อสร้างในเนื้อที่ที่เรียกว่าหมู่บ้านญี่ปุ่นเดิม

กระทรวงมหาดไทยจึงได้แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อพิจารณาจัดหาที่ดินก่อสร้างศูนย์ การหาที่ดินดังกล่าว ครั้งแรกเห็นว่าด้านหลังศาลากลางจังหวัดมีความเหมาะสม แต่ถูกคัดค้านว่าไม่สมควร ต่อมาได้ขอที่ดินว่างเปล่าของโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย แต่ได้รับการคัดค้านอีกเช่นกัน

3 มกราคม 2531 วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยาได้รับการร้องขอจากทางจังหวัด เพื่อขอใช้ที่ดินว่างเปล่าของวิทยาลัยครูเพื่อการก่อสร้างศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์

22 มกราคม 2531 ทางวิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยาอนุญาตให้ใช้ที่ดินดังกล่าว โดยมีสาระสำคัญว่า กรมการฝึกหัดครูพิจารณาแล้ว เห็นว่า ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์แห่งนี้ เป็นประโยชน์ทางการศึกษา จะเป็นแหล่งท่องเที่ยว จึงไม่ขัดข้อง โดยมีเงื่อนไขว่า "ทั้งนี้ เมื่อกระทรวงมหาดไทยจะดำเนินการก่อสร้างทางกรมการฝึกหัดครูควรได้รับสิทธิที่จะได้ใช้ และมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยาด้วย"

24 เมษายน 2533 คณะกรรมการอำนวยการโครงการศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา มีมติให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยการกำกับดูแลของผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นผู้รับผิดชอบดูแล บำรุงรักษาศูนย์เป็นการชั่วคราวไม่เกิน 3 ปี (ถึงวันที่ 23 เมษายน 2536) และในห้วงเวลาไม่เกิน 3 ปีนี้ ให้จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

และคณะอนุกรรมการทั้ง 2 ฝ่าย ร่วมกับคณะส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจัดเสนอรูปแบบการบริหารศูนย์ที่เหมาะสม

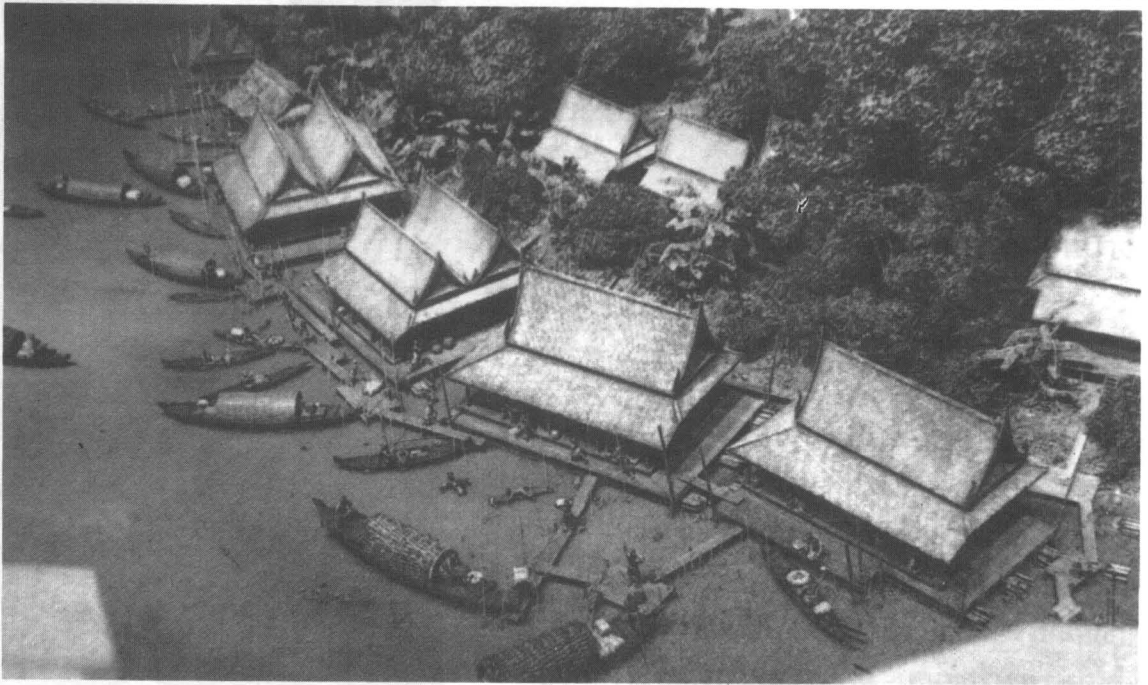
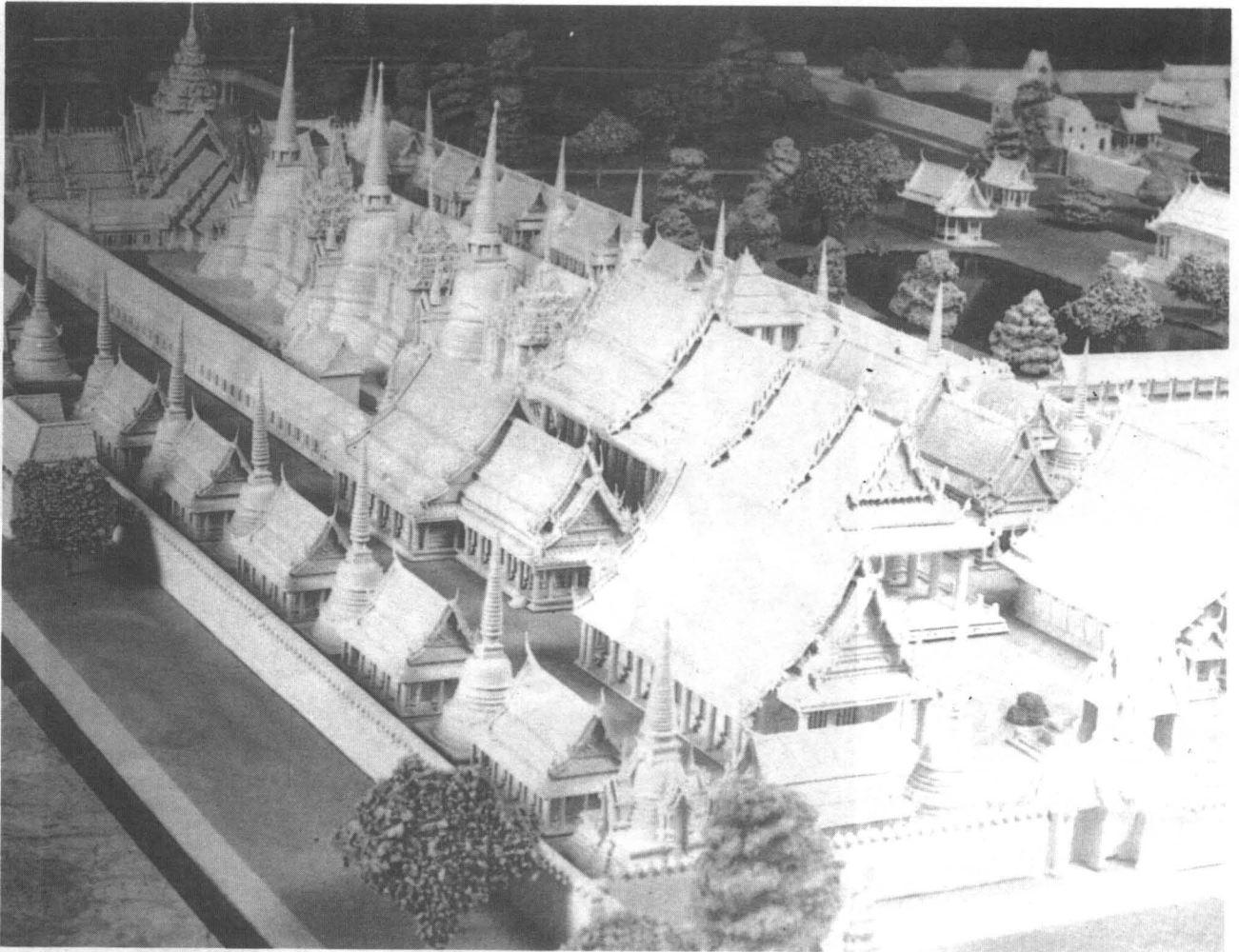
6 พฤษภาคม 2536 กระทรวงมหาดไทย แจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และวิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยาทราบถึงการขยายระยะเวลาที่องค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยการกำกับของผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้รับผิดชอบดูแลศูนย์ฯ ต่อไปจนถึงวันที่ 22 ตุลาคม 2536 เพราะยังอยู่ในระหว่างพิจารณารูปแบบการบริหารศูนย์ฯที่เหมาะสม ยังไม่แล้วเสร็จ

2 กุมภาพันธ์ 2537 มีข่าวว่ากระทรวงมหาดไทยจะโอนศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ให้ไปสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และได้มีการคัดค้านจากคณะบุคคลบางกลุ่มในท้องถิ่น และมีการวิพากษ์วิจารณ์จากสื่อมวลชนหลายฉบับ

9 พฤษภาคม 2537 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน เชิญตัวแทนจากส่วนราชการ ผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น ทั้งภาครัฐบาลและเอกชนเข้าร่วมประชุมเรื่องแนวทางการบริหารศูนย์ฯ ที่ประชุมมีมติว่าหน่วยงานในท้องถิ่นควรเป็นผู้บริหารศูนย์ฯ

23 พฤษภาคม 2537 กระทรวงมหาดไทย เชิญกรรมการบริหารศูนย์ฯ ประชุม มีผู้เสนอรูปแบบการบริหารเป็น 2 แนวทาง คือแนวทางที่ 1 สังกัดทบวงโดยเปลี่ยนเป็นศูนย์วิจัยประวัติศาสตร์อยุธยา และแนวทางที่ 2 บริหารโดยองค์กรท้องถิ่น ที่ประชุมมีมติให้อนุกรรมการวิชาการและอธิบดีกรมการฝึกหัดครูหารูปแบบร่วมกัน

บทสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา

สัมภาษณ์ : กองบรรณาธิการ

ภาพ : นายสุรรัตน์ แซ่ลิ้ว

นายปรีดี ตันติพงศ์

ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

- ก่อนที่ท่านจะมารับตำแหน่งที่นี่ ท่านเคยได้รับข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์มาก่อนบ้างไหม ท่านได้มาในลักษณะใด

- ได้น้อย มาถึงก็มีการก่อสร้างเรียบร้อย

- ก่อนที่ได้รับงาน ท่านผู้ว่าฯคนก่อนได้รับมอบหมายอะไรให้เป็นพิเศษบ้างไหม คืองานที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน

- ตามปกติทางมหาดไทยเวลาจะมอบงาน จะมอบงานทั้งหมดของทุกส่วนราชการ อันไหนเป็นงานสำคัญ เป็นงานนโยบายก็มีพูดถึงกันบ้าง เป็นหลักปฏิบัติทั่วไปในห้วงเวลาที่ผมมานี้ ศูนย์สร้างเสร็จมาได้สักร่วม ๆ ปี ผมมา 1 ต.ค. 34

- ช่วงที่ท่านได้มารับงานเต็มตัว และบริหารเรื่อยมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้ จากนโยบายหรือข้อกำหนดที่วางไว้ในแผน หรือที่เป็นนโยบายของกระทรวงก็ดี ท่านเห็นว่าการบริหารงานที่ศูนย์ประสบความสำเร็จ เป็นไปตามเป้าหมายในการตั้งศูนย์บ้างหรือไม่

- ผมอาจจะเลื่อนว่าเป้าหมายการตั้งศูนย์เป็นอย่างไรบ้าง อาจจะไม่แม่น ขณะนี้ส่วนที่เป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสมบูรณอยู่แล้ว ผมก็ไม่แน่ใจว่าจะมีเรื่องห้องสมุดหรือไม่ ถ้าในเรื่องห้องสมุดนี้ยังไม่ทำงานวิจัยแทบจะไม่มีหรือน้อยมาก ความเคลื่อนไหวทางวิชาการค่อนข้างจะน้อยที่สุด

- จุดที่ท่านมองว่ามั่นน้อย ท่านคิดว่าสาเหตุมาจากงบประมาณหรือบุคลากรไม่พอ หรือว่าคนทั่วไปอาจไม่เข้าใจ อาจมองว่าศูนย์เป็นเหมือนพิพิธภัณฑสถานทั่วไป ถึงเวลาก็ซื้อตัวเข้าดู - ชม แคะนั้นหรือเปล่า

- สาเหตุนั้นผมคงไม่อยู่ในฐานะที่จะวิจารณ์ที่ผมเรียนอย่างนี้เพราะว่าขณะนั้นมีบรรดาระดับชาติหรือระดับกระทรวง และมีกรรมการฝ่ายวิชาการ ฝ่ายประชาสัมพันธ์ และพอถึงทางผมเขาฝากให้ดูแลเลย ๆ เขาฝากให้จังหวัดดูแลมีกำหนด 3 ปี เพราะฉะนั้นงานที่ผมเรียนในตอนต้นนั้น ผมก็ไม่อยู่ในฐานะจะวิจารณ์ได้ ว่าที่ไม่ไปสู่เป้าหมาย หรือไม่เคลื่อนไหว เป็นเพราะเหตุใด เนื่องจากผมอยู่ห่างจากวงการนิดหนึ่ง

- คืออาจจะสรุปว่าท่านไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องในส่วนที่เป็นกิจกรรมที่จะต้องทำอาจจะดูแลในเชิงบริหารทั่วไป

- ดูในด้านบริหาร ด้านธุรการ ส่วนด้านวิชาการ ด้านวิจัยและด้านอื่น ๆ เราไม่เกี่ยว

- พอสิ้นปี คณะกรรมการชุดต่าง ๆ ได้ประเมินรวมแจ่มมายังท่านด้วยหรือไม่

- ขณะที่ผมมาอยู่ที่นี้ คือ 2 ปี 6 เดือน 4 วัน ไม่เคยได้รับรายงานในเรื่องของวิชาการ เรื่องวิจัย กรรมการอำนวยการ กรรมการระดับกระทรวงซึ่งผมเป็นกรรมการอยู่ด้วยก็ไม่เคยมี คนอื่นที่จะไปเป็น

ตัวแทนก็ไม่มี

- มีเอกสารสรุปการดำเนินงานในรอบปีมีกิจกรรมอะไรอย่างไร แจ้งท่านในฐานะเป็นผู้นำในท้องถิ่นก็ไม่มีหรือ

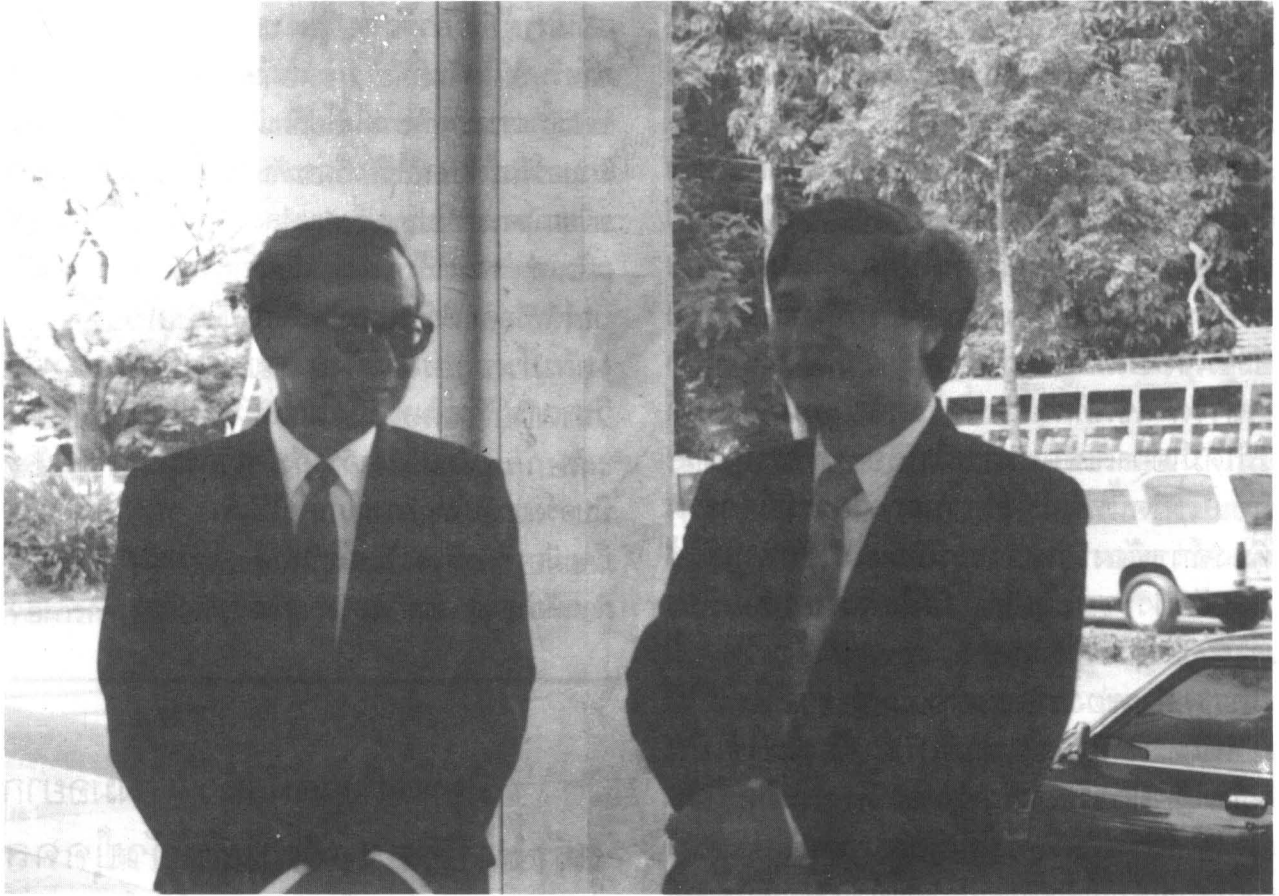
- ไม่มี

- ด้านงบประมาณเขารายงานใหม่ว่าจะใช้จ่ายอย่างไร

- ด้านงบประมาณขณะนี้เมื่อมอบให้จังหวัดเป็นผู้ดูแล เราก็ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด ทางเลขาธิการจังหวัดนี้เป็นเจ้าหน้าที่ของผม เราจ้างคนงาน 11 คน ใช้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดงบประมาณ 3 แสนบาท เป็นค่าจ้างคนงานอย่างเดียว ยามใช้เงินรายได้จากการขายตัว ขณะนี้พอครบกำหนดที่จะให้ดูแล เราก็แยกบัญชีของศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ออกจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด เพราะฉะนั้นค่าใช้จ่ายในเรื่องของยามและสาธารณูปโภคทั้งหลายจ่ายจากการขายบัตรซึ่งรายได้และค่าใช้จ่ายใกล้เคียงกันยอดเงินที่ได้จากการเก็บตัวขณะนี้ยังเหลือประมาณ หนึ่งล้านสองแสนกว่าบาท

- ประเด็นที่เป็นที่ฮือฮาในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเกี่ยวกับเรื่องทบวงมหาวิทยาลัย อยากถามท่านในสองลักษณะมองดูว่าใครควรรับผิดชอบดูแล

- ในความเห็นของผมทั้งที่เป็นความเห็นส่วนตัว และในฐานะที่เป็นผู้ว่าราชการจังหวัด ก็คงเห็นพ้องต้องกันประการแรกคิดว่าสิ่งที่ท้องถิ่นมีขีดความสามารถที่จะดูแลได้ สิ่งนั้นก็ควรเป็นเรื่องที่มอบให้กับท้องถิ่น ซึ่งเขาใกล้ชิดกับเหตุการณ์ กับองค์กรที่เป็นผู้ดูแลได้ เขาดีกว่าคนที่อยู่ส่วนกลาง ยกเว้นเขาไม่มีขีดความสามารถที่จะดูแล เหตุผลในข้อที่ 2 นี้ เราจะต้องดูเลยว่าศูนย์เกิดขึ้นมาจากใคร ศูนย์ไม่ได้เกิดขึ้นมาจากทบวงมหาวิทยาลัย ไม่ได้เกิดขึ้นมาจากส่วนกลางเกิดขึ้นมาจากมันสมองของผู้ว่าราชการจังหวัดอยุธยาสมัยนั้น คือคุณกิตติ ประทุมแก้ว ร่วมกับอาจารย์วิทยาลัยครูบางท่าน และผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้ริเริ่มขึ้นมาเป็นมันสมองเป็นหยาดเหงื่อแรงงานของคนในท้องถิ่น

ไม่ได้เป็นสัมหล่นมาจากส่วนกลาง เหตุผลข้อที่ 3 ก็คือผมคิดว่าคนในท้องถิ่นเขาจะรู้ข้อมูลเขาจะปรับปรุง และก็การที่มีส่วนร่วมของพี่น้องประชาชนจะทำให้เขารักเขาหวงแหน ข้อต่อไปผมคิดว่าบ้านเรานี้ องค์กรท้องถิ่นในอนาคตจะต้องเข้มแข็งขึ้น และนานาประเทศส่วนใหญ่เขาก็ให้ท้องถิ่น แม้กระทั่งพิพิธภัณฑ์เองยังกระจายออกมาในภูมิภาคผมคิดว่าเหมาะสมด้วยการทั้งปวงแล้วที่ให้ทางจังหวัดดูแล ไม่มีอะไรบกร่องเสียหาย ที่จะไปอ้างว่างานวิชาการไม่ก้าวหน้า หรืองานวิจัยไม่เกิดขึ้น เราไม่ได้ห้ามเขา แต่เขาไม่ทำเอง ในส่วนของเราที่ไปรับผิดชอบมาในห้วงเวลาอันสั้นเรามีเงินเหลือถึง ล้านกว่าบาท ที่ผมพูดมานี้ผมหมายถึงองค์กรท้องถิ่น ไม่ได้หมายความว่าต้องเป็นจังหวัด

- บทบาทของศูนย์ที่ผ่านมา ยังน้อยเกินไป หรือไม่เป็นไปตามที่เราคาดหวัง ผู้อำนวยการศูนย์เคยคุยกับท่านใหม่ว่า ต่อไปศูนย์น่าจะแสดงบทบาทอะไรให้ได้มากกว่านี้

- ตามที่เรียนไปแล้วว่าองค์กร หรือสายการบริหารของศูนย์ มีกรรมการอำนวยการ ผู้ว่าเป็นกรรมการ อนุกรรมการฝ่ายวิชาการ มี ดร.จักรทิพย์ อาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นประธาน เลขา คือ อาจารย์พลับพลึง คงชนะ อาจารย์ สุมาลี (ผู้อำนวยการศูนย์) เป็นผู้ช่วยเลขา ผู้ว่าฯ ไม่มีบทบาท ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง เขาจะจัดอภิปราย หรือสัมมนาทางวิชาการถ้าไม่บอก ผมก็ไม่ได้ไป ผมอยู่ที่นี้สองปีครึ่ง ถ้าจำไม่ผิด ไปตอนพระเทพฯ เสด็จครั้งเดียว ตอนเสด็จมาเรื่องประวัติ ศาสตร์อยุธยา เรื่องชาวต่างชาติในอยุธยา อาจจะเป็นเพราะว่าเจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดินเสด็จก็บอกผู้ว่าฯ และถ้าจำไม่ผิดจะเป็นอีกครั้งหรือสองครั้งที่เชิญไปเฉพาะทานเลี้ยง โดยที่เขาสัมมนากันในเชิงวิชาการไม่ได้บอก ผมก็ไม่ได้ไป ตอนที่เขาทำงานเราไม่ไป ตอนเขาทานเลี้ยงเราโผล่หน้าไป มันยังงออยู่ จะว่าผมไม่มีวิชาการผมก็จบปริญญาโทมาหลายสาขา ผมก็ไม่เข้าใจว่าทำไมถึงไม่ได้เป็นกรรมการวิชาการ และน่าจะ

ให้ผมทราบบ้าง แยกไปใครมา ที่มาสัมมนา มีทั้งคนต่าง
ชาติ มีทั้งผู้หลักผู้ใหญ่ ผมก็น่าจะเห็นกอฟเวอร์เนอร์
เหมือนกัน เมื่อเขาไม่บอกก็ไม่ไป

- มองดูตัวกิจกรรม มีคนบอกว่าตรง
ศูนย์นี้ ถ้ายังเป็นลักษณะนี้ ต่อไปก็จะมี
ลักษณะเป็นพิพิธภัณฑ์ทั่วไปคือ มันไม่มีความ
เคลื่อนไหวในตัวของมันเอง ไม่มีกิจกรรม
อะไรเข้าไปเสริมอยู่เป็นระยะ ๆ เลยและเมื่อ
เวลาจัด เช่นที่กรุงเทพฯ มาจัด คนท้องถิ่นก็
ไม่ได้มีโอกาสเข้าไปทำอะไรเลย ท่านเห็นด้วย
กับแนวคิดนี้หรือไม่ เขาบอกว่าควรมีกิจกรรม
ที่องค์กรท้องถิ่นควรจะมีส่วนไปใช้สถานที่ใน
การจัดประชุมย่อย มีกิจกรรมอยู่ต่อเนื่อง
เช่น ช่วงวันสำคัญต่าง ๆ ของจังหวัด มี
นิทรรศการขององค์กรต่าง ๆ เข้าไปใช้ได้
เป็นแหล่งที่นักศึกษาที่เกี่ยวข้องไปใช้เป็น
ห้องปฏิบัติการ อะไรทำนองนี้ ท่านคิดว่ามัน
จะทำให้ดีขึ้น หรือทำให้เสียภาพพจน์ไป

- เห็นด้วยร้อยเปอร์เซ็นต์ อย่างห้องสมุดที่
เกี่ยวกับอยุธยาทำได้เลย เราแม่จะสามารถตั้ง
งบประมาณบางส่วน ไม่ใช่ทั้งหมด แต่ผมเชื่อเหลือเกิน
ว่ามีคนที่จะเต็มใจหาหนังสือที่เกี่ยวกับอยุธยาทั้งภาษา
ไทยและภาษาต่างประเทศ เป็นแหล่งให้นักศึกษา
ค้นคว้า นักศึกษาไม่ได้หมายถึงที่ยังอยู่ในสถาน
ศึกษา รวมทั้งนักศึกษาที่จบไปแล้วต้องการจะมาศึกษา
อีกอย่างหนึ่งเราจะมีบริเวณที่เหลือ สิ่งที่เป็นหัตถกรรม
พื้นเมืองของที่ระลึกก็จะได้นำมาจำหน่าย และเรายัง
ได้ส่งเสริมอาชีพให้กับชาวบ้าน หัตถกรรมครัวเรือน
เรามีมากมาย มีดนตรีมุก ปลาตะเพียนสาน สิ่งละอัน
พันละน้อย แม้กระทั่งพุทรา กวน และยังมีอีกหลาย
อย่างที่เราจะทำได้

- ถ้าท่านเห็นด้วยในแนวที่ว่านี้ ท่าน
มองว่าตัวองค์กรในท้องถิ่น ควรจะมีส่วนร่วม
ในลักษณะไหนอย่างไรบ้าง ที่จะให้แนวคิด
นี้เป็นจริงได้

- รูปแบบองค์กรที่ทางวิทยาลัยเสนอมา และ

เราเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องหารูปแบบที่คิดว่ามันจะเวิร์ค
สำหรับที่นี่ในวันที่ 9 พฤษภาคม โดดเดี่ยว
ขณะนี้ เราจะพยายามไม่ไปล้มเลิกระบบเดิม เราอาจจะ
คงบอร์ดระดับชาติไว้ หรือระดับกระทรวงที่ส่วนกลางไว้
หรืออาจจะปรับปรุงเปลี่ยนแปลง แก้ไขเพิ่มเติมก็สุด
แล้วแต่ พอมาถึงชั้นจังหวัด เราควรต้องมีองค์กรเป็น
บอร์ดหรือคณะกรรมการรับผิดชอบอยู่

- หมายถึงกรรมการบริหาร หรือ
วิชาการ ที่ท่านพูดถึงในระดับจังหวัด

- คือเมื่อเราจำลองมาจากข้างบน มันจะ
มีบอร์ดระดับใหญ่วางนโยบายไว้แล้ว พอมาถึงจังหวัด
ก็จะมีองค์กรที่รองรับนโยบาย ไม่ว่าจะฝ่ายวิชาการ
ฝ่ายห้องสมุด ฝ่ายวิจัย ฝ่ายประชาสัมพันธ์

เมื่อพูดถึงจุดนี้แล้ว ผมอยาก
สร้างสปิริตของคนที่นี่ตัวบุคคล
หลักการ หรือตัวสถาบันต้องแยก
จากกัน คือเดี๋ยวนี้ไปเอาระบบของ
นโปเลียนมา "ฉันคือฝรั่งเศส
ฝรั่งเศสคือฉัน"

- ผมว่าองค์กรที่สอง องค์กรท้องถิ่น
น่าจะมีผู้ว่าเป็นประธาน เพื่อให้การสั่งงาน
ได้ประโยชน์คือส่วนนี้ท่านอาจไม่กล้าพูด
เพราะเกี่ยวกับตัวตำแหน่ง ชุดที่สองน่าจะเป็น
ของท้องถิ่น และผู้ว่าเป็นประธาน แล้ว
มีกรรมการวิชาการมาจากสถาบันการศึกษา
ต่าง ๆ ไม่เฉพาะวิทยาลัยครู กรมสามัญ
สพจ. จะได้ว่ารู้ว่านี่ของเขา ไม่ใช่ของผู้ว่า
หรือว่าของใคร

- ความคิดกว้าง ๆ ของเรานั้นตรงกัน แต่ว่า

ในรายละเอียด เราควรที่จะต้องฟังผลการประชุมในวันที่ 9 นี้ ผมเชิญมาหลายฝ่าย แม้กระทั่งศูนย์ฯ นอกจากจะเป็นวิชาการ เรายังต้องการด้านประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยว ทราบมาว่าเอเยนต์ท่องเที่ยวไม่รู้เลยว่า มีศูนย์ จุดนี้เป็นจุดขาย สำหรับระยะเวลาสั้น ๆ เขาจะรู้จักกรุงศรีอยุธยาจากจุดนี้ ในเวลาไม่เกิน 1 ชม. เป็นจุดขายที่ดีที่สุด และยังเป็นรายได้ให้กับศูนย์ด้วย

- ถ้ามองไปถึงองค์กรเอกชนในท้องถิ่น ท่านว่า "ท้องถิ่น" ควรจะต้องรับผิดชอบ หรือท่านหวังอยากให้เขามามีส่วนในลักษณะไหน

- คือบอร์ดของท้องถิ่น เราจะเชิญประธานหอการค้า ประธานสภาจังหวัด นายกเทศมนตรี นายก

ใครก็ตามมาถามผม ไม่ว่าจะที่นี่หรือที่อเมริกา หรือถามผมที่โลกพระจันทร์ ผมขอยืนยันว่าควร จะอยู่กับท้องถิ่น

สมาคมพ่อค้า เป็นกรรมการ

- กรรมการในเชิงปฏิบัติการ ท่านคิดว่า ต่อไปถ้าเราขยายงานไปมากขึ้น งบประมาณที่เราจะใช้จัดการนี้อาจจะต้องใช้มากขึ้น ส่วนนี้ทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดคงจะรับได้อยู่ หรือว่าจำเป็นต้องมีการ...

- เป็นเรื่องนโยบายของหน่วยเหนือ ผมจะเรียนอย่างนี้ดีกว่า ศูนย์นี้สร้างมาด้วยงบประมาณ 170 ล้านบาท ผมเข้าใจว่ากลไกข้างในมันก็คงไม่มีมาก ตัวอาคารถ้าต้องซ่อมทั้งหมดทีเดียว องค์การก็คงรับไม่

ไหว จังหวัดก็รับไม่ไหว เพราะฉะนั้นตรงนี้ บอร์ดที่อยู่ระดับชาติ ในส่วนกลางนี้ต้องมีคนมารับผิดชอบ จัดงบประมาณ ถ้าจะขยายงานให้กว้างขวางขึ้น คงต้องอาศัยจากส่วนกลาง ทางจังหวัดคงรับได้ในระดับหนึ่ง เช่น ซ่อมเครื่องแค่ 50 - 60 ล้านบาทก็คงพอ

- ตัวบุคลากรขณะนี้ยังไม่มีกิจกรรมพิเศษ จะเห็นว่าผู้อำนวยการศูนย์ควบคุมดูแลทั่วไป และมีเจ้าหน้าที่อยู่อีก 3 - 4 คน ถ้าต่อไปเราจะขยายตามแนวคิดข้างต้น ให้มีกิจกรรมกว้างขวางมากขึ้นตัวบุคลากรที่จะต้องไปอยู่ตรงนั้นต้องใช้มากขึ้น ท่านคิดว่าส่วนนี้ควรจะมาจากทางไหน อย่างไร

- องค์การระดับจังหวัด ที่เป็นฝ่ายปฏิบัติงานนี้ คงจะต้องฟังนโยบายจากข้างบนว่าจะต้องทำอะไรบ้าง เราก็คงต้องมาจัดคณะทำงาน คณะกรรมการ หรืออนุกรรมการแต่ละฝ่ายให้มันเวิร์กกันกับภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ยกตัวอย่างทางด้านวิชาการ ก็คงตั้งอนุกรรมการเป็นคณะทำงาน เราก็คงจะระดมทรัพยากรบุคคลผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญในส่วนกลางมาช่วยเท่าที่เราจะทำได้ ถ้าทรัพยากรบุคคลของเราในท้องถิ่นมีขีดความสามารถ เราก็จะไม่เชิญจากที่อื่น ผมเชื่อเหลือเกิน เรามีวิทยาลัยตั้ง 6 - 7 แห่ง และวิทยาลัยครูอีกหน่อยก็จะเปิดสอนปริญญาโทแล้ว อย่าไปมองเฉพาะหน้าเดี๋ยวนั้น อีก 10 - 20 ปี ข้างหน้า วิทยาลัยทั้งหลายในอยุธยาอาจจะรวมกันเป็นมหาวิทยาลัยก็ได้ ใครจะรู้ มันเป็นไปได้

- งานเฉพาะกิจที่ทำ อาจจะต้องมีบุคลากรที่มาประจำ อย่างในศูนย์ที่จัดสรรให้ทำเรื่องห้องสมุดให้ดี ๆ อย่างที่ว่า หรือจำหน่ายผลิตผลของชาวบ้าน ตัวเจ้าหน้าที่ที่จะมาประจำ ท่านคิดว่ามันควรจะกำหนด เช่นว่า จะจัดเตรียมจ้างชุดใหม่ให้รับผิดชอบเฉพาะเลย หรือว่าควรจะเป็นลักษณะการประสมประสานกัน มีบุคลากรจากหน่วยงานต่าง ๆ ลงไปทำงาน หรือควรจะเป็นลักษณะ

ไหน หรือยกให้ท้องถิ่นที่เป็นองค์กรเอกชนมา
มีส่วนร่วมที่จะเข้าไปบริหารประจำ

- คงจะไปกำหนดตายตัวยังไม่ได้ ทั้งสองวิธี
นั้นมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ถ้าองค์กรเรากำลังความ
สามารถที่จะจ้างได้ เป็นคนของเราก็คงจะดี แต่ถ้าจะ
ขอผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องก็คงจะได้ประโยชน์ อีกมุม
หนึ่ง เช่น บรรณารักษ์ เราจะขอบรรณารักษ์ที่มีความ
สันตจัดเจนเป็นผู้เชี่ยวชาญจริง ๆ เราก็จะได้คนที่มี
ขีดความสามารถทางด้านนั้นร้อยเปอร์เซ็นต์ ก็แล้ว
แต่สถานการณ์ แต่ในเบื้องต้นนี้เรากำลังตั้งไข่ คงจะ
ต้องขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญ จนกว่าเราจะแข็ง

- ถ้ามองไปไกล ๆ ระยะเวลา 3 - 5
ปี ข้างหน้า หรือไกลกว่านั้น ท่านอยากเห็น
ศูนย์มีความสมบูรณ์อย่างไรบ้าง

- ถ้าจะให้ผมวาด ผมฝันถึงขนาดที่ว่าจะมี
เมืองจำลองของกรุงศรีอยุธยาจำนวน 5 ไร่ หรือ 10
ไร่ ก็แล้วแต่ สร้างกำแพงเมือง ให้คนเข้ามาเห็นแล้ว
รู้จักกรุงศรีอยุธยา ยืนบนกำแพงแล้วมองเห็นเลย
ว่าตรงนั้นเป็นพระราชวัง เป็นวัดมณฑลพิตร เจดีย์
ภูเขาทอง ย่อส่วนของอยุธยาอยู่บนโต๊ะทราย
ในส่วนตัวสถาบันที่ผมว่านอกจากจะเป็นห้องสมุด
สำหรับค้นคว้าแล้ว มันน่าจะเป็นแหล่งที่ให้การศึกษา
ด้วย คนที่จะเรียนเรื่องประวัติศาสตร์กรุงศรีอยุธยา
ไม่ว่าจะเป็น มศว. หรืออักษรศาสตร์จุฬาฯ หรือ
ศิลปากรจะมาเรียนที่นี่ มาเล็คเซอร์รี่ที่นี่ ศาสตราจารย์
ท่านนี้จะเป็นผู้เชี่ยวชาญของอยุธยาของมหาวิทยาลัยนี้
ต้องมาที่นี่ผมฝันถึงขนาดนั้น ผมฝันถึงการวิจัย เราพูด
ถึงหมู่บ้านญี่ปุ่น เราคงเห็นอยู่แค่นั้น วิจัยมันออกมา
จะทำเป็นในรูปของเอกสารวิจัย ในรูปทุนการศึกษาให้
นักศึกษาทำปริญญาโทว่าญี่ปุ่นที่เข้ามาในอยุธยา
แรกเริ่มมันมาอย่างไร อะไรเป็นเหตุจูงใจให้เขาเข้ามา
มาครั้งแรกในเมืองไทยอยู่ที่ไหน มาประกอบอาชีพอะไร
แล้วไปอย่างไรมาอย่างไรถึงเป็นยามาตาจึงเป็นออกญา
ภิมุข ไปอย่างไรจึงเป็นกบฏ เพราะในประวัติศาสตร์
พระเจ้าแผ่นดินได้ไล่ญี่ปุ่นกลับหมด เพราะกบฏต่อ
พระเจ้าแผ่นดินเรา สถาบันจะต้องมีการติดต่อกับ

พิพิธภัณฑน์ หรือสถาบันที่คล้ายคลึงกันทั่วโลก
เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เป็นศูนย์กลาง
ต้องพัฒนา ไม่อยู่กับที่อย่างนี้ ขณะนี้ (กรรมการชุด
เดิม) แบ่งเป็นสองฝ่ายก็คงไม่พอ เราจะต้องดูกิจ
กรรมว่าจะทำอะไรอีก

- การวิจัยจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับ
ทุน ศูนย์ต้องมีเงินสนับสนุน ทุนนี้ท่านคิด
ว่าองค์กรระหว่างประเทศน่าจะเข้ามามีส่วน
บ้างไหม

- แน่แน่นอน ผมเชื่อเหลือเกินว่า ประเทศที่มี
ความเกี่ยวพันกับเรื่องที่คุณวิจัยก็น่าจะขอได้

- ที่ผ่านๆ มา เช่นการที่ญี่ปุ่นช่วย ทาง
จังหวัดเข้าไปเกี่ยวข้องทางไหน ผ่านทางวิชา
การ หรือทางไหน

- ผมมาไม่ทัน แต่ทราบอย่างเดียวว่าคนที่
เป็นผู้ริเริ่มคิดคือผู้ว่าฯ สมัยนั้น คุณกิติ ประทุมแก้ว
กับอาจารย์บางท่านของวิทยาลัยครู และคนในท้องถิ่น
แนวความคิดนั้นทำให้มีการก่อตั้งสถาบันนี้ขึ้น

- ช่วงที่ท่านมารับตำแหน่ง การทำ
กิจกรรม หรือเกี่ยวกับทุน แจ้งให้ทางจังหวัด
ทราบบ้างไหม

- ผมไม่รู้เรื่อง แม้กระทั่งการที่บุคลากรศูนย์
ไปญี่ปุ่น ผมก็ไม่แน่ใจว่าขออนุญาตใคร อีกอย่างหนึ่ง
เมื่อพูดถึงจุดนี้แล้ว ผมอยากสร้างสปีริตของคนที่นี่
ตัวบุคคล หลักการ หรือตัวสถาบันต้องแยกจากกัน
คือเดี๋ยวนี้ไปเอาระบบของนโปเลียนมา "ฉันคือฝรั่งเศส
ฝรั่งเศสก็คือฉัน" ไม่ได้ ที่ญี่ปุ่นติดต่อมา มันไม่ใช่
เรื่องของระบบ มันเรื่องของบุคคล ถ้าตัวบุคคลเปลี่ยน
ไป สิ่งที่ติดต่อมาก็หายไปกับคนเดิมนั้น มันไม่ได้ที่
ระบบ คนใหม่ก็ต้องมาเริ่มต้นใหม่ มันไม่ถูก เรื่องนี้
เขาวิเคราะห์ว่าเป็นจุดอ่อนของคนไทย ในสมัยก่อนนี้ถ้า
มีชาติก็หวงแม่ลูกหลานตัวเองก็ไม่สืบทอด กลัวว่าจะ
ไม่ซ่ง เพราะฉะนั้นยาไทยจึงตายไปพร้อมกับ
เจ้าของยา คนใหม่เริ่มจากศูนย์ใหม่ ของฝรั่งเริ่มจาก
ศูนย์มาถึงยี่สิบ มันตายไป คนใหม่มาต่อจากยี่สิบ ไม่
ได้เริ่มจากศูนย์ เราแพ้กันตรงนี้

- รูปแบบเดิมจากการที่ได้ศึกษามา มันสิ้นสุดแค่ปี 36 ขณะนี้ 37 เพราะการบริหารหมดสัญญา หรือตามข้อตกลงแล้ว รูปแบบใหม่นั้นท่านคิดจะผลักดันให้มันเกิดผลสำเร็จ ระยะเวลาเร็วเข้าขนาดไหน

- ผมคุยกับพรรคพวกว่า ตามสัญญาครบแล้วยังมีการต่ออีก แล้วที่ทำอยู่นี้จะถูกต้องตามกฎหมายหรือเปล่า เรายังไม่แน่ใจ จุดนี้คุยย้อนหลังเราไม่เห็นมีอะไร อำนาจหน้าที่ที่มอบให้เรา มอบให้เฉพาะธุรการ แล้วที่เราเกิดความไม่แน่ใจก็คือว่า การที่จะยกให้เป็นสถาบันขึ้นกับทบวง กระทรวงไม่ได้ถามเรา แม้แต่คำเดียว กระทรวงถามมาเมื่อหมด 3 ปีแรกว่าควรจัดรูปแบบอย่างไร เรายกเสนอว่าควรอยู่กับองค์กรท้องถิ่น ที่ไม่ถามเรา มาเขาอาจจะมองว่าถ้าถาม จังหวัดก็จะดันทุรังว่าควรเป็นขององค์กรท้องถิ่น เมื่อไม่ถาม ก็ไม่แน่ใจว่ากระทรวงตัดสินใจเอง หรือจับกันทำไหน จึงจะยกไปให้ทบวง แล้วปลัดทบวงมหาวิทยาลัย ดร.วิจิตร ศรีสะอ้านมาดู เขาก็มาดูโดยที่ไม่มาหาผู้ว่า ผมก็เลยทำเอาหูไปนาเอาตาไปไร่ ไม่ไปเหมือนกัน ที่แปลกใจก็คืออยู่ ๆ ศูนย์จะไปสังกัดทบวง แต่ผมไม่รู้เรื่อง เรื่องนี้เป็นของกระทรวงมหาดไทย กระทรวงเคยถามจังหวัด แต่คราวนี้ไม่ได้ถาม ก็แปลกดี

- ท่านอยู่ที่นี้มา 2 ปี 7 เดือน รวมอีก 4 วัน และจะต้องดำรงตำแหน่งต่อไปอีกจนครบวาระ 4 ปีท่านจะต่อสู้เพื่อให้ศูนย์มาเป็นของท้องถิ่นให้ได้หรือไม่

- ใครก็ตามมาถามผม ไม่ว่าจะที่นี่ หรือที่อเมริกา หรือถามผมที่โลกพระจันทร์ ผมก็ขอยืนยันว่าควรอยู่กับท้องถิ่น

- ถ้าองค์กรท้องถิ่น หรือจังหวัดเข้ามาบริหารศูนย์ในเชิงธุรกิจ จะมีวิธีบริหารศูนย์อย่างไร

- ผมยังไม่แน่ใจ ว่ารูปแบบขององค์กรท้องถิ่นจะเป็นแบบไหน แต่ถ้าหากหมายถึงหน่วยการปกครอง ท้องถิ่นนั้นแน่ชัดว่ามอบให้องค์การ

ถ้าจะให้ผมวาด ผมฝันถึงขนาดที่ว่าจะมีเมืองจำลองของกรุงศรีอยุธยา จำนวน 5 ไร่ หรือ 10 ไร่ ก็แล้วแต่ สร้างกำแพงเมือง ให้คนเข้ามาเห็นแล้วรู้จักกรุงศรีอยุธยา ยืนบนกำแพงแล้วมองเห็นเลยว่าตรงนั้นเป็นพระราชวัง เป็นวัดมงคลบพิตรเจดีย์ภูเขาทอง ย่อส่วนของอยุธยา มาอยู่บนโต๊ะทราย

บริหารส่วนจังหวัด สมมตินะ ถ้ายังงั้นผมขอให้แนวคิด ว่า อย่างน้อยที่สุด ถ้าองค์การบริหารส่วนจังหวัด พระนครศรีอยุธยาเป็นเจ้าของเรื่อง ก็คงต้องตั้งงบประมาณส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งผมคิดว่าคงจะขอความร่วมมือจากภาคธุรกิจเอกชน ผมเชื่อเหลือเกินว่าคงจะให้ความร่วมมือร่วมมือ ทั้งคนในท้องถิ่นเอง และคนไทยทั่วไป นอกจากนั้นเราคงต้องขอทุนจากต่างประเทศ สถานทูตประเทศต่าง ๆ หรือยูเนสโก อีกทางหนึ่งเราคงต้องขอจากผู้บริจาค ผมคิดว่าบ้านเมืองเราเริ่มเปลี่ยน เมื่อก่อนนี้วันเกิดก็ทำบุญที่วัดอย่างเดียว แต่เดี๋ยวนี้เปลี่ยนไปทำบุญที่โรงพยาบาลก็ไม่ค่อยมูลนิธิสายใจไทยก็ไม่ค่อย การจัดนิทรรศการ หรือเอาของที่ระลึกมาจำหน่ายก็เป็นรายได้อีกทางหนึ่ง ผมคิดว่าเรื่องเงินนั้น ถ้าเรามีงาน มีกิจกรรม มีแนวคิด เงินนั้นก็คงจะตามมา

รศ.ธง ธัญเจริญ

อธิการสถาบันราชภัฏสวนดุสิต

(อดีตอธิการสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา)

- จุดเริ่มต้นของการที่ท่านอธิการยกที่ดินของวิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยาให้ก่อสร้างศูนย์ประวัติศาสตร์เป็นอย่างไร

- ผมจำได้ว่าเมื่อวันที่ 6 มกราคม 2531 ซึ่งเป็นวันที่ผมมาทำงานที่วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยาวันแรก และกำลังประชุมอาจารย์ของวิทยาลัยทั้งหมด ท่านรองผู้ว่าราชการจังหวัด ท่านสมพร กุลวานิช ได้มาขอพบเพื่อหารือเรื่องการก่อสร้างศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ โดยท่านเล่าให้ผมฟังว่า ในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ 60 พรรษา ในปี 2530 และเพื่อเป็นที่ระลึกในโอกาสครบรอบ 100 ปี ที่มีมิตรภาพระหว่างประเทศญี่ปุ่นกับราชอาณาจักรไทย รัฐบาลญี่ปุ่นได้อนุมัติงบประมาณให้เปล่า จำนวน 999 ล้านบาทคิดเป็นเงินไทยขณะนั้นประมาณ 170 ล้านบาทเพื่อก่อสร้างศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา แต่เวลาได้ล่วงเลยมานานแล้วจังหวัดยังไม่สามารถหาที่ดินได้ เคยติดต่อขอที่ดินของโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย แต่ได้รับการคัดค้านจากอาจารย์ในโรงเรียน จึงได้มีการ

ผมเคยล้มผัสด้วยตนเอง ครั้งหนึ่ง มีข้าราชการระดับสูงซึ่งเป็นชาวอยุธยา ได้ปรารภกับผมว่า วิทยาลัยครูได้ทำประโยชน์ให้กับจังหวัดพระนครศรีอยุธยามากมาย ที่ได้เสียสละที่ดินให้สร้างศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยาขึ้น ทำให้มีสถานที่ที่มีคุณค่าเป็นหน้าเป็นตาของจังหวัดและเป็นที่ยอมรับของอยุธยาของอยุธยา

พิจารณากันใหม่ ว่าที่ดินจำนวน 6 ไร่เศษ ของวิทยาลัยครู ซึ่งอยู่ริมถนนโรจนะ ตรงกันข้ามกับโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย ยังว่างอยู่ มีความเหมาะสมที่จะก่อสร้างศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์มาก จึงได้มาขออนุเคราะห์จากวิทยาลัย ตัวผมเองได้สอบถามผู้เกี่ยวข้องแล้วว่าที่ดินดังกล่าว ไม่มีโครงการจัดสร้างอะไรเลย เพียงแต่มีการติดต่อและมีแผนว่าอาจใช้ก่อสร้างที่ทำการไปรษณีย์ ผมจึงรับปากกับท่านรองผู้ว่าราชการจังหวัด ว่ายินดีสนับสนุนการก่อสร้างดังกล่าว ต่อจากนั้นจึงได้มีการติดต่อกันในระดับกรม ฯ โดยผมได้มอบหมายให้ ผศ.สัง พรศรี นำหนังสือไปติดต่อกับท่านอธิบดีกรมการฝึกหัดครู ดร.สายหยุด จำปาทอง ในวันรุ่งขึ้นทันที

- ขอเรียนถามว่า ท่านอธิการมีเหตุผลอย่างไร จึงสนับสนุนการก่อสร้างศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา

- ผมยินดี และเต็มใจสนับสนุนการก่อสร้าง ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา เพราะผมได้แนวคิด และเห็นคุณค่าของศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์และ พิพิธภัณฑ์จากการไปศึกษาดูงานต่างประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่มีเวลาจำกัด ทำให้ไม่สามารถศึกษาเรื่องราวและ สถานที่ต่าง ๆ โดยละเอียดได้ ผมพบว่าจุดที่ทำให้ ผู้ไปศึกษาดูงานรู้จักและเข้าใจประเทศนั้น ๆ เมือง นั้น ๆ ในเรื่องความเป็นมาวัฒนธรรมทั้งในอดีต และ ปัจจุบัน ก็คือศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ หรือหน่วยงาน ที่มีลักษณะอย่างนี้ ผมจึงคิดว่า อยุธยาเป็นเมืองหลวง เก่า มีประวัติศาสตร์ที่ยิ่งใหญ่ สำคัญ มีอดีตที่น่า ศึกษา และต้องใช้เวลาในการ ศึกษายาวนานทีเดียว จึงจะได้ความรู้ครบถ้วนสมบูรณ์ ดังนั้นการที่จะ มีการก่อตั้งศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ขึ้นในจังหวัด พระนครศรีอยุธยา จึงเป็นโอกาสดี และมีประโยชน์ มากเหลือเกิน สำหรับคนไทยเอง หรือชาวต่างประเทศ สถานที่ที่ตั้งกล่าวจะเป็นเกียรติ เป็นศักดิ์ เป็นศรี ของ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและชาวอยุธยา ได้เป็น แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอีกแหล่งหนึ่งที่เชิดหน้าชูตา ประเทศของเรา ดังนั้นการที่วิทยาลัยของเรา ซึ่งเป็น สถาบันอุดมศึกษาอยู่ในท้องถิ่นของจังหวัดพระนคร ศรีอยุธยา จะได้มีส่วนร่วมในการให้บริการทางวิชาการ แก่ชุมชนตามพระราชบัญญัติ และมีส่วนร่วมในการ สร้างความเจริญให้แก่จังหวัดและประเทศชาติ ผมคิดว่าสมควรให้การสนับสนุนอย่างยิ่ง

- ขณะนี้ท่านอธิการไปเป็นอธิการอยู่ที่อื่นแล้ว ไม่ได้อยู่ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ท่านมีความคิด ความรู้สึกอย่างไรกับศูนย์ ศึกษาประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

- ผมภูมิใจนะ เพราะตั้งแต่ผมมาเป็นอธิการที่ วิทยาลัยครูพระนคร และวิทยาลัยครูสวนดุสิต เมื่อมี แขกชาวต่างประเทศมาเยี่ยมวิทยาลัย สิ่งที่ผมจะได้รับการร้องขอเพราะอยู่ในความสนใจของพวกเขา คือ ขอชมศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา ผมก็ได้ขอใช้ บริการของสถานที่นี้ตลอดมา ผมภูมิใจแทนชาวอยุธยา มากครับ ที่เขากลับบ้าน เขากลับเมือง คิดถึงจังหวัดอยุธยา

ในแง่ที่มีความสำคัญทางวิชาการ เป็นแหล่งศึกษาด้าน ประวัติศาสตร์และเก่าที่ผมติดตามข่าวมาตลอดทราบว่า ปัจจุบันนี้ หน่วยงานสำคัญ ๆ ระดับชาติ ได้ใช้ศูนย์ ศึกษาประวัติศาสตร์ฯ เป็นสถานที่จัดการสัมมนาทาง วิชาการ ศึกษาวิจัย ความรู้ด้านต่าง ๆ ในอยุธยา เป็นสถานที่ต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง และผู้นำประเทศ ต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าภูมิใจมาก และผมเคยสัมผัส ด้วยตนเองครั้งหนึ่ง มีข้าราชการระดับสูง ซึ่งเป็นชาว อยุธยาได้ปรารภกับผมว่า วิทยาลัยครู ได้ทำประโยชน์ ให้กับจังหวัดพระนครศรีอยุธยามากมายที่ได้เสียสละ ที่ดินให้สร้างศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยาขึ้น ทำให้ มีสถานที่ที่มีคุณค่าเป็นหน้าเป็นตาของจังหวัด และเป็น ที่รวมความรู้ของอยุธยา

ผมจึงคิดว่าผมตัดสินใจถูกและเป็นการ ตัดสินใจที่ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมหาศาล เราอาจ เสียประโยชน์บางอย่างในระยะสั้นแต่สิ่งที่ได้รับมีคุณค่า อย่างประมาถมิได้

- ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร ถ้าต่อ ไปจะมีการให้วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา เป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารศูนย์ศึกษา ประวัติศาสตร์

- วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา มีศักยภาพสูง มีคณาจารย์ที่มีความสามารถมากมาย ผมคิดว่าจะสามารถรับผิดชอบงานในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี แต่การบริหารงานศูนย์ฯ จะต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก หากวิทยาลัยจะต้องรับผิดชอบ คงจะต้องศึกษาในเรื่องค่าใช้จ่ายให้ดี เพราะทราบว่าการบริหารทุกวันนี้อยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและได้งบประมาณสนับสนุนในส่วนนี้ ถ้าเราต้องบริหารเอง โดยต้องใช้งบประมาณของเราเอง ผมว่าคงเป็นเรื่องยุ่งยากไม่น้อยทีเดียว แต่หากสามารถทำได้ก็คงจะเกิดผลดีทางด้านวิชาการมาก เพราะวิทยาลัยจะสามารถให้นักศึกษาของเรา อาทิเช่น วิชาเอกประวัติศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ นิเทศศาสตร์ ท่องเที่ยว บริหารธุรกิจ หรือการจัดการ ลงมาศึกษาปฏิบัติและหาประสบการณ์ได้เป็นอย่างดีทีเดียว

- หากวิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา จะต้องเข้าไปบริหารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ฯ ท่านคิดว่ารูปแบบของการบริหารศูนย์ฯ ควรจะเป็นอย่างไร

- ผมคิดว่า ศูนย์ฯ ควรเป็นหน่วยงานที่มีฐานะเทียบเท่าคณะวิชา และมีอาจารย์กลุ่มหนึ่งที่มีความสามารถในด้านการบริหาร การจัดการ และด้านวิชาการอื่น ๆ ที่จำเป็น ลงไปช่วยกันบริหารงานอย่างเต็มตัว โดยไม่ต้องรับผิดชอบด้านการสอน เพราะงานลักษณะเช่นนี้ต้องปฏิบัติเป็นงานประจำ หากทำได้ดีคงจะประสบความสำเร็จในการบริหารงานในส่วนนี้

ผศ.ล้าง พงศ์ธี

รองอธิการฝ่ายกิจการพิเศษ สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

- ความคืบหน้าเกี่ยวกับแนวทางการบริหารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์

- จากการประชุมเพื่อหาแนวทางในการบริหารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ เมื่อวันที่ 23 พ.ค. 2537 ประธานนายชัยวัฒน์ หุตะเจริญ รองปลัดกระทรวงมหาดไทย ได้มอบให้อธิบดีกรมการฝึกหัดครูเป็นผู้ประสานและหาแนวทางการบริหารให้ชัดเจน เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีได้รับทราบเป็นมติของรัฐมนตรีโดยเร็วจึงเป็นอันว่าถ้าเรื่องมอบให้อธิบดีกรมการฝึกหัดครู ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานในท้องถิ่น ซึ่งเรามีหลักการว่าท้องถิ่นต้องบริหารงานนี้ อาจไม่ใช่เฉพาะวิทยาลัยครูเพียงสถาบันเดียว ก็แน่ใจ 60% ว่าจะต้องตกเป็นของท้องถิ่น

สำหรับโครงการที่จะบริหารต่อไปในภายหน้า ผมคิดว่า จังหวัดเขาอยากจะมีส่วนร่วมตรงนี้ แต่ประธานที่ประชุมในวันนั้นพูดว่า อยากให้อาจารย์ไปทำกันเองรวมทั้งเงินของมูลนิธิที่ตั้งไว้ด้วย เอาไป

บริหารกันเอง มหาไทยไม่มีปัญหา ไม่มีใครไปทำงานตรงนั้นได้ ก็แสดงว่าท้องถิ่นเราก็คงต้องรับผิดชอบในการทำงานบริหารตรงนี้ แต่ในหลักการเดิมที่เราคิดกันไว้คือ ทำอย่างไรที่จะให้ศูนย์ฯ มั่นเวอร์ค นั้นหมายถึงการจัดโครงสร้างจากกรรมการที่ปรึกษา กรรมการอำนวยการ นักวิชาการที่ปรึกษา แล้วก็มีผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ และหัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ ตามที่ผมและคณะได้ทำไว้ แยกแบ่งงานออกเป็น 4 ฝ่าย ถ้ามีแต่ฝ่ายวิชาการหรือบริหารอย่างเดียว นี่ลำบาก ถ้าเป็นงานวิชาการอย่างเดียวมันก็เหมือนไม่มีคนอยู่ในตรงนั้น ผู้คนจะมาดูอิเล็กทรอนิกส์ ประกอบคำบรรยายอยู่ในนั้น ผมคิดว่าต่อไปจะไม่ได้เรื่อง และคงจะไม่ดูอีกเลย การกระจายงานควรมีโครงสร้างบริหารคือ 1. ฝ่ายบริหาร 2. ฝ่ายวิชาการ 3. ฝ่ายสารสนเทศที่จะติดต่อกับต่างประเทศ 4. ฝ่ายพัฒนาการตลาดหรือฝ่ายบริหารธุรกิจ หรือจะเรียกชื่อเป็นอย่างอื่นก็ตามใจแต่ลักษณะของการทำงานบริหาร ผมคิดว่าวิทยาลัยครูควรจะเข้าไปมีบทบาทเต็มตัวอยู่ตรงนั้น เพราะเรามีคนมาก จังหวัดเขาก็ไม่ยอมทำ

ส่วนหน่วยราชการอื่นก็คงไม่ยอมทำ งานบริหารนี้ก็คือ งานนโยบายรวมถึงงานธุรการ งานสารบรรณ อะไรต่าง ๆ อยู่ในนั้น การเงิน งบประมาณอยู่ตรงนั้น งานวิชาการก็จะเป็นการควบคุมดูแลงานวิจัย งานห้องสมุด งานกิจกรรม นิทรรศการถาวร นิทรรศการชั่วคราว ที่ควรจะมีไว้เสริมฝ่ายสารสนเทศรับผิดชอบในเรื่องของการข่าว การติดต่อกับต่างประเทศ อะไรทั้งหลายที่จะมี รวมทั้งการให้การศึกษาดูงาน และการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษาที่มีความประสงค์จะเข้าไปใช้ตรงนั้นด้วยฝ่ายที่ 4 นี้ สำคัญ คือ งานบริหาร ธุรกิจ หรือพัฒนาการตลาดพูดในแนวนี้ แต่หน่วยงานอาจไม่ใช่ชื่อนี้เป็นหน่วยงานสำคัญเพราะต่อไปนี้สถาบันอุดมศึกษาของเราในท้องถิ่น ควรคิดว่าจะทำอย่างไรที่จะให้เลี้ยงตัวเองได้ บริหารให้ดีไม่ขาดทุนหรือกำไรนี้ขนาดเขาทำอย่างไรแล้ว ๆ มากำไรถึงล้านกว่าบาทในระยะ 3 ปี เพราะฉะนั้นถ้าเราทำให้ดีโดยให้สมาคมพ่อค้าของจังหวัดเข้ามาร่วม เขามีความคิดความอ่านในเรื่องเหล่านี้วางแผนช่วยดูในเรื่องการตลาด การท่องเที่ยวให้เขามาช่วย แล้วเอานักศึกษาวิชาเอกการท่องเที่ยวไปเสริมตรงนั้นก็จะได้ทุกจุดที่มีอยู่ตรงนั้น เอาตัวแทนนักศึกษาของทุกสถาบันการศึกษาอื่นที่เขามีศักยภาพพอไปช่วย ผมเชื่อว่างานจะไปได้ไกล เด็ก ๆ ของเราจะมีประสบการณ์เยอะ เป็นผลดีต่อประเทศชาติยิ่งขึ้น

- อย่างที่มีคนพูดว่าหากศูนย์ฯ ไม่สังกัดทบวงฯ ก็ไม่สามารถที่จะทำวิจัยระดับชาติ หรือระดับนานาชาติได้ตรงนี้ อาจารย์คิดว่าจะทำอย่างไร ถ้าเรามีส่วนเข้าไปบริหาร

- ผมว่าถ้าเขาหมายถึงในเรื่องของทุนการวิจัย 1. มีใจกว้างอย่างเดียว ที่ให้ทุนวิจัยอยู่มีไซ้หรือ พูดถึงการวิจัยต้องตรงประเด็นและเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนปัจจุบันด้วย 2. กรรมการฝึกหัดครุมีศักยภาพพร้อมที่จะหนุน เพราะกรมฯ มีโครงการที่

ติดต่อกับประเทศญี่ปุ่น นี่พูดถึงประเทศญี่ปุ่นประเทศเดียวนะ มีถึง 4 โครงการเท่าที่ผมทราบ ถ้าสมมุติว่าทำระหว่างตัวแทนของรัฐบาลกับรัฐบาล ผมเชื่อว่าเขายังให้การช่วยเหลือ และได้ทราบจากตัวแทนกรมสารนิเทศในวันที่ประชุมที่กระทรวงมหาดไทย เขาบอกว่าโจก้า จะเลิกสนับสนุนทุนศูนย์ฯ ในส่วนนี้แล้ว

- อาจารย์คิดว่า ทุนประเภทอื่น ๆ นอกเหนือจากญี่ปุ่น น่าจะได้สนับสนุนบ้างไหม

- เชื่อว่าน่าจะได้ ถ้าเรานำรูปแบบโครงการที่ชัดเจน ผมเชื่อว่าบุคลากรของจังหวัดนี้หลาย ๆ ท่าน ไม่ว่าจะสถาบันอื่น ๆ หรือของ ว.ค. โดยเฉพาะสถาบันนี้ อาจารย์เราที่มีศักยภาพในการติดต่อกับต่างประเทศ มีเยอะเราให้เขาช่วยดำเนินการ ผมเชื่อว่างานวิจัยนี้ทำได้ เราไม่จำเป็นต้องไปเอาทุนวิจัยทีละ 20 - 30 ล้าน ต้องดูว่าบ้านเราวิจัยกันอย่างไร วิจัยเรื่องอะไร มีประโยชน์กับใคร เราได้แค่ปีละ 2 - 3 ล้านก็ทำไปเถอะ หลักการก็คือ เราต้องเลี้ยงตัวเองให้ได้ อย่าหวังพึ่งเพื่อน ถ้าต่อไปเขาตัดขาดขึ้นมา เรามิแยหรือ

- อาจารย์ว่าการบริหารงานต่อไปนั้น วิทยาลัยครูน่าจะเข้ามาเป็นแกน วิทยาลัยครูนั้นหมายถึงวิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา เท่านั้นใช่ไหม

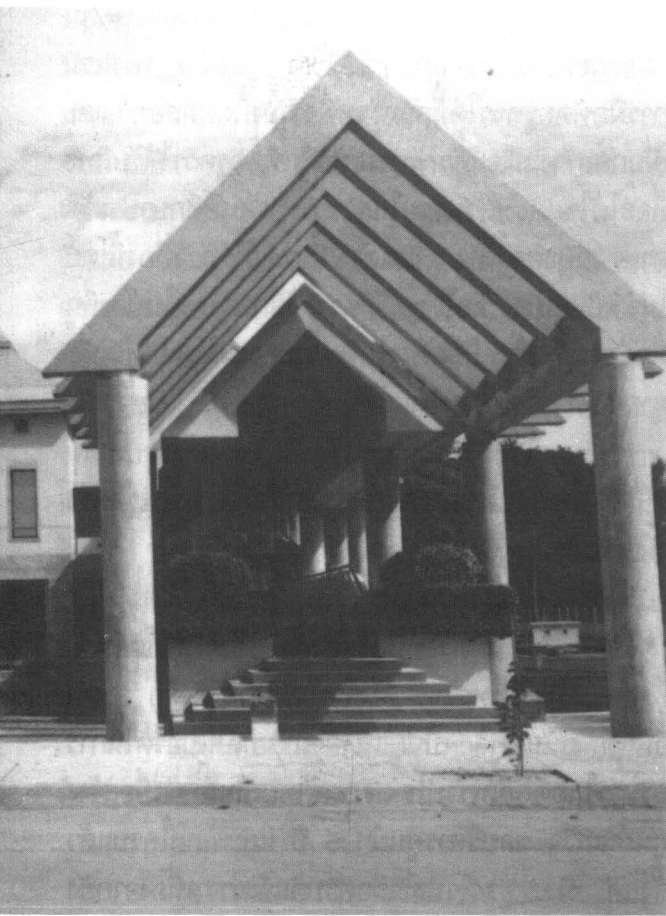
- ไม่ใช่ คือจุดในการบริหารต่อไปนั้น เราต้องเปิดกว้าง สถาบันอื่น ๆ องค์กรอื่น ๆ น่าจะเข้ามา มีส่วนรู้เห็นหน่วยงานที่สังกัดกระทรวงศึกษา หรือตัวแทนขององค์กรเอกชน รวมทั้งจังหวัดด้วย เราต้องรวมกลุ่มทำงานด้วยกัน วิทยาลัยครูนั้นเป็นแกนของความคิดในการบริหาร เช่น อย่างที่ผมยกตัวอย่างในตอนแรกว่า งานบริหารเราควรจะไปดูแล ส่วนงานวิจัย ถ้าสถาบันอื่นเขาสามารถจะมาทำ เราจะเป็นตัวเสริมก็ย่อมได้ ในส่วนการบริหารที่น่าจะเป็นของวิทยาลัยครู เพราะมันจะเป็นเอกภาพ จังหวัดเขาก็บอก

แล้วว่าเขาไม่มีคน แต่วิทยาลัยครูเรายังพอมีคนที่จะไปทำตรงนั้น เพราะงานธุรการ ใช้คนเพียงเล็กน้อย ตอนนี้นางานบริหารบุคคลแทบจะไม่มี เพราะงานทำความสะดวกก็จ้างเขามาทำอยู่แล้ว มีรถอยู่คันหนึ่ง มีคนขับรถอยู่คนหนึ่ง ทำร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด เขายังให้ทุนอยู่ ให้ทุนปีละ 8 แสน เรารับอาสาไปทำงานบริหารเพื่อให้มันเข้าระบบ เพราะมีมือมีเท้าเยอะ ในส่วนที่จะเอื้อเพื่อต่อห้องถิ่น ผมเชื่ออย่างนั้น

- ในส่วนนิทรรศการที่เป็นนิทรรศการสมัยใหม่ มันจะพัฒนาได้ไหมถ้าเราเข้าไปบริหาร

- เทคโนโลยีที่มีอยู่แล้ว ผมคิดว่าเราควรจะได้ของเดิมไว้ ซึ่งที่ทำมานั้นไม่ได้ทำง่าย ทำมาจากผลงานการวิจัย แต่ว่าต่อไปงานที่หนักหนาของของกลุ่มที่จะทำงานคือการซ่อมแซม เพราะกำลังเริ่มเสื่อมโทรม

ในส่วนนิทรรศการอื่น ถ้าจะทำเพิ่มเข้ามาก็ควรให้กลมกลืนกับของเดิม

- คือมองว่าเราอาจจะทำเองไม่ได้ จะต้องขอความช่วยเหลือจากญี่ปุ่นแบบเดิมหรือเปล่า ถ้าทำนิทรรศการเพิ่มเติม

- อันนั้นไม่ใช่ ความจริงในการขออนุมัติญี่ปุ่นครั้งแรกที่ขณะดำเนินการตรงนี้ ผมจำได้ว่า มีเงื่อนไขที่ได้หักท้วงไปกับคนกลุ่มหนึ่งว่า เมื่อเขาให้เงินมาเท่านี้ เราเอานักออกแบบของเขา ช่างเทคนิคของเราผนวกกัน เมื่อได้ความรู้แล้วก็เอาเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ที่มีอยู่ในเมืองไทยนี้มาใส่เข้าจะดีกว่า เพราะแต่เดิมมีเทคนิคเขียนญี่ปุ่นมาทำแค่คนสองคน นอกนั้นเป็นคนไทยทั้งนั้น แต่ญี่ปุ่นเขาฉลาด เขามีข้อแม้ยูลึก ๆ ก็คือว่า เมื่อเขาให้ทุนตรงนี้ต้องซื้อเครื่องมือเครื่องมือจากเขา ตรงนี้เป็นจุดอ่อน ต่อไปสมมุติว่าถ้าอนาคตเสียสักตัวจะไม่มี

ขายในท้องตลาดต้องซื้อจากเขา แล้วความลำบากลำบากจะต้องเกิดขึ้น

- ถ้ายังงั้นนิทรรศการที่จะทำเพิ่มขึ้นคงจะเป็นเรื่องยาก นอกจากจะรักษาเอาไว้

- ถ้าเราจะทำให้ใกล้เคียงกับของเก่า เราก็ใช้อุปกรณ์ เครื่องไฟฟ้ายี่ห้อใดก็ได้ ที่มีอยู่ในเมืองไทย สแตนดาร์ดไหนดี ๆ หน่อยมาดัดแปลงเข้า ทำไม่เราจะทำไม่ได้

- คนที่ไปดูงานเขาไม่ได้มาดำเนินการต่อ จะทำให้งานขาดความต่อเนื่องไหม

- ที่ไม่ได้ดำเนินการต่อ บางท่านเป็นเพราะภาระส่วนตัว มีไปดูงานทั้งหมด 8 คน อาจารย์ที่ไปศึกษาดูงาน ผมคิดว่าเป็นเพียงพื้นฐานที่ให้เกิดความเข้าใจ แต่เทคนิคที่ลึกซึ่งเราไม่มีโอกาสจะรับมากกลับมาแล้ว ไม่ได้มาดำเนินการต่อเพราะอะไรนั้น เป็นเหตุผลส่วนตัวผมไม่กล้าที่จะวิจารณ์ ไม่แน่ใจ

ในสมัย ดร.จรินทร์ ขาติรุ่ง เป็นอธิการที่นี้ได้เสนอตัวคณาจารย์เรา 11 คน ให้ไปช่วยงานตรงนั้น โดย ดร.จรินทร์ ท่านมองว่าอาจารย์กลุ่มนี้เข้าไปช่วยแล้ว นักศึกษาจะเข้าไปเรียนร่วมได้ แต่ทางไหนไม่รับผมไม่ทราบว่ามีใครปฏิเสธ นี่คือนี่ในอดีต วิทยาลัยครูเราได้พยายาม ผมเองก็นั่งมองตรงนี้ว่าถ้าคุณย่า ตกเป็นของทบวงอะไรจะเกิดขึ้น คนในท้องถิ่นก็มีศักยภาพสูง คนอยุธยาเป็นอดีตนายกรัฐมนตรีกี่มี ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ก็มี ปัจจุบันก็เป็นใหญ่เป็นโตอยู่เยอะ ในเรื่องภูมิปัญญา สถาบันการศึกษามีสูงถึงปริญญาตรีตั้งกี่แห่งแล้ว ทำไม่จะทำไม่ได้ ที่นี้ถ้าเราคิดว่า โอ๊ยเราทำไม่ได้ ไม่ให้ลองทำเลย เมื่อไรจะได้ทำละ เมื่อไหร่จะรู้ว่าทำไม่ได้ละ

- เคยได้คุยกับสมาคมพ่อค้าไหม ว่าเขามีความคิดอย่างไร

- ผมคุยกันอยู่บ่อยๆ วันที่ประชุมวันสุดท้าย คุณศักดิ์ ด้านชัยวิจิตร ประธานหอการค้าเขาบอกว่าในเรื่องตรงนี้ ถ้าเอาธุรกิจมาดูแลรับรองเลี้ยงตัวได้ เขาพูดอย่างนี้ แล้วไม่มีทางเงิน เช่นทำทัวร์ ทำในเรื่องประสานประโยชน์ระหว่างโรงแรมของเรา ห้องอาหารของเรา เขาคิดไว้เยอะ แต่ยังไม่ออกเป็นแผนรายละเอียด เท่านั้นเองหากอธิบดีทำแผนงานนี้เสร็จแล้ว เราอาจจะไปคุยในรายละเอียดกัน

- ถ้าวิทยาลัยเข้าไปเป็นกรรมการบริหาร จะขอความร่วมมือในส่วนจังหวัดอย่างไร เพราะถ้าองค์กรบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้ดูแล เขามีความเป็นหนึ่งเดียวกันอยู่แล้ว มีความขัดข้องอย่างไรก็เรียกได้แต่ถ้าวิทยาลัยครูบริหาร ส่วนราชการต่างกระทรวง เขาอาจจะไม่มาช่วย

- ไม่ใช่ มันขึ้นอยู่กับตรงนี้ กรรมการอำนวยการนี้สำคัญ มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานแล้วจึงจะมาถึงคณะกรรมการดำเนินงาน ซึ่งเป็นส่วนของสถานศึกษา หัวหน้าส่วนราชการ สมาคม แล้วก็มาถึงฝ่ายอาจารย์มหาวิทยาลัย เข้ามาดำเนินการอยู่ก่อนก็อาจจะเชิญเป็นที่ปรึกษา ถ้าทำในรูปขององค์การท้องถิ่นผู้ว่าฯ เป็นประธาน นี่เป็นเพียงความคิดของผมคนเดียวนะ เป็นรูปแบบที่คิดเอาไว้คนเดียวก่อน

- ยังมีส่วนที่หลายๆ คนยังไม่กระจ่าง เช่น เงื่อนไขในการที่วิทยาลัย ยกที่ดินให้สร้างศูนย์มีเงื่อนไขอย่างไร

- เงื่อนไขก็คือว่า เมื่อเริ่มต้นทำโครงการใหม่ ๆ กระทรวงมหาดไทยขอให้ที่ดินวิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยาสมัยนั้น อาจารย์ซึ่งเป็นอธิการ ผมเองได้เสนอความคิดนี้ถึงอธิการโดยเขียนบทวิเคราะห์ ผลดี ผลเสีย อธิการได้เสนอความคิดนี้ไปถึงอธิบดีกรมการฝึกหัดครู ตอนนั้นคือนายสายหยุด จำปาทอง

อนุญาตให้ใช้โดยมีเงื่อนไข เงื่อนไขดังกล่าวครอบคลุม "เมื่อกระทรวงมหาดไทยจะดำเนินการก่อสร้าง ทางกรมการฝึกหัดครูควรได้มีส่วนร่วมพิจารณาโดยตลอด และเมื่อก่อสร้างเสร็จแล้ว กรมการฝึกหัดครูควรได้รับสิทธิที่จะได้ใช้และมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยาด้วย" แต่ตอนนี้เราอยากกล่าวเรื่องนี้โดยไม่จำเป็นเลย ขอให้พูดถึงความรู้สึกของคนในท้องถิ่นดีกว่า ว่าควรจะเป็นอย่างไร เพราะความเดิมเป็นมติกันมากไป จะเกิดความขัดแย้ง

- คณะกรรมการชุดเดิมใครเป็นผู้แต่งตั้งขึ้นมา

- เป็นมติรัฐมนตรีแต่งตั้ง เช่นคำสั่งโดยนายพิศาล มูลสารสาธร แล้วคำสั่งอีกคำสั่งคือ นายอนันต์ อนันตกุล เป็นผู้แต่งตั้งมา ที่เป็นบอร์ดในการบริหารในอดีตก็เพราะว่า มหาดไทยเห็นว่า เมื่อสร้างศูนย์ฯเสร็จ ขอบริหารศูนย์ฯ 3 ปี และตอนนี้ครบแล้วตั้งแต่ มิ.ย. 36 และเมื่อครบก็แจ้งว่า เนื่องจากยังพิจารณารูปแบบการบริหารใหม่ไม่เสร็จ จึงขอยืดไปอีก 6 เดือน โดยจริง ๆ แล้วทางกระทรวงมหาดไทย ประธานกรรมการอำนวยการก็ต้องเชิญผู้ว่าฯ และอธิบดีของเราไปประชุมในฐานะกรรมการด้วยแต่ไม่มีเลย และเมื่อจะครบ 6 เดือน มีข่าวที่น่าเชื่อถือได้ว่ามีผู้เดินเรื่องเพื่อจะขอโอนศูนย์ฯ ไปสังกัดทบวงฯ มีการรับรองเรื่องเรียบร้อยแล้ว และเสนอรัฐมนตรี เพื่อทราบเท่านั้น บังเอิญแต่ที่ว่า ท่านยังไม่วางที่จะทราบ เรื่องก็เลยอื้อฉาวออกมา

- คณะกรรมการชุดเก่า มีจุดอ่อนอะไร งานจึงไม่เวิร์ค

- กรรมการชุดใหญ่ (กรรมการอำนวยการ) เขาก็เป็นโดยตำแหน่ง มีอะไรก็ต้องไปหาเขา แต่กรรมการวิชาการซึ่งเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย ประเด็นหนึ่งก็คือเขาไม่มีเวลามาทำงาน จุดสำคัญงานอะไรก็ตามเช่น

ปลุกต้นไม้ ถ้าเข้าเย็นมาลูบลำไยของมัน พุดจากกับมันมันกิ่งอกงาม นี่มันไม่ออกงามเพราะไม่มีเวลามาลูบลำไย ก็ปล่อยให้ผู้จัดการศูนย์ฯ ทำอยู่คนเดียว งานก็กลายเป็นการนั่งเฝ้าศูนย์ฯ กลายเป็นเด็กขายตัว นี่คือजूอ่อน ประเด็นที่สองคือ ทำอะไรไม่เคยหาหรือต้องถิ่นเลย แล้วก็ใช้วิธีการสั่งงานจากกรุงเทพฯ ผู้มีอำนาจสูงสุดของจังหวัดนี้ เคยบ่นให้ผมฟังว่า ไม่ค่อยให้การต้อนรับ เวลาพวกเขามาจากกรุงเทพฯ ก็สั่ง ๆ ไม่เคยได้รับทราบแม้กระทั่ง วันที่ 2 ก.พ. 37 ท่านผู้ใหญ่ของทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ มาที่นี่เพื่อจะรับการโอนศูนย์ฯ นี่ท่านผู้ว่าฯ เตรียมให้การต้อนรับอย่างดีก็ไม่ไป ท่านผู้ใหญ่ระดับนั้นอาจไม่รู้เรื่องหรอก ถ้าข้างล่างไม่เสนอโครงการขึ้นไป รัฐมนตรีทบวงฯ ก็ถึงนะ ดึงว่าการจะทำอะไรควรจะให้ประสานกับท้องถิ่น

- เคยคุยกับสถานศึกษาใหญ่ ๆ ระดับอุดมศึกษาของที่นี่บ้างไหม ว่าเขาคิดอย่างไรบ้าง

- จัดหมายเวียนที่ผมฟ้องประชาชน ผมส่งหมดทุกที่ 300 - 400 ฉบับ ปรากฏว่าเขาก็ส่งคืนไปให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ผมทราบว่ามีเยาะก็คงความเห็นว่าจะจะเป็นของท้องถิ่น

- เขาคิดว่าจะมามีส่วนร่วมอย่างไรได้บ้าง

- เขาบอกว่าบางสิ่งบางอย่างที่มีอะไรที่เขาช่วยได้ ก็เชิญให้เขามาประชุม เชิญเขามาประชุมจัดกิจกรรม เช่น พุดถึงว่าวัฒนธรรมข้าว เกษตรเขาทำได้ เขาทำวิจัยเรื่องข้าว การทำนา วัฒนธรรมการทำนา เขาทำไว้ตั้งหลายเรื่อง พาณิชย์พุดถึงเรื่องตลาด ทำไมเขาจะทำได้ ต่อเรื่องนี้ก็ดี ทำพิพิธภัณฑที่เกี่ยวกับวิวัฒนาการของเรือในลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา เมืองอยุธยา เมืองน้ำ เรือมีความจำเป็นมีก็อย่าง เชื่อว่าจะทำได้ ข้อสำคัญคือใครเป็นเจ้าของงานแล้วอย่าใจแคบ มาช่วยกันทำสิ !

- คือเกรงว่าเขาจะไม่มาร่วมมือ ภาระหนักก็ตกอยู่ที่วิทยาลัยครูแห่งเดียว

- คงไม่ใช่ มันอยู่ที่การจัดการต่างหาก คือเรื่องของมนุษยสัมพันธ์อยู่ที่ว่า ถ้าเราให้เกียรติเขาเขาก็ให้เกียรติเรา แต่ถ้าเราทำเฉย ๆ มีแต่หนังสือราชการไปก็อาจจะตอบรับหรือไม่ตอบรับ แต่ถ้าเรามีหนังสือราชการไปด้วย เชิญประชุมด้วย ยกหูโทรศัพท์ว่าจะทำอย่างไร เราบริหารด้วยการประสาน ไม่ใช่ด้วยการสั่งการ คิดว่าน่าจะได้รับความร่วมมือ นี่เป็นความเห็นส่วนตัวของผม ผมคิดว่ามันควรจะเป็นไปได้แล้ว คึกคักด้วย เองง่าย ๆ นะ ที่ตรงส่วนยื่นไปในสระน้ำนี้ ไค้งสวย ๆ เป็นลาน ตอนเย็น ๆ เอาแถววงชาวบ้าน อยุรยามาลงสักวงสองวงให้คนดูฟรี แหมคนไม่มาดูก็ผิดไปละ

กรรมการชุดใหญ่(กรรมการอำนวยการ) เขาก็เป็นโดยตำแหน่ง มีอะไรก็ต้องไปหาเขา แต่กรรมการวิชาการซึ่งเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย ประเด็นหนึ่งก็คือเขาไม่มีเวลามาทำงาน จุดสำคัญงานอะไรก็ตาม เช่น ปลุกต้นไม้ ถ้าเข้าเย็นมาลูบลำไยของมัน พุดจากกับมัน มันกิ่งอกงาม นี่มันไม่ออกงาม เพราะไม่มีเวลามาลูบลำไย ก็ปล่อยให้ผู้จัดการศูนย์ฯ ประวัติศาสตร์ทำอยู่คนเดียว

ศูนย์วิจัยประวัติศาสตร์ :

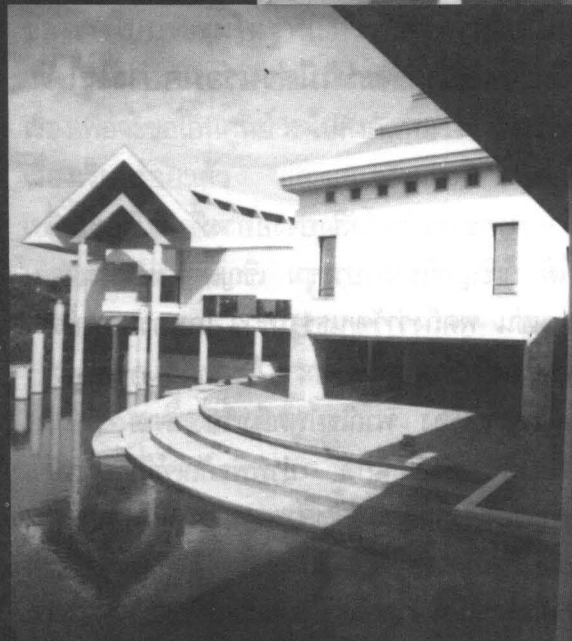
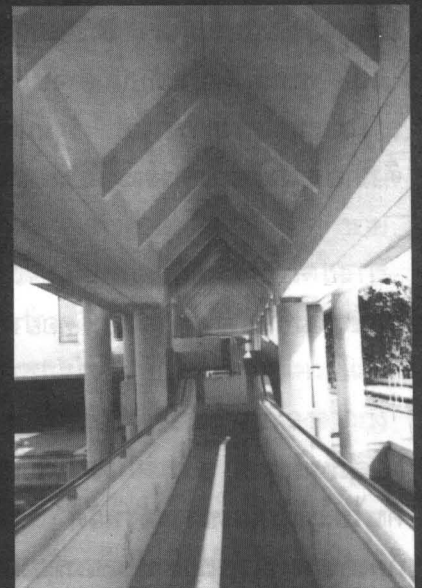
ข้อเสนอทางเลือกใหม่

ของศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา

กองบรรณาธิการ

ร่างโครงการจัดตั้งสถาบันวิจัยประวัติศาสตร์อยุธยา ฉบับ พ.ย. 2536 จัดทำโดยคณะกรรมการฝ่ายวิชาการศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา มีสาระสำคัญ คือ นับแต่ได้มีการดำเนินการโครงการศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา โดยคณะรัฐมนตรีได้แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการโครงการ เมื่อวันที่ 21 มิ.ย. 2531 มีปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธาน รับผิดชอบควบคุมการก่อสร้างและดำเนินโครงการนี้ ดำเนินการก่อสร้างอาคารและนิทรรศการหลักของศูนย์ บนที่ดินราชพัสดุ ประมาณ 6.5 ไร่ บนถนนโรจนะ ในบริเวณเกาะเมืองอยุธยาและอาคารและนิทรรศการผนวก บนที่ดินประมาณ 1.8 ไร่ ณ บริเวณซึ่งเคยเป็นหมู่บ้านญี่ปุ่น ต.เกาะเรียน จ.พระนครศรีอยุธยา อาคารทั้งสองหลังรวมกันมีพื้นที่ประมาณ 3,000 ตารางเมตร ก่อสร้างแล้วเสร็จ เมื่อเดือน มิ.ย. 2533

สถานภาพของศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ในปัจจุบัน เป็นโครงการภายใต้การกำกับของกระทรวงมหาดไทย มีปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธาน คณะกรรมการอำนวยการ และผู้อำนวยการกองการข่าวและการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการอำนวยการแต่งตั้งโดยมติของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 21 มิ.ย. 2531

การบริหารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา ปัจจุบัน แบ่งงานเป็น 2 ด้าน คือ ด้านวิจัย คือการวิจัยสัมมนา การแลกเปลี่ยนวิชาการ และการพิมพ์ ฯลฯ อยู่ในความรับผิดชอบของ คณะอนุกรรมการด้านวิชาการ ด้านธุรการและบริหาร มีผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะหัวหน้าองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้รับผิดชอบ

ผลการดำเนินงาน ศูนย์ฯ มีกิจกรรมหลักอยู่ 2 ประเภท คือ ด้านวิจัย ประกอบด้วย การวิจัย การจัดทำสัมมนา การแลกเปลี่ยนนักวิชาการ และการพิมพ์ ศูนย์ฯ ได้จัดพิมพ์งานวิจัยเผยแพร่แล้ว 2 เล่ม และจัดสัมมนาทางวิชาการ นับแต่เปิดศูนย์ สิงหาคม 2533 - กันยายน 2536 กับสถาบันอื่น 7 ครั้ง

มีการแลกเปลี่ยนนักวิชาการกับประเทศ ญี่ปุ่นภายใต้การสนับสนุนของรัฐบาลญี่ปุ่น ทั้งนักวิชาการญี่ปุ่น และไทย จำนวน 10 คน พิมพ์จดหมายข่าวราย 4 เดือน 1 ฉบับ

งานด้านพิพิธภัณฑ์นับแต่เปิดศูนย์จนถึงเดือน กันยายน 2536 มีผู้เข้าชมรวม 495,998 คน ขณะนี้พิพิธภัณฑ์เปิดสัปดาห์ละ 5 วัน ปิดวันจันทร์ และอังคาร

ในปัจจุบัน คือนับแต่เปิดศูนย์ฯ มาได้ 3 ปี ได้รับเป็นเงินอุดหนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด ประมาณปีละ 250,000 บาท เป็นเงินพนักงานบางส่วน ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน คือศูนย์ฯ ไม่สามารถทำหน้าที่เป็นสถาบันวิชาการได้ตามที่ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ เนื่องจากไม่มีองค์กรรองรับ และไม่มีงบประมาณแผ่นดินสนับสนุน

ในด้านวิชาการศูนย์ฯ สนับสนุนงานวิจัยและการจัดกิจกรรมทางวิชาการได้เพียงเล็กน้อย เนื่องจากไม่มีงบประมาณ และไม่มีเจ้าหน้าที่ประจำที่เป็นแบบอาชีพ (Professional) รายจ่ายของศูนย์ฯ ในปัจจุบัน เป็นรายจ่ายในด้านสาธารณูปโภค และค่าจ้าง ซึ่งนำเงินมาจากค่าผ่านประตู ไม่เหลือเป็นเงินสนับสนุนการวิจัย โครงการวิจัยของศูนย์ฯ ขณะนี้มี 3 โครงการ ได้รับเงินอุดหนุนโดยตรงจากมูลนิธิในประเทศญี่ปุ่น ปีละ ประมาณ 600,000 บาท

ศูนย์ฯ มีบุคลากร 14 คน เป็นอาจารย์ประจำวิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา ยืมตัวมาช่วยราชการ 1 คน นอกจากนั้นเป็นลูกจ้างชั่วคราวขององค์การบริหารส่วนจังหวัด 13 คน ทำหน้าที่ขายบัตร และภารโรง ส่วนงานรักษาความสะอาดและรักษาความปลอดภัย ใช้การจ้างเหมาจากภายนอก

เนื่องจากศูนย์ฯ มีทรัพย์สินมูลค่าสูง แต่ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้เต็มที่ โดยเฉพาะพื้นที่ของอาคารส่วนหนึ่งในชั้นล่าง เนื่องจากไม่มีนักวิจัยประจำ ไม่มีนักวิจัยรับเชิญ และไม่มีเจ้าหน้าที่ประจำ

ในระยะต่อไปหากไม่ได้รับเงินอุดหนุน ศูนย์ฯ อาจประสบปัญหาขาดแคลนเงินที่จะซ่อมแซมอาคารและนิทรรศการ เพราะค่าซ่อมแซมจะทวีสูงขึ้นจากการก่อสร้าง ผ่านไปแล้ว 3 - 5 ปี

ในด้านบริหารขณะนี้ศูนย์ฯ ไม่มีผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ซึ่งจะบริหารให้เป็นเอกภาพต่อเนื่อง และพัฒนาเจริญมากขึ้น ยังไม่เป็นองค์กรที่เป็นศูนย์เครือข่ายการวิจัยระหว่างมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย ไม่มีเจ้าหน้าที่ประจำระดับนักวิชาการ พนักงานทุกคนเป็นเพียงลูกจ้างชั่วคราวขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

แนวทางและมาตรการในการแก้ไขปัญหา ในด้านบริหาร จัดตั้งองค์กรเป็นการถาวร จัดให้การบริหารมีเอกภาพ เสนอโอนศูนย์ประวัติศาสตร์จากการเป็นโครงการภายใต้กำกับของกระทรวงมหาดไทย เป็นโครงการภายใต้กำกับของทบวงมหาวิทยาลัย และเสนอเปลี่ยนชื่อเป็นสถาบันวิจัยประวัติศาสตร์อยุธยา เพื่อให้เหมาะสมกับหน้าที่ยิ่งขึ้น และของบสนับสนุนในรูปแบบเงินอุดหนุนทั่วไปจากรัฐ

ในด้านวิชาการ แต่งตั้งผู้อำนวยการสถาบันซึ่งเป็นนักวิชาการ รวมงานวิชาการและงานบริหาร เป็นเอกภาพ โดยถือว่างานวิชาการเป็นวัตถุประสงค์หลัก ให้ความสำคัญเต็มที่แก่การวิจัย และของบประมาณจากรัฐให้โครงการวิจัย ขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติว่า นักวิชาการและข้าราชการของรัฐสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่สถาบันฯ ได้ โดยถือเป็นการปฏิบัติราชการ แต่งตั้งนักวิจัยและบุคลากรระดับอาชีพ ขอความช่วยเหลือด้านจัดตั้งห้องสมุดจากรัฐบาลญี่ปุ่น

โครงการจัดตั้งสถาบันวิจัยประวัติศาสตร์อยุธยา (Ayutthaya Institute of Historical Research) เพื่อให้จัดการบริหารอย่างมีเอกภาพ อยู่ภายใต้กำกับของทบวงมหาวิทยาลัย มีงบประมาณแผ่นดินสนับสนุนการวิจัย โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ เป็นสถาบันวิจัยประวัติศาสตร์เป็นพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ และเป็นห้องสมุดและศูนย์ข้อมูลประวัติศาสตร์ มีฐานะเป็นสถาบันทางวิชาการระดับชาติ เป็นสถาบันวิจัยร่วมระหว่างมหาวิทยาลัย ภายใต้กำกับของคณะกรรมการสถาบัน และผู้ทรงคุณวุฒิ มีความรู้ทางวิชาการ และ/หรือความสามารถทางการบริหาร จัดตั้งโดยมติคณะรัฐมนตรี และหลังจากการดำเนินงานมาแล้วระยะหนึ่ง อาจพิจารณาจัดตั้งถาวรโดยออกเป็นพระราชบัญญัติ

คณะกรรมการสถาบัน ประกอบด้วยกรรมการไม่เกิน 11 คน คือปลัดทบวงมหาวิทยาลัยหรือผู้แทน ปลัดกระทรวงมหาดไทยหรือผู้แทน อธิบดีกรมศิลปากรหรือผู้แทน ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยาหรือผู้แทน นายกสภาคมไทย-ญี่ปุ่นหรือผู้แทน

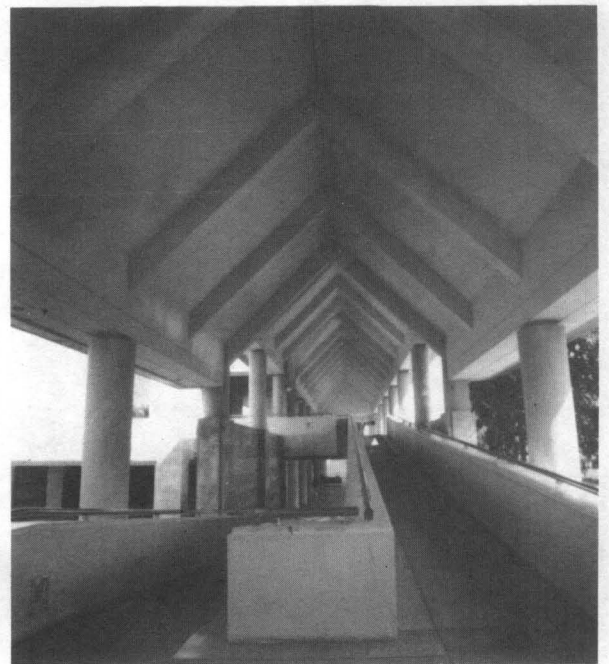
เป็นกรรมการสถาบันโดยตำแหน่ง และคณะกรรมการอื่น ๆ อีก 6 ท่าน เป็นนักวิชาการอยู่ในวาระครั้งละ 3 ปี โดยมีผู้อำนวยการทำหน้าที่เป็นเลขานุการคณะกรรมการสถาบัน

ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ หรือรองผู้อำนวยการอาจเป็นนักวิชาการที่ยืมตัวมาจากมหาวิทยาลัย และ/หรือสถาบันอื่นในระยะแรกโดยมีมติของคณะรัฐมนตรีถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการ หรือปฏิบัติงานตามปกติ

การจัดแบ่งส่วนงานมี 4 ฝ่าย คือฝ่ายบริหาร (ทั่วไป) ฝ่ายบริหาร (พิพิธภัณฑ์) ฝ่ายประสานงานวิจัยและกิจกรรมทางวิชาการ และฝ่ายห้องสมุดและศูนย์ข้อมูล

ระยะเวลาในการจัดตั้งสถาบัน พ.ย. 2536 - เม.ย. 2537 โดยมีทิศทาง เป้าหมายและแผนงานสังเขป คือ

ทิศทางและเป้าหมายของสถาบัน ในระยะ 3 - 5 ปีแรก จะเน้น 1) ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมไทย และ 2) ประวัติศาสตร์สิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยีในประเทศไทย

แผนงานสังเขป (ต.ค. 2536 - ก.ย. 2544) แผนงานระยะสั้น (1 ปี) คือแผนก่อตั้งสถาบัน ในระยะกลาง (2 ปี) สร้างสถาบันให้มีลักษณะเป็นชุมชนวิชาการ เน้นการวิจัยประวัติศาสตร์ไทย ในระยะยาว (เกิน 3 ปี) ทำงานวิจัยประวัติศาสตร์ไทยที่สำคัญให้สำเร็จ และขยายการวิจัยไปสู่ประวัติศาสตร์เอเชีย และประวัติศาสตร์เปรียบเทียบ อาจมีส่วนร่วมในการศึกษาระดับปริญญาโท ปริญญาเอก ในสาขาวิชาประวัติศาสตร์ โบราณคดี และวัฒนธรรม ร่วมกับโครงการบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัย อาจฝึกอบรมครูและบุคลากรทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม รวมทั้งอาจขยายงานด้านพิพิธภัณฑ์ให้รวมนิทรรศการถาวรว่าด้วยประวัติศาสตร์ยุคอื่น

ทรัพยากรที่ต้องการคือ งบประมาณแผ่นดินที่เป็นรายจ่ายประเภทเงินเดือน เงินอุดหนุนกิจกรรม และซ่อมแซมอาคารและนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ และงบก่อสร้างตึกหอพักนานาชาติ

ด้านบุคลากร ในปี 2538 ต้องการบุคลากรประจำ 19 คน และเพิ่มเป็น 22 คน เมื่อก่อตั้งแล้ว 5 ปี ที่เหลือเป็นนักวิชาการรับเชิญ

เงินและความช่วยเหลืออื่น สถาบันน่าจะได้รับความช่วยเหลือแบบให้เปล่าจากรัฐบาลญี่ปุ่น ในรูปของหนังสือและวารสารใน 3 ปีแรก และอาจได้รับการสนับสนุนจากญี่ปุ่นแลกเปลี่ยนนักวิชาการ และช่างเทคนิค บัณฑิต 1 - 2 คน จากแต่ละฝ่าย

การจัดสัมมนาและการวิจัย อาจได้รับเงินสนับสนุนจากมูลนิธิส่งเสริมศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา และมูลนิธิในประเทศญี่ปุ่นบ้าง รายได้หลักสำหรับการวิจัยและสัมมนาควรมาจากงบประมาณแผ่นดิน ส่วนรายได้จากค่าผ่านประตูเข้าชมพิพิธภัณฑ์เป็นค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด หรือค่าใช้จ่ายเพิ่มที่ไม่ได้คาดการณ์ไว้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ มี 3 ประการ คือ ด้านวิจัย ประเทศไทยจะมีสถาบันวิจัยประวัติศาสตร์ระดับชาติ และระดับนานาชาติเป็นครั้งแรก ทำหน้าที่เป็นผู้นำการวิจัย โดยประสานทรัพยากรของสถาบันและมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เป็นเครือข่าย รวมทั้งนักวิจัย

ในสถาบันเอง ด้านพิพิธภัณฑ์ หลังจากตั้งสถาบันแล้ว 5 ปี คาดว่าจะมีผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ของสถาบันประมาณ 1 ล้านคน ด้านศูนย์ข้อมูลและด้านห้องสมุด หลังตั้งสถาบันแล้ว 5 ปี จะมีห้องสมุดเฉพาะสาขาวิชาประวัติศาสตร์ที่ดีที่สุดแห่งหนึ่งของไทยและเอเชียอาคเนย์ และเป็นศูนย์ข้อมูลสำหรับนักวิจัย

พระวิหารวัดแม่นางปลื้ม จ.พระนครศรีอยุธยา กำลังรอการบำรุงรักษา

นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ควรค่าแก่มรดกโลกหรือไม่

ผศ.วิสุทธิ์ ภิญโญวานิชกะ*

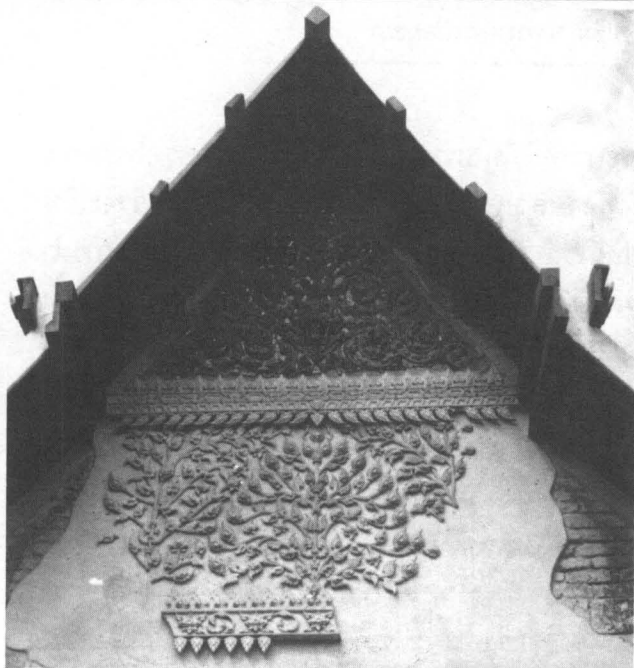

ภาพปูนปั้น รูปสิงห์ ฐานเจดีย์วัดแม่นางปลื้ม จ.พระนครศรีอยุธยา

เป็นที่ทราบกันดีอยู่ทั่วไปแล้วว่า กรุงศรีอยุธยา อดีตราชธานีของไทยหรือนครประวัติศาสตร์ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็น มรดกโลกนั้นปรากฏว่ามีโบราณสถานมากที่สุด โบราณสถานเหล่านั้นได้แก่ ปราสาทราชวัง วัดวาอาราม สถูปเจดีย์ เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่มักจะสร้างด้วยอิฐ จนเป็นสาเหตุให้ยากแก่การดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพเดิมได้ และนับวันแต่จะชำรุดทรุดโทรมพังทลายลงไปเรื่อยๆ ตามอายุขัยของวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้าง ซึ่งก็เป็นเรื่องปกติธรรมดา เกินความสามารถที่จะหยุดยั้งเอาไว้ได้ แต่ปรากฏว่านอกจากการพังทลายของโบราณสถานด้วยสาเหตุเพราะวัสดุที่ใช้หมดอายุไปตามธรรมชาติแล้ว ยังมีสาเหตุอื่นๆอีกหลาย

ประการที่ทำให้โบราณสถานเหล่านั้นชำรุดทรุดโทรมและพังทลายสูญหายไปอย่างรวดเร็วเกินกว่าที่ควรจะเป็น อาทิ เช่น การแอบเข้าไปขุดค้นหาของมีค่า หรือการนำสัตว์เลี้ยงเข้าไปเลี้ยง ในบริเวณโบราณสถาน รวมทั้งการถูกเิกกลมเพื่อนำพื้นที่ไปใช้ปลูกสร้างที่อยู่อาศัย ซึ่งถือว่าเป็นการทำลายโบราณสถานโดยเจตนา จึงเป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง และถ้าหากเราไม่หันมาให้ความสนใจดูแลรักษาป้องกันเสียตั้งแต่เดี๋ยวนี้แล้ว โบราณสถานเหล่านั้นก็จะถูกทำลายลงไปเรื่อยๆ ในไม่ช้าก็จะหมดไป ซึ่งเมื่อถึงเวลานั้น คำกล่าวที่ว่า กรุงศรีอยุธยา นครประวัติศาสตร์ มรดกโลก ที่มีโบราณสถานมากที่สุดก็จะกลายเป็นแต่เพียงตำนานหรือ

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภาควิชาศิลปะ สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ภาพเปรียบเทียบฝีมือการบูรณะปฏิสังขรณ์ วิหารน้อย วัดพุทธไสยาสน์ จ.พระนครศรีอยุธยา ฝีมือกรมศิลปากร 'อนุรักษ์หรือทำลาย'

เรื่องที่เล่าขานกันเท่านั้น

จากการได้สำรวจและศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้โบราณสถานชำรุดทรุดโทรมและพังทลายสูญหายไปนั้นพบว่า เกิดขึ้นจากสาเหตุหลายประการ ดังต่อไปนี้

1. การชำรุดทรุดโทรมและพังทลายสูญหายของโบราณสถานเกิดขึ้นจากสภาพของโบราณสถานเอง ทั้งนี้เพราะโบราณสถาน ส่วนใหญ่ก่อสร้างด้วยอิฐ มีทั้งสอปูนและไม่สอปูน จะใช้ศิลาแลงอยู่บ้างก็มักใช้เป็นส่วนฐาน เพื่อทำให้เกิดความมั่นคงแข็งแรง นอกจากนี้ โบราณสถานบางแห่งยังถูกไฟเผาทำลายเมื่อคราวเสียกรุงครั้งสุดท้าย (พ.ศ.2310) ทำให้โครงสร้างและวัสดุที่ใช้สร้างเสื่อมสภาพลง และที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ กรุงศรีอยุธยา ตั้งอยู่ในบริเวณที่ลุ่มมีน้ำท่วมขังอยู่เสมอในฤดูน้ำหลาก ซึ่งทำให้โบราณสถานทรุดเอียงและล้มทลายลงเมื่อถูกพายุฝน ตัวอย่างเช่น เจดีย์วัดหัตถดาวาส ซึ่งตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันตกของวัดหน้าพระเมรุ ริมคลองสระบัว และเจดีย์ทรงระฆังวัดแค ที่ทุ่งขวัญ ล้มทลายลงจากพายุภัย เมื่อปลายปี พ.ศ.2532 เป็นต้น

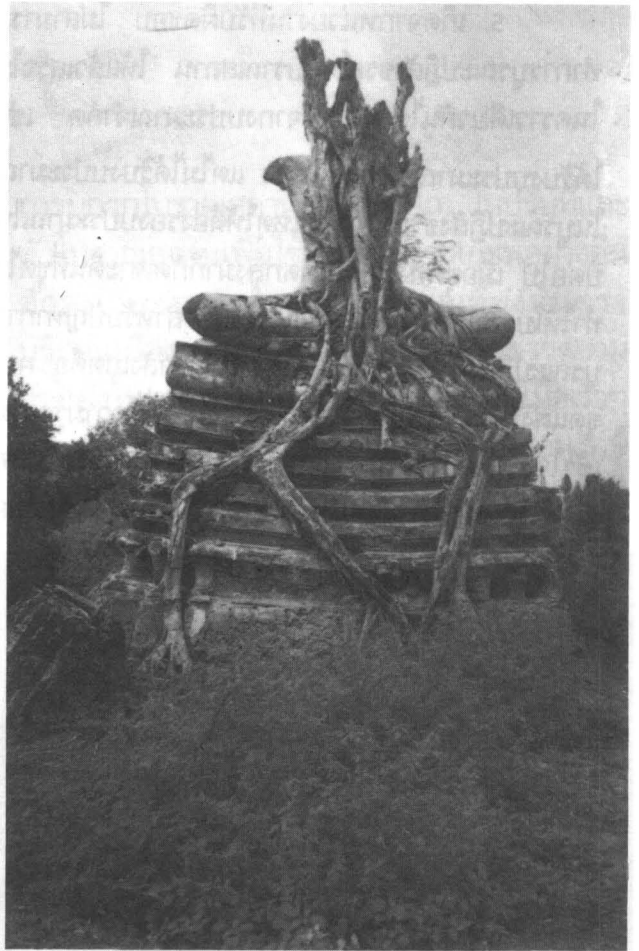
2. เกิดจากวัชพืชที่ขึ้นอย่างอวกามบนโบราณสถาน ซึ่งถึงแม้ว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบจะได้พยายามถากถางอยู่เสมอๆ แต่ก็มีกำลังงบประมาณไม่เพียงพอที่จะดูแลให้ทั่วถึงได้ นอกจากนี้ โบราณสถานเหล่านี้ได้ถูกปลอ่ยทิ้งไว้นานหลังจากเสียกรุง ต้นไม้ที่ขึ้นปกคลุมโบราณสถานมีขนาดใหญ่เกินกว่าที่จะทำลายลงได้ เพราะถ้าตัดต้นไม้ออก โบราณสถานก็จะพังไปพร้อมกับต้นไม้เหล่านั้นด้วย และบางแห่งต้นไม้ก็ขึ้นอยู่สูงเกินกว่าที่จะตัดทำลายตั้งแต่ยังมีขนาดเล็ก ๆ อยู่

3. เกิดจากการที่ประชาชน บุกรุกเข้าไปอยู่อาศัย หรือประกอบกิจการค้าในเขตโบราณสถาน ทำให้บริเวณโบราณสถานสกปรกรกรุงรัง เกิดภาพที่ไม่เหมาะสม นอกจากนั้นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตโบราณสถาน ยังแอบขนอิฐจากโบราณสถานไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น เช่น ใช้ปูทางเดิน ถมบริเวณที่ลุ่มภายในบ้าน เป็นต้น หรือแอบเข้าไปขุดค้นหาของมีค่า

ซึ่งเป็นการทำลายทั้งโบราณวัตถุและโบราณสถาน ฉะนั้น โบราณสถานแทบทุกแห่ง จึงปรากฏร่องรอย การขุดเจาะเป็นรูโหว่ จนกลายเป็นลักษณะเฉพาะของ โบราณสถานอยุธยา ซึ่งยังพบเห็นได้อยู่ทั่วไป และบาง ครั้งยังทำลายลวดลายปูนปั้นประดับตามโบราณสถาน หรือตัดเศียรองค์พระพุทธรูป เพื่อนำไปเป็นสมบัติส่วนตัวหรือจำหน่ายให้แก่ชาวต่างประเทศ ฉะนั้นพระพุทธรูปตามวัดร้างต่างๆ ในกรุงศรีอยุธยา จึงมักจะเหลือ แต่ส่วนองค์พระ ส่วนเศียรจะหักหายไป ตัวอย่างเช่น พระพุทธรูปปูนปั้นในระเบียงคตวัดไชยวัฒนาราม ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ตรงข้ามเกาะเมืองด้านทิศตะวันตก พระพุทธรูปในระเบียงคตจำนวน 120 องค์ ไม่ปรากฏว่าเหลือเศียรให้ได้ศึกษาแม้แต่องค์เดียว

นอกจากนั้น การนำสัตว์เลี้ยง เช่น วัว ควาย ม้า แพะ แกะ ฯลฯ เข้าไปเลี้ยงในเขตโบราณสถาน ก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่ง ที่ทำให้โบราณสถานเสียหาย เพราะ สัตว์เลี้ยงดังกล่าว เข้าไปเหยียบย่ำถอนดินกัดกินวัชพืช บนโบราณสถาน ทำให้เกิดการพังทลาย และสาเหตุที่สำคัญที่สุดในขณะนี้คือ การบุกรุกโบราณสถานโดย ไร่รตโต ไร่ปรับที่และตัวโบราณสถานเพื่อใช้พื้นที่ ทำประโยชน์อย่างอื่น ตัวอย่างเช่นการไถกลบ วัดมอญที่ทุ่งหันตรา บริเวณเมืองอโยธยา ที่ปรากฏเป็นข่าวความขัดแย้งในหน้าหนังสือพิมพ์ และโทรทัศน์เมื่อเร็วๆ นี้ ซึ่งได้สร้างความสะเทือนใจ ให้แก่นักอนุรักษ์และพุทธศาสนิกชนทั่วไป และการกระทำในลักษณะดังกล่าวนั้น ยังปรากฏอยู่เนือง ๆ กล่าวได้ว่าการทำลายโบราณสถานในลักษณะเช่นนี้ เป็นการทำลายโบราณสถานที่ย่ำแรงที่สุด

4. เกิดจากพระนักพัฒนา ที่นิยมบูรณะ ปฏิสังขรณ์โบราณสถานที่มีอยู่นั้นใหม่ เพราะเห็นว่ามี สภาพชำรุดทรุดโทรมมาก แต่การบูรณะปฏิสังขรณ์ ดังกล่าว ขาดความเข้าใจ จึงมักจะรื้อเพื่อปรับปรุงใหม่ ซึ่งทำให้หลักฐานทางโบราณคดี ประวัติศาสตร์และ ศิลปกรรมสูญหายไปอย่างน่าเสียดาย ตัวอย่างเช่น การรื้อพระอุโบสถวัดศรีโพธิ์ริมคลองสระบัวและพระอุโบสถ วัดมหาโลก ตรงข้ามวัดสามวิหารด้านทิศตะวันออก

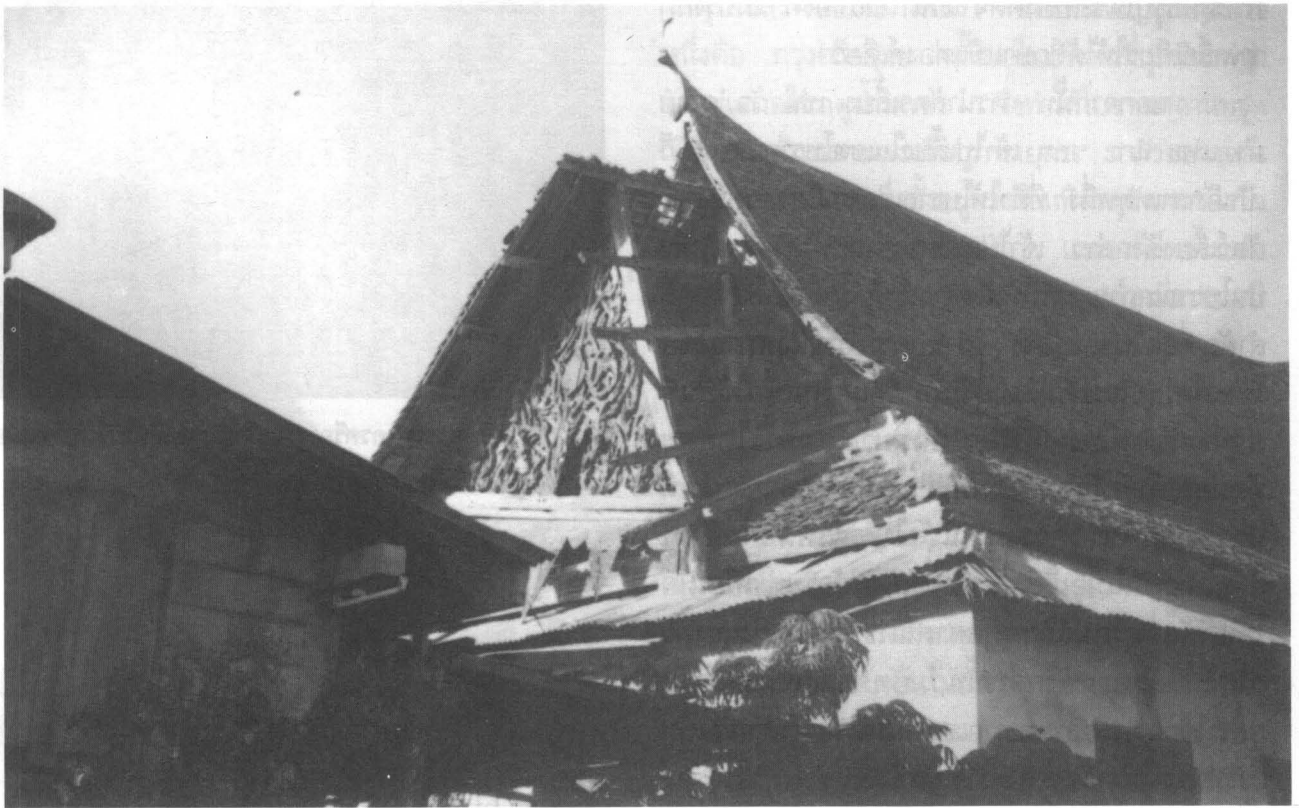
วัดสนามกาย จ.พระนครศรีอยุธยา รากของต้นไม้ที่ปกคลุมองค์พระพุทธรูป ทำให้คุณค่าของโบราณสถานแห่งนี้ลดน้อยลง

เพื่อสร้างพระอุโบสถใหม่ เป็นต้น และอีกประการหนึ่ง พระนักพัฒนามักจะถืออภิสิทธิ์ ยกโบราณวัตถุสถานที่ทางวัดเห็นว่าไม่สำคัญและไม่ต้องการ ให้แก่หน่วยงานและผู้นิยมของเก่า ตัวอย่างเช่น การรื้อศาลาของวัดพิชัยสงคราม ริมแม่น้ำป่าสักให้ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา ซึ่งก็เพียงนำมากองทิ้งไว้เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมี การปรับปรุงโบราณสถานที่ไม่สอดคล้องกับสภาพของโบราณสถานทำให้เกิดภาพที่ไม่เหมาะสม เช่น การปลูกแปลงไม้ดอกภายในพระวิหาร ที่วัดใหญ่ชัยมงคล เป็นต้น

5. เกิดจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ ไม่สามารถทำการบูรณะปฏิสังขรณ์ โบราณสถาน ให้แล้วเสร็จไปในคราวเดียวกันได้ เนื่องจากงบประมาณจำกัด เช่น ได้รับงบประมาณในการขุดแต่ง แต่ไม่ได้รับงบประมาณในบูรณะปฏิสังขรณ์ เป็นเหตุให้ต้องรอกงบประมาณในปีต่อไป เมื่อขุดทิ้งไว้ ฝนที่ตกลงมาก็กัดเซาะดินที่ขุดไว้ ทำให้โบราณสถานพังได้ง่ายกว่าเดิม สำหรับปัญหาการบูรณะปฏิสังขรณ์โบราณสถานนี้ มีข้อน่าสังเกตคือ การขุดแต่งโบราณสถานนั้น จำเป็นต้องใช้ผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจและมีประสบการณ์ทางด้านนี้พอสมควร แต่เนื่องจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ ไม่มีเจ้าหน้าที่เพียงพอ

ไม่มีเสนาหามาแต่หลังการบูรณะปฏิสังขรณ์ได้เพิ่มเสนาหาลงไป นอกจากนั้นยังมีการต่อเติมเศียรพระพุทธรูปประธานของพระอุโบสถ ซึ่งได้หักหายไปเป็นเวลานานแล้ว การต่อเติมเช่นนี้ ถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงทำลายหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี ทำให้ผู้ที่ศึกษาค้นคว้าต่อไปในอนาคตเกิดความสับสนไม่สามารถสร้างความต่อเนื่องเรื่องราวในประวัติศาสตร์อย่างถูกต้องตามข้อเท็จจริงได้นอกจากนั้น สถานศึกษาทางด้านโบราณคดี มักจะให้นักศึกษามาฝึกปฏิบัติงานภาคสนาม เพื่อค้นหาหลักฐานทางโบราณคดีตามแหล่งโบราณสถานในกรุงเทพฯ

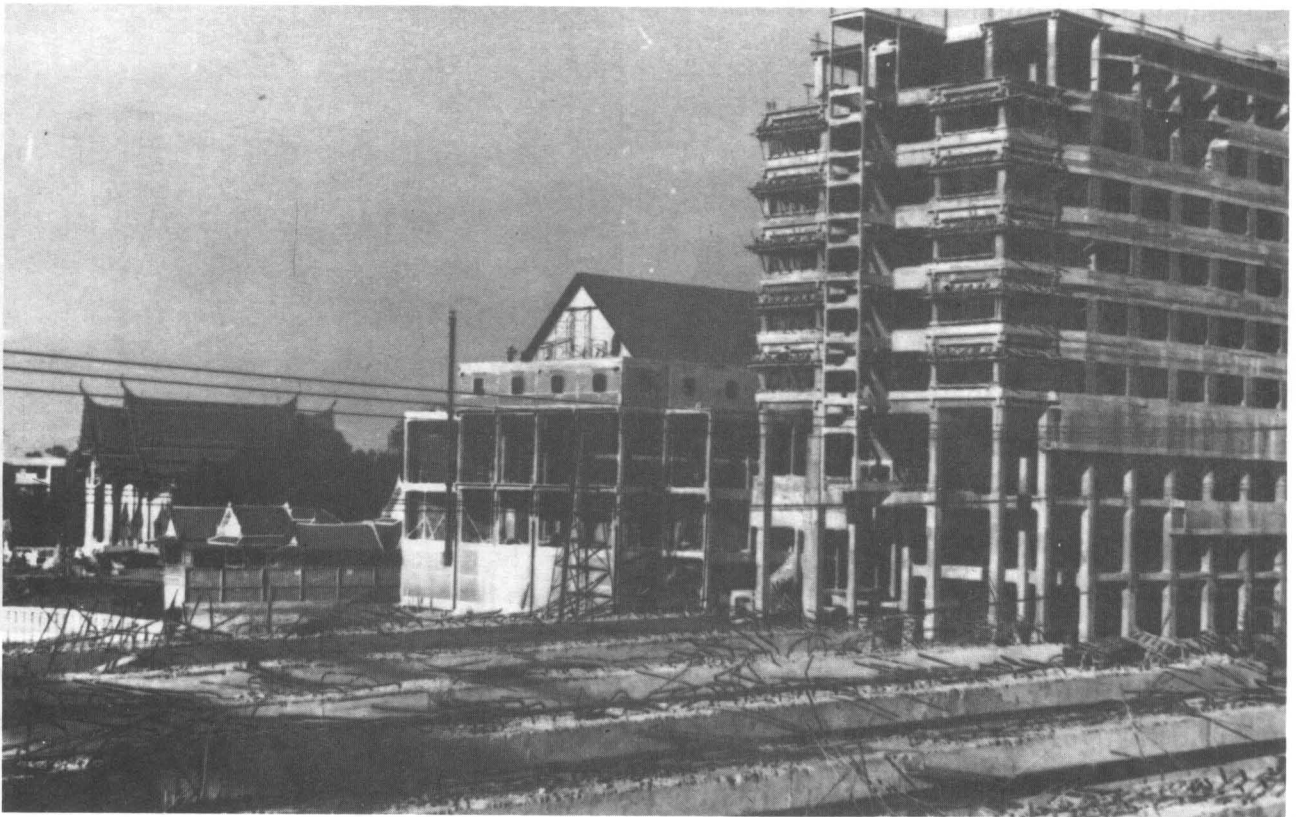

ในการขุดแต่งหรือควบคุมดูแลคงปล่อยให้ผู้รับเหมาทำไปตามอำเภอใจ จึงปรากฏว่า มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบโบราณสถาน ให้แตกต่างไปจากเดิมอยู่เสมอๆ ตัวอย่างเช่น การบูรณะปฏิสังขรณ์เจดีย์ย่อมุมใหญ่ ด้านหน้าวัดไชยวัฒนารามริมแม่น้ำเจ้าพระยา เมื่อปี พ.ศ. 2533 รูปแบบเจดีย์ ก่อนการบูรณะ ตามรูปถ่ายเก่านั้น บริเวณระหว่างบัลลังก์กับปล้องไฉน

ศาลาการเปรียญวัดเชิงท่า จ.พระนครศรีอยุธยา ภายในปรากฏจิตรกรรมฝาผนัง และได้รับการอนุรักษ์แล้ว ส่วนอาคารภายนอกยังชำรุดทรุดโทรมขาดการดูแล

อยุธยา ซึ่งบางครั้ง หลังจากการขุดค้นแล้วก็ได้กลับ หลุมที่ขุดค้น คงปล่อยทิ้งไว้ ตัวอย่างเช่น การขุดค้น ทางโบราณคดีที่แหล่งโบราณคดีวัดสังข์แห้ว บริเวณ สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ ในอุทยานประวัติศาสตร์ อยุธยา โดยภาควิชาโบราณคดีคณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร เมื่อปี พ.ศ. 2533 เป็นต้น การกระทำดังกล่าวถือเป็นสาเหตุสำคัญ ที่ทำให้ โบราณสถานพังทลายลง อีกประการหนึ่ง โบราณสถาน บางแห่งตั้งอยู่ในสถานที่ราชการ ซึ่งความจริงแล้ว สถานที่ราชการตั้งอยู่ในเขตโบราณสถาน เช่น โรงเรียน วิทยาลัย โรงพยาบาล เป็นต้น แต่ปรากฏว่า

การบุกรุกโบราณสถานโดยใช้รถไถ ไถปรับที่และ ตัวโบราณสถานเพื่อใช้พื้นที่ทำประโยชน์อย่างอื่น ตัวอย่างเช่นการไถกลบวัดมอญที่ทุ่งหันตรา บริเวณเมืองอโยธยา ที่ปรากฏเป็นข่าวความ ชัดแจ้งในหน้าหนังสือพิมพ์และโทรทัศน์เมื่อเร็วๆ นี้ ซึ่งได้สร้างความสะเทือนใจให้แก่ชนุรักษ์ และพุทธศาสนิกชนทั่วไป

หัวหน้าหน่วยราชการเหล่านั้น ไม่ได้ให้การทำนุ บำรุงรักษาโบราณสถานตามสมควรทั้งนี้เพราะถือว่า ไม่ใช่หน้าที่ของตน จึงไม่เอาใจใส่ดูแล ปล่อยให้ โบราณสถานสกปรกรกรุงรัง เกิดภาพที่ ไม่เหมาะสม ซึ่งปรากฏให้เห็นอยู่ทั่วไป

6. เกิดจากการพัฒนาบ้านเมือง ซึ่งมีการตัด ถนนหนทางเพื่อการสัญจรไปมา ตลอดถึงการก่อสร้าง

วัดพิชัยสงคราม อันสง่างาม ควรแก่การมอง สถานที่นี้เดิมเคยเป็น ที่ตั้งค่ายของพระเจ้าตากสินมหาราช ปัจจุบันจะเห็นอาคารขนาดใหญ่สร้างขึ้นมดบัง อันเป็นการทำลายภูมิทัศน์ และสถานที่สำคัญ ทางประวัติศาสตร์

อาคารสถานที่ทางราชการต่างๆทำให้โบราณสถานถูกรื้อ
ไปหลายแห่ง เช่น การสร้างถนนโรจนะ ได้สร้างคร่อม
วัดโคก วัดจิ้งจก วัดเผาข้าว วัดเสียมราษฎร์
วัดท่าจีน วัดซอแจ วัดนางชี เป็นต้น การสร้างศาลา
กลางจังหวัดได้ทำลายวัด ป่ามอ วัดทอง และการสร้าง
วิทยาลัยเกษตรกรรมพระนครศรีอยุธยา ได้ทำลายวัด
โคกขมิ้น วัดขุนพรหม วัดเลา เป็นต้น และต่อมากรม
การศาสนาได้ประมุขชายอิฐตามวัดร้างให้แก่
ประชาชน โบราณสถานจึงถูกทำลายอย่างยับเยิน
เป็นจำนวนมาก (ศิลปากร.2533:14) นอกจากนี้
ยังมีการปลูกสร้างอาคารสูงใหญ่ทันสมัยขึ้นมาดบัง
หรือตัดถนนบุกเข้าไปใกล้โบราณสถาน การก่อสร้าง
อาคารขนาดใหญ่ขึ้นมดบังโบราณสถานนั้น นอกจาก
จะเป็นการทำลายภูมิทัศน์ของโบราณสถานแล้ว ยังเป็น
การทำลายจิตวิญญาณของพุทธศาสนิกชนอีกด้วย
เพราะโบราณสถานส่วนใหญ่เป็นวัด ซึ่งมีพระมหาธาตุ
เจดีย์เป็นองค์ประธานของวัด เป็นศูนย์รวมความเลื่อม
ใสศรัทธาของผู้คน การสร้างอาคารสูงใหญ่ขึ้นมดบัง
ดังกล่าวไม่สามารถจะมองเห็นให้เป็นอย่างอื่นไปได้
ตัวอย่างเช่น การสร้างอาคารสูงใหญ่ริมฝั่งแม่น้ำ
ป่าสักด้านทิศตะวันออก ติดกับวัดพิชัยสงคราม
ซึ่งเป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ เพราะเป็น
ที่ตั้งกองทัพของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
ในสงครามเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 ฉะนั้น การ
สร้างอาคารดังกล่าว นอกจากจะบดบังศาสนสถาน
อันเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์แล้วยังถือเป็นการทำลาย
สถานที่สำคัญยิ่งทางประวัติศาสตร์อีกด้วย ที่กล่าว
มาทั้งหมดนี้เป็นสาเหตุของการทำให้โบราณสถาน
ในกรุงศรีอยุธยา ชำรุดทรุดโทรมและพังทลาย สูญ
หายไปอย่างรวดเร็วซึ่งเป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วงและน่า
เสียดาย เป็นอย่างยิ่ง เพราะโบราณสถานนั้นเป็น
สมบัติของชาติ เป็นสมบัติของส่วนรวม เป็นมรดกโลก
ซึ่งเมื่อถูกทำลายลงไปแล้ว ก็ไม่สามารถนำกลับคืนมา
ได้อีก และเมื่อถึงเวลานั้น การเป็นมรดกโลกก็อาจจะ
ถูกถอนคืนไป ทั้งนี้เพราะไม่สามารถรักษาสภาพ
และบรรยากาศของนครประวัติศาสตร์เอาไว้ได้แต่ถ้า

หากทุกคนจะหันมาให้ความสนใจ ช่วยกันเป็นหูเป็นตา
ดูแลรักษามรดกอันมีค่าของชาติ และของชาวจังหวัด
พระนครศรีอยุธยาทุกคนแล้วถึงแม้จะไม่สามารถ
รักษาโบราณสถานเหล่านั้นไว้ได้ แต่ก็ช่วยชะลอ ให้
โบราณสถานเหล่านั้นได้อยู่คู่อยุธยายาวนานยิ่งขึ้น เพื่อ
ให้ลูกหลานได้ภาคภูมิใจในความวิริยะอุตสาหะ
และความเลื่อมใสศรัทธาของบรรพบุรุษ ที่ได้ใช้ภูมิ
ปัญญาสร้างสรรค์สิ่งเหล่านี้ไว้ เพราะสิ่งนี้ คือ ศักดิ์ศรี
และเกียรติของชาติ เป็นมรดกโลก เป็นมรดกของ
แผ่นดิน หรือว่าเราจะไม่สนใจ

พระวิหาร หลังเจดีย์ประธาน วัดใหญ่ชัยมงคล จะเห็นว่า มีการ
ปลูกแปลงไม้ดอกในพระวิหาร นับเป็นภาพที่ไม่เหมาะสมเป็น
อย่างยิ่ง

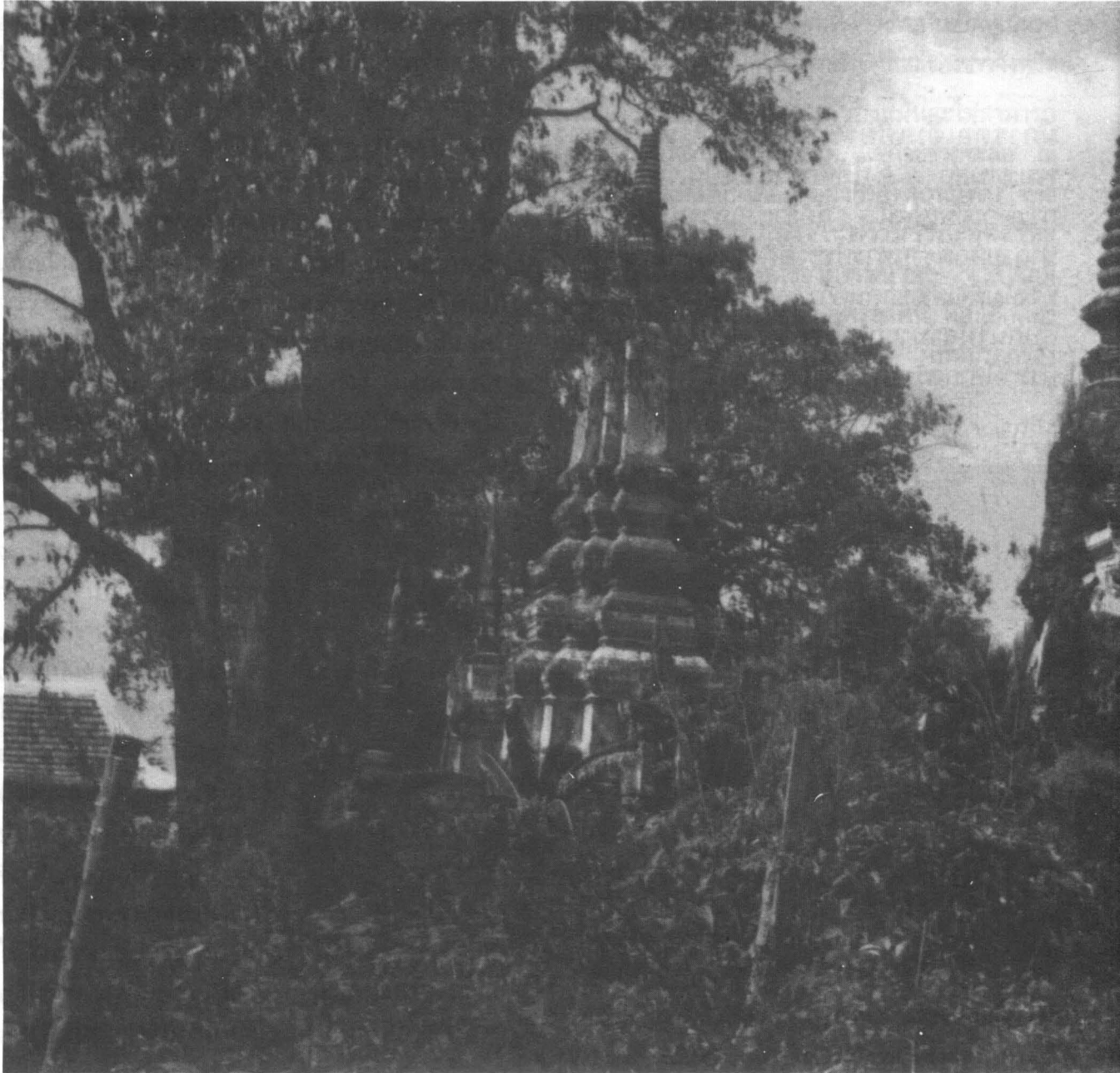
หนังสืออ้างอิง

ศิลปกรรม.กรม.แผนแม่บทนครประวัติศาสตร์พระนคร
ศรีอยุธยา. กรุงเทพฯ: บริษัทสำนักพิมพ์สมาพันธ์.2533.

มีการต่อเติมเศียรพระพุทธรูปประธานของ
พระอุโบสถ ซึ่งได้หักหายไปเป็นเวลานานแล้ว
การต่อเติมเช่นนี้ ถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลง
ทำลายหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี
ทำให้ผู้ที่ศึกษาค้นคว้าต่อไปในอนาคตเกิดความ
สับสนไม่สามารถสร้างความต่อเนื่องเรื่องราวใน
ประวัติศาสตร์อย่างถูกต้องตามข้อเท็จจริงได้

ฝูงควายในเขตโบราณสถาน ภาพเช่นนี้ปรากฏให้เห็นอยู่ทั่วไป
ในภาพควายกำลังกินหญ้าในวัดมหาธาตุ ซึ่งเป็นวัดที่สำคัญที่สุดของ
กรุงศรีอยุธยา

วิหารราย วัดพุทธไสสวรรคย์ จ.พระนครศรีอยุธยา

รากของต้นโพธิ์ที่ขึ้นปกคลุมเศียรพระพุทธรูป วัดมหาธาตุ
จ.พระนครศรีอยุธยา

นวัตกรรมการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

(Whole Language Approach)

ศาสตราจารย์ ดร.อารี ลัณฑวี*

นวัตกรรมการสอนภาษาแบบธรรมชาติ หรือ Whole Language Approach นี้มีวิวัฒนาการ และได้รับอิทธิพลจากหลายศาสตร์ และหลายแนวคิด ในด้านการเรียนรู้ทั่วไป และการเรียนรู้ ภาษาดังต่อไปนี้ (Cornet & Blankenship, 1990 ; Good man. K, 1987 Good man. Y, 1989; Mc Carthy, 1989 ; John Frwry, 1943 ; Mc Zee & Richgots, 1990 ; Raines, & Canady, 1990 ; Strickland * Mowow, 1989)

ดิวอี้ (Dewey, 1943) ได้กล่าวว่าเด็กเรียนรู้ จากประสบการณ์จากการกระทำและหลักสูตรควร จะบูรณาการให้เห็นความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

เปียเจต์ (Piaget', 1955) ก็มีอิทธิพล ต่อขอบวนการสอนภาษาแบบธรรมชาติ เพราะ เปียเจต์ กล่าวว่าเด็กจะเรียนรู้จากกิจกรรมการเคลื่อนไหว ของตนเอง และการได้สัมผัสกับสิ่งของภายนอก และเด็กคิดสร้างความรู้ขึ้นภายในตน หรืออีกนัยหนึ่ง เด็กจะต้องเป็นผู้กระทำ (active) ในการเรียนรู้ในการ คิด การเรียนมิใช่เป็นสิ่งที่เป็นการรับเข้าเฉย ๆ (passive)

ไวโกตสกี (Vygotsky, 1986) นักจิตวิทยา ชาวรัสเซีย กล่าวถึงการเรียนรู้ภาษาของเด็กว่า อิทธิพลของสังคม และบุคคลอื่นมีผลต่อการเรียนรู้ของ

เด็กถึงแม้ว่าเด็กจะต้องรับผิดชอบในการคิดสร้าง โครงความรู้ ความคิดของตนอย่างที่เปียเจต์กล่าว แต่ บุคคลอื่นเช่นเพื่อนและครูมีความสำคัญต่อการเรียน รู้ของเด็ก ไวโกตสกี กล่าวถึงความสำคัญของการ เล่นของเด็กว่า การเล่นช่วยให้เด็กได้แสดงกริยาที่สูงกว่า อายุจริง ได้แสดงในสิ่งที่เหนือชีวิตประจำวัน การ เล่นช่วยให้เด็กรู้สึก "ยึด" และสูงกว่าที่เป็นจริง การ เล่นเป็นจุดจวนขยายของการกระทำ เพราะฉะนั้นการ เล่นจึงเป็นส่วนสำคัญในการช่วย พัฒนาการของเด็ก (Vygotsky, 1978, P.102 อ้างถึงใน (Goodman, Yetta, 1989, 117) อื่นๆ กิจกรรมอื่น ๆ เช่น การพูด สนทนา การวาด การเขียน การอ่าน ตลอดจนการเล่น ช่วยในการเรียนรู้ภาษาของเด็ก เพราะกิจกรรม เหล่านี้เป็นการใช้สัญลักษณ์ (Symbol using media)

ไวโกตสกี กล่าวถึงการที่เด็กเรียนรู้ภาษาจาก ผู้อื่นว่า "การพัฒนาที่ละคน" Zone of proximal development) กล่าวคือเด็กจะเรียนรู้ที่ละน้อยโดย การได้รับคำแนะนำจากผู้อื่น จนเด็กสามารถคิดเกิดเป็น ความรู้ภายในตนได้

*ศาสตราจารย์กิตติคุณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ ประสานมิตร อดีต คณบดี คณะศึกษาศาสตร์

อ่านหนังสือให้ลูกฟังก่อนนอน อธิบายหรือตอบสิ่งที่เด็กพบปะ เด็กยังเรียนรู้ภาษาจากครอบครัวอย่างเป็นธรรมชาติ มิได้เป็นการจงใจสอนภาษาเป็นทางการ เด็กจะไม่รู้สึกว่าเป็นความยากลำบากที่จะเรียนรู้

ฮอลลิเดย์ (Halliday, 1975 อ้างถึงใน Mc Yee and Rechgels, 1990 : 26 - 27) ว่า มนุษย์ใช้ภาษาโดยมีจุดมุ่งหมายหรือประโยชน์ของภาษาตามที่ฮอลลิเดย์จำแนกไว้มี 7 ประเภทคือ

1. แสดงความต้องการ เช่น ฉันอยากได้ลูกโป่ง หรือ แฉ่นโฆษณาสินค้า
2. ใช้สั่ง หรือควบคุม เช่น หยุด ห้ามวิ่ง หรือ สัญญาณไฟจราจร หรือเอกสารชี้แจงวิธีการกระทำ
3. ใช้สื่อสารในปฏิสัมพันธ์ เช่น ไปเล่นกันเถอะ หรือจดหมายส่วนตัวโต้ตอบ
4. ใช้แสดงอารมณ์ ความรู้สึก เช่น ฉันชอบหนังสือเล่มนี้ หรือบทบรรณาธิการ บันทึกรประจำวัน
5. ใช้ในการแสวงหาความรู้ เช่น นี่คืออะไร หรือจดหมายสอบถาม แบบฟอร์มใบสมัครงาน
6. ใช้ในจินตนาการคิดฝัน เช่น เธอเป็นพ่อฉันเป็นแม่ หรือนิทาน คำประพันธ์ บทละคร
7. ใช้ในการบอกเล่า เช่น โรงเรียนเปิดแล้ว หรือรายงาน พจนานุกรม สารานุกรม บัตรเชิญ ป้ายประกาศ

เพราะฉะนั้นการสอนภาษาแบบ Whole Language จึงเน้นถึงการให้ปฏิสัมพันธ์การสนทนาโต้ตอบในกลุ่ม

ชอมสกี (Chomsky, 1957, 1983, 1988 อ้างถึงใน Mc Yee and Rechgels, 1990 : 45-46) กล่าวว่า เด็กเกิดมาพร้อมกับความสามารถที่จะเรียนรู้ภาษาเด็กเล็ก ๆ ไม่ถึงหนึ่งปีจะส่งเสียง ออกเสียงเล่น และเมื่ออายุ 1 ปีขึ้นไป เด็กจะเริ่มพูดภาษาเป็นคำ ๆ และเป็นประโยคได้เหมือนผู้ใหญ่ เมื่อประมาณอายุ 4 ปี เด็กจะเรียนรู้จากความหมายประสบการณ์ และการเลียนแบบ เด็กเรียนที่จะพูดภาษาได้อย่างมหัศจรรย์ เรียนได้ตามธรรมชาติ นอกจากนี้เด็กเรียนรู้ภาษาจากกิจวัตรประจำวันภายในบ้าน เช่น พ่อแม่เล่นกับลูก เล่านิทาน ร้องเพลง

เพราะฉะนั้นการสอนภาษาแบบ Whole Language จึงเน้นถึงการให้ประโยชน์ของภาษาในบริบท (Context) ต่าง ๆ

สมิธ และกูดแมน (Smith and K. Goodman, 1971 อ้างถึงใน Goodman, 1989 : 117) ได้พัฒนาทฤษฎีการอ่านจากงานวิจัยว่า กระบวนการอ่าน เป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ ระหว่างผู้อ่านกับหนังสือ และภาษา จากทฤษฎีนี้ ทำให้เกิดการใช้นหนังสือที่เป็นวรรณกรรมมาใช้ในการสอน ซึ่งเป็นแบบ literature-based เด็กจะอ่านหนังสือวรรณกรรมเป็นเล่ม ๆ ทั้งเรื่อง เพื่อจะได้เข้าใจเรื่องราว ความหมาย มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้อ่านกับหนังสือนอกจากนี้ เมื่อเด็กอ่านหนังสือที่มีเรื่องราวใกล้ตัวเด็กก็จะอ่านได้ดี

ขึ้น ทำให้มีการสอนอ่านแบบ experience-based
รีด (Read) อ้างใน Goodman, 1989 :
118) ได้ค้นพบว่าในระยะเริ่มเขียนเพื่อสื่อสาร เด็กจะ
คิดแบบการเขียนของตนเองขึ้น (invented
spelling) เพราะฉะนั้นในการสอนภาษาแบบ Whole
language จึงปล่อยให้เด็กวาดภาพ และเขียนเพื่อ
สื่อสารโดยอิสระ ไม่บังคับที่จะต้องเขียนสะกดให้ถูก
ตั้งแต่ต้น ทั้งนี้เพื่อให้เด็กมีแรงจูงใจที่จะเขียนเพื่อ
สื่อสาร ไม่รู้สึกว่าการเขียนเป็นเรื่องยากเกินไป

โฮลดาเวย์ (Holdaway, 1979 อ้างถึงใน
Goodman, 1989 : 118) ได้พัฒนาการสอนโดยใช้
การอ่านหนังสือวรรณกรรมอย่างกว้างขวางในการสอน
อ่าน (literature-based reading program) ซึ่ง
ประสบผลสำเร็จในการสอนอ่านและสอดคล้องกับผล
งานวิจัยเรื่องการสอนอ่านของ มารี เคลย์ (Marie
Clay) ผู้ได้ทดลองการสอนอ่านโดยใช้วรรณกรรม
ที่ประเทศนิวซีแลนด์

ซึ่งประสบผลสำเร็จเป็นอย่างสูง มารี เคลย์
ก็ยังได้ให้แนวการใช้หนังสือเล่มใหญ่ (Big Book) ใน
การที่ครูจะใช้สอนในการอ่านร่วมกันทั้งชั้น (Shared
book)

ดังนั้นในการสอนอ่านแบบ Whole
language จะมีหนังสือวรรณกรรมเด็กให้เด็ก
อย่างกว้างขวางที่เด็กจะสามารถเลือกอ่านได้ และได้
อ่านอยู่เสมอ

ดอน เกรฟ (Don Graved, 1983 อ้างถึง
ใน Y Goodman, 1989, 119) สรุปจากผลงานวิจัย
ด้านการเรียนรู้ที่จะเขียนของเด็กว่าเด็กจะอยากเขียน
ถ้าได้เขียนเพื่อสื่อสารในบรรยากาศที่สนับสนุนให้
กำลังใจ

เยนตตา กูดแมน (Y Goodman, 1989,
123-124) พบว่าการสอนภาษาที่ได้ผลเช่น เด็กจะต้อง
รู้สึกว่าได้รับการยอมรับนับถือเป็นตัวบุคคล
และบรรยากาศของการเรียนมีความเป็นชุมชน

ที่มีการยอมรับความคิดเห็น และช่วยเหลือ
ซึ่งกันและกัน ทำให้ผู้เรียนมีความมั่นใจ ปลอดภัย

ไม่กลัวผิด เรื่องที่เรียนเป็นเรื่องที่น่าสนใจสำหรับเด็ก
เพราะฉะนั้นครูจะต้องมีความสามารถในการสังเกตเด็ก
(Kid watching) และสร้างหลักสูตรการสอนจาก
ความสนใจของนักเรียน

โฮลดาเวย์ (Holdaway, 1979 อ้างถึงใน
Haines* canaoly, 1990, 224) พบว่าเด็กที่มาจาก
บ้านที่แวดล้อมด้วยหนังสือมีประสบการณ์ที่พ่อแม่อ่าน
หนังสือให้เห็น เด็กเหล่านี้จะสามารถอ่านหนังสือ
ออกก่อนเข้าเรียนชั้นประถมปีที่หนึ่ง โดยเด็ก
อ่านออกด้วยตนเอง ไม่มีการสอนอย่างจริงจังของพ่อแม่

เทลเลอร์ และมอร์ริว (Taylor, 1983,
Lessey Morrow, 1989 อ้างถึงใน Raeires, *
Canaoly, 1990, 224) ก็พบกรณีเดียวกัน กล่าวคือ
เด็กที่มีประสบการณ์ที่พ่อแม่อ่านหนังสือให้ฟัง
เป็นประจำจะสามารถอ่านหนังสือได้ออกเอง ซึ่งทำให้
เกิดแนวคิดที่ว่าเด็กเรียนที่จะอ่านออกได้เองโดยธรรมชาติ
(naturally) เช่นเดียวกับที่เด็กทารกเรียนที่จะพูดภาษา
และในการสอนพูด พ่อแม่มักจะไม่นั่งหรือต่าหนี
เมื่อลูกพูดผิด พูดไม่ชัด แต่จะค่อย ๆ สอนให้พูด
ให้ชัดโดยทำแบบอย่างแสดงความยินดีเมื่อพูดได้
และส่งเสริมให้เด็กกล้าพูดโดยการรับฟังตั้งใจฟัง
จึงทำให้นักวิจัยภาษากลุ่มนี้ เกิดแนวคิดว่าการเรียน
ภาษาทางด้านอ่านเขียนของเด็กก็ควรที่จะให้เป็นการ
เรียนรู้ตามธรรมชาติ เช่นเดียวกับที่เด็กเริ่มเรียนพูด
ด้วยเหตุนี้ในการสอนภาษาแบบ Whole Language
จึงเน้นการส่งเสริมกำลังใจให้เด็กกล้าพูด กล้าเขียน
ไม่กลัวผิดมากเกินไป การให้เด็กเขียนสะกดเอง
(invented Spelling) ซึ่งยังไม่ถูกต้องตามภาษานั้น
จึงเป็นที่ยอมรับเพราะทำนองเดียวกันการพูด ในตอน
แรก ๆ เด็กจะพูดไม่ชัด ไม่ถูกต้อง แต่เด็กจะพูดเพื่อ
สื่อความหมายให้ผู้ใหญ่พยายามรับรู้ และพยายาม
เข้าใจก็จะช่วยให้เด็กกล้าพูด จนพูดได้ถูกต้องชัดเจน
ภายหลัง การเรียนก็เช่นเดียวกัน เด็กต้องการสื่อ
ความหมายโดยการเขียนในตอนต้นก็จะเขียนไม่ถูก
แต่ผู้ใหญ่หรือครุควรจะพยายามทำความเข้าใจกับ
ข้อความที่เด็กเขียนสื่อสารโดยการซักถาม ในขณะเดียว

กันกับที่ยอมรับการเขียน (invented spelling) นั้น ถ้าครูหรือผู้ใหญ่บังคับให้เด็กเขียนให้ถูกต้องทันที ในขณะที่เด็กยังไม่สามารถ เด็กจะรู้สึกมีความยากลำบาก และทำให้ไม่อยากเขียน

จากทฤษฎีแนวคิด และผลการวิจัยข้างต้นได้เป็นหลักการ และแนวในการสอนภาษาในแนวใหม่ ซึ่งแนวการสอนภาษาแบบเดิมจะถือว่าการเรียน ให้อ่านออกเขียนได้นั้นเป็นเรื่องที่ยากเย็น และจะต้องเรียนจากส่วนย่อยก่อน เช่นพยัญชนะ สระ แล้วจึงผสมตัว และจะต้องใช้เวลาเตรียมความพร้อมในการอ่าน และเขียนเป็นเวลานานเด็กจะต้องอายุอย่างน้อย 6 ปีขึ้นไป จึงจะเรียนได้ ส่วนแนวการสอนภาษาแบบ Whole language หรือแบบใหม่มีแนวทางและหลักการดังต่อไปนี้

1. เด็กปฐมวัยที่อยู่ในศูนย์เด็กและโรงเรียนอนุบาล สามารถที่จะเรียนภาษาการเขียน และการอ่าน โดยวิธีธรรมชาติ กล่าวคือเด็กคุ้นเคยกับหนังสือ และตัวหนังสือ จากประสบการณ์ และเขียนเพื่อสื่อสารจากการวาด หรือสะกดเอง (invented spelling) ทั้งนี้ต้องเข้าใจว่า การสอนอ่านเขียนนี้มีใช้ในวิชาในหลักสูตรชั้นประถมปีที่หนึ่งมาสอนในระดับปฐมวัยนี้

การสอนภาษาในศูนย์ปฐมวัยจะเป็นการสร้างสิ่งแวดล้อมให้เด็กคุ้นกับหนังสือ ชิมซาบเรื่องราวในหนังสือ โดยครูอ่านหนังสือให้เด็กฟังทุกวัน และสนทนาพูดคุยกับเด็กให้เด็กเล่าเรื่องจาก การพูด และการเขียนหรือการวาด การแสดง

2. การสอนภาษาจะต้องยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง ครูจะต้องศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล ศึกษาความสนใจ ความสามารถ และการสอนเด็กตามระดับความสามารถที่แตกต่างกัน อาจจะมีกล่าวได้ว่าเด็กเป็นผู้ให้ข้อมูล (informant) แก่ครูในการเตรียมและวางแผนการสอน

3. ส่งเสริมให้เด็กสนใจ และรักที่จะเรียนรู้ภาษาด้วยตนเอง การที่จะทำให้เด็กเกิดแรงจูงใจภายใน (intrinsic motivation) จะต้องให้เด็กมีโอกาสเลือกเรื่องหรือหนังสือที่สนใจ เพราะฉะนั้นจึงควรมีหนังสือวรรณกรรมเด็กเป็นจำนวนมากเพียงพอ

การให้เด็กมีประสบการณ์เป็นนักเรียน หรือเป็นนักอ่านเรื่องที่เพื่อนเขียนก็จะเป็นแรงจูงใจที่ทำให้เด็กสนใจเรียนภาษา

4. การสอนภาษาควรมีพื้นฐานจากประสบการณ์จริงที่มีความหมายต่อเด็กเช่นการศึกษาสถานประกอบการ การทดลองวิทยาศาสตร์ การประกอบอาหาร การทำสวน การเลี้ยงสัตว์

5. การสอนภาษาจะต้องให้เด็กเห็นประโยชน์ของการใช้ภาษาในลักษณะต่าง ๆ เช่น จดหมาย หนังสือพิมพ์ ป้ายประกาศ ฉลากยา

6. การสอนภาษาควรจะเป็นประสบการณ์ที่ทำให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครู และปฏิสัมพันธ์นี้จะนำไปในทางสนับสนุน ให้กำลังใจ และช่วยเหลือส่งเสริมซึ่งกันและกัน

7. การสอนภาษาควรจะทำให้เด็กมีความมั่นใจ กล้าเสี่ยงที่จะพูด เขียนโดยไม่กลัวผิด

8. การสอนภาษาควรจะสัมพันธ์ กับวิชาต่าง ๆ ให้มีความต่อเนื่องเป็นหน่วยเดียว และสัมพันธ์กับชีวิต และประสบการณ์ของผู้เรียน การสอนจะมีลักษณะเป็นหน่วยบูรณาการ

9. ในการสอนภาษา ครูจะต้องเป็นนักวิจัย เป็นผู้ใฝ่เรียน ใฝ่ศึกษา โดยเฉพาะในการสังเกตเด็ก ครูจะเรียนรู้จากเด็กแต่ละคน และสร้างหลักสูตรหรือเนื้อเรื่องที่จะสอนจากสิ่งที่สังเกตจากเด็ก

โดยสรุปลักษณะที่เป็นหลักสำคัญของการสอนแบบธรรมชาติคือ (Reines and Capady, 1990.)

1. หลักของการให้สิ่งแวดล้อมที่มีการใช้ภาษา และหนังสืออย่างกว้างขวาง และน่าสนใจ (หลักของ Immersion)

2. โอกาสและวัสดุเอื้ออำนวย(opportunities andresources) นักเรียนมีเวลา อุปกรณ์ กิจกรรมที่จะใช้ภาษา

3. มีการสื่อสารที่มีความหมาย(meaningful communication) การสื่อสารมีพื้นฐานจากประสบการณ์ จากการสนทนาพูดคุยที่มีความหมาย มีความเข้าใจ

4. มีแบบอย่างที่ดี (modeling) ครูเป็นแบบอย่าง การพูด ฟัง อ่าน เขียนที่ดีในการสอนเด็ก

5. มีการยอมรับนับถือในแต่ละกลุ่มบุคคล (acceptance) มีการยอมรับนับถือ เอกภาพของบุคคลทุกคนในระหว่างเพื่อนนักเรียนและจากครู

6. มีการส่งเสริมให้กำลังใจ ต่อความคาดหวัง (expectancy) ที่จะส่งเสริมเชื่อมั่นความสามารถของผู้เขียนแต่ละคนว่าจะเป็นนักอ่านนักเขียนได้

การนำนวัตกรรมของแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (Whole language approach) มาใช้ในการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัยนั้น จะแสดงถึงการนำมาใช้ให้ปรากฏในสองลักษณะคือ

1. ลักษณะห้องเรียนปฐมวัยที่ใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

2. กิจกรรมประจำวัน และการเรียน การสอนตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

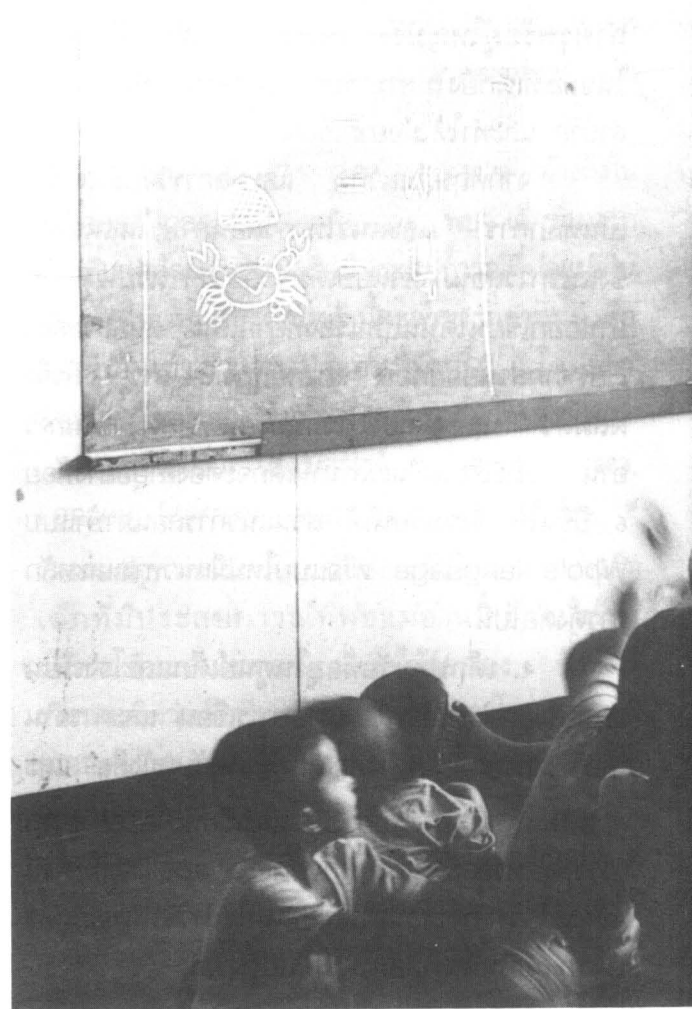
ลักษณะห้องเรียนปฐมวัยที่ใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

จากหลักการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ที่ว่าเด็กควรจะมีสิ่งแวดล้อมที่เป็นตัวหนังสือมีกิจกรรมปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน และครู มีโอกาสเลือกเวลาทำงานที่ชอบ และสนใจ เพราะฉะนั้น ห้องเรียนของแนวการสอนแบบธรรมชาติจะมีลักษณะดังนี้

1. ห้องเรียนปฐมวัยจะมีมุม หรือศูนย์ต่าง ๆ เช่น มุมบ้าน มุมบล็อก มุมวิทยาศาสตร์ ตามปกติ แต่มุมที่เป็นมุมหนังสือนั้นจะมีชั้นวางหนังสือ เป็นมุมห้องสมุด มีหนังสือวรรณกรรมเด็กมากขึ้น อย่างน้อยควรเท่าจำนวนเด็ก และจะเพิ่มมุมเขียนหนังสือ มุมอ่านหนังสือ

มุมห้องสมุดในห้องเรียนจะถือเป็นจุดเด่น ในการสอนภาษาแบบธรรมชาติ เด็ก ๆ จะขอยืมหนังสือไปอ่านที่บ้านได้ โดยมีการร่วมมือกับพ่อ-แม่ ในการส่งเสริมให้พ่อ-แม่อ่านหนังสือให้ลูกฟังที่บ้าน

มุมเขียนหนังสือควรมีโต๊ะ และเก้าอี้ให้เด็กนั่งเขียน บอร์ดชานอ้อยที่ติดผนังอาจจะใช้ติดผลงาน

เขียน หรืองานวาดของเด็ก และเป็นที่ดีตบประกาศต่าง ๆ เพื่อให้เด็กคุ้นกับตัวหนังสือ

มีมุมเวทีหุ่น เพื่อให้เด็กได้แสดงออกทางภาษาในการแสดง เล่าเรื่อง

ส่วนมุมอื่น ๆ เช่นมุมคณิตศาสตร์ มุมวิทยาศาสตร์ ก็จะมีป้ายหรือบัตร ชื่อจำนวน เพื่อให้เด็กคุ้นเคยกับสัญลักษณ์

สำหรับหนังสือวรรณกรรมเด็ก ที่มุมห้องสมุดนั้น ครูจะต้องแสวงหาเพิ่มเติม และเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา โดยอาจจะแลกเปลี่ยน กับห้องอื่น

และถ้าโรงเรียนมีห้องสมุดกลางของโรงเรียน ครูควรหาโอกาสนำเด็กไปเลือกดูหนังสือในห้องสมุดจัดกิจกรรมในห้องสมุดร่วมกับ บรรณารักษ์ แต่มุม

ประจำห้องก็จะเพิ่มมุมห้องสมุด มุมอ่าน และมุมเขียน
เท่านั้น

กิจกรรม การเรียน การสอน

1. กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และให้คุ้นกับตัว หนังสือ

1.1 ครูอ่านหนังสือให้เด็กฟังทุกวัน
หนังสือนี้นำมาจากมุมห้องสมุด เมื่ออ่านเสร็จแล้วนำไป
ไว้ที่มุมห้องสมุดตามเดิม เด็ก ๆ จะตามไปอ่าน เด็ก
ยังอ่านไม่ออก แต่เด็กอ่านเรื่องจากภาพ และจาก
ความจำที่ครูอ่านให้ฟัง

1.2 หนังสือที่เลือกเข้ามาห้องสมุด ถ้าเป็น
หนังสือภาพที่ไม่มีคำก็จะดี เพราะเด็กจะอ่านเรื่องราว
เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หรือถ้าเป็นหนังสือที่มีคำ มีตัว
หนังสือ ตัวพิมพ์ควรใหญ่ชัดเจน เนื้อเรื่องควรเป็นเรื่อง
ง่าย ๆ มีคำซ้ำที่เด็กทายได้ ทำนองเดียวกับเรื่อง
"ยายกับตา" ที่มีคำว่า "ไม่ใช่กงการอะไรของฉัน" เพราะ
การที่เด็กจำคำพูดได้เด็กจะเรียงกับตัวหนังสือได้ต่อไปนี้

หนังสือที่ครูอ่านให้ฟังนี้หลายครั้งที่ครูอาจจะ
นำเล่มเก่ามาอ่านอีก ถ้าเด็กขอร้องการอ่านหนังสือให้
เด็กฟังนี้อาจจะอ่านในช่วงเวลาเล่นเสรีตามมุม ครูอ่าน
ให้เด็กกลุ่มเล็ก ๆ 4 - 5 คนฟัง

ถ้าครูอ่านหนังสือให้เด็กฟังทั้งชั้น ในช่วงเวลา
กิจกรรมวงกลม เป็น shared reading ถ้าครู
สามารถใช้หนังสือเล่มใหญ่ (Big Book) ซึ่งพิมพ์จาก
หนังสือเด็กธรรมดา จะช่วยให้เด็กทั้งกลุ่มเห็นภาพ
และตัวหนังสือได้ชัดเจน ถ้าไม่มี หนังสือเล่มใหญ่
ครูควรเลือกหนังสือที่มีภาพชัดเจนและพยายามชู และ
หันให้เด็กทุกคนมองเห็นได้

1.3 ครูสนทนาอภิปรายเกี่ยวกับหนังสือให้
เด็กได้คิด พูด ออกความเห็นด้วย เช่น ให้ทายเรื่องที่จะ
เกิดขึ้นต่อไป ให้เด็กร่วมออกเสียงด้วย

2. การจัดมุมวิชาการต่าง ๆ ให้เด็ก

2.1 มุมคณิตศาสตร์ มุมนี้ควรมี บล็อก
ขนาดเล็ก และแท่งไม้ขนาดต่าง ๆ เพื่อใช้ในการนับ

ห้องสมุดในห้องเรียนก็ต้องมีและเป็นความจำเป็น
ของการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ที่เด็กจะต้องใกล้ชิด
และแวดล้อมด้วยหนังสือ ตามหลัก immersion
หรือการให้ซึมซาบเอิบอาบภาษา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้
ด้วยตนเองตามธรรมชาติ

กิจกรรมประจำวัน และการเรียน การสอน
ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

กิจกรรมประจำวันในชั้นเรียนปฐมวัย ที่ใช้แนว
การสอนภาษาแบบธรรมชาติ ไม่แตกต่างจากชั้นเรียนที่
สอนตามแนวปกติ เพียงแต่ ๆ ละกิจกรรมจะมีการ
ใช้ภาษา และตัวหนังสือมากขึ้นและมุมหรือศูนย์

การคาดคะเนความยาว น้ำหนักเปรียบเทียบความแตกต่าง ครูหาของที่มีตัวหนังสือ ตัวเลขให้เด็กใช้เล่น เช่น เล่นขายของ เด็กเขียนใบเสร็จสมมุติ เป็นต้น

การเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์นี้ อุปกรณ์ เช่น มุมน้ำ ซึ่งอาจจะอยู่ที่ระเบียงนอกห้องครูจัดหาขวดพลาสติก หรือถ้วยขนาดต่าง กรวย การที่เด็กเล่นกรอกน้ำใส่ขวดขนาดต่าง ๆ เด็กจะได้เรียนรู้จำนวน เช่น ขวดขนาดนี้ต้องกรอกกี่ถ้วย นอกจากนี้ครูยังอาจหาของที่ลอย และที่จมมาให้เล่น เด็กจะได้สังเกต และได้ความคิดทางวิทยาศาสตร์ด้วย

บ่อทราย ก็เป็นแหล่งที่เด็กจะได้เรียนรู้ทางคณิตศาสตร์จากการปั้นทรายขนาดต่าง ๆ และยังได้ฝึกความคิดสร้างสรรค์ในการก่อทรายเป็นรูปต่าง ๆ

2.2 มุมวิทยาศาสตร์ ครูนำสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับเรื่องธรรมชาติรอบตัวมาแสดง และให้เด็กช่วยหามาแสดงด้วย ครูเขียนบัตรคำ บอกชื่อสิ่งของเหล่านี้ เพื่อให้เด็กคุ้นเคยกับตัวหนังสือ และสิ่งของถ้ามีหนังสือภาพวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับหน่วยเรื่องที่กำลังเรียน ครูก็นำมาวางให้เด็กได้เปิดดู บางโรงเรียนจะจัดมุมทำอาหาร ให้เด็กได้ ประกอบอาหาร บางแห่งจะมีการเพาะปลูก ทำสวน

2.3 มุมศิลปะ มุมนี้มีวัสดุอุปกรณ์สำหรับการเล่นเกี่ยวกับศิลปะ อย่างน้อย 3 ประเภท คือ ประเภทงานปั้น ได้แก่ดินเหนียว แป้ง ดินน้ำมัน ประเภทงานวาดภาพได้แก่ ดินสอสี สีเทียน สีน้ำ พู่กันขนาดใหญ่ ขาหยั่งวาดภาพ ประเภทงานประดิษฐ์ได้แก่ กล้องต่าง ๆ ของสำหรับติดแปะ กรวยกรอ กาว ผลงานศิลปะของเด็กนี้ครูอาจจะทำบัตรเขียนชื่อผลงาน หรือเด็กอาจจะเขียนอธิบายภาพ หรือ ผลงาน

2.4 มุมห้องสมุด ควรทำบรรยากาศของมุมนี้ให้สบายชวนให้เด็กอยากอ่าน เช่นมีพรม หรือ เสื่อปู มีหมอนอิง และมีมุมเขียนอยู่ใกล้ ๆ กัน

การเล่นเสรีของเด็กนี้เป็นโอกาสที่ครูจะได้สังเกตเด็ก และพูดจาสนทนาชักถามเด็กได้ที่ละคน ครูพยายามชักชวนหาทางให้เด็กมีกิจกรรมหลากหลาย เช่น เด็กที่ไม่เลือกเข้ามุมห้องสมุดเลย ครูอาจจะสังเกต

ความสนใจของเด็ก แล้วเลือกหนังสือเกี่ยวกับเรื่องที่เด็กสนใจ แล้วพูดคุยเล่าเรื่องเกี่ยวกับหนังสือนั้นให้เด็กฟัง เพื่อให้เด็กตามไปอ่านในมุมห้องสมุดต่อไป

3. การสอนเป็นหน่วยบูรณาการ การสอนภาษาแบบธรรมชาติ จะใช้วิธีสอนเป็นหน่วยบูรณาการ เพื่อให้ประสบการณ์ที่มีความหมายแก่เด็ก เพราะได้เห็นความสัมพันธ์

สรุป

แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาตินี้ตั้งต้น จากจุดสำคัญที่ว่าเด็กเรียนรู้ภาษามาตั้งแต่วัยทารก และการเรียนรู้ภาษาจะมาจากประสบการณ์ที่มีความหมาย ได้รับการสนับสนุนให้กำลังใจจากผู้ใหญ่มีผู้ใหญ่เป็นแบบอย่าง การที่จะอ่านเขียนได้ของเด็กก็เช่นเดียวกับการฝึกพูดของทารกที่จะต้องได้มีประสบการณ์ตรงได้แสดงออกโดยไม่กลัวผิด และได้แบบอย่างที่ดีของผู้ใหญ่ในการพูด ฟัง อ่าน และเขียน การเรียนรู้ภาษาจะง่าย และสนุกสำหรับเด็ก ถ้าเด็กเข้าใจ มีประสบการณ์ตรง และได้อภิปรายพูดคุยในบรรยากาศที่อบอุ่น ยอมรับ ทั้งเด็กจะเรียนรู้ภาษาได้ดี ถ้าได้เข้าใจเรื่องทั้งหมด

ประสบการณ์ วัสดุอุปกรณ์ และหนังสือชนิดต่าง ๆ การสนทนาอภิปรายกับเพื่อน และครูการเล่น การมีโอกาสเลือกกิจกรรมโดยอิสระ การได้รับการยอมรับนับถือในตนเอง การช่วยเหลือแนะนำ ให้กำลังใจ เหล่านี้จะช่วยให้เด็กเรียนอย่างมีความสุข และมีความใฝ่เรียนด้วยตนเอง มีใช้ต้องถูกบังคับ หรือหลอกล่อจากแรงจูงใจภายนอก

อยุธยา-ชานอย

นครแห่งประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

ผศ.สุธรรม ขาตะสิงห์*

ข้าพเจ้าได้รับการติดต่อจากผู้บริหารของวิทยาลัยฯ ให้คิดเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับการไปจัดนิทรรศการ "อยุธยา - ชานอย: นครแห่งประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม" ร่วมกับสำนักงานวัฒนธรรมและข่าวสาร นครชานอย เมื่อวันที่ 16-22 มีนาคม 2537 ณ อาคารจัดนิทรรศการ ถนนจันทريان ใจกลางกรุงชานอย ก็เลยคิดว่าควรจะต้องเขียนบทความนี้ออกมาให้ปรากฏ มีปัญหาเกิดขึ้นว่าจะกำหนดชื่อบทความนี้ว่าอย่างไร เมื่อคราวที่วิทยาลัยฯ จัดคณะนำศิลปินเดินทางไปเผยแพร่ ณ ประเทศเวียดนาม เมื่อปีที่ผ่านมาภายใต้การนำของ ดร.จรินทร์ชาติรุ่ง อดีตอธิการวิทยาลัยฯ ได้เขียนเอกสารไว้เตือนความจำ โดยใช้ชื่อเอกสารว่า "15 วันในเวียดนาม" นั้นเป็นการเดินทางที่นานกว่าได้พบได้เห็นชีวิตของคนเวียดนาม และภูมิประเทศมากกว่า แต่ละคนจึงมีเรื่องราวฉบับที่กและเขียนไว้ได้มาก

การไปราชการที่ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามครั้งนี้ใช้เวลาเพียง 7-10 วัน มีเรื่องที่คิดว่าควรจะเปิดเผยให้ทราบต่างจากการไปครั้งก่อน ดังนั้นจึงคิดว่าควรใช้ชื่อบทความนี้ต่างไปจากคราวก่อนจะเหมาะสมกว่า

*หัวหน้าศูนย์ศิลปวัฒนธรรมวิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา

ที่มา

โครงการจัดนิทรรศการร่วมกันระหว่างวิทยาลัย กับสำนักงานวัฒนธรรมชาวสารนครยานอยเกิดขึ้นจากการที่คณะอาจารย์ 6 คน ภายใต้การนำของผู้ช่วยศาสตราจารย์ยงยศ เล็กกลาง อดีตรองอธิการฝ่ายวางแผนและพัฒนาได้เดินทางไปศึกษาดูงานด้านวิชาการที่ซานออย หัวบิ่งห์และเมืองเว้ การไปครั้งนั้นเมื่อกลับมาดูว่าได้รับการกล่าวขานกันมากเกี่ยวกับพฤติกรรมเสริมการดูงาน คงเป็นเพราะความคึกคะนองชอบพูดและพูดไปเรื่อยเปื่อยของคนบางคนเรื่องเล็กจึงกลายเป็นเรื่องค่อนข้างใหญ่ (ไปคราวนี้ไม่เห็นมีอะไรทุกคนปฏิบัติหน้าที่กันดี) และหลังจากนั้นคณะของสำนักงานวัฒนธรรมชาวสารนครยานอย ภายใต้การนำของท่านลีเวียต ดิง รองผู้อำนวยการ และท่านเหงียนดึก เบ็ก ผู้อำนวยการสำนักงานพิพิธภัณฑสถาน โบราณสถาน และวีรกรรมชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดของหน่วยงานแรก ได้นำคณะเดินทางมาศึกษาดูงานประเทศไทยและเยี่ยมชมวิทยาลัยครูของเราได้มีการลงนามในบันทึกข้อตกลงร่วมจัดนิทรรศการและทำหนังสือภาพโบราณสถานของนครทั้งสองร่วมกันที่ห้อง 211/2 สำหรับกิจกรรมที่ 2 นั้น ทราบว่าขัดข้องและคงจะยุติหรือพักไปก่อน ความร่วมมือนี้ลงนามโดยผู้บริหารสูงสุดของสถาบันทั้งสอง ถ้าพิจารณาแล้วก็จะเห็นว่าสอดคล้องกับนโยบายของอธิบดีกรมการฝึกหัดครู ที่อยากเห็นวิทยาลัยครูมีโครงการศึกษาประเทศเพื่อนบ้าน เช่น พม่า เวียดนาม ลาว จีน และประเทศกัมพูชา เป็นต้น ขณะนี้ก็ได้แบ่งเขตความรับผิดชอบดำเนินการในบรรดาวิทยาลัยครูต่างๆ อย่างคร่าว ๆ ไปแล้วและบางแห่งก็เริ่มงานไปบ้างแล้ว ถ้ากล่าวว่วิทยาลัยครูพระนครหรืออยุธยา มีความคิดเรื่องการมีความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านก่อนวิทยาลัยครูอื่น ๆ อีกหลายแห่งก็คงไม่ผิด นอกจากนั้นเรายังมีกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมไปสู่ประเทศอื่น ๆ อีกหลายประเทศที่ไม่ใช่ประเทศเพื่อนบ้านด้วย เช่น อิสราเอล ตุรกี ฟินแลนด์ และจีน เป็นต้น

การดำเนินโครงการ

การทำงานไม่ว่าจะเป็นงานอะไร มักจะให้ บทเรียนที่มีค่าแก่คนที่ทำงานเสมอ งานจัดนิทรรศการครั้งนี้ ก็เช่นเดียวกัน งานนี้ได้ให้ความรู้สึกหลาย ๆ อย่าง แก่คนทำงาน เช่น สนุกสนาน มีมิตรมีเพื่อนร่วมงาน มีคนไม่เข้าใจโกรธกันบ้าง ท้อแท้ เสียสละ ทำท่าย เสีย และอื่นๆ อีกหลายอย่าง บางเรื่องจำไว้ก็ไม่เกิดประโยชน์ ลืมๆ ไปเสียบ้างก็ดี กำลังใจเป็นเรื่องสำคัญมาก หลังจากได้เซ็นข้อตกลงร่วมกันแล้ว ทางเวียดนามและไทยก็ได้มีการประชุมกันต่อไปและวาดฝันว่าจะทำอะไรกันบ้าง ฝ่ายเวียดนามโดยท่านศาสตราจารย์เลวันหลาน ก็ได้ช่วยวาดให้พวกเราฟังว่า ควรจะมีภาพฝ่ายละ 50 ภาพ มีคำอธิบายใต้ภาพ เขียนเป็นภาษาไทย เวียดนาม และภาษาอังกฤษ มีแผ่นพับนิทรรศการ มีโปสเตอร์โฆษณา และเตรียมเงินไปให้ทางเวียดนาม 3,000 เหรียญ และควร จะจัดนิทรรศการในโอกาสที่ พญา ชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีไทย เดินทางไปเจรจา สัมพันธ์ไมตรีกับเวียดนามในเดือนมีนาคม 2537 ส่วนจะเดินทางไปเมื่อไร ทางเวียดนามจะแจ้งให้ทราบ

เมื่อคณะชาวเวียดนามเดินทางกลับไปแล้วงานนี้ก็ได้รับการสานต่อมา โดยวิทยาลัย ฯ ออกเป็นคำสั่งตั้งกรรมการจัดนิทรรศการ โดยท่านรองอธิการชรรค์ชัย แจ่มฤกษ์แจ้ง ในตำแหน่งหัวหน้าคณะวิชามนุษย์ฯ ในขณะนั้นเป็นหัวหน้า มีผมเป็นรองหัวหน้าและมีการรวมการฝ่ายหาทุนด้วย มีคณะผู้บริหารชุดเก่าร่วมด้วยโดยความมุ่งหวังอยากจะให้งานนี้และการจัดทำหนังสือภาพ มีคุณภาพด้วย อิทธิพลของกลุ่มและการมีข้อมูลรายละเอียดที่ไม่มากพอ ทำให้กำหนดตัวเลขงบประมาณจัดดำเนินงานครั้งนี้ ออกมาเป็นตัวเลขค่อนข้างสูงประมาณ 9 แสนบาท หลายฝ่ายแสดงความวิตกว่า จะหาเงินมาได้อย่างไร เพราะไม่ได้ตั้งโครงการไว้ก่อนประกอบกับมีการเปลี่ยนตัวผู้บริหารระดับรองอธิการและหัวหน้าคณะวิชามนุษย์ฯ จึงเสนอ กันว่าควรออกคำสั่งกรรมการ 2 ชุดนั้นใหม่และควร

ปรับตัวเลขงบประมาณใหม่ ให้สอดคล้องกับความจริง ความเป็นไปได้มากที่สุด ซึ่งก็ได้ปรับลดตัวเลขลง มามาก งานนี้ทำๆ หยุดๆ เป็นระยะๆ เพราะ หากคนถนัดสนใจมีเวลาได้ยากและผูกพันกับการที่จะต้องไปเวียดนามด้วย บางคนอยากไป บางคนไม่อยากไป จำนวนคนที่จะไปได้ ซึ่งทางสถานอัยการให้การต้อนรับได้มีจำนวนจำกัด เหล่านี้ เป็นปัจจัยทำให้ งานนี้มีคนทำงานอยู่ในวงจำกัด คือ ฝ่ายถ่ายภาพ ฝ่ายศิลป์และฝ่ายเขียนแปล ข้อความนิทรรศการเพียงไม่กี่คนเท่านั้น นอกจากนี้ยังเป็นเพราะไม่ทราบว่า นายกรัฐมนตรีไทยจะเดินทางไปเยือนเวียดนามเมื่อไร อีกด้วย ผู้ที่มีส่วนให้ความร่วมมือกับโครงการนี้ซึ่งจะต้องกล่าวถึงและขอบคุณไว้ ณ ที่นี้คือ อาจารย์ ลัดดาวัลย์ แจ่มฤกษ์แจ่ม อาจารย์โชติมณี พุกกณะสุด ผศ.ระยัปศรี กาญจนวงศ์ และ คุณศศิมาภรณ์ เสนานุช

ดูเหมือนจะมีความคิดแทรกเข้ามาว่า ก่อนจะเดินทางไปเปิดการแสดงนิทรรศการครั้งนี้ ควรติดต่อให้ คณะนาฏศิลป์ ทั้งลอง จากเวียดนาม เดินทางมา เปิดการแสดงที่ 2-3 จังหวัดในภาคอีสาน ก่อนเพื่อหา เงินรายได้จัดทำหนังสือและช่วยจัดนิทรรศการ ครั้งนี้ คุณถิ่น (เหียน วัน ถิ่น) ล่ามชาวเวียดนามพูดไทยได้ เล่าให้ฟังว่ามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ติดต่อเอาคณะนาฏศิลป์จากเวียดนามมาแสดงที่ภาค อีสานแล้ว ประสบความสำเร็จมาก ท่านอาจารย์ยังยศ เล็กกลาง (ภายหลังถูกเปลี่ยนชื่อและนามสกุลเสียใหม่ โดยศาสตราจารย์ ลาน ชื่อใหม่ดูเก๋ดี) ก็เลยอยากจะให้คณะนาฏศิลป์ทั้งลองมาแสดงบ้าง ส่งหนังสือขออนุญาต ไปกรมฯ กรมฯ เห็นว่าควรรอไปก่อนเพราะวิทยาลัยครู ต่างๆ ติดงานพระราชทานปริญญา ภายหลังทราบว่า สภาความมั่นคงไม่เห็นด้วยเรื่องนี้จึงต้องยุติ และทราบ ภายหลังว่าคณะนาฏศิลป์ทั้งลอง จะฟ้องสำนักงาน วัฒนธรรมและข่าวสารนครสถานอัยการ ฐานหลอกลวงให้ ผักซ้อมฟรี แต่ไม่ได้เดินทางมาแสดง หลังจากงานนี้ ทำมาโดยรองอธิการใหม่ ไม่ได้รับรู้เท่าที่ควรระยะ

หนึ่ง ผมจึงเสนอให้รองอธิการสั่ง พรศรี และท่าน อาจารย์บุญชู แก้วชมภู (หัวหน้าสำนักงานอธิการขณะ นั้น)รับทราบปัญหา ต่อมาวิทยาลัยฯ จึงสั่งให้ รองอธิการจินตนา เวชมี รับผิดชอบดูแลงานนี้ งานจึง มีเจ้าของ มีหัวใจ มีศรัทธารวมมากขึ้นงานนี้ได้คุณถิ่น (ชาวเวียดนาม)มาช่วยแปลเอกสารเป็นภาษาเวียดนาม และบันทึกเสียงลงในวีดิโอเทปเรื่องอยุธยา:มรดกโลก ที่ขอยืมมาจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โดยวัน แรกให้คุณถิ่น พักที่โรงแรมหน้าหออยู่ทอง ผมพิจารณา เห็นว่าวิทยาลัยจะต้องจ่ายเงินค่าที่พักให้คุณถิ่นหลายวัน เป็นเงิน จำนวนมาก เงินเท่าที่ทราบว่ายังค้างชำระอยู่ แทนที่จะพักที่โรงแรมของวิทยาลัย เลยพาไปพักที่ บ้านผมเองก็ตัดปัญหาไปได้ ผมไม่มีความรู้เรื่องภาษา เวียดนามเลย รู้อาจารย์มงคล ชาวเรือ ไม่ได้ เลยต้องพึ่งคุณถิ่นและคนเวียดนามพูดไทยได้ที่อยู่ โรงเรียนสุนทรวิทยา ช่วยแปลและพิสูจน์อักษรให้ ส่งรูปภาพและดรัมมีแผ่นพับและโปสเตอร์ซึ่งผมกำหนด เองไปโรงพิมพ์เทียนวัฒนา ขาดการติดตามไประยะหนึ่ง มาติดตามระยะหลังก็เกือบจะหายไป ทำแทบไม่ทัน ภาพที่ให้ไว้หาไม่เจอ เลยต้องหาภาพใหม่ให้ ภายหลัง เจอภาพเดิม ผศ.นิพนธ์ ทวีกาญจน์ ช่วยเร่งให้ จึงเสร็จทันเวลา แต่พอไปถึงสถานอัยการ ทางสถานอัยการไม่ชอบ ภาพในโปสเตอร์ 1 ภาพ เลยต้องเปลี่ยนเอาภาพใหม่ มาติดบนโปสเตอร์ทับภาพเดิม ซึ่งเป็นภาพกรมทหาร มีธงแดงปัก

ปัญหาอย่างหนึ่งเกิดจากความคิดเอา นิทรรศการไปผูกไว้กับการไปเยือนเวียดนามของ นายกรัฐมนตรีชวน หลีกภัย พอร์ชเยใกล้เข้ามาอาจารย์ มงคล ชาวเรือ ต้องโทรศัพท์ไปถามสำนักงาน เลขานุการนายกรัฐมนตรี จึงทราบว่านายกรัฐมนตรีจะ เดินทางไป วันที่ 16 มีนาคม 2537 การเตรียมการจึง เร่งรัดเข้ามาทุกที ต้องรีบในทุกๆ เรื่อง อาจารย์มงคล ชาวเรือ ซึ่งไม่ได้คิดว่าจะไปเวียดนาม ได้ช่วยเตรียม การมาตลอดแต่ต้องไปราชการที่ภาคเหนือ ทำให้ผม ต้องวิ่งเรื่องพาสปอร์ต วิชา ของทุกคนด้วยตนเอง

เหลือเวลาอีก 1 อาทิตย์ ต้องขอรถเข้ากรุงเทพฯ ทุกวัน เริ่มตั้งแต่เดินเรื่องขออนุญาตที่กองแผนงาน (ดร.เนาวรัตน์) ท่านอยากดูรายละเอียด เนื้อหาของการจัดนิทรรศการเราไม่มีให้ดู ระหว่างนี้ท่านอธิการ รองฯ จินตนา และรองฯ ชรรค์ชัย ถูกเชิญให้ไปคุยและรับทราบความคิดเกี่ยวกับโครงการนี้โดยมีรองอธิบดีกลางกระจายวงศ์ เป็นประธาน เห็นว่าทราบอะไรมาหลายๆ เรื่องแต่ผมไม่ได้ซักว่ามีอะไรบ้าง เรื่องผ่านจากกรมฯ เดินไปกองสัมพันธ์ต่างประเทศ (กต.สป.) รอหนึ่งวัน ผ่านไปรองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (ดร.สุรัฐ ศิลปอนันต์) วันรุ่งขึ้นไปกระทรวงการต่างประเทศ จากกระทรวงการต่างประเทศ จึงได้พาสปอร์ตไปทำวีซ่า ที่สถานทูตเวียดนาม การเดินทางหนังสือ แต่ละขั้นตอนต้องเดินเองเพื่อให้เร็วได้ความเข้าใจเสียค่าโง่ (ความไม่รู้) ไปเยาะ งานนี้อาศัยเอกสารเก่าๆ ที่เคยทำสมัยอาจารย์ ดร.จรินทร์ ชาติรุ่ง เป็นแบบอย่างและผมได้ผู้ช่วยคือ ผศ.สายชล พงษ์กระวี ช่วยด้วย หลังจากนั้นไปติดต่อฝ่ายการตลาดบริษัทการบินไทย (คุณนเรศ หอวัฒนกุล) เพื่อขอลดราคาตัวเครื่องบิน 15-20 เปอร์เซ็นต์ปรากฏว่าไม่มีที่นั่งให้เพราะที่นั่งเครื่องบิน บริษัทการบินไทยถูกจองหมดถึงสิ้นเดือนมีนาคม 2537 เลยต้องไปซื้อตัวสายการบินแอร์เวียดนาม พวกเราบางคนก็ซั๊กจะกลัวๆ ตอนหลังก็ทำได้ เครื่องบินเขาก็ใหม่ใช้ได้

มีปัญหาเรื่องการส่งแฟกซ์ รับแฟกซ์กับชานอ้อยมาก เราส่งไปเขาไม่ได้รับ หากคนอ่านภาษาไทย ภาษาอังกฤษไม่ได้ ส่งเป็นภาษาเวียดนามมาไทย หากคนแปลไม่ได้ ข้อมูลเรื่องหมายเลขพาสปอร์ตได้ช้า ส่งไปให้ชานอ้อยได้รับตอบมาช้า วีซ่าจึงไม่ออก เวลาที่ใกล้เข้ามารูปถ่ายคนที่จะไปให้กระทรวงการต่างประเทศไม่ครบถ่ายไม่ทัน หาไม่ได้ ปัญหาก็ปาละบางครั้งต้องลงจากรถตู้ของวิทยาลัยฯ นั่งมอเตอร์ไซด์รับจ้างเพื่อไปติดต่อให้ทันเวลา

อยากจะสรุปเป็นความรู้ เป็นข้อเตือนความจำเกี่ยวกับการเดินเรื่องไปต่างประเทศดังนี้

1. ควรใช้เวลาเดินเรื่องไม่น้อยกว่า 3 อาทิตย์
2. โครงการต้องเด่นชัดมีรายละเอียด ผ่านการอนุมัติ
3. ถ้าไปราชการต้องใช้พาสปอร์ตราชการ ถ้าเป็นพาสปอร์ตส่วนตัวจะเสียเงินค่าวีซ่าหลายร้อยบาท (650 บาท สำหรับเวียดนาม)
4. สถานทูตเขาปิดเปิดเป็นเวลา ต่างจากราชการไทยโดยทั่วไป และเขามีกฎเกณฑ์ของเขา
5. รูปถ่ายมีให้พอ อย่าใช้แบบฟอร์มที่ถ่ายเอกสารเพื่อขอต่ออายุพาสปอร์ต หรือทำพาสปอร์ต
6. เขียนแบบฟอร์มให้ถูกต้องครบถ้วน โดยเฉพาะลายเซ็น
7. จองตัวเครื่องบินล่วงหน้าหลายๆ วัน
8. ข้อมูลต้องครบก่อนจะส่งข้อมูลไปยังต่างประเทศเพื่อให้เขาออกวีซ่าให้ เช่น ชื่อ, วัน เดือน ปีเกิด, ตำแหน่ง หมายเลขพาสปอร์ต
9. ระวังเรื่องน้ำหนักของสัมภาระเกิน เพราะต้องเสียเงิน ไปราชการอาจจะมีหนังสือขอผ่อนผันได้
10. ควรจองเที่ยวบินกลับด้วย มิฉะนั้นจะต้องเสียเวลาขึ้นยันและอาจกลับไม่ได้ตามเวลาต้องเสียเงินเพิ่ม

ในที่สุดพวกเราไปเวียดนามจนได้ โดยวันที่ 12 มีนาคม 2537 คณะแรก 4 คน คือ ผศ.ยงยศ เล็กกลาง อ.มงคล ชาวเรือ อ.สมพร สุขวิเศษ และผมออกเดินทางเอาสัมภาระบางอย่างมาถือเพื่อลดน้ำหนักสัมภาระที่จะส่งลงท้องเครื่องบิน เสียค่าน้ำหนักเกินไป 1,500 กว่าบาท แม้จะได้รับลดหย่อนแล้วอยากให้ อ.สมนึก ศรีโชติ ฝ่ายศิลป์ไปด้วย ก็ไม่ได้เพราะยังไม่ได้รับวีซ่าจากชานอ้อย หลังจากนั้น 2 วันอาจารย์สมนึกก็บินเดี่ยวไปชานอ้อย คนเดียวแบบทุลักทุเล เป็นชุดที่ 2 และชุดที่ 3 ประกอบด้วย อ.เรณู ผศ.สายชล รองฯ ส้าง และรองฯ ชรรค์ชัย เดินทางตามไปที่หลัง เมื่อพวกเราคณะแรกไปถึงเข้าที่พักโรงแรมเอสพีเซ็นท์ 7

เรียบร้อยแล้ว วันรุ่งขึ้นก็เริ่มปฏิบัติงานจัดนิทรรศการทันที ปัญหาที่พบคือ ห้องแสดงนิทรรศการภายในยังไม่เรียบร้อย ยังไม่ได้ทาสีเหลือง ผ้าขาวที่จะขึงด้วยกรอบไม้ล้อมรอบเสาตัวอาคาร เพื่อติดภาพยังไม่เสร็จ ความรู้สึกของเราก็ลดลงไป ทำเท่าที่ทำได้ไปก่อน อากาศที่सानอยเย็น ฝาผนังห้องมีความชื้นติดภาพที่ฝาผนังแล้วภาพย่น ต้องหาทางแก้ไขโดยซื้อโฟมมาเอาภาพติดบนโฟมก่อน อ.สมพร อ.มงคล และผมทำหน้าที่เป็นฝ่ายศิลป์จำเป็น จัดกลุ่มภาพ เลือกรูปภาพ ติดและตกแต่งภาพ ติดคำอธิบายใต้ภาพ

ทางมาดูแลและตรวจเยี่ยมพวกเรา รู้สึกว่าท่านพอใจในผลงานของเรา ตอนนั้นมีคณะผู้บริหารในรัฐบาลที่เดินทางมากับคณะของนายกรัฐมนตรี เข้ามาดูนิทรรศการของเราด้วย เช่น ท่านรัฐมนตรี สวัสดิ์ โภชวิหค อาจารย์มนตรี เจนวิทย์การ เลขาธิการ นายภา นักธุรกิจ เช่น คุณศศิสมิทธิ์ คนสวย ผู้จัดการบริษัทแปซิฟิค แมนสรร ประเทศไทย จำกัด นำเงินค่าสปอนเซอร์มาให้ อดีตอธิบดีกรมทรัพย์สินทางธรณี ผู้ช่วยผู้จัดการธนาคารกรุงไทย สาขาซานอย คนนี้ เคยสอนนักศึกษาในคณะวิทยาการจัดการให้

และหาเวลาไปพบเยี่ยมคำนับท่านทูตไทยด้วย ใช้เวลา 2 วัน นิทรรศการแล้วเสร็จ 80 เปอร์เซ็นต์ วันที่ 15 มีนาคม 2537 อ.สมนึก เดินทางมาถึง เปิดการแถลงข่าวแก่สื่อมวลชนที่อาคารแสดงนิทรรศการ กลางคืน ตกแต่งนิทรรศการกันต่อ วันที่ 16 มีนาคม 2537 ตกแต่งนิทรรศการกันต่อจนเสร็จ และเปิดงานแสดงนิทรรศการ โดยท่านรองผู้ว่าราชการแห่งนครซานอย และ ผศ.ยงยศ เล็กกลาง เป็นประธานร่วมตอนบ่าย มีผู้เข้ามาชมนิทรรศการมาก พอสมควร ตอนเช้าของวันนี้ท่านทูตไทย พณฯ บุญธรรม มั่นกลาง เดิน

วิทยาลัยเราด้วย และคนอื่น ๆ อีกหลายคน นิทรรศการของทางฝ่าย เวียดนามเป็นภาพใส่ในกรอบกระจก มีคำอธิบายเป็นภาษาเวียดนามและภาษาอังกฤษ ไม่มีภาษาไทยลักษณะการติดใช้การแขวนในระดับเดียวกัน เป็นส่วนใหญ่ ไม่ต้องเสียเวลาตกแต่งมาก ดูว่าเป็นภาพเก่า ซึ่งเคยถ่ายไว้ นานแล้ว เป็นภาพวัดในศาสนา พุทธลัทธิมหายาน เช่น ภาพวัดกว้างชื่อ วัดสำคัญๆ ภาพพระพุทธรูป ภาพประเพณี และสถานที่สำคัญอื่นๆ วันที่ 17 เมษายน 2537 พวกเราไปต้อนรับนายกรัฐมนตรีและคณะที่อาคารรับรองของรัฐบาลเวียดนาม

นาม ไปดูเขาเซ็นสัญญาข้อตกลงกัน อ.สมพรถ้ายิวีดีโอ
เทพไว้ได้มากโดยใกล้ชิด หลังจากนั้นจึงเดินทางตาม
นายกรัฐมนตรีไปวัดกวางซื่อ ตอนบ่ายคณะของนายกร
รัฐมนตรีเดินทางไปเมืองเว้ พวกเขาเดินทางไป
เยี่ยมชมมหาวิทยาลัยแห่งแรกของเวียดนามเป็น
สถานที่สอบจอหงวน เพื่อเข้ารับราชการมีแผ่นหิน
จารึกชื่อของคนที่สอบได้ และเรื่องราวต่างๆ ไว้ แผ่น
หินตั้งอยู่บนหลังเต่า เต่าเป็นสัตว์ที่แสดงความมั่นคง
และยังยืนตลอดเวลาที่อยู่ในซานออย พวกเขาได้รับความ
กรุณาจากคุณยงยุทธ เพื่อน อ.มงคล ชาวเรือ
ซึ่งเป็นรองประธานบริษัทเทพารักษ์ให้ลูกน้อง คือคุณ
ประเสริฐช่วยขับรถของบริษัท พาพวกเขาไปไหนไปนี้
เท่าที่จำเป็น บริษัทเทพารักษ์เป็นบริษัทที่เข้าไปซื้อแร่
สังกะสีจากเวียดนาม ส่งมาขายบริษัทผาแดง ตลอด
เวลาที่อยู่ในเวียดนาม เจ้าภาพฝ่ายซานออยต้อนรับพวก
เราด้วยอาหารการกินและที่พักเป็นอย่างดี ได้รู้จักและ
ลิ้มรส อาหารเวียดนามหลายอย่าง เช่น ผอ คือ
ก๋วยเตี๋ยว ซุป ข้าว เบียร์ ยกเว้นแกงเผ็ดแบบไทย ๆ
ผมและบางคนที่ไปทำท่าจะเป็นใช้ร้อนใน เพราะอากาศ
ต่างจากเมืองไทย อาหารเข้าที่โรงแรมก็เป็นขนมปัง
ครัวซอง แซ็ง ๆ ไข่ดาว ใสเกลือบและพริกไทย ก
แพชม ๆ แม่ครัวทำอาหารบริเวณเคาน์เตอร์รับ
แขกของโรงแรมนั้นเลย โรงแรมนี้มีประมาณ 6 ห้อง
3 ชั้น มีฮิตเตอร์ แอร์ และน้ำอุ่น พออยู่กันได้
อาหารเข้าก็กินกันแบบนี้ อาหารอย่างนี้เป็นประจำ
อ.สมพร สุขวิเศษ มีน้ำพริกจากเมืองไทยเข้ามาเสริม
บางมื้อก็ทำให้ดีขึ้น ไม่ค่อยมีเวลาไปซื้อบั้ง ตอนไปซื้อ
เสื้อถัก และสร้อยคอคริสตัลก็ใช้เวลาหลังเลิกจัดเตรียม
นิทรรศการ ซึ่งค่าแล้ว ไปเรียกเจ้าของร้านให้ลูกจากที่
นอนขึ้นมาจาก โดยอาศัยมาตามฮา (HA) ผมเอง
ไม่มีเวลาไปพบกับเพื่อนฝูงที่รู้จักที่ โรงละครใหญ่
วีนา คอนเสิร์ตเลยซึ่งอยู่ไม่ไกลกัน เจอคุณบ็ิต
แฟนของพวกเราบางคนบนถนน เธอหยุดรถมอเตอร์
ไซด์มาคุยด้วยสัก 3 นาที นามบัตร คนที่รู้จักก็ลืมเอา
ติดกระเป๋าไป เลยไม่ได้โทรศัพท์คุยกับใคร

วันที่ 18 มีนาคม 2537 ผมขึ้นเครื่องบินกลับ

พร้อมกับอาจารย์ยงยศ และรองอธิการพรรคชัยเป็น
คณะแรก วันที่ 19 มีนาคม 2537 คณะที่สองคือ
รองอธิการสั่ง อาจารย์เรณู และอาจารย์สายชล ก็เดิน
ทางกลับ คณะที่สามเหลือรังท้ายคือ คณะของอาจารย์
มงคล อาจารย์สมพร และอาจารย์สมนึก เดินทางกลับ
วันที่ 21 มีนาคม 2537 ไปก็ไม่พร้อมกัน กลับก็
ไม่พร้อมกันแสดงว่าเรามีความแตกต่างที่ผสมผสาน
กันได้อย่างมาก

กลับมาเมืองไทยแล้วก็ทราบว่าได้มีการฝาก
ภาพนิทรรศการและกล่องใส่ภาพนิทรรศการไว้เพราะ
งานนิทรรศการแล้วเสร็จวันที่ 22 มีนาคม 2537 พวก
เรากลับมาก่อน เลยฝากของไว้และให้ทางฝ่ายเวียดนาม
รวบรวมเก็บส่งบริษัทเทพารักษ์ เพื่อให้ส่งมายัง
วิทยาลัยครูอีกทีหนึ่ง ขณะนี้เวลาล่วงเลยมานานแล้ว
ยังไม่ได้ของ เราได้ส่งแพ็คเกจ ไปถามทางเวียดนาม
และบริษัทเทพารักษ์ในเวียดนามแล้ว หลายคนอยากให้
แสดงภาพที่จะไปจัดนิทรรศการให้ดู ก่อนไปเวียดนาม
ก็ทำไม่ทัน เมื่อได้ภาพส่งกลับมาแล้วยังไม่ทราบว่าภาพ
จะอยู่ในสภาพดี พอจะจัดนิทรรศการให้ดูได้หรือไม่
ทางเวียดนามก็อยากจะมาจัดนิทรรศการร่วมกับเราที่
อยุธยา ในเดือนพฤษภาคม นี้ แต่ทราบว่าวิทยาลัยฯ
ยังหาช่วงที่เหมาะสมไม่ได้อาจจะจัดในช่วงงานวัน
เฉลิมฉลองมรดกโลก ซึ่งทราบว่าจะจัดอีกครั้งหนึ่ง
ปลายปีนี้ก็ได้ วิทยาลัยฯ ได้เชิญผู้ไปจัดนิทรรศการ
ครั้งนี้ประชุมหลังจากกลับมาแล้ว ยังมีหนี้สินค่าทำ
เอกสารแผ่นพับนิทรรศการ ซึ่งยังไม่ได้นำไปชำระ ยังมี
รายชื่อผู้มีอุปการะคุณสนับสนุนการจัดนิทรรศการครั้งนี้
อีกหลายแหล่ง หลายคนซึ่งยังไม่ได้ไปติดต่อรับเงิน
พวกเราบางคนได้ใช้จ่ายเงินส่วนตัวไปเพื่องานนี้ ทราบ
ว่ามากบ้างน้อยบ้างตามกำลังศรัทธา เพื่อให้งานแล้ว
เสร็จโดย สรุปกล่าวได้ว่า กิจกรรมความร่วมมือทาง
วิชาการระหว่างสำนักงานวัฒนธรรมและข่าวสาร
นครซานออย และวิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา
ในครั้งนี้ ประสบความสำเร็จมากพอสมควร นับว่าได้
เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ที่ดีให้กับคนเวียดนาม
เกี่ยวกับประเทศไทยได้ทางหนึ่ง

ข้อคิด

เวียดนามในปัจจุบันนี้ และในอนาคตอันใกล้คงจะเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทางวัตถุ จะเห็นได้จากที่ได้ไปพบเห็นเวียดนามในครั้งก่อน เมื่อปี 2536 กับปีนี้ เพียงระยะเวลา 1 ปี ก็เห็นว่า เวียดนามเปลี่ยนแปลงไปมาก สนามบินนอยบาย (Noi Bai Airport) ซึ่งเป็นสนามบินของประเทศได้รับการขยายออกไปมีห้องสำหรับผู้โดยสารขาออกเกิดขึ้น ถนนรถยนต์ จากสนามบินเข้าไปยังกรุงฮานอย ได้ รับการปรับปรุง โดยลาดยางใหม่ มีทางสำหรับรถยนต์และรถจักรยาน มีบริษัทต่างชาติ เช่น เกาหลี จีน ญี่ปุ่น เข้าไปขึ้นป้ายเปิดกิจการในเวียดนามมากขึ้น มีนักท่องเที่ยว ชาวฝรั่งเศส และคนทางโลกตะวันตกไปท่องเที่ยวเวียดนามเพิ่มมากขึ้น นับตั้งแต่สหรัฐอเมริกา เลิกเอมบาร์โกเวียดนาม ผู้นำหลายชาติเดินทางไปเวียดนาม มีการแสดงสินค้าของต่างชาติเกิดขึ้นบ่อยครั้ง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามคงจะเจริญก้าวหน้า ไปได้อย่างรวดเร็ว ตามคำขวัญที่ตั้งไว้ คือ สันติภาพ (Peace) เสรีภาพ (Liberty) และความสุข (Happiness) แม้จะเจริญล้ำหลังประเทศไทย ประมาณ 20 ปี ในทางวัตถุ แต่ก็ดูว่าธรรม

ชาติของเขา ยังมีความอุดมสมบูรณ์มากกว่า สามารถทำไร่ทำนา โดยมีน้ำเพื่อการเกษตรอย่างอุดมสมบูรณ์ แม้แต่ในบริเวณทางวิ่งของเครื่องบินในสนามบิน ชาวเวียดนามก็ยังเข้าไปทำไร่ไถนาอยู่ใกล้ ๆ ได้ แนวทางการพัฒนาประเทศตามแบบฉบับของเวียดนาม คงจะมีความเด่นชัด น่าติดตามศึกษาต่อไป

เวียดนามเป็นประเทศเก่าแก่ มีวัฒนธรรมอันยาวนานนับพันปี ที่เป็นแบบฉบับของตนเอง น่าสนใจ น่าศึกษา เป็นอย่างยิ่ง

คนเวียดนามสามารถปลดแอกตัวเองออกจากกรอบการครอบงำของประเทศใหญ่ๆ ได้นับเป็นความมุ่งมั่น อุตสาหะ วิริยะ ของคนเวียดนามโดยแท้

เวียดนามกำลังเปิดประเทศ คนเวียดนามคงจะพยายามลืมอดีต เช่นเดียวกับต่างชาติที่เดินทางเข้าไปในประเทศเวียดนามในปัจจุบัน ผลประโยชน์ร่วมกัน เป็นเรื่องที่ต้องนำมาคิดคำนึงอย่างมาก

ควรมีเรื่องที่จะต้องศึกษาเพื่อให้เข้าใจคนเวียดนามและวัฒนธรรมของชาวเวียดนามอีกมาก เวลาที่มีเพียงน้อยนิดนับว่าไม่เพียงพอแน่นอนที่จะสรุปอะไรได้ง่ายๆ คงเป็นที่สงสัยพอสมควรว่า อะไรคือ ประโยชน์ที่แท้จริงที่ได้จากโครงการความร่วมมือทางวิชาการครั้งนี้ และเราควรจะต้องคิดเรื่องคุณค่าและมูลค่าของสิ่งที่เราได้กระทำไปแล้ว อย่างไร เพียงใด

ผม (เชื่อว่าพวกเราทุกคนที่ไป) ดีใจที่ได้ไปเปิดความสัมพันธ์กับคนเวียดนามทางด้านศิลปวัฒนธรรม ได้พบเห็นคนเวียดนามทั้งชายและหญิง ที่ดูมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาสังคมประเทศชาติของตนเอง ได้พบปะพูดคุยกับคุณฮา คุณมาย คุณตั้ม (สาวเวียดนาม) คุณตึง คุณแบ็ค คุณก๊าด และคนอื่นๆ ในระดับผู้นำของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม แม้จะใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารกันไม่ค่อยจะได้ แต่เราก็สามารถเข้าใจกันได้โดยผ่านล่ามและจากกิริยาท่าทางการแสดงออก ซึ่งเป็นภาษาสากล ซึ่งคงจะเป็นความทรงจำที่ดีต่อไปอีกนาน

พวกเราเดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ ไม่มี การตรวจค้น ตรวจสอบแต่อย่างใด

รายงานการวิจัย
เรื่อง
ความเป็นกัลยาณมิตรของนักศึกษาครุศาสตร์
วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา

ดร.เกียรติ ศรีวิเชียร* และคณะ**

ที่มา ของโครงการวิจัยนี้ สืบเนื่องมาจากกรมการฝึกหัดครูได้มอบหมายให้ วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา รับผิดชอบโครงการจัดทำหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนวิชา "ความจริงของชีวิต" ซึ่งเป็น 1 ใน 6 โครงการของกรมที่มุ่งนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนากระบวนการฝึกหัดครู โดยใช้มิติทางพุทธธรรม คณะจารย์ของวิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา ที่ได้รับแต่งตั้งจากกรมการฝึกหัดครูให้ดำเนินการร่างหลักสูตรนี้ ได้กำหนดขั้นตอนการทำงาน

ออกเป็น 7 ขั้นตอน คือ

1. จัดตั้งคณะกรรมการ เพื่อจัดทำแบบประเมินความต้องการเบื้องต้นของนักศึกษา ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-4 ทุกวิชาเอกของคณะวิชาครุศาสตร์ (มกราคม 2537)

-----
*หัวหน้าภาควิชาทดสอบและวิจัยการศึกษา

**คณะกรรมการร่างหลักสูตรรายวิชา "ความจริงของชีวิต"

2. เก็บรวบรวมข้อมูล นักศึกษาทุกระดับชั้น (14 - 24 กุมภาพันธ์ 2537)

3. วิเคราะห์ข้อมูล (28 กุมภาพันธ์ - 31 มีนาคม 2537)

4. จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อเตรียมการ และ ดำเนินการร่างหลักสูตร และกิจกรรม การเรียน การสอนวิชา "ความหมายและความมุ่งหมายของชีวิต" (เมษายน 2537)

5. ดำเนินการจัดประชุมเพื่อร่างหลักสูตร ฯ (25 - 27 พฤษภาคม 2537) โดยมีขั้นตอนดำเนินการ 3 ขั้นตอน คือ

5.1 คณะเตรียมการร่างหลักสูตรไป สัมภาษณ์ผู้ชำนาญ 5 คน เพื่อขอคำแนะนำ และความคิดเห็นในการร่างหลักสูตร และการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน

5.2 จัดประชุมเพื่อร่างหลักสูตรโดยใช้เวลา 3 วัน

5.3 นำหลักสูตรและกิจกรรมการเรียน การสอนที่ผ่านการร่างจากที่ประชุมแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ อีกชุดหนึ่งตรวจสอบก่อนนำไปทดลองใช้

6. ทดลองใช้หลักสูตร(มิถุนายน - สิงหาคม 2537)

7. ประเมินผลการใช้หลักสูตรและเสนอกรม (กันยายน 2537)

ผลการวิจัยนี้ จัดเป็นผลจากการประเมิน ความต้องการเบื้องต้นของนักศึกษา ตามขั้นตอนที่ 1 ซึ่งส่วนหนึ่งจะเป็นการศึกษา ลักษณะความเป็น กัลยาณมิตรของนักศึกษา เพื่อให้เป็นส่วนประกอบใน การกำหนด เนื้อหาของรายวิชาที่จะต้องร่างหลักสูตรนั้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาว่านักศึกษาศาสตรที่มีเพศ ระดับชั้น เกรดเฉลี่ย และการเกี่ยวข้องกับโครงการ คุรุทายาทต่างกัน จะมีความเป็นกัลยาณมิตรต่างกัน หรือไม่

2. เพื่อศึกษาว่านักศึกษาศาสตรที่มีเพศ ระดับชั้น เกรดเฉลี่ย และการเกี่ยวข้องกับโครงการ คุรุทายาท จะมองลักษณะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ ความเป็นกัลยาณมิตรของตนเองแตกต่างกันหรือไม่

3. เพื่อศึกษาว่านักศึกษาศาสตรที่มีเพศ ระดับชั้น เกรดเฉลี่ย และการเกี่ยวข้องกับโครงการ คุรุทายาท จะมองการจัดสภาพแวดล้อมภายใน วิทยาลัยฯ แตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานในการวิจัย

1. นักศึกษาศาสตรที่มีเพศ ระดับชั้น เกรดเฉลี่ย และการเกี่ยวข้องกับโครงการคุรุทายาท ต่างกัน มีความเป็นกัลยาณมิตรต่างกัน

2. นักศึกษาศาสตรที่มีเพศ ระดับชั้น เกรดเฉลี่ย และการเกี่ยวข้องกับโครงการคุรุทายาท ต่างกัน มองลักษณะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเป็น กัลยาณมิตรของตนเองไม่เหมือนกัน

3. นักศึกษาศาสตรที่มีเพศ ระดับชั้น เกรดเฉลี่ย และการเกี่ยวข้องกับโครงการคุรุทายาท ต่างกัน มองการจัดสภาพแวดล้อมภายในวิทยาลัยฯ ไม่เหมือนกัน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1. เพศ

2. ระดับชั้น มีสี่ระดับคือ 1. ชั้นปีที่ 1 2. ชั้นปีที่ 2 3. ชั้นปีที่ 3 4. ชั้นปีที่ 4

3. เกรดเฉลี่ย มีห้าระดับคือ

1. น้อยกว่า 2.00

2. 2.00 - 2.50

3. 2.51 - 3.00

4. 3.01 - 3.50

5. มากกว่า 3.50

4. การเกี่ยวข้องกับโครงการคุรุทายาท มีสอง ระดับคือ

1. เป็นนักศึกษาครุทายาท
2. ไม่ได้เป็นนักศึกษาครุทายาท

ตัวแปรตาม ได้แก่

1. ความเป็นกัลยาณมิตร ประกอบด้วย ลักษณะที่สำคัญเจ็ดประการ คือ ความน่ารัก ความน่าเคารพ ความน่ายกย่องควรเอาอย่าง ความรู้จักพูด รู้จักชี้แจง ความสามารถในการชี้แจงเรื่องต่าง ๆ ที่ ลึกซึ้งได้ และการไม่แนะนำเรื่องเหลวไหลหรือชักจูง ไปในทางที่เสื่อมเสีย สอบวัดได้สองลักษณะ คือ

1.1 วัดด้วยแบบสอบถามความเป็นกัลยาณ มิตร มี 3 สเกล คือ

1. ใช่
2. ไม่ใช่ และ
3. ไม่แน่ใจ

1.2 วัดด้วยแบบสอบถามที่ให้ประเมิน ตนเอง มีลักษณะเป็นประเภทมาตราส่วนประมาณค่า 5 สเกล

2. สภาพแวดล้อมในวิทยาลัยฯ วัดจาก แบบสอบถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่า 5 สเกล

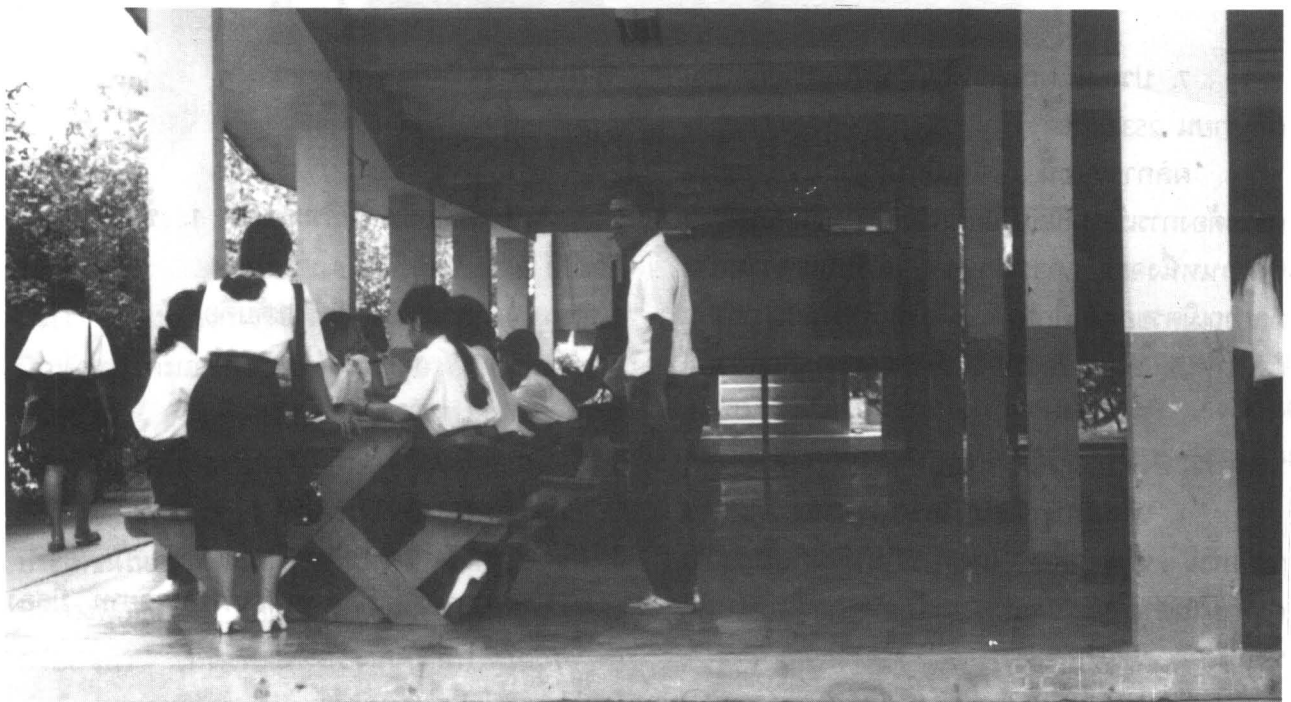
รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีลักษณะ ที่สำคัญดังต่อไปนี้

กลุ่มประชากร เป็นนักศึกษาทุกคนของคณะ ศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา ปีการ ศึกษา 2536

กลุ่มตัวอย่าง ได้มาด้วยการสุ่มตัวอย่าง แบบง่าย มีลักษณะสำคัญดังนี้

ตาราง 1 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับชั้น

ชั้น	จำนวน	ร้อยละ
ปี 1	164	29.5
ปี 2	138	24.8
ปี 3	150	27.0
ปี 4	104	18.7
รวม	556	100.0

ตารางที่ 2 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	164	29.5
หญิง	392	70.5
รวม	556	100.0

ตารางที่ 5 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการเกี่ยวข้องกับโครงการศรุธายาท

ประเภท	จำนวน	ร้อยละ
ศรุธายาท	95	17.1
ไม่ใช่ศรุธายาท	461	82.9
รวม	556	100.0

ตารางที่ 3 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามโปรแกรมวิชา

โปรแกรมวิชา	จำนวน	ร้อยละ
การประถมศึกษา	225	40.5
คณิตศาสตร์	56	10.1
วิทยาศาสตร์ทั่วไป	140	25.2
ภาษาไทย	19	3.4
ภาษาอังกฤษ	16	2.3
สังคมศึกษา	34	6.1
ดนตรีศึกษา	53	9.5
นาฏศิลป์	8	1.4
พลศึกษา	5	0.9
รวม	556	100.0

ตารางที่ 4 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเกรดเฉลี่ย

เกรดเฉลี่ย	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 2.00	16	2.9
2.00 - 2.50	193	34.7
2.51 - 3.00	197	35.4
3.01 - 3.50	105	18.9
มากกว่า 3.50	45	8.1
รวม	556	100.0

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือวัดความเป็นกัลยาณมิตร แบบ 3 สเกล จำนวน 80 ข้อ (7 ด้าน) มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของทั้งฉบับ เท่ากับ .8259
2. เครื่องมือวัดความเป็นกัลยาณมิตรแบบให้ผู้ตอบประเมินตนเอง เป็นแบบสอบถาม 5 สเกล จำนวน 20 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .8547
3. เครื่องมือวัดสภาพแวดล้อมของวิทยาลัยฯ เป็นแบบสอบถาม 5 สเกล จำนวน 20 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .9246

การเก็บรวบรวมข้อมูล

อาจารย์ที่ปรึกษานักศึกษาศาสตรทุกโปรแกรมและทุกห้อง เป็นผู้นำแบบสอบถามและแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บข้อมูลจากนักศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนเอง ระหว่างวันที่ 1 - 10 กุมภาพันธ์ 2537

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. กรณีที่ศึกษาตัวแปรตามทุกตัว โดยการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง เพศกับการเกี่ยวข้องกับโครงการศรุธายาท ใช้การทดสอบสมมติฐานด้วย t-test ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. กรณีที่ศึกษาตัวแปรตามทุกตัว โดยการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับชั้น และเกรดเฉลี่ย ใช้การทดสอบสมมติฐานด้วย F-test ที่ระดับ

ความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 และในกรณีที่พบว่าค่า F-ratio มีนัยสำคัญ ได้ทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นคู่ ๆ (Multiple comparisons of the means) โดยใช้ Scheffe test

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ดังนี้ ด้านความเป็นกัลยาณมิตร

1. นักศึกษาหญิงมีความน่ารัก และรู้จักพูด รู้จักชี้แจงดีกว่านักศึกษาชาย แต่โดยภาพรวมแล้ว นักศึกษาหญิงและนักศึกษาชายมีความเป็นกัลยาณมิตร ไม่แตกต่างกัน

2. นักศึกษาปีที่ 4 มีความน่ารักมากกว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 และ 3 และนักศึกษา ชั้นปีที่ 4 แนะนำเรื่องเหลวไหล หรือชักจูงไปทางที่เสื่อมเสียน้อยกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 และ 2 แต่โดยภาพรวมแล้ว นักศึกษาไม่ว่าจะอยู่ในชั้นปีใด ก็มีความเป็นกัลยาณมิตรไม่แตกต่างกัน

3. นักศึกษาที่ได้เกรดเฉลี่ยสูง มีความเป็นผู้ นายกย่องควรเอาอย่าง ความรู้จักพูด รู้จักชี้แจง และความสามารถในการชี้แจงเรื่องต่าง ๆ ที่ลึกซึ้งได้ ดีกว่านักศึกษาที่ได้เกรดเฉลี่ยต่ำและโดยภาพรวม ก็สรุปได้ว่า นักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยสูง มีความเป็น กัลยาณมิตรมากกว่านักศึกษา ที่ได้เกรดเฉลี่ยต่ำ

4. นักศึกษาคูรุษายาท มีความเป็นผู้ นายกย่อง ควรเอาอย่าง ดีกว่านักศึกษาที่ไม่ใช่ คูรุษายาท แต่นักศึกษาที่ไม่ใช่คูรุษายาทแนะนำเรื่อง เหลวไหลหรือชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสียน้อยกว่า นักศึกษาคูรุษายาท แต่โดยภาพรวมแล้ว ไม่ว่าจะ เป็น นักศึกษาคูรุษายาทหรือไม่ใช่คูรุษายาทก็จะมีความเป็น กัลยาณมิตรไม่แตกต่างกัน

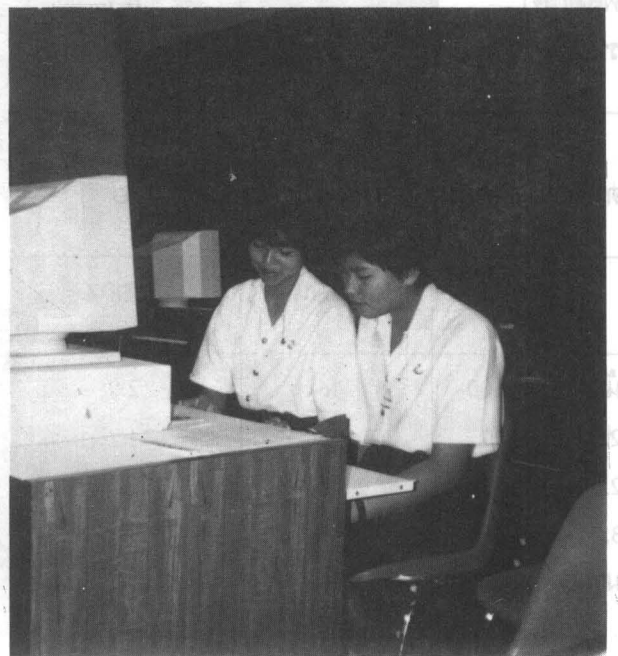
ด้านความเป็นกัลยาณมิตร โดยการ พิจารณาตนเอง

1. นักศึกษาชายติดตามข่าวเหตุการณ์ปัจจุบัน ทั้งในและนอกประเทศ และเคยชักจูงผู้อื่นไปในทางที่ เสื่อมเสีย หรือกระทำเรื่องเหลวไหลไม่สมควรมากกว่า นักศึกษาหญิง แต่โดยภาพรวมแล้ว นักศึกษาสอง

เพศมองตนเองตามลักษณะต่าง ๆ ของความเป็น กัลยาณมิตรเหมือน ๆ กัน

2. นักศึกษาชั้นปีที่ 4 และปีที่ 1 พิจารณา ตนเองว่ามีกิจกรรมยาทเหมาะสมกับการเป็นครูมากกว่า นักศึกษาปีที่ 2 และนักศึกษาชั้นปีที่ 4 พิจารณา ตนเองว่ามีภูมิปัญญาเหมาะสมกับ อาชีพครูมากกว่า นักศึกษาปีที่ 1 และ 2 แต่โดยภาพรวมแล้ว นักศึกษาไม่ว่าจะเรียนอยู่ชั้นปีใด จะพิจารณาลักษณะ ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นกัลยาณมิตรของตนเอง เหมือน ๆ กัน

3. นักศึกษาที่ได้เกรดเฉลี่ยสูงพิจารณาตนเอง ว่า มีภูมิปัญญาเหมาะสมกับอาชีพครู ชอบค้นคว้า หาความรู้ทางวิชาการ มีความเชื่อมั่นในความจริง ความดี ความงาม และเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของ วิทยาลัยด้วยความเต็มใจมากกว่านักศึกษาที่ได้เกรด เฉลี่ยต่ำ แต่นักศึกษาที่ได้เกรดเฉลี่ยต่ำติดตาม เหตุการณ์ปัจจุบันทั้งในและนอกประเทศมากกว่า นักศึกษาที่ได้เกรดสูง และนักศึกษาที่ได้เกรดเฉลี่ย ปานกลางถึงดี (2.51 - 3.00 และ 3.01 - 3.50) พิจารณาตนเองว่าเป็นผู้มีความอดทนต่อการรับฟัง

คำแนะนำหรือคำวิจารณ์ของผู้อื่นได้ดีกว่านักศึกษาที่ได้เกรดเฉลี่ยสูงมากและต่ำมาก และโดยภาพรวมแล้ว นักศึกษาที่ได้เกรดเฉลี่ยสูง พิจารณาตนเองว่ามีลักษณะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นกัลยาณมิตร มากกว่านักศึกษาที่ได้เกรดเฉลี่ยต่ำ

4. นักศึกษาครูทายาท พิจารณาตนเองว่ามี ภูมิปัญญาเหมาะสมกับอาชีพครู และเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของวิทยาลัยด้วยความเต็มใจมากกว่านักศึกษาที่ไม่ใช่ครูทายาท แต่นักศึกษาที่ไม่ใช่ครูทายาทติดตาม ข่าวเหตุการณ์ปัจจุบันทั้งในและนอกประเทศมากกว่า นักศึกษาครูทายาท แต่โดยภาพรวมแล้ว ไม่ว่าจะ เป็น นักศึกษาครูทายาทหรือไม่ใช่ครูทายาท จะพิจารณา ตนเองตามลักษณะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเป็น กัลยาณมิตรเหมือน ๆ กัน

ด้านสภาพแวดล้อม

1. นักศึกษาหญิงเห็นว่าวิทยาลัยฯ ให้โอกาส นักศึกษาครูได้อยู่หอพักของวิทยาลัยฯ มากกว่าที่ นักศึกษาชายมอง แต่นักศึกษาชายพิจารณาว่าเจ้าหน้าที่ ฝ่ายต่าง ๆ ของวิทยาลัยฯ ให้บริการแก่นักศึกษาได้ ดีกว่านักศึกษาหญิงพิจารณา แต่โดยภาพรวมแล้ว นักศึกษาชายและหญิงพิจารณาสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในวิทยาลัยฯ ไม่แตกต่างกัน

2. นักศึกษาชั้นปีที่ 1 พิจารณาว่า ห้องสมุด ของวิทยาลัยฯ มีหนังสือค้นคว้าเพียงพอ วิทยาลัยฯ เชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาบรรยายให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ วิทยาลัยฯ ให้โอกาสนักศึกษาครูได้อยู่หอพักของ วิทยาลัยฯ วิทยาลัยฯ จัดกิจกรรมส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน อย่างมีระเบียบ วิทยาลัยฯ จึงจัดกิจกรรมส่งเสริม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ วิทยาลัยฯ มอบโล่หรือ ใบประกาศเกียรติคุณแก่นักศึกษาที่เรียนดีและทำ ประโยชน์แก่สังคม วิทยาลัยฯ จัดกิจกรรมเพื่อให้ นักศึกษาได้พัฒนาตนเอง วิทยาลัยฯ จัดกิจกรรมเกี่ยวกับการอบรมทางด้านจิตใจ จัดกิจกรรมในวันสำคัญ ๆ วิทยาลัยฯ อนุญาตให้นักศึกษาจัดกิจกรรมบำเพ็ญ ประโยชน์ จัดกิจกรรมเพื่อการรณรงค์ในเรื่องที่มีความสำคัญ อนุญาตให้องค์การนักศึกษาปฏิบัติงาน

ได้อย่างอิสระ ให้บริการเรื่องอาหารและน้ำดื่ม และจัด ระบบบริการด้านข่าวสาร ในระดับที่มากกว่านักศึกษา รุ่นที่ ๆ พิจารณา และโดยภาพรวมแล้ว นักศึกษา ชั้นปีที่ 1 พิจารณา สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในวิทยาลัยฯ ว่าจัดได้ดีกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 2 และ 3

3. นักศึกษาที่ได้เกรดเฉลี่ยต่ำ พิจารณาสภาพ แวดล้อมต่าง ๆ ในวิทยาลัยฯ เช่น ความพอเพียง ของหนังสือในหอสมุด การเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ความรู้ การจัดกิจกรรมส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การจัดกิจกรรมเพื่อให้นักศึกษาพัฒนาตนเอง การจัด กิจกรรมอบรมจิตใจ ฯลฯ ในระดับที่ดีกว่านักศึกษาที่ ได้เกรดเฉลี่ยสูง และโดยภาพรวมแล้ว นักศึกษาที่ยัง ได้เกรดเฉลี่ยสูง จะยิ่งมองสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ใน วิทยาลัยฯ ในระดับที่ด้อยลงไปเรื่อย ๆ

4. นักศึกษาที่ไม่ใช่ครูทายาท พิจารณาว่า ห้องสมุดของวิทยาลัยฯ มีหนังสือให้ค้นคว้าเพียงพอ วิทยาลัยฯ เชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาบรรยายให้ความรู้ และ ให้บริการด้านข่าวสารการประชาสัมพันธ์ ในระดับที่ ดีกว่า นักศึกษาครูทายาทพิจารณา แต่โดยภาพรวม แล้ว นักศึกษาทั้งที่เป็นครูทายาทกับที่ไม่ใช่ครูทายาท พิจารณาสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยฯ ในระดับที่ เหมือน ๆ กัน

เก้าสิบปี...ศรีอยุธยา

ประนมหัตถ์ถวายบังคมบรมบาท
ปิยราช...จุลจอมเกล้าฯ...เจ้าสยาม
ด้วยสำนักราชกิจจา สง่างาม
ทุกเขตคาม...สักการะ...ถวายพระพร
"โรงเรียนฝึกหัดครูเมืองกรุงเก่า" ของเรานั้น
พระทรงธรรม์ทรงชุบชูสร้างครูสอน
ด้วยทรงหวังการศึกษาสืบถาวร
องค์อมรพระราชทานทรัพย์นับอนันต์
แม้อกาลเวลาผันผ่านนานลับลิบ
รวมได้ "เก้าสิบปี" ที่สร้างสรรค์
วิทยาลัยครู...พัฒนา...สถาบัน
ชนโจษจัน...ความก้าวหน้า...วิชาการ
แม่พิมพ์...พ่อพิมพ์ทอง...ครูของชาติ
ที่สามารถสร้างเด็กไทยให้ไพศาล
เป็นผลผลิต...ศิษย์กรุงเก่า...มาเนานาน
สอนลูกหลาน...ทั่วถิ่นไทยให้ได้ดี
รำลึก...วันสถาปนา...เวียนมาถึง
วันที่หนึ่งกรกฎาฯ...สง่าศรี
ชาว...วิทยาลัยครูอยุธยา...พาเปรมปรีดิ์
พร้อม...เทิดองค์จักรี...นิจันรันดร์
โอ้...ทูลกระหม่อมจอมใจไทยทั้งชาติ
แม่ประพาส สูงสุดสรวง...ห้วงสวรรค์
ขอทรงพระเกษมสำราญ ทุกกาลกัลป์
ปวงข้าฯ นั้น...นบพระองค์...ทรงพระเจริญ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ฉลอง สุนทรนนท์
ประพันธ์

ZOOM IN : RAJABHAT

สุรพงษ์ วงษ์ทนต์

การประชุมปฏิบัติการ เรื่อง...
 "แนวความคิดหลักการ พัฒนาระบบการฝึกหัดครู
 โดยใช้มิติทางศาสนา" 21-24 ก.พ. 2537
 ณ สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ

นายปรีดี ตันติพงศ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นประธานในการปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติเนื่องในวโรกาสครองราชย์ครบ 50 ปี ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ ณ ศูนย์ราชการใหม่ติดถนนสายเอเชีย เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2537 ร่วมกับ สส. และแขกผู้มีเกียรติในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ก็ร่วมปลูกป่าในครั้งนี้ด้วย

อธิการสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา อาจารย์
นักศึกษาและคณาจารย์ร่วมกันปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ

"ผ้าไทย : ภูมิปัญญาท้องถิ่น"

ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ร่วมกับศูนย์วิจัยและบริการศึกษา จัดกิจกรรมส่งเสริมอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย เชิญเรืองศรี ดร.สุนัย ณ อุบล ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและมีประสบการณ์เกี่ยวกับผ้าไทยได้รับการยกย่องให้ได้ปริญญา ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ มาบรรยายเรื่อง "ผ้าไทย : ภูมิปัญญาท้องถิ่น" ในวันพุธที่ 29 มิถุนายน 2537 เวลา 13.00 - 15.00 น. ณ ห้อง 317 สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา พร้อมทั้งนำผ้าไทยมาจัดแสดงนิทรรศการและจำหน่ายในงานแถมด้วยการแสดง พิธีบายศรีของชาวจังหวัดสกลนคร ซึ่งจบลงด้วยความประทับใจของผู้เข้าร่วมประชุมอย่างถ้วนหน้า

ประชุมปฏิบัติการก่อนเปิดภาคเรียน
 ดร.นิเชต สุนทรพิทักษ์ อธิบดีกรมการฝึกหัดครู
 เป็นประธานและบรรยายพิเศษในการประชุมปฏิบัติการ ของสถาบันราชภัฏ
 พระนครศรีอยุธยา ในวันที่ 23 มิถุนายน 2537 เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อม
 ของอาจารย์ก่อนเปิดภาคเรียนที่ 1/2537

สาธิตประเพณีแต่งงาน

ประเพณีแต่งงานเป็นประเพณีอันดีงามของไทย เมื่อหญิงชายรักใคร่ชอบพอกันแล้ว ต้องมีการส่งผู้ใหญ่ไปสู่ขอ กำหนดวันแต่งงานและจัดให้มีพิธีทางศาสนา รดน้ำให้ถูกต้องตามวัฒนธรรมของไทย ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดฯ ร่วมกับภาควิชานาฏศิลป์จัดสาธิตประเพณีแต่งงานภาคกลางขึ้น ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย ในวันที่ 19 มิถุนายน 2537

WALK RALLY

ผ่านกิจกรรมนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยการจัดการจัดกิจกรรม WALK RALLY เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพของนักศึกษา และส่งเสริมการทำงานร่วมกัน ระหว่างวันที่ 19-21 ก.ค. 37 ณ ค่ายเพชรรัชต์ อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี โดยนำนักศึกษา โปรแกรมนิเทศศาสตร์ โปรแกรมการจัดการทั่วไปและโปรแกรมบริหารธุรกิจจำนวน 4 หน้เรียน เข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้

เข้าค่ายเยาวชนรักษ์สิ่งแวดล้อม

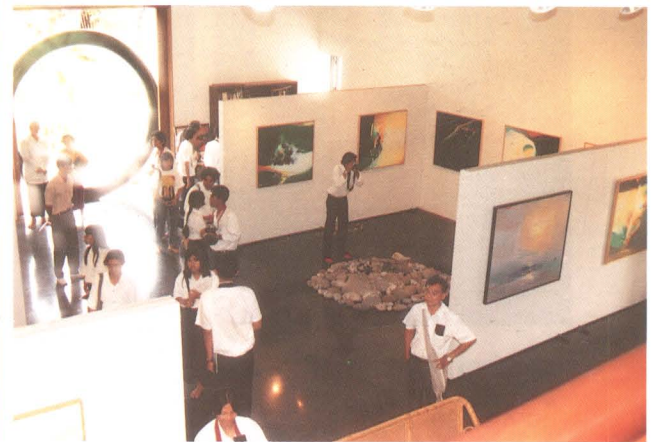
สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา "ร่วมใจกันพัฒนา และรักษาสิ่งแวดล้อม" ในฐานะที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่นได้ตระหนักถึงบทบาทที่จะให้บริการแก่ชุมชน ได้จัดให้มีการเข้าค่ายเยาวชนรักษ์สิ่งแวดล้อมขึ้น เมื่อวันที่ 20 - 22 เมษายน 2537 ณ วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา โดยมี นายโกมินทร์ สืบวิเศษ รองผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นประธานในพิธีเปิด

ทำบุญวันสถาปนา

สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ได้เริ่มก่อตั้งขึ้นในวันที่ 1 ก.ค. 2448 มีอายุครบ 89 ปีพอดี ในปีนี้ทางสถาบันฯ ได้จัดทำบุญถวายสังฆทานเนื่องในวันสถาปนา 1 ก.ค. 37 เป็นครั้งแรก นิมนต์พระเกจิอาจารย์ดังของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 10 รูป มาทำพิธี โดยมี นายจำเริญ เสกขระ อธิบดีกรมการศาสนา เป็นประธานในงาน คณาจารย์และนักศึกษา ร่วมทำบุญกันอย่างคับคั่ง

อาจารย์และนักศึกษาโปรแกรมภาพพิมพ์
เยี่ยมชมหอศิลป์ "ศิลปะสถานเอมเจริญ"
ของ ประเทือง เอมเจริญ ที่บางแค กทม.
19 กรกฎาคม 2537

ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา ร่วมกับคุณรวงทอง ทองลั่นธม จัดคอนเสิร์ตประสานใจ ในรายการ "รวงทอง ทองลั่นธม รักษ่วงวัฒนธรรมเพื่อถิ่นแผ่นดินแม่" ในวันอาทิตย์ที่ 31 กรกฎาคม 2537

แถลงข่าวที่โรงแรมกรุงศรีวิเวอร์ ในวันที่ 30 มิถุนายน 2537

แถลงข่าวที่วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา วันที่ 10 กรกฎาคม 2537

รักมัน...วันแม่

รัก...เรามันนั้นคือแม่แน่ใน...รัก
ไม่...เคยจักเปลี่ยนแปรแม่ฉัน...ไม่
ใจ...แม่รักลูกทั่วห้องหัว...ใจ
เรา...จำไว้หญิงรักแท้แม่ของ...เรา
แม่...ไม่เคยให้มัวหมองลูกของ...แม่
เฝ้า...เพื่อแผ่ลูกน้อยแม่คอย...เฝ้า
เยาว์...จนใหญ่แม่ปลุกฝังแต่ยัง...เยาว์
ดี...ให้เราแม่คอยห้ามความไม่...ดี
หญิง...อื่นใดมากน้อยร้อยพัน...หญิง
ที่...รักจริงเท่าแม่ได้คงไว้...ที่
มี...รักมันมีรักแท้แม่ฉัน...มี
เกิน...แม่นี้ใครรักมากยากเหลือ...เกิน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ฉลอง สุนทรนนท์
ประพันธ์

ขายลูกไม้ได้ ลองขายใบเถาะ

โดย ศิริพรรณ ภู่นวล*

ขายลูกไม้ได้ ขายลูกไม้ได้หรือขายผลลับประรด
ไม้ได้ราคา โปรดช่วยกันสนับสนุนหาวิธีการนำใบ
ลับประรดมาขายให้ได้ดีกว่าการทุ่มเงินซื้อหรือการ
แทรกแซงการซื้อนั้น เป็นการแก้ไขที่ปลายเหตุ ถ้าช่วย
แก้ปลายเหตุคงต้องช่วยกันแก้ไขตลอดไป เพราะ
ลับประรดนั้นปลูกง่ายแต่ขายยาก

ลับประรดแต่ละต้นมีใบประมาณ 30-70 ใบ
คนส่วนมากรู้จักผลลับประรดแต่ไม่รู้จักต้นลับประรด
จึงขอให้อาจารย์จินดา นัยผ่องศรี อาจารย์ภาควิชา
คหกรรมศาสตร์วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา
แสดงใบลับประรดให้ชมจะเห็นว่าใบลับประรดต้นหนึ่ง
ให้ผลเพียงผลเดียว เหมือนกล้วยต้นหนึ่งให้ผลเครือ
เดียวเหมือนกับลับประรดต้นแม่ให้ผลแล้วให้หน่อ ๆ ก็
ให้ผลต่อไป ส่วนใบไปไหน ใบคงทับถมเป็นดินหรือ
เป็นปุ๋ยหรือทำลายดินเพราะใบลับประรดมีกรดภายในใบ
หลายชนิดเช่นกรดซิตริก กรดทาลิค กรดแอสคอร์บิค
ในอัตราส่วน 40:30:10 นอกจากนี้ยังมีกรดอื่นๆปนอยู่
บ้างแต่ในอัตราส่วนน้อยเช่น กรดออกซาลิค

ใบลับประรดมีใยผ้าและสามารถทำผ้าได้ ดัง
รายงานการวิจัย เรื่องการศึกษาเส้นใยจากใบลับประรด
เพื่ออุตสาหกรรมสิ่งทอ ของศิริพรรณ ภู่นวล และตาม
พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน ฉบับ พ.ศ. 2525
หน้า 795 กล่าวว่า ลับประรด น. ชื่อพรรณไม้ชนิดหนึ่ง
ผลมีตาโดยรอบ มีรสเปรี้ยว ๆ หวาน ๆ ใบเป็นก้าน
ยาว มีหนามและมีใย ไม้มีลำต้น ปรากฏบนพื้นดิน
เป็นพันธุ์ไม้จากอเมริกากลางและมีมากในประเทศไทย

-----
*อาจารย์ภาควิชาคหกรรมศาสตร์ วิทยาลัยครูพระนครศรี
อยุธยา

ลัษประรดทำอุเทนซิมเอกชนไม่รับซื้อ

ผู้ว่าฯสั่งทุ้มงบแทรกแซงรับซื้อเอง

นายสุจริต ปิจฉิมนันท์ ผู้ว่าราชการจังหวัด นครพนม เปิดเผยว่า ทางจังหวัดได้รับการร้องทุกข์จาก เกษตรกรผู้ปลูกลัษประรดในพื้นที่อำเภอท่าอุเทน อำเภอศรีสงคราม เกี่ยวกับปัญหาการจำหน่ายลัษประรด ไม่ได้ราคาและปัญหาการปฏิบัติตามสัญญาระหว่างผู้ ผลิตกับบริษัทชั้นเทคโนโลยี จำกัด ที่ได้ทำสัญญาไว้แล้ว ไม่สามารถรับซื้อได้เนื่องจากผลผลิตไม่ได้คุณภาพ

ผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม กล่าวอีกว่า จังหวัดได้แต่งตั้งคณะทำงานแก้ปัญหาความเดือดร้อน ของเกษตรกรผู้ปลูกลัษประรด โดยให้สหกรณ์การลาดค่านำเงินที่ได้รับการอนุมัติจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ฯ จำนวน 1 ล้าน 3 แสนบาท รับซื้อผลผลิตที่ไม่ได้ มาตรฐานที่โรงงานไม่รับซื้อไปจำหน่ายนอกแหล่งผลิต ให้บริษัทชั้นเทคโนโลยี จำกัด จัดส่งเจ้าหน้าที่นักวิชาการ ไปแนะนำเกษตรกร เพื่อให้ผลผลิตได้มาตรฐาน ให้ เกษตรกรผู้ปลูกลัษประรด สำนักงานเกษตรจังหวัด อำเภอ ตำบล แนะนำความรู้ แก่เกษตรกรโดยใกล้ชิดสม่ำเสมอ ให้หน่วยงาน ส่วน ราชการต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง นำมาตรการช่วยเหลือมาดำเนินการให้กับเกษตรกร เพื่อเป็นการ แก้ไขปัญหาด้วย

ผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม กล่าวอีกว่า ได้ให้สำนักงานเกษตรจังหวัด ทำการจดทะเบียนผู้ปลูก ลัษประรดในปี 2537 จัดการฝึกอบรมเผยแพร่และสาธิต วิธีกรต่าง ๆ ใช้งบประมาณ 373,442 บาท สำนักงาน สหกรณ์จังหวัด ใช้งบประมาณรับซื้อลัษประรดที่ไม่ได้ มาตรฐานไปจำหน่าย ทำให้ราคาสูงขึ้น กก.ละ 2.50- 2.80 บาท ร.ก.ส.ขยายระยะเวลาชำระหนี้จากเดิม เดือนมิถุนายน 2538 เป็น เดือน มิถุนายน 2537.

จากหนังสือพิมพ์ เดลินิวส์ วันจันทร์ที่ 13 มิถุนายน 2537

นี่เป็นเพียงตัวอย่างจังหวัดเดียวที่มีปัญหา ต้องทุ้มเงินแทรกแซงซื้อด้วยเงินงบประมาณ 373,442 บาท แล้วทั่วประเทศปลูกลัษประรดกันเกือบทุกภาคของประเทศจะอย่างไรกัน คงต้องสิ้นเปลืองงบประมาณ ไม่น้อย โปรดคิดหาทางช่วยแก้ไขที่ต้นเหตุ

เมื่อขายลูกไม้ไม่ได้ราคาแล้ว ถ้าเราหันมาสนใจ ช่วยกันหาวิธีขยายการวิจัยทดลองอย่างจริงจัง โดยผู้มีความรู้หลายฝ่ายช่วยกันนำเส้นใยจากใบลัษประรด มาใช้ประโยชน์ให้ได้ ประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียงของไทยเช่นอินเดียและฟิลิปปินส์นั้น นำใบลัษประรดมา เปลี่ยนเป็นเงินได้มานานกว่า 60 ปีมาแล้ว อินเดียนั้นใช้ ใยลัษประรดร้อย ลูกปัดและเย็บรองเท้า ส่วนฟิลิปปินส์ นั้นนำเส้นใยจากใบลัษประรดทอเป็นผ้าเนื้อบาง ชายได้ ตั้งแต่ผืนเล็ก ๆ จนกระทั่งผืนใหญ่ คือทำเป็นผ้าเช็ด หน้าผืนเล็ก ๆ ชาย เป็นของชำร่วย ทำเป็นผ้าผืนใหญ่ ใช้ตัดชุดประจำชาติ ของฟิลิปปินส์ และชายผ้ามายัง เมืองไทยเรามากมาย ราคาที่แพงขึ้นละเป็นหมื่น

(ม.ล.จาร์พันธ์ ทองแถม)

ฟิลิปปินส์ชุดใบลัษประรดด้วยมือ โดยผูกปลาย เส้นใยลัษประรดให้เป็นปมด้วยมือแล้วทอเป็นผ้าเนื้อ บาง ๆ เร็วกว่าเส้นใยเดี่ยว เส้นใยหยาบ ๆ ทำเป็น กระเป๋าถือ และเข็มขัดของสตรี เส้นใยละเอียดและ เป็นมันกว่าครนารายณ์ ประเทศไทยปลูกลัษประรดได้ เกือบทุกภาคของประเทศ เพราะปลูกง่าย ปลูกได้ทั้ง พื้นที่ชายทะเล เขิงเขาและพื้นที่ราบ ต้นลัษประรดอายุยืน มาก (ม.ล.จาร์พันธ์ ทองแถม ลัษประรดและ อุตสาหกรรมลัษประรดในประเทศไทย หน้า 11) กล่าว ว่าลัษประรดต้นแรกเริ่มซึ่งเราอาจใช้หน่อขยายแยกมา ปลูกลงในดินนั้นเราเรียกว่าต้นแม่ ที่ข้าง ๆ ต้นแม่ มีหน่อซึ่งงอกออกมาเป็นต้นใหม่ติดกับแกนของต้นแม่นี้ จะทำหน้าที่ผลิตหน่อต่อไปเรื่อย ๆ เป็นเวลาหนึ่ง ซึ่ง อาจมีอายุ 50-60 ปี ถ้าสภาพการอำนวยให้ แสดงว่า ลัษประรดปลูกง่ายตายยากจริง โดยสังเกตได้จากเกือบ ทุกภาคของประเทศไทยล้วนปลูกลัษประรดได้ทั้งสิ้น แม้

แต่จังหวัดตากหรือจังหวัดเลย ซึ่งร้อนมากและหนาวมากเมื่อถึงฤดูหนาว ก็ปลูกได้ ผู้เขียนคิดว่าสับปะรดนั้นปลูกได้ทุกจังหวัด ถ้าจังหวัดนั้น ๆ มีราคาที่ดินไม่สูงมากเหมือนจังหวัดอยุธยา เพราะปัจจุบัน จังหวัดอยุธยา ผู้เขียนสอบถามดูเกือบ 16 อำเภอในปัจจุบัน เขาไม่ปลูกสับปะรดกันเพราะ ที่ดินราคาสูงมาก ขายที่ดินได้ราคาดี เงินดี ไม่เหนื่อยไม่ต้องกลัวขายลูกไม้ได้ (ผลสับปะรดไม่ได้)

ชาวอยุธยานั้นเคยปลูกสับปะรดมาตั้งแต่สมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ในพ.ศ. 2223-2243 (Collins, 1960) ทั้งนี้สันนิษฐานว่าชาวโปรตุเกสลงเป็นชาติแรกที่นำเอาสับปะรดเข้ามาเผยแพร่ในแผ่นดินของสมเด็จพระนารายณ์มหาราชนี่เองที่เริ่มมีการปลูกสับปะรดกันแพร่หลายในประเทศไทย ทั้งนี้เพราะแม้ในประวัติการกระจายพันธุ์พืชจากทวีปอเมริกาก็ยังเอาไว้ว่าได้พบสับปะรดในประเทศไทย พม่าและอัสสัม ในปี พ.ศ. 2223-2273 (Collins, 1960)

ผู้เขียนเป็นชาวอยุธยาโดยกำเนิด สมัยเป็นเด็กอายุประมาณ 9-12 ปี เล่นน้ำตามริมแม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งอยู่ห่างจากบ้านเพียงมีถนนรอบเมืองชั้นหน้าบ้านกับแม่น้ำเจ้าพระยาเท่านั้น ตามริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาชาวบ้านยังปลูกสับปะรดกันหรือมันขึ้นเองก็ไม่ทราบเพราะจำไม่ได้ ผู้เขียนเคยเก็บเส้นใยสับปะรดซึ่งถูกน้ำหลากท่วมตลิ่งนาน ๆ ทำให้เนื้อใยเน่าแต่เส้นใยไม่เน่ายังมีเส้นใยเหลือลอยติดอยู่ตามแพลูกบวบและคอสะพานไม้ เส้นใยขาว เหนียวและยาวเท่าใบสับปะรด ผู้เขียนเก็บมาผูกต่อกันเข้าเกลียวด้วยมือ ใช้มัดปลายผ้าถุงด้านหนึ่งส่วนปลายผ้าถุงอีกด้านหนึ่งปล่อยให้ปากถุงกว้าง ใช้ไม้ไผ่ซึ่งให้ปากถุงถ่างออก ใช้ใยสับปะรดมัดระหว่างมุมผ้าถุงบางส่วนติดกับไม้ไผ่แล้วใช้ช้อนลูกกุ่ม ลูกปลาเป็นที่สนุกสนาน บางครั้งผู้เขียนกับเพื่อนช่วยกันมกุ่มได้แพที่ผูกตามริมฝั่งเจ้าพระยาหรือใต้แพลูกบวบ สำหรับปลูกใบเตย เมื่อมกุ่มได้ก็ผูกทางกุ่มด้วยใยสับปะรด ปล่อยให้ในน้ำข้างแพ

ลูกบวบหรือเสาสะพานไม้ เล่นน้ำกันจนหมดสนุกเพราะหิวและเหนื่อยก็ขึ้นฝั่งเผา กุ้งกินกันข้างฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยานั่นเอง มีกุ้งสดกินเพราะได้เส้นใยสับปะรดมัดทาง มัดติดกับแพลูกบวบหรือเสาสะพานไม้ (สำนึกแล้วยังกลัวปล่อยปลาทดแทนล้างบาปไม่รู้ว่ามีหมดหรือยัง) รู้แต่ว่าเส้นใยที่เก็บได้ตามริมฝั่งแม่น้ำนั้นเหนียวมาก เส้นใยาวมาก

ชาวบ้านแถวตำบลประตูลี้ หมู่ 3 อำเภอพระนครศรีอยุธยาซึ่งมีบ้านเรือนอยู่ใกล้กับผู้เขียนในปัจจุบันเล่าว่า สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 สงบใหม่เส้นด้ายหายากราคาแพงเคยเอาผิวไผ่และขามกระเบื้องแตกชูดใบสับปะรดแก่ ๆ ได้เส้นใยาวเท่าความยาวของใบสับปะรด นำเส้นใยล้างทำความสะอาดในแม่น้ำแล้วผึ่งไว้เก็บไว้ใช้เย็บเสื้อผ้าได้

มารดาของผู้เขียนใช้ใบสับปะรดครูดกับขอบปากเข่งไม้ไผ่ (เข่งใส่ของให้หนักเช่น แดงโม ข้าวโพดกล้วยน้ำว้า) โดยดึงใบสับปะรดให้ตึงแล้วครูดไปมาได้เส้นใยาวร้อยใส่เข็มขนาดใหญ่ใช้เย็บปากกระสอบข้าวโพดและปากกระสอบถ่านไม้เป็นประจำ (ถ้าไม่มีใยสับปะรดก็ใช้ผิวของปอกระเจาแทน) ต่อมาแก๊สเข้ามามีบทบาทมากขึ้นถ่านก็ไม่นิยมราคาที่ดินเพิ่มมากขึ้น ต้นสับปะรดก็หมดไปคนอยุธยารุ่นหลัง ๆ จะไม่รู้จักต้นสับปะรดและไม่ทราบว่ามีที่ไหนกัน

เมื่อพ.ศ. 2532 ผู้เขียนเคยไปดูการชูดเส้นใยรามิด้วยเครื่องมือชูดซึ่งประดิษฐ์ขึ้นโดยคณะของศูนย์ทดลองพืชไร่ จ.เลย โดยหวังจะนำมาทดลองชูดใบสับปะรด แต่ใช้แล้วไม่ได้ผล ไม่ใช่เครื่องมือไม่ดีแต่เป็นเพราะผู้เขียนไม่มีความรู้เรื่องเครื่องมือกลการเกษตรเพียงแต่จดบันทึกลักษณะแล้วผู้เขียนทำตามแบบตามอย่างของศูนย์ทดลองพืชไร่ จ.เลย ด้วยกระดาษแข็ง แล้วนำไปให้โรงกลึงปิยะประดิษฐ์ รฐ 102/1-3 ตรงข้ามโรงฆ่าสัตว์เก่า ถนนอุทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยาผลิตให้ตามรูปแบบ ซึ่งเลียนแบบของศูนย์พืชไร่ จ.สุรินทร์ โดยใช้โลหะและมีดอร์ณิก 2 เล่ม ประดิษฐ์เป็นต้นแบบชูดใบสับปะรดได้ไม่ดีเท่ากับชูดด้วยผิวไผ่ ได้ผลไม่พอใจ เพราะได้เส้นใยาวประมาณ

12 - 14 นิ้วฟุต แต่เส้นใยเหนียวดีเพราะไม่ถูก
กรดธรรมชาติของใบสับปะรดทำลายเส้นใย เครื่องมือนี้
ผู้เขียนยังเก็บไว้แม้จะใช้งานไม่ได้ดีแต่ก็ภูมิใจจน
เดี๋ยวจะได้คิดช่วยชาวไร่หาทางขายใบสับปะรดแล้ว ผู้
เขียนไม่มีความรู้เรื่องเครื่องจักรกลการเกษตร หากท่าน
ใดมีความรู้ด้านเครื่องจักรกลการเกษตรหรือมีความ
รู้พอจะผลิตเครื่องชุดใบสับปะรดเพื่อเอาเส้นใยออกมา
ให้ได้ ชาวไร่จะได้ขายใบสับปะรดได้ เพื่อให้ไม่ต้อง
เสี่ยงประมาณการแทรกแซงซื้อผลสับปะรด

ในประเทศฟิลิปปินส์นั้น เขายังชุดเส้นใย
สับปะรดด้วยมือ หรือใช้เครื่องชุดเปลือกขนาด
เครื่องยนต์ 10 กำลังม้า แต่ผู้เขียนทดลองด้วยเครื่อง
ชุดขนาด 10 กำลังนิ้วมือคน ไม่ได้ผล จึงคิดหาทางนำ
เส้นใยออกจากใบสับปะรดโดยการใช้สารเคมี

การทดลองแยกเส้นใยโดยสารเคมีนี้ได้รับทุน
อุดหนุนจากสภาวิจัยแห่งชาติ และได้ทดลองโดยการ
ต้มด้วยอัลกอฮอล์บริสุทธิ์ หมักโซดาไฟ ต้มโซดาไฟ
หมักชี้เถ้าถ่านไม้ หมักน้ำเปล่า และหมักปุ๋ยขาว เหตุที่
เลือกใช้เฉพาะสารที่มีความเป็นด่างเท่านั้น เพราะทราบ
ดีว่าใยพืชไม่ทนกรดและด่างเข้มข้นมาก

การหมักที่ได้ผลดีคือหมักชี้เถ้าถ่านไม้ได้ผลดีที่
สุด รองลงมาคือแช่น้ำไหลผ่าน แต่ผู้เขียนเลือกใช้การ
หมักด้วยปุ๋ยขาว โดยการควบคุมค่า pH 6.8 - 7.2
ไม่เลือกใช้การหมักด้วยชี้เถ้าถ่านไม้เพราะชี้เถ้าถ่านไม้หา
ยาก และไม่แช่น้ำไหลเพราะทำให้ธรรมชาติถูกทำลาย
เลือกการหมักโดยใช้ปุ๋ยขาวเพราะราคาถูกชาวบ้านรู้จักดี
หาซื้อง่าย ปุ๋ยขาวช่วยดับกลิ่นเหม็นได้มาก แต่เส้นใยที่
ได้มีความเหนียวน้อยกว่าเส้นใยที่ได้จากการชุดด้วย
ผิวไม้หรือเครื่องมือซึ่งเลียนแบบเครื่องชุดใยรามิของ
ศูนย์ทดลองพืชไร่ จ.เลย ทั้งนี้เพราะใยพืชไม่ทนต่อด่าง
เข้มข้นด้วยเหมือนกัน

ผลของเส้นใยที่หมักได้ ใช้งานได้ดีพอสมควร
สามารถนำไปประดิษฐ์เป็นสิ่งต่าง ๆ ได้แต่ผู้เขียนยัง
ไม่สามารถผลิตเป็นเส้นด้ายยาว ๆ ได้เพียงผลิตเป็น
เส้นใยาวเท่านั้น ไม่เป็นเส้นด้าย จึงได้ผ้าเนื้อหนามาก

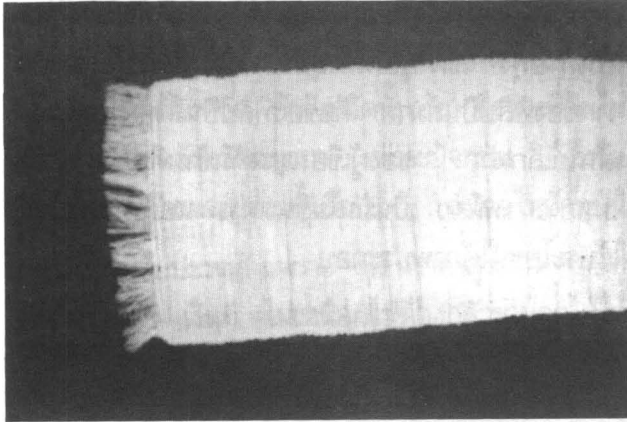
เพราะเส้นใยบางส่วนจับกลุ่มทอได้ โดยให้ใยสับปะรด
เป็นด้ายพุ่ง ใช้ฝ้ายเป็นด้ายยืน ได้ผ้าที่มีผิวสัมผัสต่าง
จากของฟิลิปปินส์มาก คือของฟิลิปปินส์ได้ผ้าบาง ใส
เส้นใยเล็กมาก ของผู้เขียนตรงกันข้ามคือ ได้เส้น
ใยหยาบ เหนียว เป็นมันไม่ขึ้นร่างาย แต่ดูดีขึ้นมาได้ดี
ใช้ประโยชน์ได้ภาพประกอบ

แสดงเส้นใยสับปะรด ทอเป็นที่รองจาน
และรองแก้ว ใช้ใยฝ้ายเป็นด้ายยืน ใช้ใยสับปะรดเป็น
ด้ายพุ่ง เพราะผู้เขียนปั่นด้ายไม่เป็นจึงอาศัยด้ายยืนเป็น
ใยฝ้ายเพราะมีขายทั่วไป

เส้นใยสับปะรดส่วนที่เหลือเอ็ดนำมาประดิษฐ์
เป็นหมวกตุ๊กตา ซึ่งชาวเชียงใหม่หรือตลาดไนซ์พลาซ่า
วโรรสและใช้ไหมพรมเป็นหมวกตุ๊กตา ใช้ส่วนใยผลิตจาก
ใยสังเคราะห์ซึ่งเราต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศ

ผ้าใยสับปรดทอดด้วยมือ เส้นใยหนา หยาบ คล้ายไหมขางตุง ผ้าเนื้อหนา หน้าแคบ ใช้ทำที่รอง จานได้สวยงามมาก ด้ายพุ่งเป็นใยสับปรด ด้ายยืน เป็นใยฝ้าย

เฉพาะส่วนที่หุ้มกล่อง ทำด้วยใยสับปรดเป็น ด้ายพุ่งด้ายยืนใช้ใยฝ้าย

ใยสับปรดมีใยผ้า

ใยผ้า

ใย คือ หน่วยที่เล็กที่สุดมีความยาวมากกว่า ความกว้างหลายเท่า ไม่จำกัดขนาดและรูปร่าง

ใยผ้า *¹คือเส้นใยนั่นเอง แต่มีคุณสมบัติ เหมาะสำหรับใช้ทำผ้าหรือเส้นด้ายได้

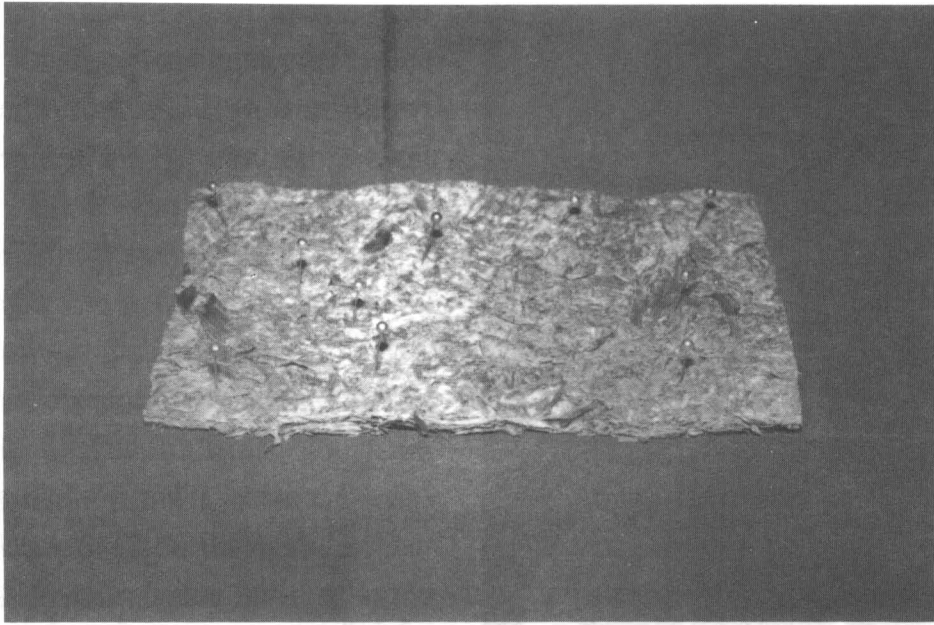
*² คุณภาพของเส้นใยสับปรด เมื่อ เปรียบเทียบคุณภาพของเส้นใยฝ้าย พบว่าเส้นใย สับปรดมีความเหนียวระดับปานกลางของเส้นใยฝ้าย สามารถดูความชื้นได้ดีกว่าฝ้ายและมีความทนของ สีต่อแสงน้อยกว่าฝ้ายเล็กน้อย

จากคุณสมบัติในการดูความชื้นได้ดีนี้เอง เพิ่มความน่าสนใจต่อใยสับปรดอย่างมาก น่าจะได้มี การทดลองและขยายวิธีการวิจัยหรือเผยแพร่ให้ชาวไร่ ได้รับความรู้เรื่องภายในใยสับปรดนั้นมียาผ้า ราคาดี เก็บไว้ได้นานไม่เสียเหมือนผลสับปรด

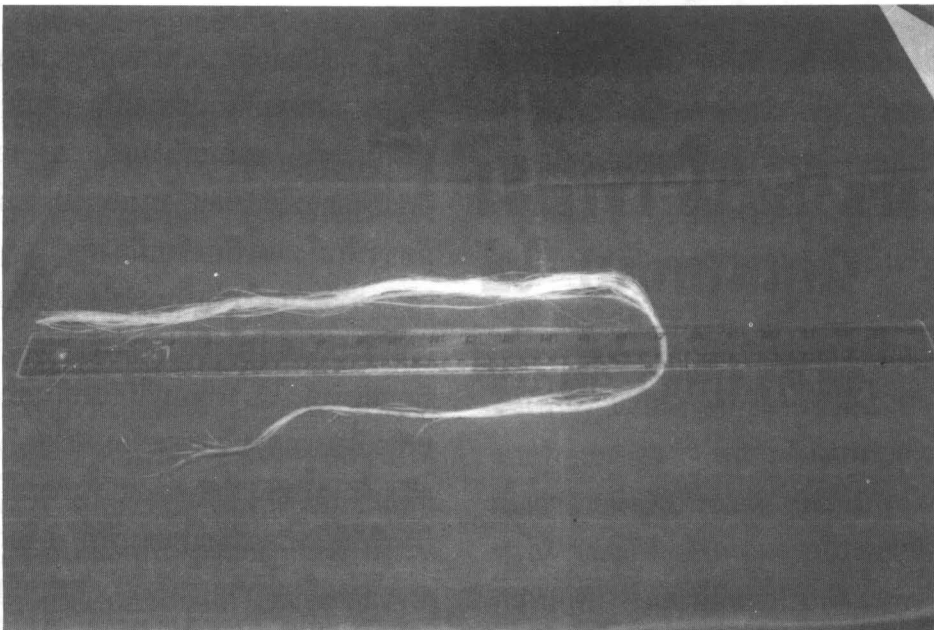

*¹ อัจฉราพร ไสละสุต ความรู้เรื่องผ้า พิมพ์ครั้งที่ 6 หจก.อักษรบัณฑิต 1, 2525.

*² ศิริพรรณ ภู่นวล การศึกษาเส้นใยจากใบสับปรด เพื่ออุตสาหกรรมสิ่งทอ ค. 2536.

กลุ่มของเส้นใย ซึ่งล้างได้จากใบสับปะรด 1 ใบ

เศษเส้นใยที่หลุดจากปลายท่อน้ำทิ้ง เนื้อโปร่ง
ปักเข็มหมดได้ ลอยน้ำได้

กว่าจะมาเป็นน้ำหอม ที่คุณ(ชอบ) ใช้

รศ.ดร.บุหงา วัฒนนะ*

*รองอธิการฝ่ายวิชาการวิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา

เมื่อเอ่ยถึง "น้ำหอม" บางคนอาจนึกถึงชื่อ "ยี่ห้อ" น้ำหอมที่ตนใช้อาจเป็น จอย เฟมมี ที่โรส มาตามโรซา ซาเนลล์นัมเบอร์ 5 เอสเต้ เลาเดอร์ อีฟแซงลอรองซ์ ฯลฯ บางคนที่ไม่ชอบใช้ หรือใช้น้อย ก็อาจนึกถึงแต่เพียงชื่อเมืองดัง ๆ ที่มักได้รับการกล่าวขวัญถึงว่าเป็นแหล่งผลิตน้ำหอมที่มีชื่อเสียง เช่น ปารีส อย่างไรก็ตามกว่ามันจะกลายมาเป็นน้ำหอมที่คุณ(ชอบ) ใช้ น้ำหอมก็มีที่มาที่ไม่น่า (จะ) เชื่อหรือเหลือเชื่อ อย่างน้อยจากข้อมูลเบื้องต้นนั้น พบว่าแท้จริงแล้ว น้ำหอมยี่ห้อดัง ๆ ทั้งหลายที่มาจากปารีสก็ดี อิตาลีก็ดี หรือแม้แต่ในอเมริกา หรือญี่ปุ่น ที่ปัจจุบันต่างก็เร่งผลิตน้ำหอมขึ้นดีออกสู่ตลาดนั้น ต้นตอของการผลิต หรือการให้ได้มา ซึ่งน้ำหอมที่มีคุณภาพดังกล่าวนั้น หาได้เริ่มต้นจากประเทศของตนเองไม่ แต่มีผู้อยู่เบื้องหลัง ความสำเร็จเหล่านี้ อีกต่างหาก ซึ่งก็ได้แก่ชาวบัลกาเรียน ในฐานะผู้ผลิตหัวน้ำหอม หรือการสกัดกลิ่นหอมจากกุหลาบมาทำเชื่อน้ำหอมที่มีคุณภาพดีที่สุดในโลก

เป็นเวลากว่าสองศตวรรษมาแล้ว ที่ชาวบัลกาเรียน ที่อาศัยอยู่ในบริเวณหุบเขาในเมืองแคแซนลุกประเทศบัลกาเรียได้ค้นพบโดยบังเอิญว่าพื้นที่ในบริเวณหุบเขาดังกล่าวสามารถปลูกกุหลาบที่ได้ออกกุหลาบ ที่มีกลิ่นหอมมากกว่ากุหลาบใด ๆ ในโลก และยังเป็นกุหลาบที่มีคุณสมบัติพิเศษกว่ากุหลาบจากแหล่งอื่น ๆ คือนอกจากจะมีกลิ่นหอมมากที่สุดในโลกแล้ว เมื่อนำมาสะกัด ทำเชื้อหรือหัวน้ำหอม ก็จะได้ปริมาณมากกว่าเมื่อเทียบกับกุหลาบที่นำมาจากถิ่นอื่น ๆ ทั่วโลกในปริมาณเท่ากัน ดังนั้นจึงถือกันว่าน้ำหอมชั้นดี (บวกดั่ง) ทั้งหลาย จะต้องมีส่วนผสมจากหัวน้ำหอมที่มีคุณภาพดีที่สุดในโลก จากบัลกาเรียอยู่ด้วย ซึ่งบรรดาน้ำหอมยี่ห้อดัง ๆ จากทั่วโลกต่างก็จะต้องสั่งซื้อหัวน้ำหอมจากบัลกาเรียไปใช้ในการผลิตน้ำหอมของตนเอง จากสถิติที่ผ่านมา ฝรั่งเศส อเมริกา ญี่ปุ่น ต่างก็สั่งซื้อหัวน้ำหอมจากบัลกาเรีย ในราคาที่ค่อนข้างแพง คือประมาณ 1 ปอนด์ ต่อ 2500 ดอลลาร์ และจากสถิติอีกเช่นกัน พบว่า ในปี 1989 ชาวบัลกาเรียน มีรายได้จากการผลิตหัวน้ำหอมหรือน้ำเชื้อจากดอกกุหลาบ โดยส่งเป็นสินค้าออกคิดเป็นมูลค่ามากกว่า 100 ล้านดอลลาร์ ซึ่งจากหลักฐานตามประวัติศาสตร์นั้น ลูกค้ารายแรกของบัลกาเรียนก็คือฝรั่งเศส

และแม้ว่าชาวบัลกาเรียนจะเป็นชาติที่มีชื่อเสียงในการสกัดกลิ่นหอมจากกุหลาบที่มีคุณภาพ ดีที่สุดในโลกมาเป็นระยะเวลายาวนานก็ตาม แต่ชาวบัลกาเรียนก็ไม่ใช่ว่าชาติแรกที่ผลิตน้ำหอมได้เพราะจากหลักฐานในประวัติศาสตร์พบว่า ชนชาติที่เริ่มต้นทำน้ำหอมเป็นแห่งแรก คืออินเดีย กับประเทศในตะวันออกกลาง ซึ่งเป็นแหล่งที่มีการปลูกดอกไม้หอมได้ผลดี เช่นกัน เช่นพวกอบเชย กายาน มะลิ ไวโอเล็ต เมว (Myrrh) เป็นไม้หอมชนิดหนึ่งคล้ายเทียนมีมากในแอฟริกา และอาระเบีย) นอกจากนั้นยังมีพวกต้นไม้ผลที่ใช้กลิ่นมาทำน้ำหอมได้เช่น ส้ม มะนาว ไม้จันทร์ ซึ่งพวกไม้ผลเหล่านี้จะเจริญเติบโตได้ดีในพื้นที่ดังกล่าวและจากข้อมูลที่มีอยู่จะพบว่า พวกกลิ่นหอมจากดอกไม้

ต่างก็มีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวันของคนเรามายาวนานไม่เฉพาะตอนยังมีชีวิตอยู่เท่านั้น แม้แต่ตอนตายไปแล้วก็มีเช่นกัน เช่นการนำดอกไม้มาทำหรือนำช่อดอกไม้ไปเคารพศพ มีการตกแต่งดอกไม้หน้าหีบศพ ฯลฯ และจากหลักฐานเก่าแก่ที่ค้นพบจากมัมมี่ของกษัตริย์องค์หนึ่งในสุสาน อีจิปต์ซึ่งได้ถูกฝังไว้ตั้งแต่ปี 1352 แต่เมื่อมีการขุดค้นพบในปี 1922 พบว่าเมื่อทำการเปิดหลุมศพออกดู ก็ยังได้กลิ่นหอมระเหยออกมาจากศพ

จากผลผลิตดอกกุหลาบที่ผลิตได้ในบัลกาเรีย ในบริเวณหุบเขาในเมืองแคแซนลุก (ปัจจุบันได้ขนานนามหุบเขาแห่งนี้ว่าหุบเขาแห่งดอกกุหลาบ) นั้น มีการสันนิษฐานกันว่า น่าจะเป็นผลมาจากอิทธิพลของความชื้นบวกกับสภาพความหนาวเย็นที่พอเหมาะในยามรุ่งอรุณ จึงทำให้กุหลาบบริเวณนี้มีลักษณะพิเศษกว่าที่อื่นๆ ซึ่งจากความเชื่อนี้ทำให้ประเทศส่วนใหญ่ที่เคยส่งวัตถุดิบพวกชื่อน้ำหอมหัวน้ำหอมมาจากต่างประเทศนั้น ปัจจุบันพยายามที่จะทำการทดลองปลูกไม้ดอกไม้ผลประเภท กลิ่นหอมกันมากขึ้นและก็ทำเป็นผลสำเร็จกันมาแล้วหลายชาติ เช่น กัวเตมาลา ปากีสถาน มาเลเซีย และเกาะสุมาตรา ปรูกสมุนไพโร ฟินแลนด์ ปรูกต้นสน ยูโกสลาเวีย ปรูกโอด จิน ปรูกยูคาลิปตัส อเมริกา ปรูกมะนาวและส้มได้ในรัฐแคลิฟอร์เนีย และฟลอริดา ฯลฯ

แต่การสกัดกลิ่นหอมจากไม้ดอกไม้ หรือไม้ผล ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาตินั้นปัจจุบันก็มีปัญหา มากพอสมควร เพราะต้องอาศัยสภาพดินฟ้าอากาศ เอื้ออำนวยจึงบังเกิดผลดี ซึ่งถ้าปีใดมีผลผลิตน้อยก็จะทำให้การสกัดกลิ่นหอมจากธรรมชาติมีราคาแพงมากกว่าปกติ และก็มีแนวโน้มที่จะแพงมากยิ่งขึ้นทุกวัน นอกจากนี้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างหนึ่งก็คือ ค่าจ้างในการเก็บดอกไม้ ปัจจุบันแพงมาก โดยเฉพาะดอกไม้ที่มีขนาดเล็ก และดอกไม้หายากทั้งหลายแม้แต่บัลกาเรียเอง หลังจากมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง จากระบอบคอมมิวนิสต์แล้วก็มีปัญหาแต่ก่อนค่าจ้างเก็บดอกกุหลาบที่หุบเขาแห่งดอกกุหลาบ อาจจะมีเพียง

การแลกเปลี่ยนเป็นเสบียงอาหารสำหรับเอาไว้เลี้ยงสัตว์เท่านั้น แต่ปัจจุบันต้องเสียค่าจ้างสูงมาก จึงทำให้มีผู้พยายามคิดค้นว่าถ้าเราจะไม่นำผลิตผลจากธรรมชาติมาใช้ จะมีทางใดที่สังเคราะห์สารที่มีกลิ่นหอม ที่ออกมาแล้วคล้ายคลึงกับกลิ่นหอมจากไม้ดอก ไม้ผลที่มีในธรรมชาติบ้างหรือไม่ ซึ่งนักวิทยาศาสตร์ทั้งหลายก็ได้พยายามคิดค้นในห้องปฏิบัติการ โดยได้เริ่มพยายามมาตั้งแต่ศตวรรษที่ 18 และในที่สุดก็ประสบผลสำเร็จ คือสามารถสังเคราะห์ สารเคมีจากการผสมไนโตริก (กรดดินประสิว) กับเบนซิน จะได้สารที่มีกลิ่นหอมที่เรียกว่าไนโตรเบนซินซึ่งเริ่มแรกก็ได้ทดลองนำสารนี้ไปใส่ผสมในการทำสบู่เพื่อเพิ่มความหอม จากนั้นนักวิทยาศาสตร์หลาย ๆ ชาติต่างก็ค้นพบกลิ่นหอมต่างๆ อีกมากมายจากการสังเคราะห์สารเคมีต่างๆ กัน

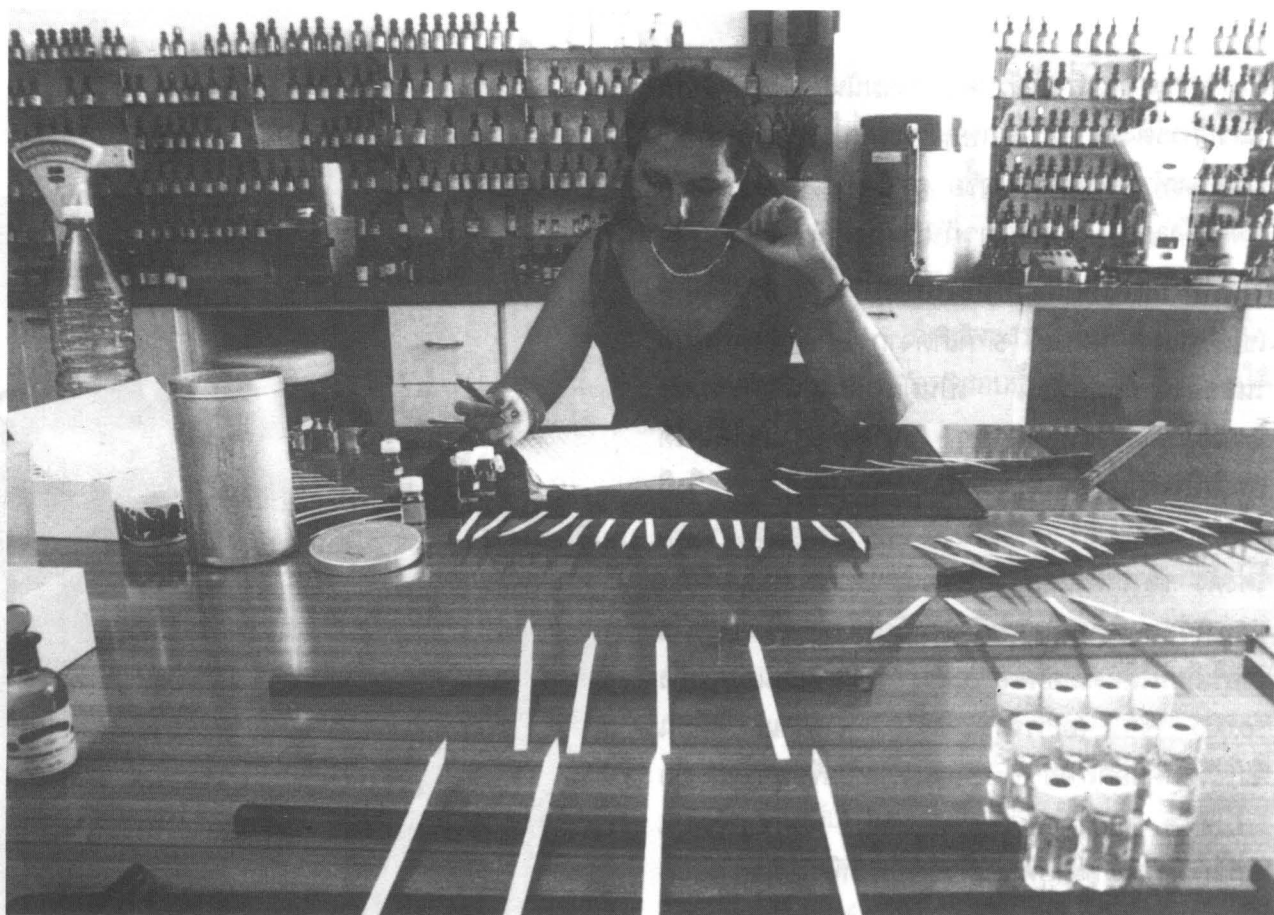
การที่นักวิทยาศาสตร์สามารถสังเคราะห์สารที่มีกลิ่นหอมขึ้นแทนกลิ่นหอมที่ได้จากผลิตภัณฑ์ธรรมชาตินั้น ก่อให้เกิดประโยชน์สองทางด้วยกันคือกรณีที่ผลิตผลทางธรรมชาติคือบรรดาดอกไม้ต่าง ๆ หากปีใดได้ผลผลิตไม่ดี ผู้ผลิตน้ำหอมก็สามารถจะทำการผลิตน้ำหอมได้อยู่จากการใช้กลิ่นหอมสังเคราะห์ทดแทน ส่วนประโยชน์ทางที่สองซึ่งถือว่าสำคัญมากก็คือทำให้ผู้ผลิตสามารถขยายขอบเขตของการผลิตน้ำหอมออกไปได้กว้างขวางกว่าเดิม

แต่ของเทียมก็ย่อมสู้ของแท้ไม่ได้ฉันใด กลิ่นหอมที่ได้จากการสังเคราะห์ทางเคมีก็ย่อมสู้กลิ่นหอมที่เกิดจากไม้ดอก ไม้ผล ที่มีตามธรรมชาติไม่ได้ฉันนั้น แม้จะทำเพื่อแก้ขัดหรือทดแทนกันได้ก็ตาม แต่คุณภาพของน้ำหอมที่มีส่วนผสมของกลิ่นหอมที่ได้จากการสังเคราะห์ จะมีคุณภาพไม่สูง เพราะโดยแท้จริงแล้วเราไม่สามารถจะหาสิ่งใดมาแทนที่สิ่งที่มีคุณค่าตามธรรมชาติได้ จึงได้มีผู้ พยายามคิดค้นต่อว่าถ้าเช่นนั้น นอกจากพืชบางชนิดที่สามารถให้สารที่มีกลิ่นหอมได้แล้ว ก็น่าจะมีสัตว์บางชนิดที่สามารถให้สารที่มีกลิ่นหอม แล้วนำมาใช้ประโยชน์ได้ในทำนองเดียวกันกับพืชดังกล่าว และจากการค้นพบมานานแล้วพบว่า สัตว์ต่อไปนี้มีคุณสมบัติดังกล่าวมาแล้ว คือ ชะมด ลูกกวาง

ตัวเล็ก ๆ แต่ต้องเป็นลูกกวางเฉพาะที่อยู่ทางตอนเหนือของเขตหิมาลัย ในเขตดินแดนทิเบต และจีน นอกจากนี้มีตัวบีเวอร์ในแคนาดา และไซบีเรีย และซีปลาวาฟ ส่วนที่ยังอยู่ในลำไส้ ซึ่งจะมีลักษณะคล้ายซีผึ้ง ข้อดีของกลิ่นหอมที่จะสกัดได้จากสัตว์เหล่านี้ก็คือจะทำให้ได้หัวน้ำหอมที่มีคุณภาพสูงมาก แต่ปัญหาที่พบก็คือ เป็นการยากมาก และบางครั้งอาจเกิดอันตรายได้ ขณะที่ทำการสกัดกลิ่นหอมออกจากสัตว์เหล่านี้ เพราะสัตว์เหล่านี้จะทำการปกป้องตัวเองสูงมาก ถ้ารู้ว่ามีผู้ต้องการจะนำสิ่งนี้ออกจากตัวมัน

ที่จริงแล้วจุดประสงค์แรกเริ่มของการทำน้ำหอมขึ้นใช้ ซึ่งปรากฏชัดในยุคเรเนสซองส์ ไม่ว่าจะในอิตาลี หรือ ฝรั่งเศส ก็ตามมีเพียง เพื่อใช้ระงับกลิ่นเหม็นในตัวตนเท่านั้น ต่อมาก็มีการพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งมาเน้นการใช้ น้ำหอมเพื่อการดึงดูดระหว่างเพศ ฉะนั้นการใช้ น้ำหอมในปัจจุบันจึงขึ้นอยู่กับพื้นฐานของการใช้ตามประเพณีนิยมของแต่ละชาติ ที่ได้ปฏิบัติสืบต่อกันมา เช่น ชาวฝรั่งเศสได้เชื่อว่านิยมใช้น้ำหอมมากที่สุด ซึ่งโดยลักษณะนี้ก็มิมีมานานแล้ว บางยุคบางสมัยถึงขนาดจัดเป็นยุคคัลต์น้ำหอมก็ว่าได้ เช่นในสมัยพระเจ้าหลุยส์ที่ 15 มีการสร้างประเพณีการใช้น้ำหอม โดยการให้ใช้น้ำหอมในทันทีที่ตื่นนอน มีการบังคับให้ประชาชนทุกคนต้องมีความสามารถ ในการแยกกลิ่นหอมต่างๆ ได้ และมีการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์น้ำหอม ขึ้นที่เมือง กราเซ ซึ่งเป็นเมืองอยู่ในหุบเขาอยู่ทางด้านทิศตะวันตกของเมืองนี้

สำหรับกระบวนการผลิตน้ำหอมนั้น ขั้นตอนการสกัดกลิ่นหอมหรือทำหัวน้ำหอมขั้นแรก ปกติจะสกัดโดยการอาศัยความดันและไอน้ำกลั่น ซึ่งจะใช้เวลาอย่างน้อยแตกต่างกันแล้วแต่ไม้ดอกหรือไม้ผลที่นำมาสกัด เช่น ถ้าเป็นดอกมะลิประมาณ 5000 ดอก ก็จะใช้เวลาประมาณ 45 นาที หรือถ้าเทียบเป็นน้ำหนักจากดอกมะลิหนัก 800 ปอนด์ จะต้องสกัดให้ได้หัวน้ำหอม ประมาณ 1 ปอนด์เท่านั้น จึงจะได้หัวน้ำหอมชั้นดี ในกระบวนการผลิตจะมีบุคคลสำคัญอยู่คนหนึ่ง หรือทีมหนึ่ง เรียกว่า โนส (Nose) โนส

จะทำหน้าที่พิสูจน์กลิ่นต่าง ๆ ของน้ำหอมที่ได้ผลิตขึ้น นอกจากนี้ยังต้องทำหน้าที่เสมือนธนาคารความจำเกี่ยวกับกลิ่นต่าง ๆ ที่มีแตกต่างกัน มากกว่า 2000 กลิ่นอีกด้วย โนสที่ชำนาญการก็จะเรียกว่า บิ๊กโนส (น่าจะมาอยู่เมืองไทยได้สบาย) ในการทำน้ำหอมแต่ละครั้ง บรรดาโนส และ บิ๊กโนส เหล่านี้จะต้องทำหน้าที่ใช้จมูกที่ตนเองแยกกลิ่นน้ำหอมที่ผลิตขึ้นให้ได้ครั้งละ 100 - 500 กลิ่น เป็นอย่างน้อยเทคนิคในการทำหน้าที่โนส ให้ได้ผลดีนี้ ตั้งแต่อดีตเป็นต้นมาจนกระทั่งปัจจุบัน เป็นการเรียนรู้ในลักษณะที่ได้รับการถ่ายทอดกันมาภายในครอบครัว เท่านั้น จากพ่อไปยังลูก จากลูกไปยังหลาน เช่น ภายโรเบิร์ต ซึ่งทำหน้าที่โนส สำหรับน้ำหอมตระกูลมาตามโรชา โดยเฉพาะก็ได้เรียนรู้เทคนิควิธีมาจาก พ่อ ลุง และปู่ ของเขาโดยตรงและปัจจุบันตัวเขาเองก็กำลังถ่ายทอดเทคนิคนี้สู่ลูกของตน

สภาพห้องทำงานของโนส ส่วนใหญ่จะจัดเป็นรูปตัวยู รายล้อมไปด้วยชั้นสำหรับวางของ ที่วางซ้อน ๆ กันได้ บนชั้นแต่ละชั้นจะแบ่งเป็นช่อง ๆ มีขวดแก้วเล็ก สำหรับใส่น้ำหอม เพื่อพิสูจน์กลิ่นวางเรียงกันอยู่นับร้อยขวด ในการพิสูจน์กลิ่นหอมของพวกโนสนั้น จะมีการใช้ โน้ต (Note) เป็นรหัส โดยสรุปว่า หลังจากการตรวจสอบคุณภาพของกลิ่นหอมในขวดแก้วนั้น ๆ แล้วจะให้เกรดอะไรก็จะเขียนโน้ตเอาไว้ โดยปกติจะแบ่งเป็น 3 เกรดใหญ่ ๆ เกรด 1 จะเรียกว่า ท็อปโน้ต จัดเป็นพวกกลิ่นหอมที่ระเหยได้ง่าย แต่จะให้กลิ่นที่ฉุนหรือร้อนและดีมาก พวกเกรด 2 จะเรียกว่า ฮาร์ทโน้ต ส่วนใหญ่จะเป็นพวกหัวน้ำหอมจากพวกดอกกุหลาบ มะลิ หรือไอริส ส่วนพวกเกรด 3 จะเป็นพวก เบสโน้ต ส่วนใหญ่จะเป็นน้ำหอมจากพวก ไม้จันทร์ หรือ ซีดาร์

น้ำหอมที่จะได้รับความนิยมนั้น นอกจากกลิ่นแล้ว การตั้งชื่อ กับ ลักษณะขวดที่บรรจุมิมีส่วนสำคัญมากที่จะทำให้คนตัดสินใจซื้อ การตั้งชื่อ จะต้องเป็นชื่อที่จำได้ง่าย ขณะเดียวกันก็ต้องมีลักษณะของชื่อที่สร้างสรรค์ด้วย ที่มาของชื่อแต่ละชื่อก็แตกต่างกัน เช่น ซาแนล นัมเบอร์ 5 ก็เกิดจาก โคโค ซึ่งทำหน้าที่โนสของน้ำหอมยี่ห้อนี้ เป็นผู้ตัดสินใจเลือกขวดเอง โดยมีผู้เสนอขวดหลาย ๆ ขนาดให้ และโคโคได้ตัดสินใจเลือกขวดที่มีขนาดเป็น นัมเบอร์ 5 จึงมีซาแนล นัมเบอร์ 5 เกิดขึ้น หรือน้ำหอมรุ่นล่าสุดที่โด่งดัง ของเกอร์เลียน ที่ใช้ชื่อว่า แซมซารานัน ว่ากันว่า กวาเกอร์เลียน จะเลือกตั้งชื่อได้ว่า แซมซารานัน เกร์เลียนได้คัดเลือกจากชื่อต่าง ๆ ที่มีคนเสนอมา ถึง 50,000 ชื่อ (อะไรจะขนาดนั้น) จากนั้นเกอร์เลียนจึงใช้วิธีคัดออกเรื่อย ๆ จนกระทั่งเหลือชื่อสุดท้าย คือ แซมซารา เกร์เลียน ให้เหตุผลว่า นอกจากจะเป็นคำที่เก๋ ความหมายดี แล้วยังเป็นคำที่ง่ายต่อการออกเสียงไม่ว่าจะเป็นชนกลุ่มใด คือไม่ว่าจะเป็นพวกแองโกล แซกซอน ลาติน หรือแม้แต่ ญี่ปุ่น รวมทั้งไทยด้วย (อันนี้ผู้เขียนเติมเอง) และแนวทางที่ต้องปฏิบัติ ก็คือเมื่อเลือกชื่อน้ำหอมได้แล้ว จะต้องรีบไปจดทะเบียนสงวนลิขสิทธิ์ทันทีเพื่อป้องกันมิให้คนอื่นทั้งที่อยู่ในและนอกประเทศได้เอาชื่อนี้ไปใช้ซ้ำอีก

ด้านการเลือกลักษณะขวดนั้น โดยทั่วไปเกณฑ์ที่ใช้ก็คือ ต้องทำให้ลักษณะขวดนั้น เป็นตัวแทนคือเกิด ภาพรวมของน้ำหอมที่บรรจุได้ และต้องเป็นลักษณะที่ "ไปกันได้" กับชื่อของน้ำหอมนั้น ๆ ทั้งนี้การเลือกขวดจะต้องเลือกทั้งขนาด รูปร่าง และสี ตัวอย่างของการเลือก ลักษณะขวดที่ทำให้ยอดของการจำหน่ายสูงสุด เป็น 1 ใน 5 ของน้ำหอมในอเมริกาเมื่อปี 1989 คือ น้ำหอมยี่ห้อ แฟลชั่น ของลิซเทย์เลอร์ กล่าวคือในยุคที่น้ำหอมนั้นผู้หญิงใช้ได้ผู้ชายใช้ได้นั้น บรรดาดารา นักร้องดัง ๆ ทั่วโลกต่างก็คิดผลิตน้ำหอมโดยใช้ชื่อเสียงของตัวเองเป็นตัวโฆษณา ซึ่งในการนี้มีดารา นักร้อง ทั้งหญิงและชายได้เสนอ ผลติภัณฑ์น้ำหอมออกสู่ตลาด เป็นจำนวน

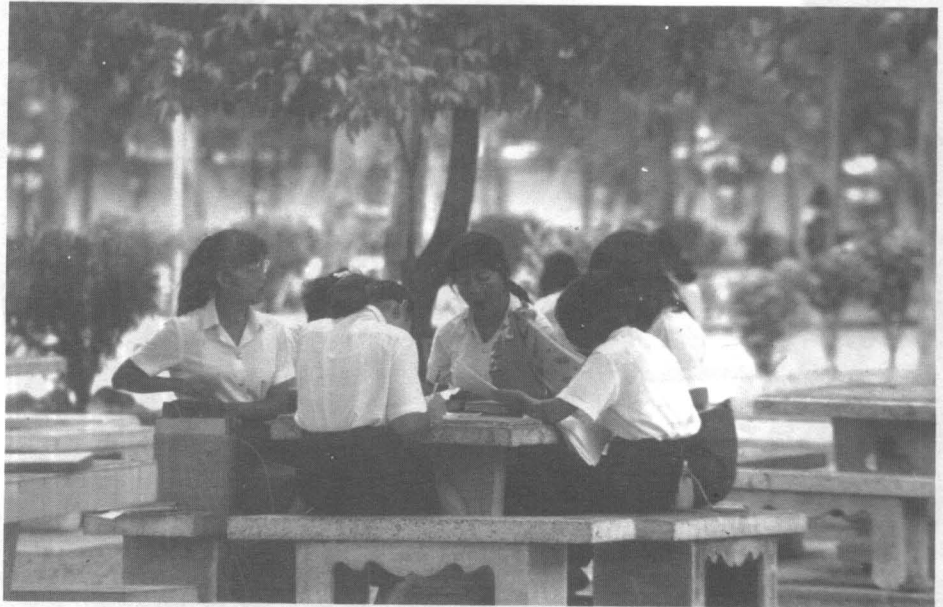

มากในช่วง 3 - 5 ปีที่ผ่านมา แต่ปรากฏว่า จากการสำรวจตลาดแล้ว มีน้ำหอม แฟลชชั่น ของลิช เท่านั้น (ที่จริง ลิชก็ไม่ได้ผลิตเอง จ้างบริษัทที่มีชื่อเสียงผลิต ลิชเป็นแต่เพียงเลือกขวดและกลิ่น) ที่ติดตลาดและมียอดจำหน่ายสูง ดังกล่าวมาแล้ว และจากการวิเคราะห์ด้านการตลาด พบว่า น่าจะเป็นเพราะลักษณะขวด ที่มีลักษณะ "เตะตา" และ "เร้าใจ" และจะไปกับได้ด้วยดีกับสุภาพสตรี ที่ชอบเครื่องประดับพวกเพชร

(เหมือนกับลิชไป) เพราะเมื่อพิจารณาจากกลิ่นแล้ว น้ำหอมแฟลชชั่นไม่น่าจะติดตลาดได้ เพราะแม้แต่บรรดา โนส ทั้งหลาย ที่ทำหน้าที่ให้กับน้ำหอมของลิช ก็ยังให้ข้อเห็นว่า กลิ่นหอมที่ลิช เลือกนั้น เป็นกลิ่นที่ค่อนข้างไปข้างแย่มากกว่าจะดี เพราะออกฉุน และถ้าจะเปรียบเทียบกับกลิ่น ก็อาจจะสรุปได้ว่าเป็นกลิ่นที่ผู้ใช้เหมือนจะประกาศให้บุคคลรอบข้างทราบว่า "ข้าฉันให้ตายดีกว่า" ทำนองนั้น

สำหรับธุรกิจการทำน้ำหอมที่ประสบความสำเร็จในปัจจุบันนั้น ส่วนใหญ่จะมีลักษณะของ การสืบทอดมรดกจากบรรพบุรุษหลายชั่วคน และมักจะดำเนินการอยู่ในท้องถิ่นเดิมที่บรรพบุรุษเคยทำมา เช่นตระกูลเกอร์เลียนในฝรั่งเศส ที่กำลังโด่งดังอยู่กับแซมซารา ขณะนี้ เกอร์เลียนคนปัจจุบันก็ได้รับมรดกตกทอดมาจากบรรพบุรุษ ตั้งแต่ปี 1828 เขาจัดเป็นทายาทรุ่นที่ 6 แล้ว สำหรับท่านผู้อ่านที่สนใจกิจการทำน้ำหอม แต่ไม่เคยมีบรรพบุรุษทำกิจการทางด้านนี้มาก่อน ก็มีข่าวดีบอกท่านก่อนจบเรื่องนี้ว่า ปัจจุบันก็ได้เริ่มมีโรงเรียนฝึกบุคคลที่อยากจะทำหน้าที่ โนส โดยเฉพาะ ขึ้นมาบ้างแล้ว เช่น ตระกูลรัว ได้ตั้งโรงเรียนสอนขึ้นที่เมืองกราเซ โดยมุ่งสอนพวกที่สนใจจะทำหน้าที่โนส ในบริษัททำน้ำหอมต่าง ๆ แต่ขาดบรรพบุรุษที่อยู่ในวงการนี้ฝึกให้ ตามข่าวไม่ได้บอกว่า จะต้องใช้เวลาศึกษานานเท่าใด ใช้จ่ายค่าเล่าเรียนสักเท่าไร เพียงแต่บอกว่าในหลักสูตรจะเน้นเฉพาะเรื่องวิธีการพิสูจน์กลิ่นหอมเท่านั้น ใครสนใจก็ลองเขียนจดหมายไปถามไถ่กันเอาเองเผื่อว่าอนาคต เมืองไทยจะสามารถผลิตน้ำหอมที่ดี ๆ (บวกดั่ง ๆ) ออกสู่ตลาด โดยฝีมือ คนไทยแข่งกับชาวโลกเขาได้บ้าง

ใบแจ้งความโฆษณา วารสารวิชาการราชภัฏกรุงเทพฯ

วารสารฉบับนี้ เป็นวารสารเชิงวิชาการ เป็นเวทีแห่งความคิดที่เผยแพร่ไปยังหน่วยงานสถาบัน
ทั้งของรัฐและเอกชน และวางแผงในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ รูปเล่มวารสารขนาด 8 หน้ายกพิเศษ
พิมพ์ด้วยกระดาษปอนด์ 80 แกรม จำนวน 13 ยก กระดาษอาร์ต 4 สี จำนวน 2 ยก รวม 15 ยก
(120 หน้า) จำนวนพิมพ์ 2,000 เล่ม กำหนดออก ปีละ 2 ครั้ง ประมาณเดือนกรกฎาคมและมกราคม)

อัตราโฆษณา

1. ปกหลังด้านนอก	4 สี	20,000 บาท
2. ปกหน้าด้านใน	4 สี	15,000 บาท
3. ปกหลังด้านใน	4 สี	15,000 บาท
4. โน้ตเล่มเต็มหน้า	4 สี	10,000 บาท
5. โน้ตเล่มครึ่งหน้า	4 สี	6,000 บาท
6. โน้ตเล่มเต็มหน้า	ขาว-ดำ	4,000 บาท
7. โน้ตเล่มครึ่งหน้า	ขาว-ดำ	2,500 บาท
8. โน้ตเล่ม 1/4 หน้า	ขาว-ดำ	1,500 บาท

ข้าพเจ้า.....

สถานที่ทำงาน.....โทรศัพท์.....

ขอแสดงความจำนงลงโฆษณาในวารสาร **ราชภัฏกรุงเทพฯ**

หมายเลข [ ] โดยจะมอบค่าโฆษณาเมื่อหนังสือได้จัดพิมพ์เรียบร้อยแล้ว และจัดส่งมาให้แล้ว

ลงชื่อ.....

(.....)

วันที่.....

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

